

BOM-RAPPORT 12

**PROJECT 'BESCHERMING OP MAAT', ARCHEOLOGISCH PROJECT IN HET KADER VAN DE
BIJDRAGENREGELING BODEMBESCHERMINGSGEBIEDEN FRYSLÂN**

RAAP-RAPPORT 241

PROVINCIE FRYSLÂN

**DE TERPENCLUSTER VAN WELSRIJP
(GROEP 17A), GEMEENTEN FRANEKERADEEL,
LITTENSERADIEL EN MENALDUMADEEL**

**WAARDEREND ARCHEOLOGISCH
ONDERZOEK**

**ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK NAAR DE
TERREINEN 5G-111, 5G-112, 5G-113,
5G-114, 5G-115, 5G-116, 5G-118,
5H-62, 5H-63I EN 5G-63II**

dr. G.J. de Langen, T.M. Perger, drs. S. Wentink & drs. M.H. Wispelwey

RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam

© Stichting RAAP, 2000

ISSN 0925-6229

SAMENVATTING

In opdracht van de Provincie Fryslân en deels mede op verzoek van de gemeenten Franekeradeel en Littenseradiel, heeft archeologisch adviesbureau RAAP een archeologisch onderzoek uitgevoerd naar de terpencluster van Welsrijp (groep 17A). Het onderzoek is een onderdeel van het project Bescherming op Maat (BOM-project) dat in het kader van de Bijdragenregeling Bodembeschermingsgebieden / Gebiedsgericht Milieubeleid thans in Fryslân door RAAP wordt gerealiseerd.

Het omvangrijke BOM-project behelst een kwaliteitsbepalend onderzoek van een groot aantal archeologisch waardevolle terreinen met het doel te komen tot een verbetering van de bescherming van het Friese bodemarchief. Daartoe zijn allereerst de terreinen die staan vermeld op de Archeologische Monumentenkaart van Friesland (AMF) uit 1984 (Fries Museum/ROB, 1984) naar aard en waarde gerangschikt. In totaal zijn dertien soorten terreinen (groepen) onderscheiden, waaronder terpen. De groep terpen is opgesplitst in twaalf archeologisch-landschappelijke groepen (de groepen 13-24); sommige terpengroepen zijn weer verder opgesplitst (alfabetische aanduiding, zoals in dit geval groep 17A). Vervolgens wordt in afzonderlijke rapporten per groep voor ieder terrein aangegeven hoe en via welke stappen de bescherming 'op maat' kan worden gerealiseerd. De opzet van het gehele BOM-project en de gehanteerde begrippen en afkortingen worden toegelicht in RAAP-rapport 75 (De Langen e.a., 1998a).

Voor het onderhavige onderzoek, dat eind 1992 is gestart, zijn in totaal tien terreinen van de terpencluster van Welsrijp onderzocht en in kaart gebracht (zie Kaartbijlage 1). Het onderzoek heeft uit de volgende onderdelen bestaan: visuele inspectie, archiefonderzoek, booronderzoek, hoogtemetingen, planologisch onderzoek, metaaldetectie en veldkartering.

Acht van de onderzochte (AMF-)terreinen zijn terpen of terpdelen. De twee resterende terreinen (AMF-terreinen 5G-116 en 5G-118) zijn terpen of vlaknederzettingen. De meeste terreinen of althans de oorspronkelijke, volledige terpen zijn deels ook verhoogde boerderijplaats (5G-111, 5G-112 en 5H-63I) of daarmee te associëren (naastgelegen). Voorbeelden van de laatste groep zijn de AMF-terreinen 5G-114, 5G-115, 5G-116, 5H-62 en 5H-63II. Twee terreinen of althans de oorspronkelijke volledige terpen zijn ook dorpsgebied (5G-112 en 5G-113).

Het onderzoek heeft uitgewezen dat vijf van de onderzochte terreinen archeologisch waardevol zijn: 5G-111, 5G-114, 5G-116, 5G-118 en 5H-62. Voor deze vijf waardevolle terreinen wordt aanbevolen te streven naar een optimaal behoud, door alle denkbare vormen van aantasting tot een minimum te beperken of te voorkomen. De waarde van deze vijf terreinen is dusdanig hoog, dat aan hun bescherming een hoge prioriteit dient te worden gegeven, zeker wanneer hun kwetsbaarheid wordt verdisconteerd. Om hun grote kwetsbaarheid moeten met name 5G-114 en 5G-116 worden genoemd. Deze terreinen zijn als akkerland in gebruik en aantoonbaar onderhevig (geweest) aan aantasting. Met name de reeds uitgevoerde dan wel onverhoopte toekomstige schaalvergroting en overbouwning zullen grote nadelige gevolgen (kunnen) hebben.

De bescherming van de onderzochte terreinen is thans niet optimaal en behoeft verbetering. Per terrein worden daartoe specifieke aanbevelingen gedaan in de catalogus (Hoofdstuk 2). Maatregelen voor een beter behoud en beheer zouden overigens niet alleen gericht moeten zijn op de afzonderlijke terreinen, maar ook op hun omgeving: de waarde van het geheel is groter dan de som der delen. Zo is elk archeologisch terrein onderdeel van een groter geheel: de terreinen vormen samen de terpencluster van Welsrijp. Breder gezien is de archeologie slechts één van de componenten die het gebied

vormen. Naast archeologische aspecten bepalen ook (cultuur-)landschappelijke en cultuurhistorische elementen (zoals karakteristieke verkaveling, boerderijplaatsen en één of twee terpdorpen, het beeld van de omgeving. Het is daarom belangrijk om bij de ontwikkeling en praktische uitvoering van beleid en bij het geven van voorlichting een integrale aanpak voor te staan (zie Hoofdstuk 3).

INHOUD

SAMENVATTING	1
1 INLEIDING	5
1.1 HET BOM-PROJECT EN DE TERPENCLUSTER VAN WELSRIJP	5
1.2 LEESWIJZER	5
2 CATALOGUS GROEP 17A	7
2.0 TOELICHTING	7
2.1 CATALOGUSNUMMER: 1 (5G-111)	7
2.1.1 <i>Algemeen</i>	7
2.1.2 <i>Visuele inspectie</i>	11
2.1.3 <i>Archiefonderzoek</i>	11
2.1.4 <i>Hoogtemetingen</i>	13
2.1.5 <i>Booronderzoek</i>	19
2.1.6 <i>Planologie A</i>	20
2.1.7 <i>Planologie B</i>	21
2.2 CATALOGUSNUMMER: 2 (5G-112)	23
2.2.1 <i>Algemeen</i>	23
2.2.2 <i>Visuele inspectie</i>	26
2.2.2 <i>Archiefonderzoek</i>	27
2.2.3 <i>Booronderzoek</i>	29
2.2.4 <i>Planologie A</i>	30
2.2.5 <i>Planologie B</i>	31
2.3 CATALOGUSNUMMER: 3 (5G-113)	33
2.3.1 <i>Algemeen</i>	33
2.3.2 <i>Visuele inspectie</i>	36
2.3.3 <i>Archiefonderzoek</i>	37
2.3.4 <i>Booronderzoek</i>	37
2.3.5 <i>Planologie A</i>	39
2.3.6 <i>Planologie B</i>	40
2.4 CATALOGUSNUMMER: 4 (5G-114)	41
2.4.1 <i>Algemeen</i>	41
2.4.2 <i>Visuele inspectie</i>	44
2.4.3 <i>Archiefonderzoek</i>	44
2.4.4 <i>Hoogtemetingen</i>	46
2.4.5 <i>Booronderzoek</i>	49
2.4.6 <i>Planologie A</i>	51
2.4.7 <i>Planologie B</i>	52
2.5 CATALOGUSNUMMER: 5 (5G-115)	53
2.5.1 <i>Algemeen</i>	53
2.5.2 <i>Visuele inspectie</i>	55
2.5.3 <i>Archiefonderzoek</i>	57
2.5.4 <i>Booronderzoek</i>	57
2.5.5 <i>Planologie A</i>	59
2.5.6 <i>Planologie B</i>	60
2.6 CATALOGUSNUMMER: 6 (5G-116)	61
2.6.1 <i>Algemeen</i>	61
2.6.2 <i>Visuele inspectie</i>	64
2.6.3 <i>Archiefonderzoek</i>	65
2.6.4 <i>Hoogtemetingen</i>	66
2.6.5 <i>Booronderzoek</i>	67

2.6.6	<i>Planologie A</i>	70
2.6.7	<i>Planologie B</i>	71
2.7	CATALOGUSNUMMER: 7 (5G-118)	73
2.7.1	<i>Algemeen</i>	73
2.7.2	<i>Visuele inspectie</i>	76
2.7.3	<i>Archiefonderzoek</i>	76
2.7.4	<i>Hoogtemetingen</i>	77
2.7.5	<i>Booronderzoek</i>	79
2.7.6	<i>Planologie A</i>	81
2.7.7	<i>Planologie B</i>	82
2.8	CATALOGUSNUMMER: 8 (5H-62)	85
2.8.1	<i>Algemeen</i>	85
2.8.2	<i>Visuele inspectie</i>	88
2.8.3	<i>Archiefonderzoek</i>	89
2.8.4	<i>Hoogtemetingen</i>	91
2.8.5	<i>Booronderzoek</i>	93
2.8.6	<i>Planologie A</i>	95
2.8.7	<i>Planologie B</i>	96
2.9	CATALOGUSNUMMER: 9 (5H-63I)	97
2.9.1	<i>Algemeen</i>	97
2.9.2	<i>Visuele inspectie</i>	100
2.9.3	<i>Archiefonderzoek</i>	100
2.9.4	<i>Booronderzoek</i>	103
2.9.5	<i>Planologie A</i>	103
2.9.6	<i>Planologie B</i>	104
2.10	CATALOGUSNUMMER: 10 (5H-63II)	105
2.10.2	<i>Visuele inspectie</i>	108
2.10.3	<i>Archiefonderzoek</i>	108
2.10.4	<i>Booronderzoek</i>	111
2.10.5	<i>Planologie A</i>	111
2.10.6	<i>Planologie B</i>	112
3	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	113
3.1	ALGEMEEN	113
3.2	CONCLUSIES	113
3.3	AANBEVELINGEN	115
	LITERATUUR	119
	BOM-RAPPORTEN	121
	VERKLARENDE WOORDENLIJST	123
	OVERZICHT VAN FIGUREN	124
	OVERZICHT VAN (KAART-) BIJLAGEN	126
	BIJLAGE 1: VERANTWOORDING	127
	BIJLAGE 2: ARCHEOLOGISCHE TIJDSCHAAL	128
	BIJLAGE 3: LEGENDA BIJ DE PROFIELEN VAN DE BOORRAAIEN	129
	BIJLAGE 4: LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN	129

1 INLEIDING

1.1 HET BOM-PROJECT EN DE TERPENCLUSTER VAN WELSRIJP

Het archeologische onderzoek naar de terpencluster van Welsrijp (groep 17A; Fig. 1 en Kaartbijlage 1), werd uitgevoerd in opdracht van de Provincie Fryslân en deels mede op verzoek van de gemeenten Franekeradeel en Littenseradiel. Het onderzoek is uitgevoerd als onderdeel van het project Bescherming op Maat (BOM-project) dat thans in Fryslân door archeologisch adviesbureau RAAP wordt gerealiseerd.

Het omvangrijke BOM-project behelst een kwaliteitsbepalend onderzoek van een groot aantal archeologisch waardevolle terreinen, met het doel te komen tot verbetering van de bescherming van het Friese bodemarchief. Daartoe zijn allereerst de terreinen die staan vermeld op de Archeologische Monumentenkaart van Friesland (AMF) uit 1984 (Fries Museum/ROB, 1984) naar aard en waarde gerangschikt. In totaal zijn dertien soorten terreinen (groepen) onderscheiden, waaronder terpen. De groep terpen is opgesplitst in twaalf archeologisch-landschappelijke groepen (de groepen 13-24); sommige terpengroepen zijn weer verder opgesplitst (alfabetische aanduiding, zoals in dit geval groep 17A). Vervolgens wordt in afzonderlijke rapporten per groep voor ieder terrein aangegeven hoe en via welke stappen de bescherming 'op maat' kan worden gerealiseerd. De opzet van het gehele BOM-project en de gehanteerde begrippen en afkortingen worden toegelicht in RAAP-rapport 75 (De Langen e.a., 1998a).

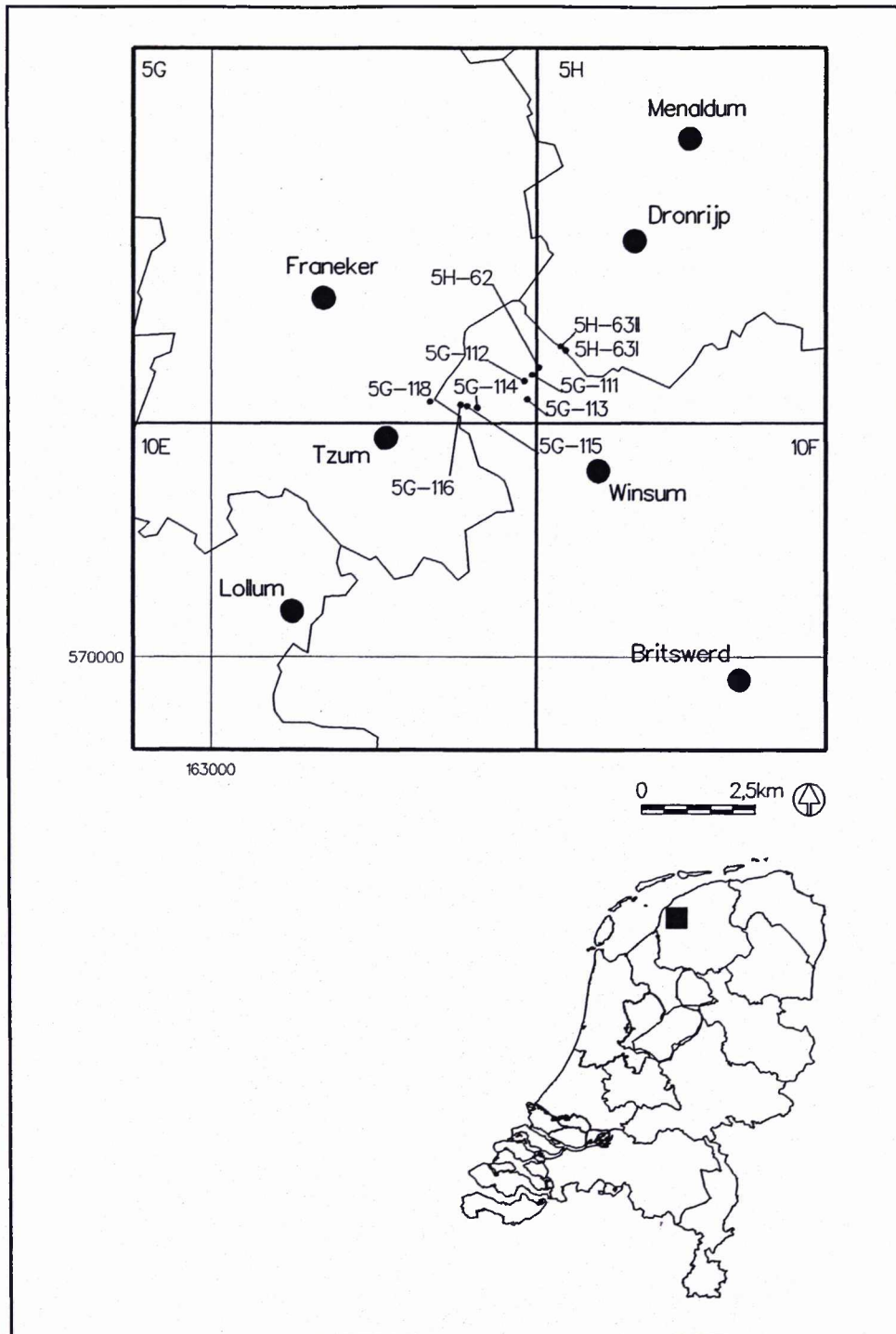
Het veldwerk op de terreinen heeft plaatsgevonden in september 1992, april en mei 1993, februari 1995 en maart 1996. Het bestond uit visuele inspectie, hoogtemetingen, booronderzoek, metaaldetectie en veldkartering. In september 1992, april, mei en juni 1993, februari 1995 en maart 1996 zijn de veldwerkgegevens uitgewerkt. Archiefonderzoek vond plaats in april en juli 1994, februari en juni 1995 en maart 1996; planologisch onderzoek is uitgevoerd in juni 1996.

1.2 LEESWIJZER

Voor een meer algemene inleiding, die betrekking heeft op het Friese bodemarchief in algemene zin, wordt verwezen naar RAAP-rapport 75 (De Langen e.a., 1998a). De catalogus vormt de hoofdmoot van het rapport (Hoofdstuk 2). Aan elk afzonderlijk terrein is een apart catalogusnummer (een aparte paragraaf) gewijd. Elk catalogusnummer begint met een algemene subparagraaf over het onderzochte terrein. Hierin zijn ondermeer opgenomen een algemene beschrijving van het terrein (rubriek 18), conclusies aangaande de huidige waarde van het terrein (rubriek 19) en aanbevelingen met betrekking tot de bescherming van het terrein en de omvang van het te beschermen gebied (rubrieken 21 en 22). De verschillende waarnemingen die op een terrein zijn verricht, worden elk onder een eigen subparagraaf besproken. De verslagen van de waarnemingen zijn opgedeeld in vaste rubrieken. De meeste rubrieken hebben betrekking op administratieve gegevens, spreken voor zich en worden hier niet nader verklaard (zie voor toelichting RAAP-rapport 75). Zij worden gevolgd door een algemene beschrijving van de desbetreffende waarneming en de conclusie. De verslagen van de waarnemingen zijn afzonderlijk van elkaar geschreven en kunnen elkaar in een enkel geval tegenspreken. De op de terpen van de terpencluster van Welsrijp uitgevoerde metaaldetectie en veldkarteringen worden niet in dit rapport beschreven, maar in de RAAP-rapporten 298 en 299 (De Langen & Hommes, 1998; De Langen & Nierstrasz, 1998). Het rapport wordt afgesloten met de conclusies en aanbevelingen (Hoofdstuk 3). RAAP-rapport 75 geeft hierop een nadere toelichting.

De literatuurlijst is onderverdeeld in twee delen: de literatuur en kaarten gerangschikt naar auteur en de BOM-rapporten gerangschikt naar RAAP-rapportnummer. Dit is gedaan omdat in de tekst naar de BOM-rapporten wordt verwezen met RAAP-rapportnummers.

In Bijlage 1 is als verantwoording een lijst opgenomen van de personen die namens archeologisch adviesbureau RAAP hebben meegewerkt aan de totstandkoming van dit rapport. Als Bijlage 2 is een archeologische tijdschaal opgenomen. Bijlage 3 betreft de legenda bij de boorprofielen die in elk catalogusnummer zijn opgenomen in de paragraaf 'booronderzoek', tenminste wanneer op het desbetreffende terrein ook daadwerkelijk booronderzoek is verricht. Bijlage 4 betreft een lijst van (vooral in de catalogus) gebruikte afkortingen. De Bijlagen 3 en 4 zijn opgenomen als een 'uitklappagina', zodat deze tijdens het lezen naast de tekst kan worden gebruikt. Kaartbijlage 1 betreft een losse bijlage die bij dit rapport is gevoegd.

Figuur 1: Ligging van de terreinen van de terpencluster van Welsrijp (groep 17A: zwarte stippen); inzet: ligging in Nederland (zwart blokje).

2 CATALOGUS GROEP 17A

2.0 TOELICHTING

In deze catalogus wordt aan elk afzonderlijk terrein binnen groep 17A een catalogusnummer gewijd. Binnen de groep wordt de volgorde van de Archeologische Monumentenkaart Friesland (AMF) aangehouden.

Ieder catalogusnummer (in totaal tien) begint met een algemene subparagraaf over het onderzochte terrein. Vervolgens worden de verschillende waarnemingen die op het terrein zijn verricht elk onder een eigen subparagraaf besproken. De verslagen van de waarnemingen zijn opgedeeld in (twaalf) vaste rubrieken. De meeste rubrieken hebben betrekking op administratieve gegevens, spreken voor zich en worden hier niet nader verklaard. Zie voor een uitgebreide toelichting RAAP-rapport 75 (De Langen e.a., 1998a). Zij worden gevolgd door een algemene beschrijving en de conclusie van de desbetreffende waarneming.

De verslagen van de waarnemingen zijn afzonderlijk van elkaar geschreven en kunnen elkaar in een enkel geval tegenspreken. De op de terpencluster van Welsrijp uitgevoerde metaaldetectie en veldkarteringen worden niet in dit rapport besproken, maar in de RAAP-rapporten 298 en 299 (De Langen & Hommes, 1998; De Langen & Nierstrasz, 1998).

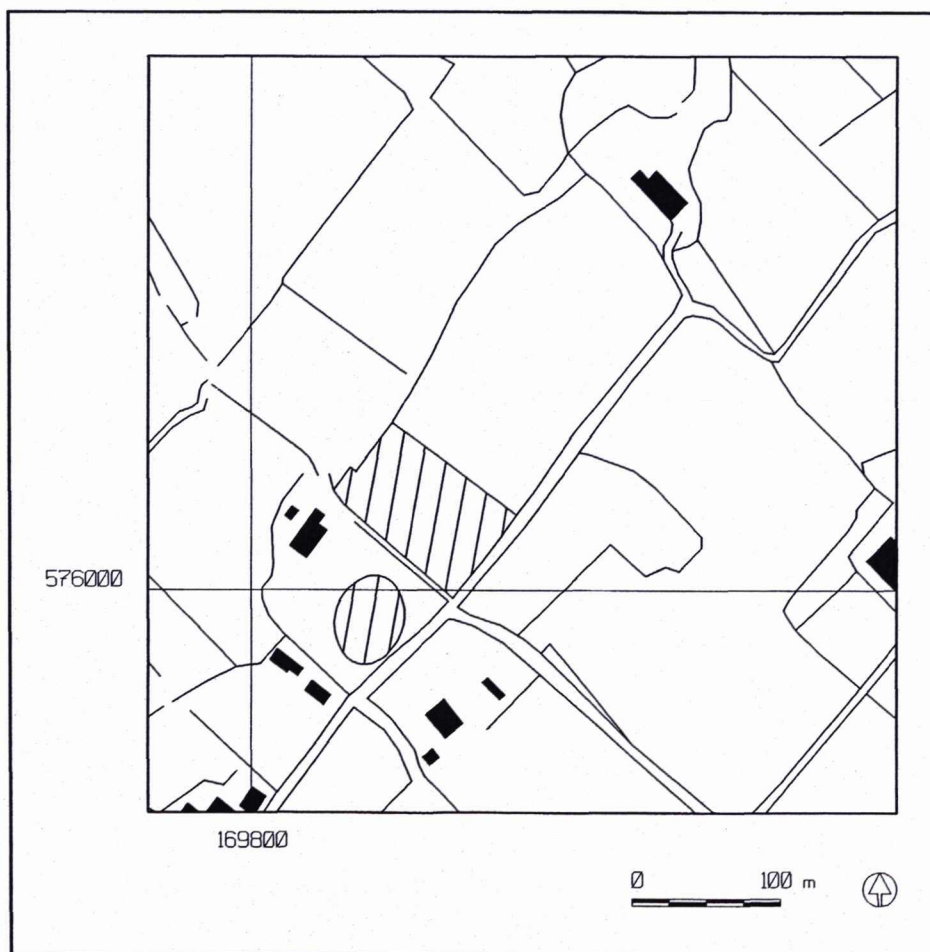
2.1 CATALOGUSNUMMER: 1 (5G-111)

2.1.1 Algemeen

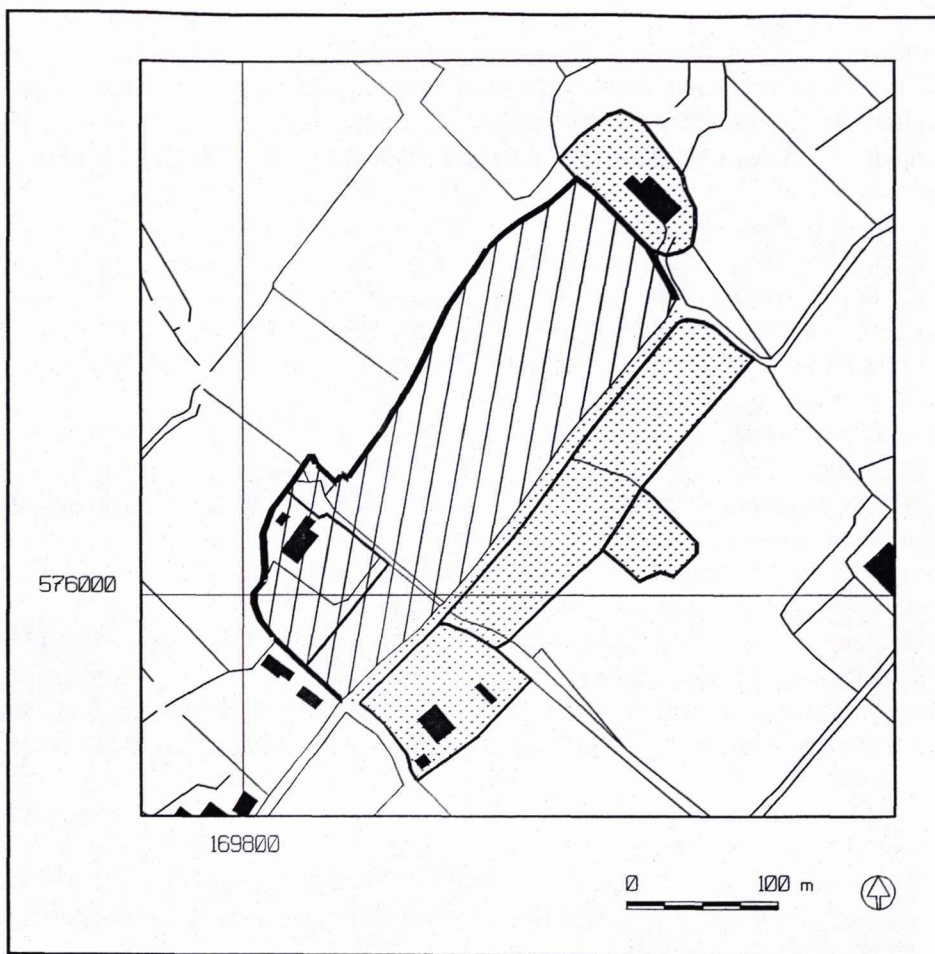
1. **Objectnummer:** 5G-111
2. **Huidige status:** AMF-terrein met de aanduiding (M)-Z. Voor de begrenzing van het AMF-terrein zie Fig. 2. Op grond van deze status is het object ook aangewezen als bodembeschermingsgebied. Het geldt sinds 4 oktober 1995 als facultatief milieubeschermingsgebied waarvoor geen extra milieuregelgeving wordt opgenomen. Met betrekking tot het gemeentelijke bestemmingsplan: zie rubriek 21 en § 2.1.7 (zie ook § 2.1.6).
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 169.893/576.043
5. **Figuren in onderhavige publicatie:** Fig. 1-10 (zie ook Kaartbijlage 1)
6. **Gemeente:** Littenseradiel (Littenseradeel), voorheen Hennaarderadeel
7. **Plaats:** Welsrijp (Wjelsryp)
8. **Toponiem:** Welsrijp-Iestwei (AMF), Oosterend (Schotanus [1718], Eekhoff, TMK)
9. **Concordantie:** inv.nr. 64A (7); Eekhoff: Welsrijp; Halbertsma: Welsrijp; Volkers: 221; Wiersma: 280, Welsrijp.
10. **Geomorfologie:** kwelderwal
11. **Bodemtype:** T, omgeven door pMn85A (noordwestelijke deel) en Mn25A (zuidoostelijke deel).
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** ter plaatse van het AMF-terrein tekent zich een duidelijke verhoging af. Deze wordt door een laagte gescheiden van AMF-terrein 5H-62 (cat.nr. 8). Waarschijnlijk vormden 5G-111 en 5H-62 oorspronkelijk één geheel nadat twee afzonderlijke terpen waren samengegroeid. Deze is vervolgens bijna (Eekhoff, 1851) of geheel (Stiboka, 1976) samengegroeid met de andere, zuidwest-noordoost georiënteerde terpen van Welsrijp (zie 5G-112 en 5G-113: cat.nrs. 2 en 3). Deze terpen liggen op een licht verhoogde rug en worden aan de noordwestelijke zijde begrensd door een doorlopende perceelsgrens (sloot). Ten noordwesten van deze perceelsgrens bevindt zich de (voormalige) kweldervlakte. Ook het land ten zuidoosten van de terpen is laaggelegen. Op grond van de hoogteverschillen, de rangschikking van de terpen alsmede de perceelstructuur mag aangenomen worden dat de terpen en hun directe omgeving een afzonderlijke landschappelijke eenheid vormen. Deze kent overigens meer westelijk een west-oost georiënteerde voortzetting. In deze voortzetting liggen en lagen terpen waarvan restanten op de AMF staan vermeld: 5G-114 (cat.nr. 4), 5G-115 (cat.nr. 5) en 5G-116 (cat.nr. 6). Hoewel niet

uitgesloten is dat de westelijke grens van dit complex zich direct ten westen van 5G-116 bevindt, wordt voornamelijk aangenomen dat ook 5G-118 (cat.nr. 7) tot de terpencluster van Welsrijp hoort. De meest noordoostelijke begrenzing van de terpencluster ligt ten noordoosten van 5H-63I/II (cat.nrs. 9 en 10). Als geheel heeft de terpencluster van Welsrijp een halve-maanvorm.

13. **NAP-hoogte:** 1,38 m +NAP
14. **Grondgebruik:** grasland (april 1993)
15. **Type object:** verhoogde nederzetting (terp), voor de gehele terp ook drie (verhoogde) boerderijplaatsen + (eventueel) verhoogde akkers
16. **Datering object:** in geval van terp: Late IJzertijd – Volle Middeleeuwen; in geval van (verhoogde) boerderijplaatsen en verhoogde akkers: Volle Middeleeuwen – Nieuwe tijd
17. **Omvang archeologisch gebied:** zie Fig. 3
18. **Algemene beschrijving:** het object staat op de AMF (1984) als een terrein dat moet worden aangewezen als monument ingevolge de Monumentenwet 1988 (M). Op grond van deze status is het object ook aangewezen als bodembeschermingsgebied. Het betreft het restant van een terp die oorspronkelijk in noordoostelijke richting doorliep. Het is waarschijnlijk dat de oorspronkelijke terp behalve 5G-111 ook 5H-62 (cat.nr. 8) omvatte. Het midden van deze terp moet dan zijn afgegraven. De terp maakt deel uit van de terpencluster van Welsrijp, in het bijzonder de oostelijke helft daarvan die verder bestaat uit 5G-112 en 5G-113. Dit zijn beide eveneens resten van ooit veel grotere terpen. De terpen 5G-111/5H-62, 5G-112 en 5G-113 zijn bijna (Eekhoff, 1851) of geheel (Stiboka, 1976) samengegroeid. De terpencluster van Welsrijp stamt oorspronkelijk uit de Late IJzertijd.

Figuur 2: Topografische situatie (opname 1979) op en rond AMF-terrein 5G-111 volgens de AMF.

Figuur 3: Topografische situatie op en rond AMF-terrein 5G-111 (opname 1979) en de begrenzing van het archeologische gebied (dikke lijn). De mogelijke randzone of de te associëren akkers en boerderijplaatsen (middeldikke lijn) zijn gearceerd. Het te beschermen gebied is gearceerd.

Uit het archiefonderzoek blijkt dat 5G-111 en 5H-62 waarschijnlijk ooit één terp vormden en dat deze terp voor een deel afgegraven is. Het is mogelijk dat de weg die de oostelijke terpen van de cluster met elkaar verbond, niet langs maar over terp 5G-111/5H-62 liep. In dat geval is de verhoogde rug ten zuidoosten van de weg een uitloper van de terp. Volgens de kadastrale kaart van 1820/1832 (Ryksargyf yn Fryslân, ca. 1830) lagen aan de zuidoostelijke en zuidwestelijke zijde van dit deel van de terp twee boerderijplaatsen. Deze zijn nog steeds aanwezig. Het is mogelijk dat de uitstulping van het perceel aan de zuidoostelijke zijde op een derde boerderijplaats wijst. Dit zou de voorganger geweest kunnen zijn van de iets oostelijker gelegen, nu nog aanwezige boerderij. Op de noordelijke terprand van 5H-62 bevindt zich tegenwoordig nog een boerderij.

Uit de visuele inspectie en hoogtemetingen blijkt dat het AMF-terrein en een strook ten zuidoosten van de weg nog duidelijk zichtbaar zijn, niet in de laatste plaats overigens als het resultaat van de afgravingen. Er is sprake van een mooie begrenzing aan de noordwestelijke zijde dankzij de aanwezigheid van een oude, karakteristiek gebogen sloot alsmede een duidelijk hoogteverschil met de noordwestelijk aangrenzende, lager gelegen landerijen. De verkaveling van de terp zelf is inmiddels verdwenen.

Het AMF-terrein en het afgegraven midden van de terp zijn – evenals 5H-62 (cat.nr. 8) – door middel van booronderzoek op hun waarde getoetst. Vastgesteld is dat het AMF-terrein nog een hoge archeologische waarde bezit. Er is een fraai gelaagd en rijk terpaardepakket aangetroffen. Ter plaatse van het afgegraven deel worden diepere sporen nog door gave ophogingspakketten afgedekt. Derhalve (en om de associatie met 5G-111 en 5H-62) is ook dit deel waardevol. Wel is geconstateerd dat de top recentelijk is aangetast.

Voor informatie over recente aantasting verzameld door middel van veldkartering wordt verwezen naar De Langen & Nierstrasz (1998).

19. **Waarde:** geconcludeerd kan worden dat de terprest aangeduid als 5G-111 een hoge archeologische waarde heeft. Niet alleen zijn de resten intrinsiek waardevol, zij vertonen bovendien een samenhang met AMF-terrein 5H-62 en het tussen beide terreinen gelegen afgegraven deel. Ook deze terreinen zijn archeologische waardevol. Bovendien vormen de resten van de oorspronkelijk terp 5G-111/5H-62 het laatst bewaard gebleven deel van de oostelijke helft van de terpencluster van Welsrijp. Dankzij de aanwezigheid van de drie (verhoogde) boerderijplaatsen op en/of aan de rand van de terp heeft het terrein een cultuurhistorische waarde. Daarnaast hebben de resten dankzij de fraaie begrenzing en het duidelijke hoogteverschil met de directe omgeving een duidelijke cultuurlandschappelijke waarde. In het deel van het archeologische gebied ten zuidoosten van de weg kunnen nog archeologische resten aanwezig zijn; mogelijk betreft het de rand van de oorspronkelijke terp dan wel enige verhoogde akkers. Aangenomen kan dan ook worden dat dit deel een, zij het geringe, archeologische waarde heeft.
20. **Specifieke bedreiging:** dempen van de zuidwestelijke randsloot en opname in een groter perceel. Verdere bedreiging: omzetten in bouwland en egalisatie.
21. **Aanbevelingen:** aanbevolen is (De Langen e.a., 1993) om de AMF-terreinen 5G-111 en 5H-62 alsmede en het tussengelegen, afgegraven terrein als geheel op de plankaart van het Bestemmingsplan Buitengebied-West 1994 van de gemeente Littenseradiel te plaatsen als zijnde 'terrein van oudheidkundige betekenis'. Over het gebied ten zuidoosten van de weg zijn geen uitspraken gedaan. Met betrekking tot bescherming ingevolge de Monumentenwet 1988 wordt geadviseerd de status van monument zo snel mogelijk te verlenen. Ten aanzien van het gebiedsgericht milieubeleid wordt geadviseerd te onderzoeken hoe groot de kans is dat het grasland in akkerland wordt omgezet en als het mogelijk is een eventuele omzetting in akkerland te voorkomen. Gezien de aard van de specifieke bedreiging is het raadzaam contact te onderhouden met zowel de gemeente, de gebruiker/eigenaar en eventueel andere instanties teneinde te vermijden dat de randsloot in de toekomst wordt gedempt. Tevens wordt aanbevolen te onderzoeken wat de waarde is van dat deel van het archeologische gebied dat ten zuidoosten van de weg ligt. Aangezien dit gebied wordt geploegd, lijkt aandacht voor het gebied ten zuidoosten van de weg urgent (zie ook 5G-113: cat.nr. 3, rubriek 21). Ten aanzien van gebiedsgericht beleid wordt geadviseerd de historische en landschappelijke waarde van de terpencluster van Welsrijp nader te laten bepalen. Vooruitlopend op dit onderzoek kan gesteld worden dat de terpencluster van Welsrijp ook op historische en landschappelijke aspecten hoog scoort. Tevens moet echter worden geconstateerd dat, gezien de omvang van de aantasting van het bodemarchief, de bescherming van deze terpencluster als geheel moeilijk te realiseren zal zijn. Omdat verwacht wordt dat een meervoudige bescherming elders vermoedelijk eenvoudiger te bewerkstelligen is, wordt op het vlak van gebiedsgericht milieubeleid aan de terpencluster van Welsrijp geen urgentie toegekend. De terp 5G-111/5H-62 heeft zeker waarde voor archeologische erfgoedplanning/cultuurtoerisme: de terp is landschappelijk waardevol, heeft een (visuele) relatie met andere terreinen en is goed bereikbaar.
22. **Omvang te beschermen terrein:** aanbevolen wordt het terrein uit te breiden en wel op zodanige wijze dat het met 5H-62 (cat.nr. 9) één geheel vormt: zie Fig. 3, vergelijk Fig. 2 (omvang zoals weergegeven op de AMF is niet correct). De status van het gebied ten zuidoosten van de weg is afhankelijk van de uitkomsten van toekomstig onderzoek (zie de rubrieken 18 en 19).
23. **Literatuur:** Vervloet, 1980; De Langen e.a., 1993.

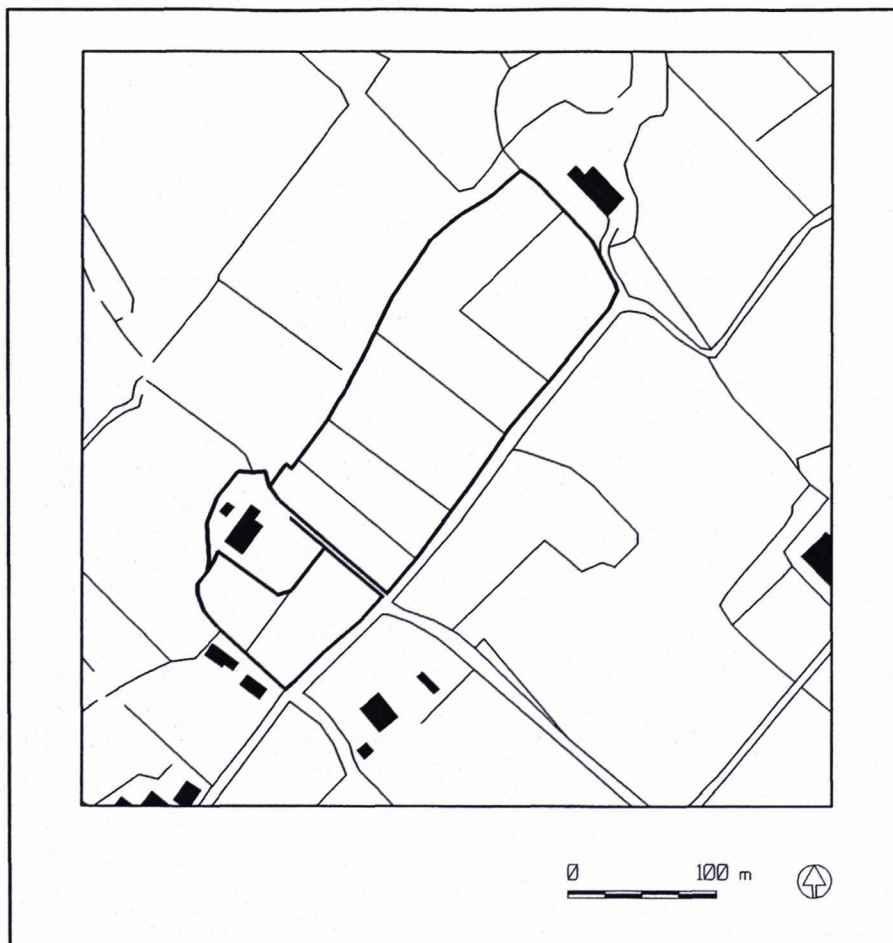
2.1.2 Visuele inspectie

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (archeologische waarneming) visuele inspectie
3. **Datum waarneming:** 23 september 1992
4. **Waarnemer:** H.F.A. Haarhuis
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 23 september 1992
9. **Grondgebruik:** grasland
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** ter plaatse van het AMF-terrein tekent zich een duidelijk waarneembare verhoging af. Het noordoostelijke deel wordt begrensd door een duidelijke steilkant. Deze is ontstaan door afgraving van het centrale terpdeel. Het is niet uitgesloten dat het terp-terrein tot en met 5H-62 (cat.nr. 8) heeft doorgelopen. Het terrein ligt direct noordelijk van een deels verharde en deels onverharde weg. De bereikbaarheid is daarmee goed.
De ligging op de AMF is correct. Mogelijk moet het terrein echter in noordoostelijke richting uitgebreid worden: in de richting van de kern van de terp. Verstoringen aan het huidige, glooiende oppervlak zijn niet waargenomen. Direct zuidoostelijk van het AMF-terrein, aan de overzijde van de weg, ligt een iets hoger gelegen perceel dat mogelijk een verhoogde akker of de meest zuidoostelijke rand van de terp omvat. Naar verluidt zijn er van deze locatie geen vondsten bekend. Het zou een door reliëfinversie ontstane, natuurlijke rug betreffen.
Foto: rol 9-22, naar het zuidwesten
11. **Vondsten:** -
12. **Conclusie waarneming:** op grond van de visuele inspectie betreft het een waardevol archeologisch terrein. Geadviseerd wordt het AMF-terrein aan een booronderzoek te onderwerpen en nauwkeurige hoogtemetingen te verrichten. Tevens wordt geadviseerd de archeologische waarde van het laaggelegen gedeelte direct noordoostelijk van het AMF-terrein aan een waarderend onderzoek te onderwerpen.

2.1.3 Archiefonderzoek

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) archief/bureau-onderzoek
3. **Datum waarneming:** 7 april 1993
4. **Waarnemer:** T.M. Perger
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 7 april 1993
9. **Grondgebruik:** grasland
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het AMF-terrein vormt samen met 5H-62 (cat.nr. 8) de oostelijke uitloper van de aaneengesloten terpencluster van Welsrijp. Het AMF-terrein 5H-63 (I en II; cat.nrs. 9 en 10) ligt weliswaar oostelijker, maar geïsoleerd. Het AMF-terrein 5G-111 wordt aan de noordwestelijke en westelijke zijde nog fraai omsloten door een gebogen sloot, zoals die ook bij de overige oostelijke terpen van groep 17A aanwezig zijn. Deze perceelsgrens geeft zeer waarschijnlijk de overgang aan tussen de hooggelegen kwelderwal (waarop de terpen van groep 17A liggen) en het meer laaggelegen en vlakke land ten noordwesten.
Volgens de bodemkaart (Stiboka, 1976) vormt het AMF-terrein samen met 5H-62 een deel van een groter terpareaal dat zich in zuidwestelijke richting tot onder de bebouwing van Welsrijp uitstrekt. Dit komt overeen met de situatie die Eekhoff (1851) weergeeft.

De GHPA geeft alleen noordoostelijk van 5G-111 een zeer duidelijke verhoging (terp) aan, waarvan de kern zich op de grens tussen 5G-111 en 5H-62 bevindt. Volgens de GHPA sneed een perceelsgrens (sloot?) het AMF-terrein in zuidwest-noordoostelijke richting in tweeën. Op de HAF (1928) en de GPA (1979/82) ontbreekt een verhoging. De steilkant op de laatste kaart geeft echter aan dat ook tijdens de opname voor deze kaart ter plaatse nog een verhoging aanwezig was. Het oostelijke deel van de terp was op dat moment blijkbaar afgegraven.

Figuur 4: Huidige (middeldikke lijn) en voormalige perceelsscheidingen (dunne lijnen) op het onderzochte gebied (inclusief AMF-terrein 5G-111).

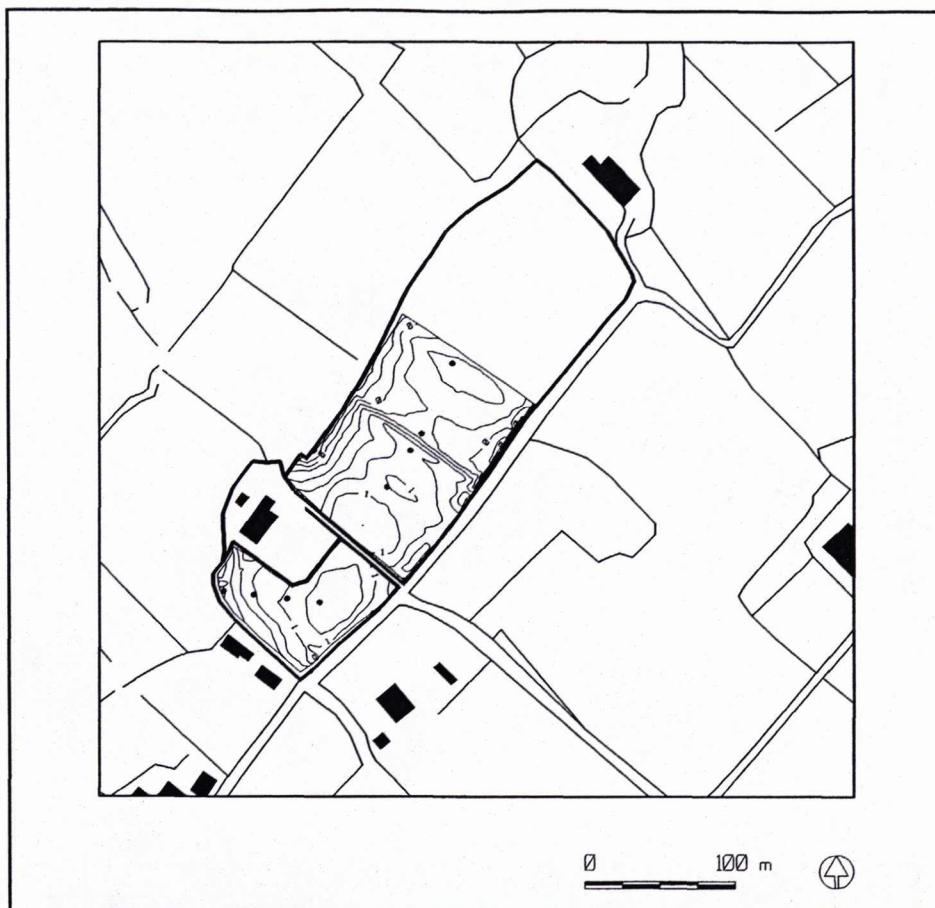
De perceelsstructuur van het terpterrein heeft vanaf de opname voor de KAF (1821/22; Fig. 4) enige veranderingen ondergaan. De ongeveer noordwest-zuidoost georiënteerde sloten die het noordoostelijke deel opdeelden, zijn al voor de opname van de HAF geheel verdwenen. Van de sloot die het zuidwestelijke deel van het terpterrein in tweeën splitste, is de zuidwestelijke helft opgeheven.

Op grond van de KAF bevindt zich aan de noordwestelijke en westelijke zijde van het zuidwestelijke deel een lang gebogen smal perceel dat op meer recente kaarten niet meer aangegeven staat. Na het einde van de 19^e eeuw is de noordwestelijke helft van dit deel in twee percelen opgedeeld. Uit de opname voor de FF (1989) blijkt dat het noordoostelijke deel hiervan inmiddels grotendeels is bebouwd.

11. **Vondsten:** n.v.t.

12. **Conclusie waarneming:** op grond van deze gegevens kan gesteld worden dat het AMF-terrein een hoge archeologische waarde bezit. Het omvat een deel van een terp waarvan de kern waarschijnlijk direct noordoostelijk van het AMF-terrein gelegen heeft. Afgaande op de structuur zoals weergegeven op de GPA, moet verondersteld worden dat het centrale deel

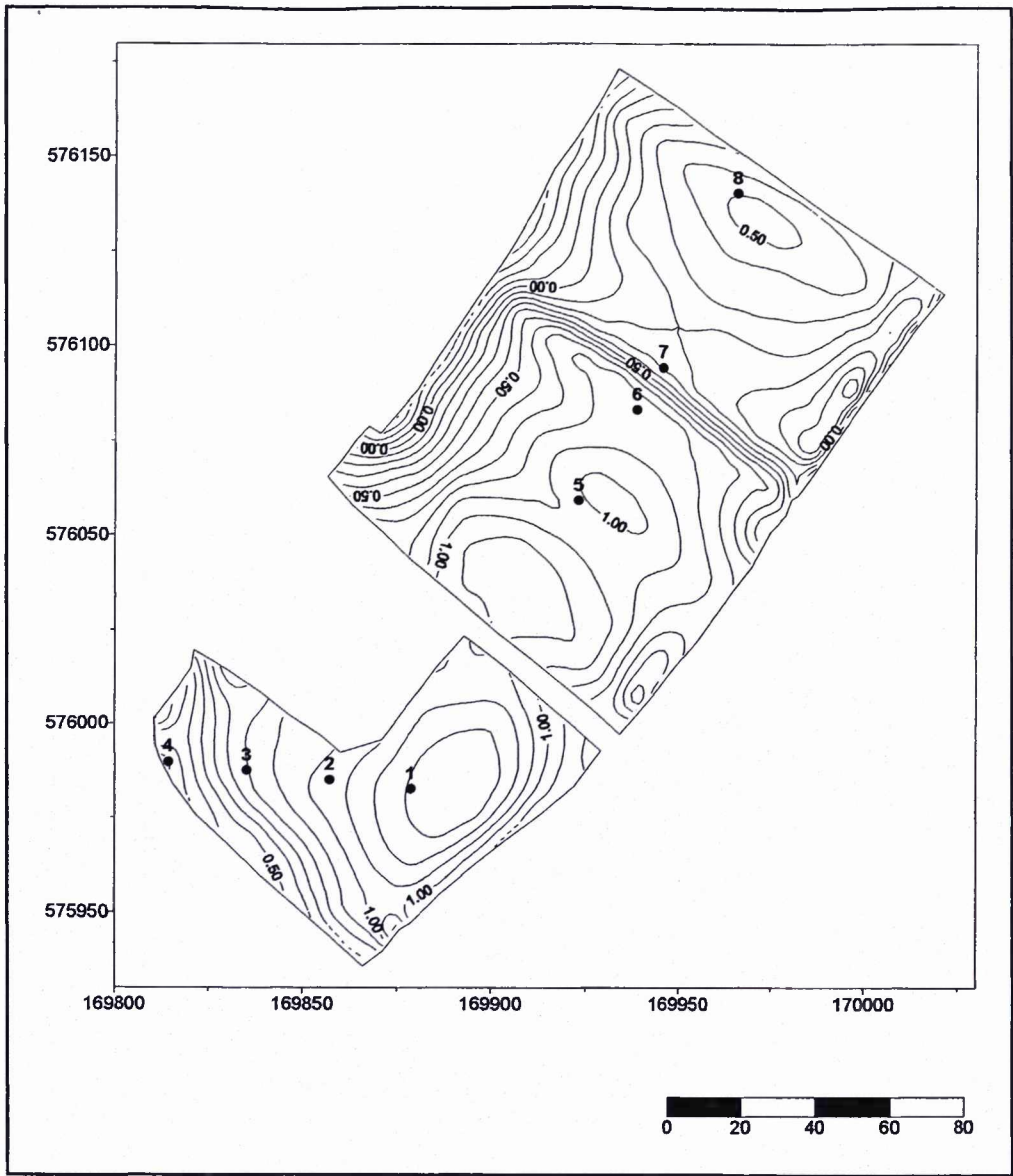
van de terp vermoedelijk grotendeels is afgegraven. Het terrein vormt een duidelijke eenheid met AMF-terrein 5H-62 direct ten noordoosten van onderhavige terp. De directe relatie met de overige terpen van de terpencluster van Welsrijp en de fraaie intacte structuur van de noordwestelijke begrenzing verlenen het terrein tevens een cultuurlandschappelijke en cultuurhistorische waarde.

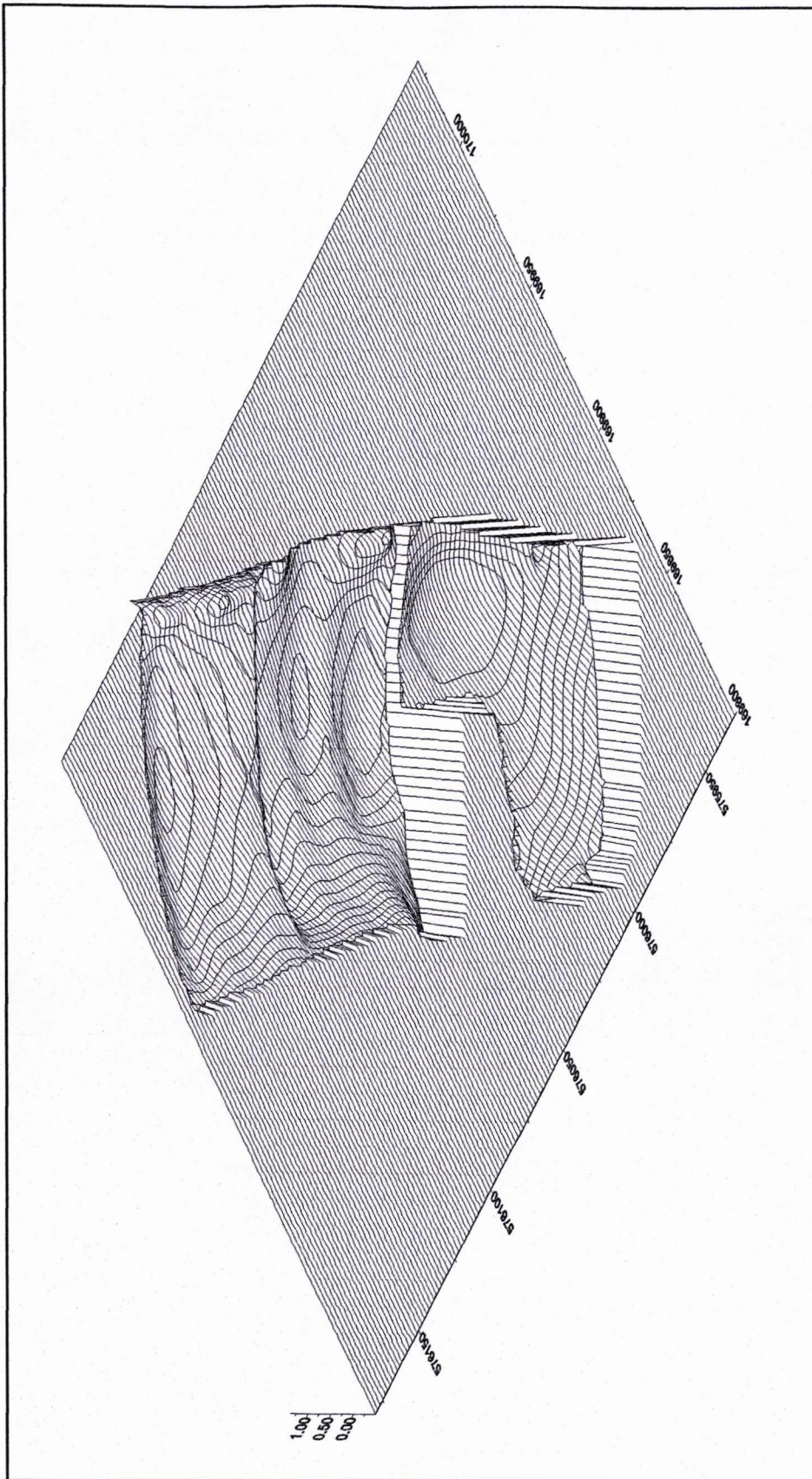
Figuur 5: De hoogtelijnen en de plaats van de boringen binnen het onderzochte gebied (inclusief AMF-terrein 5G-111).

2.1.4 Hoogtemetingen

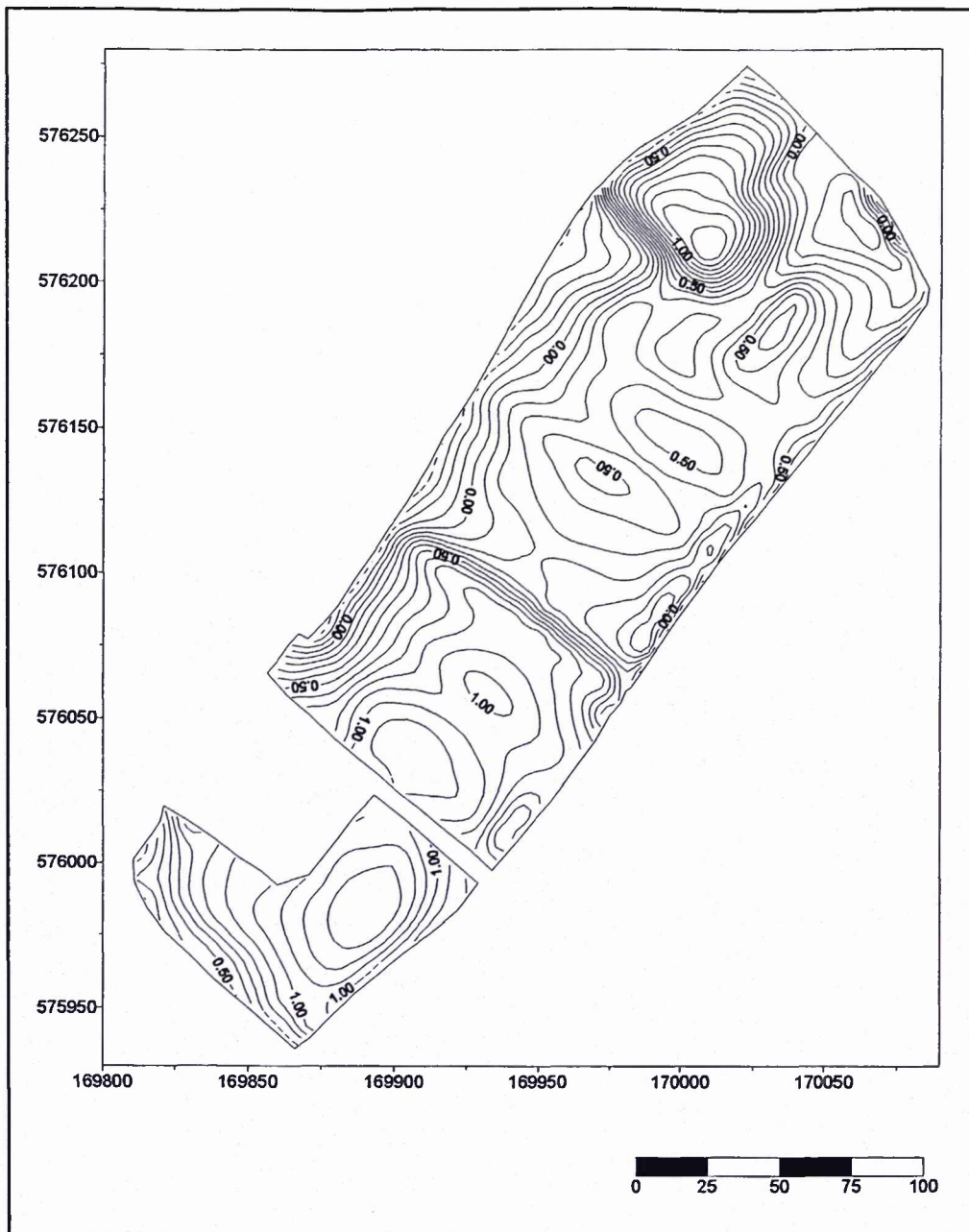
1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) hoogtemetingen
3. **Datum waarneming:** 21 april 1993
4. **Waarnemer:** M.H. Wispelwey
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** M.H. Wispelwey
8. **Beschrijvingsdatum:** 21 april 1993
9. **Grondgebruik:** grasland
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het AMF-terrein 5G-111 bestaat uit twee delen die door een oprit van elkaar gescheiden worden. Het zuidwestelijke deel, dat tevens het kleinste is, ligt binnen een perceel dat gedeeltelijk rond een boerderij loopt. Het andere deel bestrijkt het zuidwestelijke deel van een groot weiland. Het noordoostelijke deel van dit weiland maakt deel uit van AMF-terrein 5H-62. Daartussen ligt een deel dat tot geen van beide AMF-terreinen behoort. Uit praktische overwegingen is het gehele weiland in één keer volledig ingemeten (zie ook § 2.8.4). Tevens is het deel rond de boerderij ingemeten (Fig. 5, 6, 7, 8 en 9).

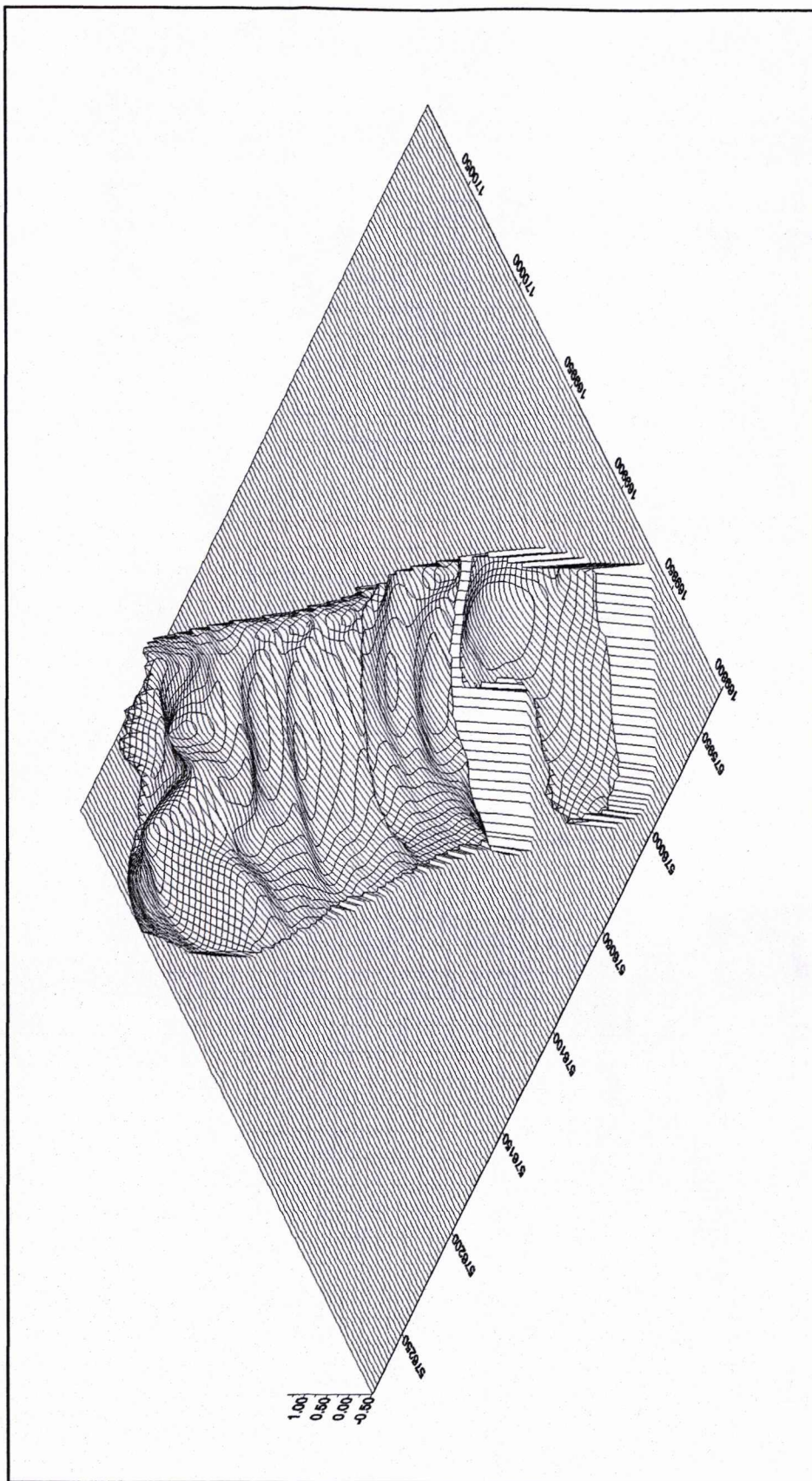
Figuur 6: Hoogtelijnenkaart van het onderzochte gebied (inclusief AMF-terrein 5G-111) met de boringen.

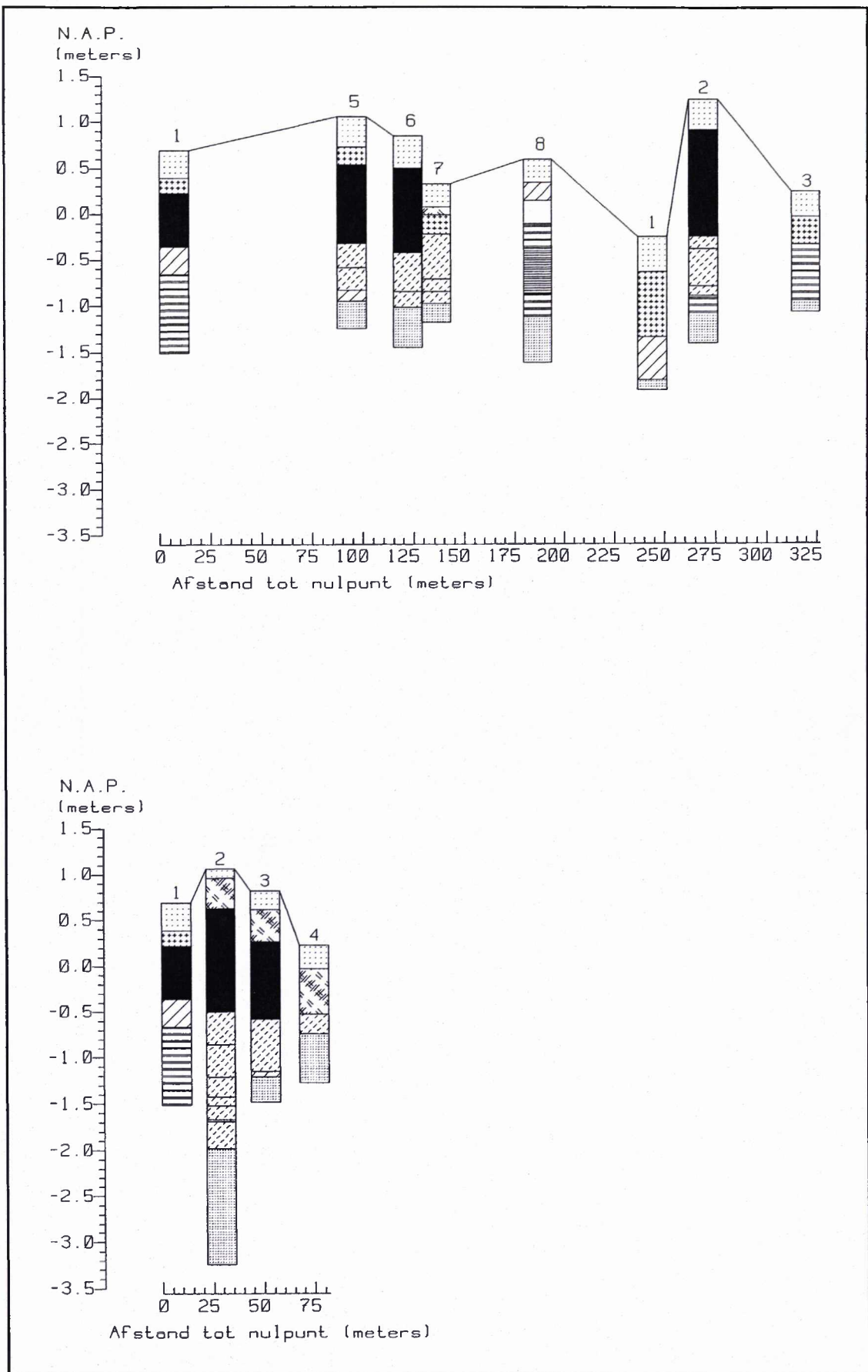
Figuur 7: Drie-dimensionale hoogtekaart van het onderzochte gebied (inclusief AMF-terrein 5G-111), gezien vanuit zuidwestelijke richting.

Figuur 8: Hoogtelijnenkaart van de percelen waarbinnen de AMF-terreinen 5G-111 en 5G-62 liggen.

Figuur 9: Drie-dimensionale hoogtekaart van de percelen waarbinnen de AMF-terreinen 5G-111 en 5G-62 liggen, gezien vanuit zuidwestelijke richting.

Figuur 10: Profielen van de boorraaien 1 en 2 op AMF-terrein 5G-111 (zie Bijlage 3).

Op het zuidwestelijke deel van het AMF-terrein bevindt zich een verhoging met een maximale hoogte van 1,38 m +NAP. De verhoging ligt aan de zuidoostelijke zijde van het huidige perceel. De verhoging loopt in westelijke richting geleidelijk af tot 0,30 m +NAP. De andere zijden van de verhoging worden daarentegen nauw begrensd.

Het andere deel van het AMF-terrein wordt gekenmerkt door een steilkant, die de noordoostelijke grens van het AMF-terrein vormt. Het gebied ten noordoosten van deze steilkant ligt beduidend lager. De top van de steilkant ligt op 0,85 m +NAP; de laagte ernaast op 0,20 m +NAP.

Op het hoge deel zijn twee kopjes te onderscheiden. Het zuidwestelijke kopje is het grootst en ligt tegen de oprit naar de boerderij. Deze kop heeft een hoogte van 1,20 m +NAP, terwijl de kleinere kop zo'n tien centimeter lager ligt. Tussen de twee kopjes op het hoge deel van het perceel is een flauwe depressie te zien, net als aan de oostelijke zijde van de kleine kop. De depressies liggen evenwijdig aan de steilkant en lopen over de gehele breedte van het perceel. De noordwestelijke rand van het perceel ligt rond 0,0 m NAP. Hoewel de huidige oprit op de hoogtelijnenkaart is uitgespaard, is duidelijk te zien dat tussen beide delen een depressie ligt. Deze houdt, net als de andere depressies, verband met een inmiddels verdwenen sloot.

11. **Vondsten:** –

12. **Conclusie waarneming:** het AMF-terrein bestaat uit twee delen. Een steilkant markeert de noordoostelijke grens van het AMF-terrein. Ten noordoosten hiervan is het perceel afgegraven. Op het noordoostelijke deel van het AMF-terrein zijn evenwijdig aan de steilkant twee depressies te zien die verband houden met inmiddels gedempte sloten. Beide delen van het AMF-terrein waren voor de aanleg van de oprit door een sloot van elkaar gescheiden.

2.1.5 Booronderzoek

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (archeologische waarneming) booronderzoek
3. **Datum waarneming:** 21 april 1993
4. **Waarnemer:** T.M. Perger
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 28 april 1993
9. **Grondgebruik:** grasland
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** op het AMF-terrein zijn twee boorraaien gezet: raai 1 in noordoostelijke (B01, B05–B08) en raai 2 in westelijke richting (B01–B04). In het verlengde van raai 1 is een deel van de boringen gezet in het kader van het booronderzoek op AMF-terrein 5H-62 (§ 2.8.5, cat.nr. 8: B01–B03). Deze tweede raai wordt in zijn geheel (dus samen met de boringen die op AMF-terrein 5H-62 zijn gezet) besproken (Fig. 5, 6 en 10).

Raai 1 (B01, B05–B08; B01–B03 [5H-62]: Fig. 10): in deze boringen is een fraai gelaagd terpaardepakket aangetroffen dat rijk is aan archeologisch materiaal (B01, B05 en B06; B02 op 5H-62). Dit pakket verdikt zich in noordoostelijke richting (naar het hart van de terp).

Onder het terpaardepakket zijn diverse spoorvullingen aangetroffen, die vrij licht van tint en tamelijk vondstarm zijn. In B08 is een vrijwel vondstloze en licht getinte archeologische laag aangetroffen die mogelijk als een ophogingslaag geïnterpreteerd kan worden. Ook de verrommelde laag in B01 is mogelijk als een dergelijke ophogingslaag te interpreteren. De boringen B07, B08 en B01 (5H-62) zijn in het afgegraven gedeelte gezet. In B07 is onder een homogene laag slechts een spoorvulling aangetroffen. In B08 is alleen een schoon ophogingspakket aangetroffen. Vondstrijke, donker getinte terplagen zijn in dit deel niet aangetroffen. In B01 (5H-62) is de bodem tot ver in de natuurlijke ondergrond sterk homogeen of verrommeld van karakter.

Raai 2 (B01-B04: Fig. 10): in deze boringen is een fraai gelaagd terpaardepakket aangetroffen.

In B01 – B04 is de top recentelijk verrommeld en deels met baksteenpuin vermengd. In B04 bevindt zich onder de bouwvoor en het met baksteenpuin vermengde pakket nog slechts een 0,45 m dikke spoorvulling. In B02 is een zeer vondstrijke spoorvulling aangetroffen. Op 2,27 m -Mv gaat deze over in een sterk gelaagd pakket, waarvan de top archeologisch materiaal bevat. Gezien de fraaie gelaagdheid en de samenstelling van dit deel van de vulling, betreft het mogelijk een deels op natuurlijke wijze opgevulde ingraving (sloot/geul?).

De natuurlijke ondergrond bestaat uit een sterk gelaagd sediment (afwisseling van kleiige en zandige lenzen) dat op (wad)zand rust. De top van het natuurlijke sediment bevindt zich rond 0,1 m –NAP; de overgang naar het zand ligt rond 1,0 m –NAP.

11. Vondsten:

B02-01: wandfragment handgevormd aardewerk, waarschijnlijk terpaardewerk;

B02-02: wandfragment handgevormd aardewerk, waarschijnlijk terpaardewerk;

B03-03: wand(?)fragment handgevormd aardewerk, onbepaald

B03-04: wandfragment handgevormd aardewerk, waarschijnlijk terpaardewerk;

B03-05: wandfragment handgevormd aardewerk, waarschijnlijk terpaardewerk;

B05-06: wandfragment handgevormd aardewerk, waarschijnlijk terpaardewerk;

B05-07: wandfragment handgevormd aardewerk, waarschijnlijk terpaardewerk;

B07-08: wandfragment handgevormd aardewerk, waarschijnlijk terpaardewerk.

12. **Conclusie waarneming:** op grond van deze gegevens bevatten beide delen van het AMF-terrein nog ongestoorde, vondstrijke en fraai gelaagde terplagen. Ter plaatse van het afgegraven deel zijn spoorvullingen aangetroffen, die plaatselijk nog door een vrijwel ongestoord archeologisch pakket afgedekt worden. Het AMF-terrein en het afgegraven deel kunnen dan ook, zeker vanwege de relatie met 5H-62, als archeologisch waardevol aangemerkt worden.

2.1.6 Planologie A

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) planologisch onderzoek
3. **Datum waarneming:** 6 maart 1996
4. **Waarnemer:** S. Wentink
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** S. Wentink
8. **Beschrijvingsdatum:** 6 maart 1996
9. **Grondgebruik:** –
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het betreft een planologische waarneming van relevante plannen en verordeningen op provinciaal niveau. Gekeken is welk provinciaal beleid en/of bescherming op het terrein van toepassing is.
In het Streekplan Friesland 1994 valt het terrein binnen het gebied 'landbouw met het accent op akkerbouw, melkveehouderij, inplaatsing melkveehouderij en (beperkte) intensieve veehouderij'. Dit betekent dat de instandhouding en verdere ontwikkeling van de pootaardappelteelt en melkveehouderij van belang zijn. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor vollegrondsgroenteteelt en bloembollenteelt. Planologische veiligstelling van archeologische elementen dient door de gemeenten gerealiseerd te worden. Een kaart waarop het onderhavige terrein en andere archeologische terreinen staan aangegeven, ontbreekt.
In het Provinciaal Milieubeleidsplan 1994-1997 is het terrein aangewezen als 'facultatief milieubeschermingsgebied'. Voor deze gebieden gelden geen gebods- en verbodsregels. Bescherming van deze gebieden wordt gerealiseerd en vergroot door voorlichting, informatie en stimuleringsmaatregelen. In het als bijlage in het Milieubeleidsplan opgenomen Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden valt het terrein in de clusters

'archeologische monumenten' en 'terpen en vuursteenvindplaatsen'. Voor deze clusters worden als bedreigende activiteiten gezien: vermessing, verdroging en fysieke aantasting. In het Waterhuishoudingsplan Friesland 1992-1995 valt het terrein in het 'noordelijke complex van poldersystemen'. Gebieden die tot dit complex behoren, hebben de functie 'landbouw met plaatselijk natuurwaarden'. Het terrein valt echter niet samen met deze natuurwaarden.

In de Ontgrondingenverordening Friesland wordt het terrein niet met name genoemd. Wel zullen bij een aanvraag voor een ontgrondingsvergunning alle betrokken belangen meegewogen worden. Ontgrondingen in het kader van de normale uitoefening van land-, tuin- of bosbouwbedrijf, zoals frezen, eggen, spitten en anaarden, kunnen zonder een ontgrondingsvergunning uitgevoerd worden. Voor egalisatie is wel een ontgrondingsvergunning nodig, voor zover hiervoor geen aanlegvergunning is vereist in een geldend bestemmingsplan.

Het gebied ligt noch in een relatienotagebied, noch in een gebied dat tot de provinciale ecologische hoofdstructuur behoort.

11. **Vondsten:** –

12. **Conclusie waarneming:** het terrein is op basis van het milieubeleid als een 'facultatief milieubeschermingsgebied' aangewezen. In het Streekplan wordt het terrein niet expliciet genoemd en staat het niet op een kaart weergegeven. Wel wordt in het tekstgedeelte aangegeven dat planologische veiligstelling van terpen gerealiseerd dient te worden door de gemeenten. Aanbevolen wordt in het Streekplan een kaart op te nemen met daarop aangegeven het onderhavige en andere archeologisch waardevolle terreinen. Daarnaast wordt aanbevolen in andere provinciale plannen c.q. beleid, zoals het waterhuishoudingsplan, het ontgrondingenbeleid, het ontgrondingenbeleid en het natuurbeleid, eveneens aandacht te besteden aan de aanwezigheid en het behoud van archeologische waarden.

2.1.7 *Planologie B*

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) planologisch onderzoek
3. **Datum waarneming:** 6 maart 1996
4. **Waarnemer:** S. Wentink
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** S. Wentink
8. **Beschrijvingsdatum:** 6 maart 1996
9. **Grondgebruik:** –
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het betreft een planologische waarneming van het vigerende gemeentelijke bestemmingsplan en de gemeentelijke monumentenverordening. Gekeken is welk beleid en/of bescherming op het terrein van toepassing is. Het vigerende bestemmingsplan voor het terrein is het Bestemmingsplan Buitengebied-West 1994 van de gemeente Littenseradiel. Het terrein vormt samen met 5H-62 één geheel en heeft de bestemming 'agrarisch gebied' met als aanduiding 'archeologisch waardevol'. Het zuidwestelijk gedeelte heeft tevens de bestemming 'agrarische bedrijfsdoeleinden'. De aanduiding 'archeologisch waardevol' houdt in dat een aanlegvergunning nodig is voor het afgraven, ophogen en egaliseren van de gronden, het uitvoeren van grondbewerkingen dieper dan 30 cm, het scheuren van grasland anders dan t.b.v. graslandverbetering, het planten van bomen en struiken, het aanleggen van wegen en aanbrengen van verhardingen e.d., het aanleggen van onder- en bovengrondse leidingen e.d. en het (ver)graven en verbreden van watergangen.
Het terrein geniet geen bescherming via de gemeentelijke monumentenverordening.

11. **Vondsten:** –

12. **Conclusie waarneming:** het onderhavige terrein staat juist op de plankaart van het Bestemmingsplan Buitengebied-West 1994 van de gemeente Littenseradiel aangegeven. Bescherming van het terrein is gerealiseerd door toepassing van een aanlegvergunningenstelsel. Wel dient opgemerkt te worden dat bepaalde werkzaamheden uitgevoerd in het kader van de bestemming 'agrarische bedrijfsdoeleinden' schade kunnen veroorzaken aan de archeologische waarde van het terrein. Aanbevolen wordt schadelijke werkzaamheden zoveel mogelijk te weren. In ieder geval dient bij een aanvraag voor een vergunning ten zeerste rekening gehouden te worden met de aanwezige archeologische waarden.

2.2 CATALOGUSNUMMER: 2 (5G-112)

2.2.1 Algemeen

1. **Objectnummer:** 5G-112
2. **Huidige status:** AMF-terrein met de aanduiding (M)-Z. Voor de begrenzing van het AMF-terrein zie Fig. 11. Op grond van deze status is het object ook aangewezen als bodembeschermingsgebied. Het geldt sinds 4 oktober 1995 als facultatief milieubeschermingsgebied waarvoor geen extra milieuregelgeving wordt opgenomen. Met betrekking tot het gemeentelijke bestemmingsplan: zie rubriek 21 en § 2.2.6 (zie ook § 2.2.5).
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 169.722/575.910
5. **Figuren in onderhavige publicatie:** Fig. 1 en 11-14 (zie ook Kaartbijlage 1)
6. **Gemeente:** Littenseradeel (Littenseradiel), voorheen Hennaarderadeel
7. **Plaats:** Welsrijp (Wjelsryp)
8. **Toponiem:** Welsrijp-Noord (AMF)
9. **Concordantie:** inv.nr. 64A (7); Eekhoff: Welsrijp; Halbertsma: Welsrijp; Volkers: 221; Wiersma: 280, Welsrijp
10. **Geomorfologie:** kwelderwal
11. **Bodemtype:** T, aan de noordwestelijke zijde begrensd door pMn85A
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** ter plaatse van het AMF-terrein bevindt zich een laaggelegen perceel. Het talud op het zuidelijke deel is toe te schrijven aan de nieuwbouw ter plaatse. Het terrein ligt binnen de bebouwde kom van Welsrijp. Het terrein maakt deel

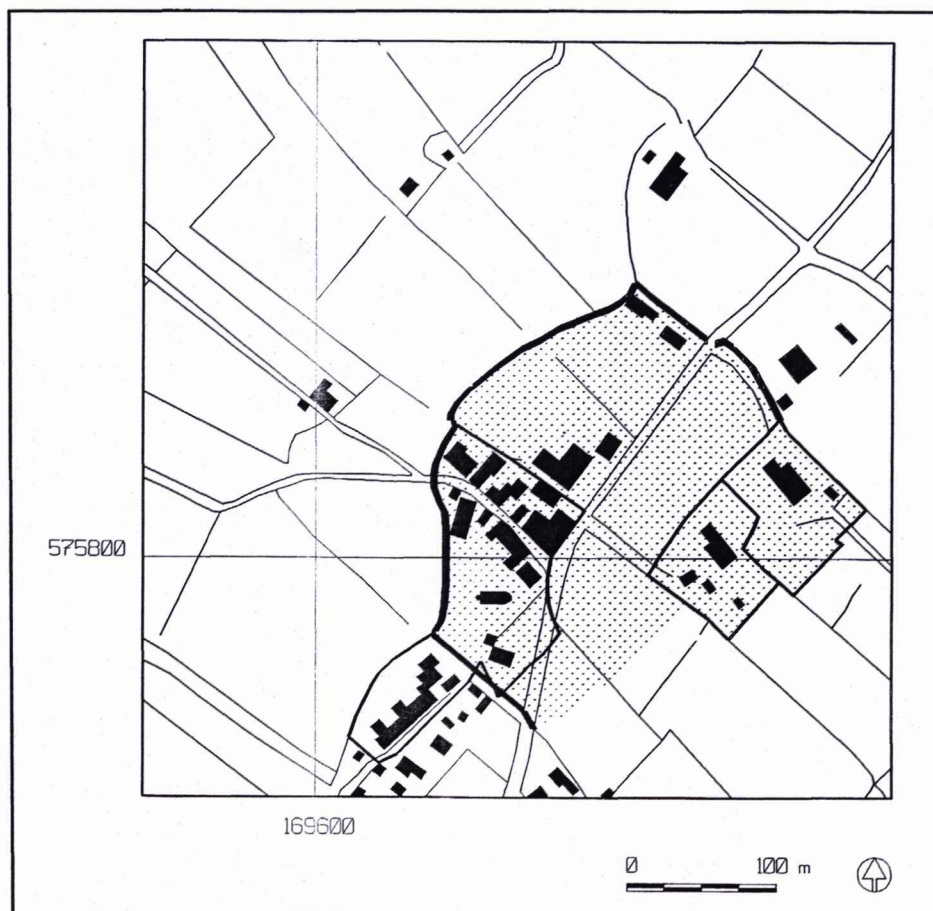

Figuur 11: Topografische situatie (opname 1979) op en rond AMF-terrein 5G-112 volgens de AMF.

uit van een (voorheen) veel grotere terp. Op het zuidwestelijke kwart hiervan is het dorp Welsrijp ontstaan. Deze is vervolgens bijna (Eekhoff, 1851) of geheel (Stiboka, 1976) samengegroeid met de andere, zuidwest-noordoost georiënteerde terpen van Welsrijp (zie 5G-111/5H-62 en 5G-113; resp. de cat.nrs. 1/8 en 3).

Deze terpen liggen op een licht verhoogde rug en worden aan de noordwestelijke zijde begrensd door een doorlopende perceelsgrens (sloot). Ten noordwesten van deze perceelsgrens bevindt zich de laaggelegen (voormalig) kweldervlakte. Ook het land ten zuidoosten van de terpen is laaggelegen. Op grond van de hoogteverschillen, de rangschikking van de terpen en de perceelsstructuur mag worden aangenomen dat de terpen en hun directe omgeving een afzonderlijke landschappelijke eenheid vormen. Deze kent overigens meer westelijk een west-oost georiënteerde voortzetting. In deze voortzetting liggen en lagen terpen waarvan restanten op de AMF staan aangegeven: 5G-114 (cat.nr. 4), 5G-115 (cat.nr. 5) en 5G-116 (cat.nr. 6). Hoewel niet uitgesloten is dat de westelijke grens van dit complex zich direct ten westen van 5G-116 bevindt, wordt vooralsnog aangenomen dat ook 5G-118 (cat.nr. 7) bij de terpencluster van Welsrijp hoort. De noordoostelijke begrenzing van de terpencluster ligt ten noordoosten van 5H-63I/II (cat.nrs. 9 en 10). Als geheel heeft de terpencluster van Welsrijp een halve-maanvorm.

13. **NAP-hoogte:** niet bepaald
14. **Grondgebruik:** grasland (februari 1995)
15. **Type object:** verhoogde nederzetting (terp), dorpsgebied en (verhoogde) boerderijplaatsen
16. **Datering object:** in geval van terp: Late IJzertijd – Volle Middeleeuwen; in geval van dorpsgebied en (verhoogde) boerderijplaatsen: Volle Middeleeuwen – Nieuwe tijd
17. **Omvang archeologisch gebied:** zie Fig. 12

Figuur 12: Topografische situatie op en rond AMF-terrein 5G-112 (opname 1979) en de omvang van het archeologische gebied (gearsterd). Het archeologische gebied en de te associëren terreinen [dorpsgebied en boerderijplaatsen (middeldikke lijn)] zijn gerasterd.

18. **Algemene beschrijving:** het object staat op de AMF (1984) als een terrein dat moet worden aangewezen als monument ingevolge de Monumentenwet 1988 (M). Omdat het terrein binnen de bebouwde kom van Welsrijp ligt, is het object niet aangewezen als bodembeschermingsgebied.

Het terrein is een deel van een veel grotere terp. Op het zuidwestelijke kwart van deze terp is het dorp Welsrijp ontstaan. De terp maakt deel uit van de oostelijke helft van de terpencluster van Welsrijp die verder bestaat uit 5G-111/5H-62 en 5G-113. Dit zijn eveneens resten van ooit veel grotere terpen. De terpen 5G-111/5H-62, 5G-112 en 5G-113 zijn bijna (Eekhoff, 1851) of geheel (Stiboka, 1976) samengegroeid. De terpencluster van Welsrijp stamt oorspronkelijk uit de Late IJzertijd.

Uit het archiefonderzoek blijkt dat 5G-112 slechts de randzone van een veel grotere terp omvat. Uit visuele inspectie blijkt dat deze terp voor een deel afgegraven is. Het terpareaal heeft zich in ieder geval uitgestrekt tot ten zuiden van de weg die de terpen van het complex onderling verbond. Ten zuiden van de weg bevindt zich tegenwoordig een diep afgegraven perceel. Volgens de kadastrale kaart van 1820/1832 (Ryksargyf yn Fryslân, ca. 1830) lagen aan de noordoostelijke zijde van de terp twee boerderijplaatsen. Deze zijn nog steeds aanwezig.

Het dorp Welsrijp beperkte zich aanvankelijk tot het zuidwestelijke kwart van de terp, maar heeft zich inmiddels in noordoostelijke richting uitgebreid. Dit ging ten koste van het AMF-terrein, dat slechts het laaggelegen, nog onbebouwde deel ten noorden van de laatste uitbreiding omvat. Inmiddels is op het AMF-terrein een loods verzezen. Deze jongste uitbreiding van Welsrijp heeft het AMF-terrein tot een onbeduidende randzone gereduceerd.

Er is sprake van een mooie begrenzing aan de noordwestelijke zijde dankzij de aanwezigheid van een oude, karakteristiek gebogen sloot alsmede een duidelijk hoogteverschil met de noordwestelijk aangrenzende, lager gelegen landerijen.

Het AMF-terrein is door middel van booronderzoek op zijn waarde getoetst. Vastgesteld is dat de archeologische waarde van het AMF-terrein gering is. Er is slechts een dun archeologisch pakket aangetroffen dat alleen zeer plaatselijk rijk aan vondstmateriaal is. Het betreft echter niet meer dan een zeer marginaal restant van waarschijnlijk oorspronkelijk dikkere terplagen. De homogene en vrij losse laag is waarschijnlijk aangetast.

19. **Waarde:** geconcludeerd kan worden dat de terprest aangeduid als 5G-112 een geringe archeologische waarde heeft. Eigenlijk verdient dit deel van de terp (net als overigens de andere afgegraven en nog onbebouwde delen) de kwalificatie 'terpzool'. De terplagen ter plaatse van het dorp zijn niet recent onderzocht. Dankzij de aanwezigheid van het dorp Welsrijp en de twee (verhoogde) boerderijplaatsen op en/of aan de rand van de terp, heeft het terrein een cultuurhistorische waarde. De fraaie begrenzing heeft, vooral vanwege de relatie met de begrenzing van de aangrenzende terpen, een duidelijke cultuurlandschappelijke waarde.

20. **Specifieke bedreiging:** dempen van de randsloot en opname in een groter perceel. Verdere bedreiging: egalisatie en bebouwing. Voor het dorp: diep gefundeerde nieuwbouw.

21. **Aanbevelingen:** AMF-terrein 5G-112 heeft geen gemeentelijke bescherming nodig in de zin van plaatsing op een plankaart van een gemeentelijke bestemmingsplan. Wel wordt geadviseerd om in geval van onomkeerbare ingrepen rekening te houden met de mogelijk aanwezige archeologische waarden. In geval van 5G-112 kan geadviseerd worden nader onderzoek naar de gehele (oorspronkelijke) terp te verrichten.

Met betrekking tot bescherming ingevolge de Monumentenwet 1988 is de noodzaak tot het verlenen van de status van monument vervallen. Wel verdient de randsloot optimale bescherming. Op het terrein zelf en de andere onbebouwde en afgegraven delen van de terp is de aanduiding 'terpzool' van toepassing. Aanbevolen wordt om ten aanzien van terpzolen in Friesland archeologisch beleid te formuleren. Er is echter, gezien de ligging en de geringe omvang van het AMF-terrein, geen sprake van hoge prioriteit (ondanks de mate van bedreiging). De andere, niet geregistreerde delen van de terp verdienen eerder aandacht. Wat geldt voor terpzolen, geldt ook voor dorpskernen die op terpen liggen. Voor dorpssterpen dient archeologisch beleid te worden geformuleerd.

Ten aanzien van het gebiedsgericht milieubeleid worden geen specifieke adviezen gegeven. In zijn algemeenheid is het zinvol te onderzoeken welke plannen er zijn met betrekking tot de ruimtelijke inrichting van het dorpsgebied. In ieder geval zou duidelijk gemaakt kunnen worden dat met name de dieper afgegraven delen van de terp dankzij hun duidelijke zichtbaarheid een landschappelijke/culturele rol kunnen vervullen, naast het feit dat zij als terpzool ook intrinsieke waarde hebben.

Gezien de aard van de specifieke bedreiging is het raadzaam contact te onderhouden met zowel de gemeente, de gebruiker/eigenaar en eventueel andere instanties om te vermijden dat de randsloot in de toekomst wordt gedempt en de rest van de terp (zonder nader onderzoek) wordt overbouwd. Tevens wordt aanbevolen te onderzoeken wat de waarde is van de afgegraven en de bebouwde delen van de terp.

Ten aanzien van gebiedsgericht beleid wordt geadviseerd de historische en landschappelijke waarde van de terpencluster van Welsrijp nader te laten bepalen. Vooruitlopend op dit onderzoek kan gesteld worden dat de terpencluster van Welsrijp ook op historische en landschappelijke aspecten hoog scoort. Tevens moet echter moet worden geconstateerd dat, gezien de omvang van de aantasting van het bodemarchief, de bescherming van deze terpencluster als geheel moeilijk te realiseren zal zijn. Omdat verwacht wordt dat een meervoudige bescherming elders vermoedelijk eenvoudiger te bewerkstelligen is, wordt op het vlak van gebiedsgericht milieubeleid aan de terpencluster van Welsrijp geen urgentie toegekend. De gehele terp heeft zeker waarde voor archeologische erfgoedplanning/cultuurtoerisme: de terp is landschappelijk waardevol (diep afgegraven delen), heeft een (visuele) relatie met andere terreinen (ook vanwege de randsloot) en is goed bereikbaar.

22. **Omvang te beschermen terrein:** het AMF-terrein is dusdanig aangetast dat het volgens de huidige normen niet langer voor bescherming in aanmerking komt. Het meldingsgebied dat op de AMF staat aangegeven, kan dus komen te vervallen. De gehele terp verdient als terpzool en als bebouwde terp in de toekomst wel nadere aandacht. Een uitzondering geldt de randsloot: dit onderdeel van een grotere waardevolle landschappelijke structuur verdient onverminderd te worden beschermd. Als zodanig zou de structuur ook over langere afstand (langs het dorp) bescherming verdienen.
23. **Literatuur:** Vervloet, 1980; De langens e.a., 1998.

2.2.2 Visuele inspectie

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (archeologische waarneming) visuele inspectie
3. **Datum waarneming:** 23 september 1992
4. **Waarnemer:** H.F.A. Haarhuis
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 23 september 1992
9. **Grondgebruik:** grasland + bebouwing
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** een groot deel van het AMF-terrein wordt tegenwoordig in beslag genomen door de bebouwing en het parkeerterrein van een bedrijf. De zichtbaarheid van het resterende, noordwestelijke deel is slecht. Er tekent zich geen verhoging af; er is eerder sprake van een laagte. Het terrein is via een privéterrein goed te bereiken. De ligging, zoals aangegeven op de AMF, is waarschijnlijk correct. Gezien de huidige gesteldheid van het terrein is controle op de juiste ligging niet goed meer mogelijk.
Foto: rol 9-23, naar het noordoosten
11. **Vondsten:** -

12. **Conclusie waarneming:** op grond van deze gegevens is de archeologische waarde van het terrein zeer waarschijnlijk gering. De bouw van de loods en de aanleg van het parkeerterrein hebben het terrein vrijwel zeker diepgaand aangetast. Geadviseerd wordt het terrein alleen aan een booronderzoek te onderwerpen. Gezien de huidige situatie lijken nauwkeurige hoogtemetingen niet noodzakelijk.

2.2.2 Archiefonderzoek

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) archief/bureau-onderzoek
3. **Datum waarneming:** 1 februari 1995
4. **Waarnemer:** T.M. Perger
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 1 februari 1995
9. **Grondgebruik:** akkerland + bebouwing (GPA)

Figuur 13: Huidige (middeldikke lijn) en voormalige perceelsscheidingen (dunne lijnen) van het perceel waarbinnen AMF-terrein 5G-112 ligt.

10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het AMF-terrein maakt deel uit van een terpencluster waarin ook de dorpskern van Welsrijp ligt. Het AMF-terrein wordt aan de noordwestelijke zijde nog fraai door een gebogen sloot omsloten, zoals die ook bij de overige oostelijke terpen van groep 17A voorkomen. Volgens de bodemkaart (Stiboka, 1976) maakt het AMF-terrein samen met onder andere 5G-111 (cat.nr. 1), 5G-113 (cat.nr. 3) en 5H-62

(cat.nr. 8) deel uit van een groter terpareaal. Dit bestaat uit tenminste drie samengegroeide terpen. Dit beeld komt overeen met de situatie die Eekhoff (1851) weergeeft. Op zijn kaart is duidelijk zichtbaar dat het AMF-terrein zich bevindt op het noordwestelijke kwart van een uitgestrekte terp. Ook de GHPA geeft ter plaatse van het AMF-terrein een duidelijke verhoging aan.

Op de KAF (1821/22; Fig. 13) is dit noordwestelijke kwart van de terp, ten noordoosten van de dorpskern van Welsrijp, nog volledig onbebouwd. Deze situatie blijft hetzelfde tot aan de opname voor de HAF (1928). Hierna worden op dit deel van de terp diverse huizen gebouwd (GPA, 1979/82). Na de opname voor de FF (1989) moet de loods zijn gebouwd die tegenwoordig het grootste deel van het AMF-terrein beslaat.

In 1975 werd het terrein na een veldcontrole door de ROB omschreven als "behuisd en grotendeels afgegraven, gelegen ten noordwesten en oosten van de hooggelegen weg".

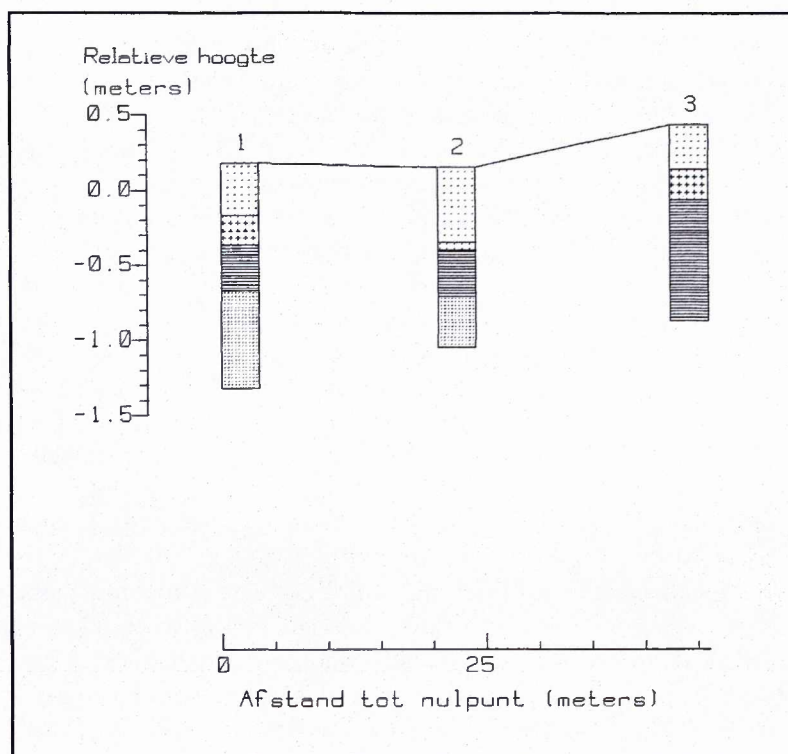
11. **Vondsten:** in 1975 wordt vermeld dat op het akkerland veel aardewerk is aangetroffen (ROB).
12. **Conclusie waarneming:** op grond van deze gegevens betreft het AMF-terrein de randzone van een grotere terp. In zijn oorspronkelijke toestand bezat het een hoge archeologische waarde, vergelijkbaar met de overige terreinen aan de oostelijke zijde van groep 17A. Bij het afgraven van het terpdeel en de latere bouw van de loods zal echter een groot deel van het archeologisch bodemarchief vernietigd. Of het terrein tegenwoordig nog archeologische waarde bezit, is onduidelijk.

Figuur 14: Topografische situatie van het perceel waarbinnen AMF-terrein 5G-112 ligt en de plaats van de boringen.

2.2.3 Booronderzoek

1. ARCHIS-waarnemingsnummer: nog niet verleend
2. Waarnemingstechniek: (archeologische waarneming) booronderzoek
3. Datum waarneming: 2 februari 1995
4. Waarnemer: T.M. Perger
5. Melder: n.v.t.
6. Datum melding: n.v.t.
7. Beschrijver: T.M. Perger
8. Beschrijvingsdatum: 8 februari 1995
9. Grondgebruik: grasland
10. Algemene beschrijving van de waarneming: op het noordwestelijke, niet bebouwde deel van het AMF-terrein zijn in totaal vier boringen gezet (Fig. 14 en 15). De hoogte is alleen relatief bepaald.

Figuur 15: Profiel van de boorraai op AMF-terrein 5G-112 (zie Bijlage 3).

Onder een in dikte variërende bouwvoor is een maximaal 0,20 m dikke archeologische laag aangetroffen, die vooral in B01 redelijk rijk aan vondstmateriaal is. In B02 resteert van deze laag slechts 0,05 m. Hieronder bevindt zich in B01 en B02 een kleilaag (dikte ca. 0,3 m) die het (wad)zand afdekt. B04 (niet afgebeeld) is gezet op het talud van de loods. Hier is een homogene archeologische laag aangetroffen (dikte 0,1 m). Een sterk verrommelde laag (0,90 m dik) dekt de archeologische laag af.

11. Vondsten: -

12. Conclusie waarneming: op grond van deze gegevens bevat het onderzochte deel van het AMF-terrein slechts een zeer marginaal restant van de oorspronkelijk ongetwijfeld veel dikkere terplagen. De homogeniteit en de plaatselijk vrij losse structuur van de archeologische laag doen vermoeden dat zelfs dit restant sterk aan aantasting onderhevig is geweest. De archeologische waarde van het restant van het AMF-terrein lijkt dan ook gering.

2.2.4 Planologie A

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) planologisch onderzoek
3. **Datum waarneming:** 6 maart 1996
4. **Waarnemer:** S. Wentink
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** S. Wentink
8. **Beschrijvingsdatum:** 6 maart 1996
9. **Grondgebruik:** –
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het betreft een planologische waarneming van relevante plannen en verordeningen op provinciaal niveau. Gekeken is welk provinciaal beleid en/of bescherming op het terrein van toepassing is.
In het Streekplan Friesland 1994 valt het terrein binnen het gebied 'landbouw met het accent op akkerbouw, melkveehouderij, inplaatsing melkveehouderij en (beperkte) intensieve veehouderij'. Dit betekent dat de instandhouding en verdere ontwikkeling van de pootaardappelteelt en melkveehouderij van belang zijn. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor vollegrondsgroenteteelt en bloembollenteelt. Planologische veiligstelling van archeologische elementen dient door de gemeenten gerealiseerd te worden. Een kaart waarop het onderhavige terrein en andere archeologische terreinen staan aangegeven, ontbreekt. In het Provinciaal Milieubeleidsplan 1994-1997 is het terrein aangewezen als 'facultatief milieubeschermingsgebied'. Voor deze gebieden gelden geen gebods- en verbodsregels. Bescherming van deze gebieden wordt gerealiseerd en vergroot door voorlichting, informatie en stimuleringsmaatregelen. In het als bijlage in het Milieubeleidsplan opgenomen Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden valt het terrein in de clusters 'archeologische monumenten' en 'terpen en vuursteenvindplaatsen'. Voor deze clusters worden als bedreigende activiteiten gezien: vermessing, verdroging en fysische aantasting. In het Waterhuishoudingsplan Friesland 1992-1995 valt het terrein in het 'noordelijke complex van poldersystemen'. Gebieden die tot dit complex behoren, hebben de functie 'landbouw met plaatselijk natuurwaarden'. Het terrein valt echter niet samen met deze natuurwaarden.
In de Ontgrondingenverordening Friesland wordt het terrein niet met name genoemd. Wel zullen bij een aanvraag voor een ontgrondingsvergunning alle betrokken belangen meegewogen worden. Ontgrondingen in het kader van de normale uitoefening van land-, tuin- of bosbouwbedrijf, zoals frezen, eggen, spitten en aanaarden, kunnen zonder een ontgrondingsvergunning uitgevoerd worden. Voor egalisatie is wel een ontgrondingsvergunning nodig, voor zover hiervoor geen aanlegvergunning is vereist in een geldend bestemmingsplan.
Het gebied ligt noch in een relatienotagebied, noch in een gebied dat tot de provinciale ecologische hoofdstructuur behoort.
11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** het terrein is op basis van het milieubeleid als een 'facultatief milieubeschermingsgebied' aangewezen. In het Streekplan wordt het terrein niet expliciet genoemd en staat het niet op een kaart weergegeven. Aanbevolen wordt in het Streekplan een kaart op te nemen met daarop aangegeven het onderhavige en andere archeologisch waardevolle terreinen. Daarnaast wordt aanbevolen in andere provinciale plannen c.q. beleid, zoals het waterhuishoudingsplan, het ontgrondingenbeleid en het natuurbeleid, eveneens aandacht te besteden aan de aanwezigheid en het behoud van archeologische waarden.

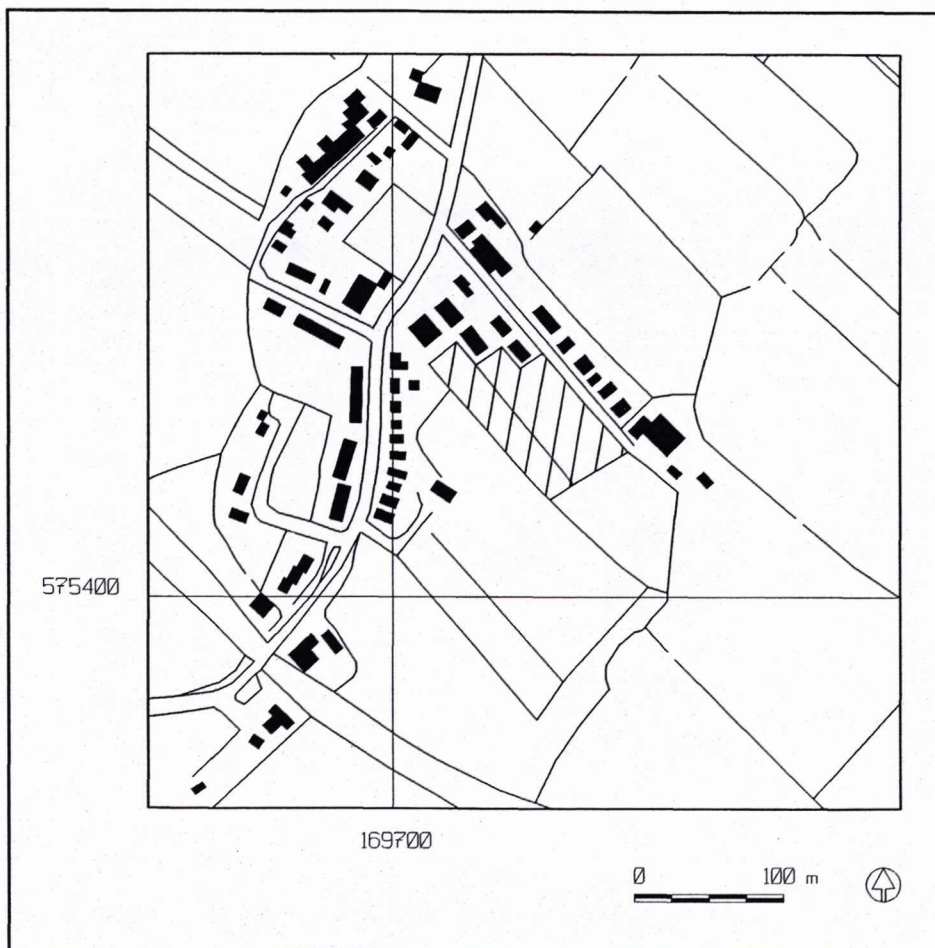
2.2.5 Planologie B

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) planologisch onderzoek
3. **Datum waarneming:** 6 maart 1996
4. **Waarnemer:** S. Wentink
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** S. Wentink
8. **Beschrijvingsdatum:** 6 maart 1996
9. **Grondgebruik:** –
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het betreft een planologische waarneming van het vigerende gemeentelijke bestemmingsplan en de gemeentelijke monumentenverordening. Gekeken is welk beleid en/of bescherming op het terrein van toepassing is. Het terrein ligt in de bebouwde kom van Welsrijp, gemeente Littenseradiel. Voor dit gebied is geen vigerende bestemmingsplan aanwezig. Het terrein geniet geen bescherming via de gemeentelijke monumentenverordening.
11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** het terrein wordt planologisch niet beschermd. Hoewel het terrein nog een archeologische waarde kan bezitten, zal deze waarde gering zijn. Om deze reden is het niet noodzakelijk het terrein in een bestemmingsplan op te nemen. Wel wordt aanbevolen om in geval van onomkeerbare ingrepen rekening te houden met de mogelijk aanwezige archeologische waarden.

2.3 CATALOGUSNUMMER: 3 (5G-113)

2.3.1 Algemeen

1. **Objectnummer:** 5G-113
2. **Huidige status:** AMF-terrein met de aanduiding Z. Voor de begrenzing van het AMF-terrein zie Fig. 16. Op grond van deze status en de ligging binnen de bebouwde kom van Welsrijp is het object niet aangewezen als bodembeschermingsgebied. Het geldt sinds 4 oktober 1995 als facultatief milieubeschermingsgebied. Met betrekking tot het gemeentelijke bestemmingsplan: zie rubriek 21 en § 2.3.6 (zie ook § 2.3.5).
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 169.791/575.518
5. **Figuren in onderhavige publicatie:** Fig. 1 en 16-19 (zie ook Kaartbijlage 1)
6. **Gemeente:** Littenseradeel (Littenseradiel), voorheen Hennaarderadeel
7. **Plaats:** Welsrijp (Welsryp)
8. **Toponiem:** Welsrijp-Zuid (AMF)
9. **Concordantie:** inv.nr. 64A (7); Eekhoff: Welsrijp; Halbertsma: Welsrijp; Volkers: 221; Wiersma: 280, Welsrijp
10. **Geomorfologie:** kwelderwal
11. **Bodemtype:** Mn25A, aan de noordwestelijke zijde begrensd door T, aan de zuidoostelijke zijde door gMn85C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** ter plaatse van het AMF-terrein bevindt zich een perceel dat in zuidoostelijke richting geleidelijk afloopt. Het noordwestelijke deel omvat

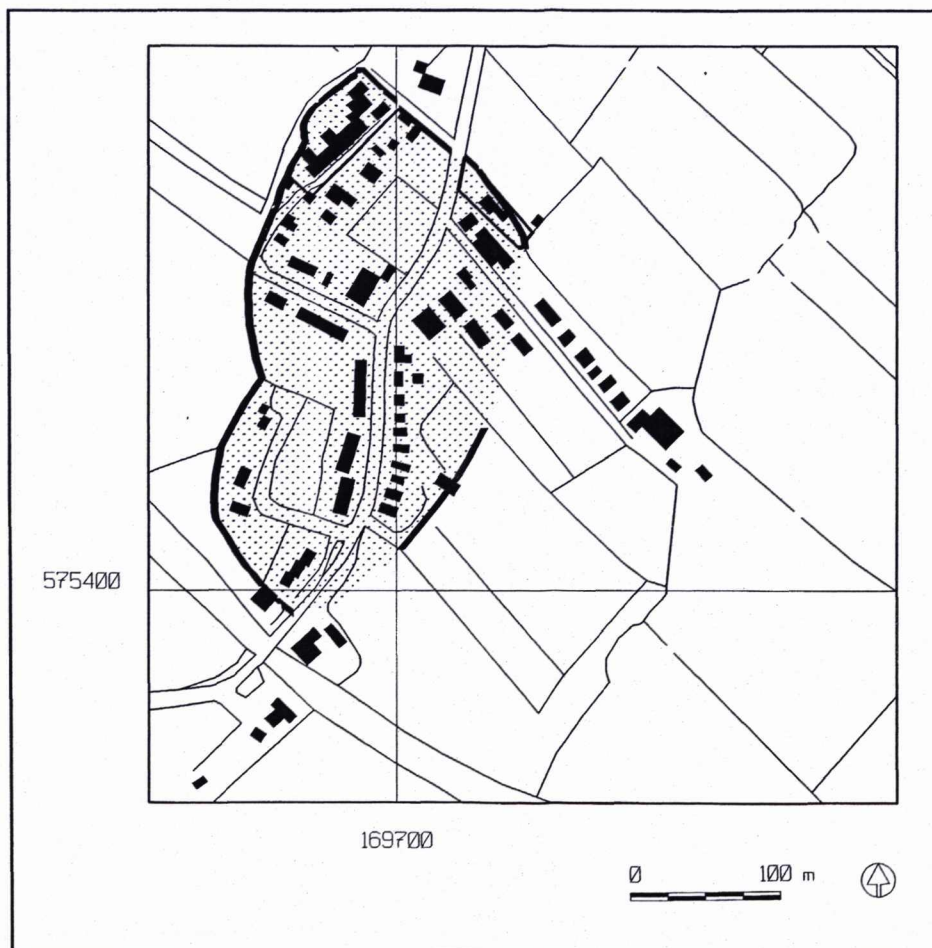

Figuur 16: Topografische situatie (opname 1979) op en rond AMF-terrein 5G-113 volgens de AMF.

een deel van de randzone van een grote terp. Deze terp is mogelijk ontstaan uit twee afzonderlijke terpen. De totale terp is vervolgens bijna (Eekhoff, 1851) of geheel (Stiboka, 1976) samengegroeid met de andere, zuidwest-noordoost georiënteerde terpen van Welsrijp (zie 5G-111/5H-62 en 5G-112: resp. cat.nrs. 1/8 en 2).

Deze terpen liggen op een licht verhoogde rug en worden aan de noordwestelijke zijde begrensd door een doorlopende perceelsgrens (sloot). Ten noordwesten van deze perceelsgrens bevindt zich de (voormalige) kweldervlakte. Ook het land ten zuidoosten van de terpen is laaggelegen. Op grond van de hoogteverschillen, de rangschikking van de terpen en de perceelstructuur mag worden aangenomen dat de terpen en hun directe omgeving een afzonderlijke landschappelijke eenheid vormen. Deze kent overigens meer westelijk een west-oost georiënteerde voortzetting. In deze voortzetting liggen en lagen terpen waarvan restanten op de AMF staan vermeld: 5G-114 (cat.nr. 4), 5G-115 (cat.nr. 5) en 5G-116 (cat.nr. 6). Het is niet uitgesloten dat de westelijke grens van dit complex zich direct ten westen van 5G-116 bevindt. Toch wordt vooralsnog aangenomen dat ook 5G-118 (cat.nr. 7) bij de terpencluster van Welsrijp hoort. De noordoostelijke begrenzing van de terpencluster ligt ten noordoosten van 5H-63I/II (cat.nrs. 9 en 10). Als geheel heeft de terpencluster van Welsrijp een halve-maanvorm.

13. **NAP-hoogte:** niet bepaald
14. **Grondgebruik:** grasland (februari 1993)
15. **Type object:** verhoogde nederzetting (terp) + dorpsgebied
16. **Datering object:** in geval van terp: Late IJzertijd – Volle Middeleeuwen; in geval van dorpsgebied: Volle Middeleeuwen – Nieuwe tijd
17. **Omvang archeologisch gebied:** zie Fig. 17

Figuur 17: Topografische situatie op en rond AMF-terrein 5G-113 (opname 1979) en de omvang van het archeologische gebied (gerasterd).

18. **Algemene beschrijving:** het object staat op de AMF (1984) met een toegevoegde waarde vanwege de zichtbaarheid. Omdat het terrein geen monument is (en ook niet voor deze status is voorgedragen) en het binnen de bebouwde kom van Welsrijp ligt, is het object niet aangewezen als bodembeschermingsgebied.

Het terrein maakt deel uit van een (voorheen) veel grotere terp. Op het noordelijke deel hiervan heeft zich langs de opvaart een jonger deel van het dorp Welsrijp ontwikkeld. Deze terp maakt deel uit van de terpencluster van Welsrijp en met name de oostelijke helft daarvan, die verder bestaat uit 5G-111/5H-62 en 5G-112 (eveneens resten van ooit veel grotere terpen). De terpen 5G-111/5H-62, 5G-112 en 5G-113 zijn bijna (Eekhoff, 1851) of geheel (Stiboka, 1976) samengegroeid. De terpencluster van Welsrijp stamt oorspronkelijk uit de Late IJzertijd.

Uit het archiefonderzoek blijkt dat 5G-113 slechts de randzone van een veel grotere terp omvat. Uit de visuele inspectie blijkt dat deze terp voor een deel afgegraven is. Sinds het begin van de 20^e eeuw is de terp (voor zover deze tegenwoordig niet afgegraven is) grotendeels volgebouwd. Ter plaatse van het AMF-terrein tekent zich een redelijk tot goed waarneembare verhoging af. Toch is onduidelijk waarom Eekhoff en Halbertsma hier een terp afbeelden. Hier kan immers alleen sprake zijn geweest van een randzone of eventueel een verhoogde akker. Wat dit betreft is de GHPA dichter bij de waarheid. Volgens de kadastrale kaart van 1820/1832 lag op enige afstand (zuidoostelijk) van de terp een boerderijplaats. Deze is nog steeds aanwezig.

Door de bebouwing tussen de oorspronkelijke kern van de terp en het AMF-terrein, is de cultuurlandschappelijke waarde van het terrein nagenoeg nihil. Het terpterrein wordt aan de westelijke zijde nog steeds fraai begrensd door een oude, karakteristiek gebogen sloot en een duidelijk hoogteverschil met de noordwestelijk aangrenzende, lager gelegen landerijen en bezit derhalve wél cultuurlandschappelijke waarde. De verlaagde kern van de terp toont de gevolgen van de commerciële afgravingen.

Het AMF-terrein is door middel van booronderzoek op zijn waarde getoetst. Alleen in het noordwestelijke deel zijn archeologisch waardevolle lagen aangetroffen. Deze zijn vondstarm en homogeen van opbouw. Wel zijn er nog dieper ingegraven sporen in de ondergrond aanwezig. Deze gegevens bevestigen het vermoeden dat hier de uiterste terprand ligt. In het grootste deel van het AMF-terrein ontbreken archeologisch waardevolle lagen.

19. **Waarde:** geconcludeerd kan worden dat AMF-terrein 5G-113 een geringe archeologische waarde heeft. Het noordwestelijke deel bevat weliswaar ophogingslagen en diepere sporen, maar hun oppervlak is gering. Het grootste deel van het AMF-terrein is archeologisch niet waardevol. De terplagen ter plaatse van het dorp zijn niet recent onderzocht. Dankzij de aanwezigheid van het dorp Welsrijp op een deel van de gehele oorspronkelijke terp is aan het terrein een cultuurhistorische waarde toe te kennen. Door de huidige bebouwing is de visuele waarde van dit deel van de terprand grotendeels teniet gedaan. De fraaie begrenzing van de grote (oorspronkelijke) terp heeft evenwel, vooral door associatie met de die van de aangrenzende terpen, een duidelijke cultuurlandschappelijke waarde. Ook de afgegraven kern van de terp is van cultuurlandschappelijke waarde.
20. **Specifieke bedreiging:** voor de grotere terp: dempen van de randsloot en opname in een groter perceel. Verdere bedreiging: egalisatie en bebouwing. Voor het dorp: diep gefundeerde nieuwbouw.
21. **Aanbevelingen:** AMF-terrein 5G-113 heeft geen gemeentelijke bescherming nodig in de zin van plaatsing op de plankaart van een gemeentelijke bestemmingsplan. Wel wordt geadviseerd om in geval van onomkeerbare ingrepen rekening te houden met de mogelijk aanwezige archeologische waarden. In geval van 5G-113 kan geadviseerd worden nader onderzoek naar de gehele (oorspronkelijke) terp te verrichten. Met betrekking tot bescherming ingevolge de Monumentenwet 1988 is voor het AMF-terrein geen actieve bescherming nodig: het terrein kan van de AMF worden afgevoerd. Geadviseerd wordt deze randzone 'in te ruilen' voor een randzone van één van beide andere terpen van Welsrijp: 5G-112 (cat.nr. 2) of 5G-111/5H-62 (cat.nrs. 1 en 8). Vooral de laatstgenoemde terp verdient in dit geval aandacht. Geadviseerd wordt de randzone van

deze akker nader te onderzoeken. Met betrekking tot de hele terp waarvan 5G-113 een (rand)deel is, wordt geadviseerd de begrenzing optimaal te beschermen. De afgegraven en overbouwde delen verdienen in de toekomst eveneens aandacht. Wat geldt voor terpzolen, geldt ook voor dorpskernen die op terpen liggen. Voor dorpsterpen dient archeologisch beleid te worden geformuleerd.

Ten aanzien van het gebiedsgericht milieubeleid worden geen specifieke adviezen gegeven. In zijn algemeenheid is het zinvol te onderzoeken welke plannen er zijn met betrekking tot de ruimtelijke inrichting van het dorpsgebied. In ieder geval zou duidelijk gemaakt kunnen worden dat met name de dieper afgegraven delen van de terp dankzij hun duidelijke zichtbaarheid een landschappelijke/culturele rol kunnen vervullen. Daarnaast hebben zij als terpzool ook intrinsieke waarde.

Gezien de aard van de specifieke bedreiging is het raadzaam contact te onderhouden met zowel de gemeente, de gebruiker/eigenaar en eventueel andere instanties teneinde te vermijden dat de randsloot in de toekomst wordt gedempt en de rest van de terp (zonder nader onderzoek) wordt overbouwd. Tevens wordt aanbevolen te onderzoeken wat de waarde is van de afgegraven en de bebouwde delen van de terp.

Ten aanzien van gebiedsgericht beleid wordt geadviseerd de historische en landschappelijke waarde van de terpencluster van Welsrijp nader te laten bepalen. Vooruitlopend op dit onderzoek kan gesteld worden dat de terpencluster van Welsrijp ook op historische en landschappelijke aspecten hoog scoort. Tevens moet echter moet worden geconstateerd dat, gezien de omvang van de aantasting van het bodemarchief, de bescherming van deze terpencluster als geheel moeilijk te realiseren zal zijn. Omdat verwacht wordt dat een meervoudige bescherming elders vermoedelijk eenvoudiger te bewerkstelligen is, wordt op het vlak van gebiedsgericht milieubeleid aan de terpencluster van Welsrijp geen urgentie toegekend. De gehele terp heeft zeker waarde voor archeologische erfgoedplanning/cultuurtoerisme: de terp is landschappelijk waardevol (diep afgegraven delen), heeft een (visuele) relatie met andere terreinen (ook vanwege de randsloot) en is goed bereikbaar.

22. **Omvang te beschermen terrein:** het advies om dit terrein tot monument te verklaren, kan komen te vervallen. Geadviseerd wordt de bescherming van dit deel in te ruilen voor een gelijksoortig, maar waardevoller terrein elders in/bij Welsrijp (zie rubriek 21). De gehele (oorspronkelijke) terp verdient als terpzool en bebouwde terp in de toekomst echter wel degelijk nadere aandacht. De randsloot is een uitzondering: dit onderdeel van een grotere waardevolle landschappelijke structuur verdient zo spoedig mogelijk te worden beschermd. Als zodanig zou de structuur ook over langere afstand (langs het dorp) bescherming verdienen.

23. **Literatuur:** Vervloet, 1980; De Langen e.a., 1998.

2.3.2 Visuele inspectie

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (archeologische waarneming) visuele inspectie
3. **Datum waarneming:** 23 september 1992
4. **Waarnemer:** H.F.A. Haarhuis
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 23 september 1992
9. **Grondgebruik:** grasland + akkerland
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** ter plaatse van het AMF-terrein tekent zich een redelijk tot goed waarneembare verhoging af. Het terrein ligt direct aan een pad, zuidoostelijk van de dorpsstraat van Welsrijp. De bereikbaarheid is daarmee goed.

Verstoringsen aan het huidige oppervlak zijn niet waargenomen. Hoogstens tast het gebruik als volkstuin (een deel van het terrein) het bodemarchief licht aan. De ligging op de AMF is correct.

Foto: rol 9–24, naar het noordoosten.

11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** op grond van de visuele inspectie een redelijk waardevol terrein. Geadviseerd wordt het terrein aan een booronderzoek te onderwerpen en op grond hiervan te besluiten eventueel nauwkeurige hoogtemetingen uit te voeren.

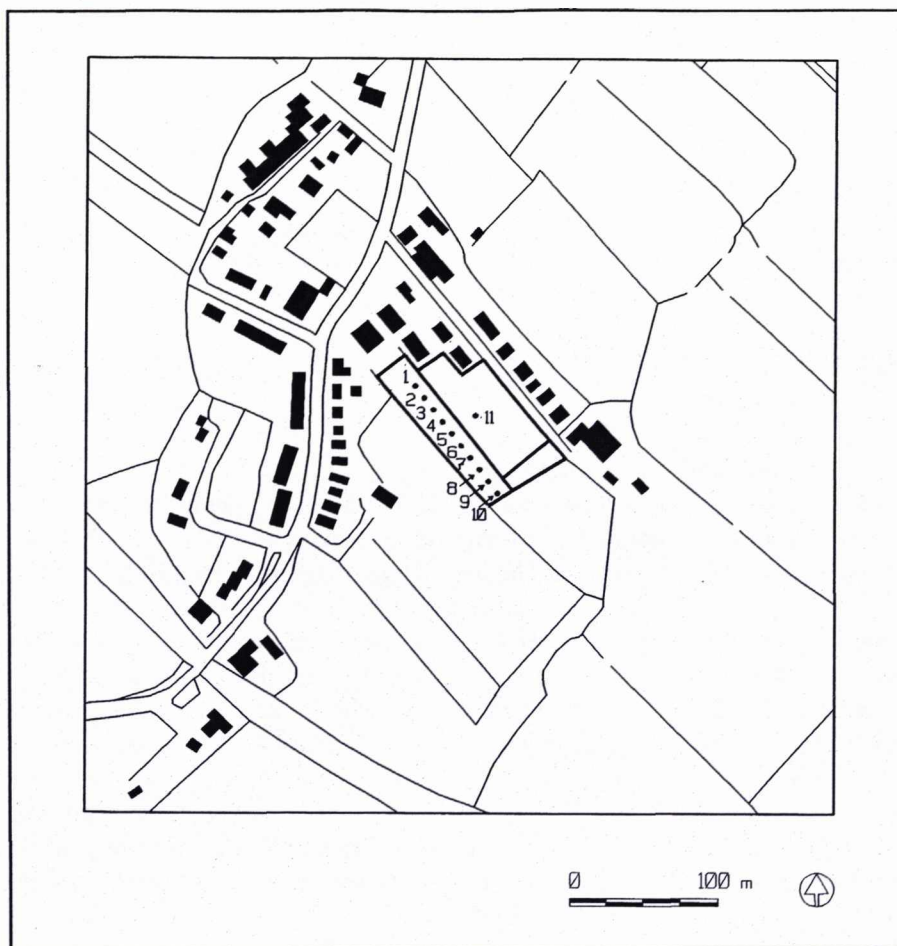
2.3.3 *Archiefonderzoek*

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) archief/bureau-onderzoek
3. **Datum waarneming:** 20 juli 1994
4. **Waarnemer:** T.M. Perger
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 20 juli 1994
9. **Grondgebruik:** grasland + bebouwing
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** Eekhoff (1851) geeft ter plaatse van het AMF-terrein een duidelijke verhoging (terp) aan, die eveneens het noordoostelijk van het AMF-terrein gelegen perceel omvat. Ook Halbertsma geeft op deze locatie een terp aan. Hiermee wijken zij af van de GHPA, die de verhoging meer naar het westen, onder de dorpsstraat van Welsrijp plaatst. Volgens de GHPA beslaat het AMF-terrein dan ook niet meer dan een deel van de oostelijke flank van een grotere terp. Dit beeld komt overeen met de bodemkaart, die de oude bewoningsgronden eveneens onder en aan weerszijden van de dorpsstraat plaatst (Stiboka, 1976). Op de HAF (1928) en de GPA (1979/82) staat geen verhoging meer aangegeven.
De perceelsstructuur van het AMF-terrein is sinds de opname voor de kaart van Eekhoff vrijwel onveranderd gebleven. De enige verandering betreft een nieuwe, noordwest-zuidoost georiënteerde sloot die het perceel in tweeën heeft gedeeld (HAF, GPA). Deze situatie is ook op de FF afgebeeld (1989).
De ROB beschrijft het terrein na een veldcontrole (1975) als volgt: "behuisd met aan het zuidwesten van de weg, grasland en moestuinen, begrenzing is discutabel, gedeeltelijk afgegraven".
11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** op grond hiervan kan gesteld worden dat het AMF-terrein potentieel archeologisch waardevol is. Het vormt één van de laatste onbebouwde delen van een terp binnen de kleine terpencluster van Welsrijp. Het is niet duidelijk geworden of binnen het terrein de kern of slechts een randzone van de terp bewaard is gebleven, al is het laatste het meest waarschijnlijke. De structuur van het terrein is vrijwel onveranderd gebleven. De aanleg van de sloot die het terrein in de lengte doorsnijdt, zal echter hebben geleid tot schade aan het bodemarchief.

2.3.4 *Booronderzoek*

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (archeologische waarneming) booronderzoek
3. **Datum waarneming:** 2 februari 1995
4. **Waarnemer:** T.M. Perger
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.

7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 8 februari 1995
9. **Grondgebruik:** grasland
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** op het AMF-terrein zijn elf boringen gezet. B01 – B10 zijn gezet in één doorlopende raai (Fig. 18 en 19); B11 is noordoostelijk van deze raai gezet (niet afgebeeld).

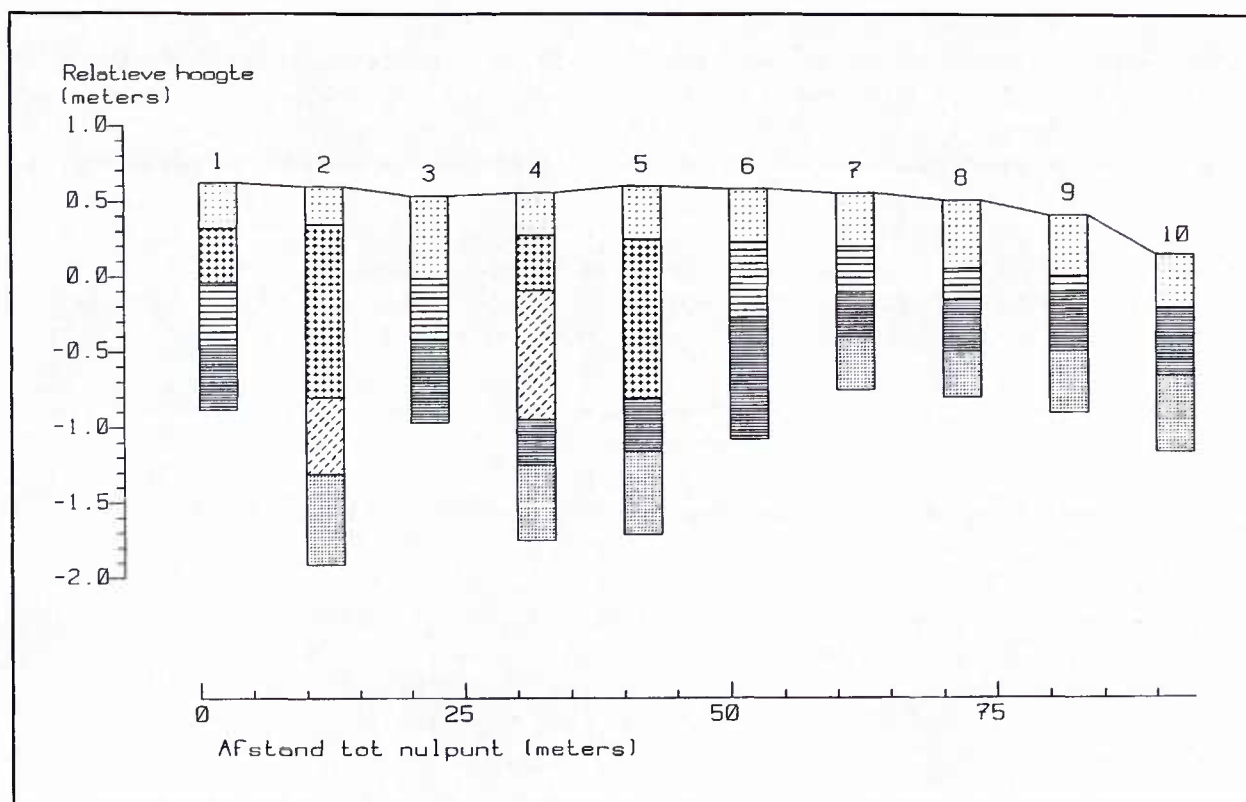

Figuur 18: Topografische situatie van AMF-terrein 5G-113 en de plaats van de boringen.

In B01, B02, B04 en B05 (Fig. 19) is een archeologische laag aangetroffen, die in B02 en B04 waarschijnlijk spoorvullingen afdekt. De laag is vrij licht van tint, homogeen en vrijwel vondstloos (behalve ter plaatse van de spoorvullingen). In de overige boringen (inclusief B11) ontbreekt de archeologische laag: vanaf B06 is onder de bouwvoor een zwaar zavelig pakket aangetroffen, dat via een meer kleiig sediment overgaat in zand.

11. **Vondsten:** –

12. **Conclusie waarneming:** op grond van deze gegevens bevat waarschijnlijk alleen het noordwestelijke deel van het onderzochte terrein lagen die vanuit archeologisch oogpunt waardevol zijn. Vermoedelijk ligt dit deel echter in de randzone van een terp. Fraai gelaagde, vondstrijke bewoningslagen zijn niet aangetroffen. Ter plaatse van het zuidoostelijke en noordelijke deel van het AMF-terrein lijken archeologisch waardevolle lagen geheel te ontbreken. Geadviseerd wordt – mits er overgegaan wordt tot bescherming – alleen het noordwestelijke deel voor te dragen. In verhouding tot de overige terreinen binnen deze groep bezit het terrein echter een geringe waarde.

Figuur 19: Profiel van de boorraai op AMF-terrein 5G-113 (zie Bijlage 3).

2.3.5 Planologie A

1. ARCHIS-waarnemingsnummer: nog niet verleend
2. Waarnemingstechniek: (indirect-archeologische waarneming) planologisch onderzoek
3. Datum waarneming: 6 maart 1996
4. Waarnemer: S. Wentink
5. Melder: n.v.t.
6. Datum melding: n.v.t.
7. Beschrijver: S. Wentink
8. Beschrijvingsdatum: 6 maart 1996
9. Grondgebruik: -
10. Algemene beschrijving van de waarneming: het betreft een planologische waarneming van relevante plannen en verordeningen op provinciaal niveau. Gekeken is welk provinciaal beleid en/of bescherming op het terrein van toepassing is.
 In het Streekplan Friesland 1994 valt het terrein binnen het gebied 'landbouw met het accent op akkerbouw, melkveehouderij, inplaatsing melkveehouderij en (beperkte) intensieve veehouderij'. Dit betekent dat de instandhouding en verdere ontwikkeling van de pootaardappelteelt en melkveehouderij van belang zijn. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor vollegrondsgroenteteelt en bloembollenteelt. Planologische veiligstelling van archeologische elementen dient door de gemeenten gerealiseerd te worden. Een kaart waarop het onderhavige terrein en andere archeologische terreinen staan aangegeven, ontbreekt.
 In het Provinciaal Milieubeleidsplan 1994-1997 is het terrein aangewezen als 'facultatief milieubeschermingsgebied'. Voor deze gebieden gelden geen gebods- en verbodsregels. Bescherming van deze gebieden wordt gerealiseerd en vergroot door voorlichting, informatie en stimuleringsmaatregelen. In het als bijlage in het Milieubeleidsplan opgenomen Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden valt het terrein in de clusters 'archeologische monumenten' en 'terpen en vuursteenvindplaatsen'. Voor deze clusters worden als bedreigende activiteiten gezien: vermessing, verdroging en fysieke aantasting.

In het Waterhuishoudingsplan Friesland 1992-1995 valt het terrein in het 'noordelijke complex van poldersystemen'. Gebieden die tot dit complex behoren, hebben de functie 'landbouw met plaatselijk natuurwaarden'. Het terrein valt echter niet samen met deze natuurwaarden.

In de Ontgrondingenverordening Friesland wordt het terrein niet met name genoemd. Wel zullen bij een aanvraag voor een ontgrondingsvergunning alle betrokken belangen meegewogen worden. Ontgrondingen in het kader van de normale uitoefening van land-, tuin- of bosbouwbedrijf, zoals frezen, eggen, spitten en aanaarden, kunnen zonder een ontgrondingsvergunning uitgevoerd worden. Voor egalisatie is wel een ontgrondingsvergunning nodig, voor zover hiervoor geen aanlegvergunning is vereist in een geldend bestemmingsplan.

Het gebied ligt noch in een relatienotagebied, noch in een gebied dat tot de provinciale ecologische hoofdstructuur behoort.

11. **Vondsten:** –

12. **Conclusie waarneming:** het terrein is op basis van het milieubeleid als een 'facultatief milieubeschermingsgebied' aangewezen. In het Streekplan wordt het terrein niet expliciet genoemd en staat het niet op een kaart weergegeven. Aanbevolen wordt in het Streekplan een kaart op te nemen met daarop aangegeven het onderhavige en andere archeologisch waardevolle terreinen. Daarnaast wordt aanbevolen in andere provinciale plannen c.q. beleid, zoals het waterhuishoudingsplan, het ontgrondingenbeleid en het natuurbeleid, eveneens aandacht te besteden aan de aanwezigheid en het behoud van archeologische waarden.

2.3.6 *Planologie B*

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend

2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) planologisch onderzoek

3. **Datum waarneming:** 6 maart 1996

4. **Waarnemer:** S. Wentink

5. **Melder:** n.v.t.

6. **Datum melding:** n.v.t.

7. **Beschrijver:** S. Wentink

8. **Beschrijvingsdatum:** 6 maart 1996

9. **Grondgebruik:** –

10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het betreft een planologische waarneming van het vigerende gemeentelijke bestemmingsplan en de gemeentelijke monumentenverordening. Gekeken is welk beleid en/of bescherming op het terrein van toepassing is. Het terrein ligt in de bebouwde kom van Welsrijp, gemeente Littenseradiel. Voor dit gebied is geen vigerende bestemmingsplan aanwezig. Het terrein geniet geen bescherming via de gemeentelijke monumentenverordening.

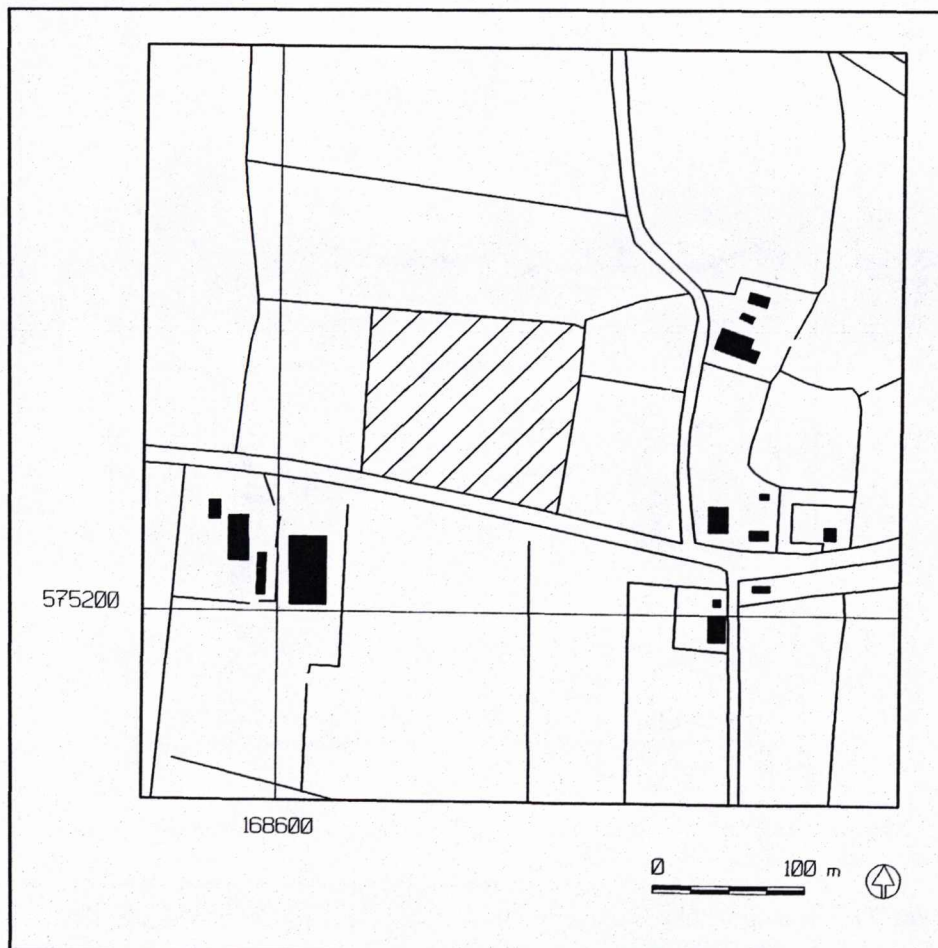
11. **Vondsten:** –

12. **Conclusie waarneming:** het terrein wordt planologisch niet beschermd. Hoewel het terrein nog een archeologische waarde kan bezitten, zal deze waarde gering zijn. Om deze reden is het niet noodzakelijk het terrein in een bestemmingsplan op te nemen. Wel wordt aanbevolen om in geval van onomkeerbare ingrepen rekening te houden met de mogelijk aanwezige archeologische waarden.

2.4 CATALOGUSNUMMER: 4 (5G-114)

2.4.1 Algemeen

1. **Objectnummer:** 5G-114
2. **Huidige status:** AMF-terrein met de aanduiding (M)-Z. Voor de begrenzing van het AMF-terrein zie Fig. 20. Op grond van deze status is het object ook aangewezen als bodembeschermingsgebied. Het geldt sinds 4 oktober 1995 als facultatief milieubeschermingsgebied waarvoor geen extra milieuregelgeving wordt opgenomen. Met betrekking tot het gemeentelijke bestemmingsplan: zie rubriek 21 en § 2.4.7 (zie ook § 2.4.6).
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 168.723/575.337
5. **Figuren in onderhavige publicatie:** Fig. 1 en 20-26 (zie ook Kaartbijlage 1)
6. **Gemeente:** Littenseradiel (Littenseradeel), voorheen Hennaarderadeel
7. **Plaats:** Welsrijp (Wjelsryp)
8. **Toponiem:** Westereind (AMF, HAF, GPA), Westerend (Schotanus [1718], Eekhoff, TMK, GPA)
9. **Concordantie:** Halbertsma: Welsrijp, Westereind
10. **Geomorfologie:** kwelderwal
11. **Bodemtype:** T, omgeven door gMn83C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** ter plaatse van het AMF-terrein tekent zich een duidelijke verhoging af. De terp maakt deel uit van een zwaar gehavende, op een licht verhoogde rug gelegen terpencluster. Aan de oostelijk en westelijke zijde van het terrein

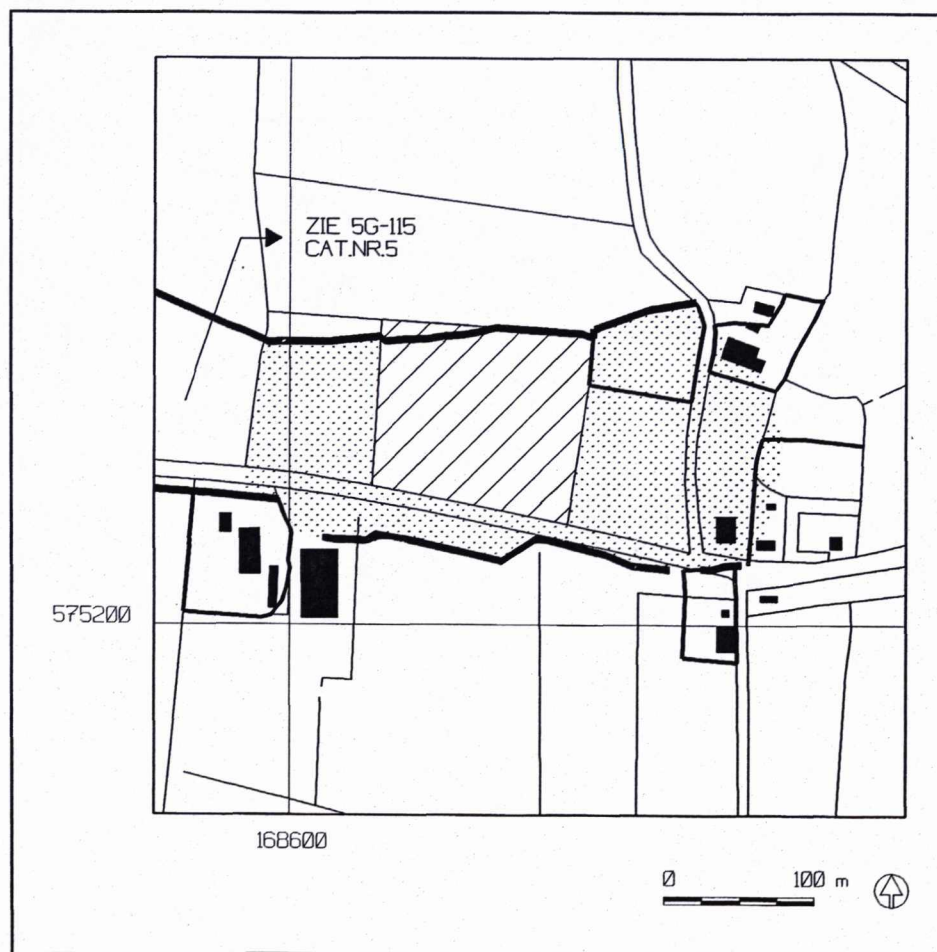

Figuur 20: Topografische situatie (opname 1979) op en rond AMF-terrein 5G-114 volgens de AMF.

liggen lagere (afgegraven) percelen. Ten zuiden van het terrein en de daarlangs lopende weg bevindt zich een perceel dat een intacte indruk maakt. Samen met de terp heeft dit perceel een hoge cultuurlandschappelijke waarde. Aan de noordelijke zijde werd de terp oorspronkelijk fraai begrensd door een gebogen perceelsgrens (sloot). Deze perceelsgrens liep naar het westen door en herinnerde als zodanig aan de oorspronkelijke, karakteristiek gebogen noordelijke begrenzing van dit deel van groep 17A. Deze sloot is echter helaas rechtgetrokken. Ten noorden van deze perceelsgrens bevindt zich de (voormalige) kweldervlakte.

Op grond van de hoogteverschillen, de rangschikking van de terpen en de perceelsstructuur mag worden aangenomen dat de terp samen met terrein 5G-116 (cat.nr. 6), enkele verdwenen terpen (waaronder 5G-115, cat.nr. 5; zie ook rubriek 18) en hun directe omgeving een afzonderlijke en west-oost georiënteerde landschappelijke eenheid vormt. Hoewel niet uitgesloten is dat de westelijke grens van dit complex zich direct ten westen van 5G-116 bevindt, wordt vooralsnog aangenomen dat ook 5G-118 (cat.nr. 7) bij dit complex hoort. Als eenheid zijn de terpen (en hun omgeving) de westelijke voortzetting van de zuidwest-noordoost georiënteerde terpencluster van Welsrijp. De noordoostelijke begrenzing van de cluster bevindt zich ten noordoosten van 5H-63I/II (cat.nrs. 9 en 10). Als geheel heeft de terpencluster van Welsrijp een halve-maanvorm.

13. **NAP-hoogte:** 0,94 m +NAP
14. **Grondgebruik:** grasland (mei 1993)
15. **Type object:** verhoogde nederzetting (terp) en naastgelegen (?) mogelijke (verhoogde) boerderijplaats

Figuur 21: Topografische situatie op en rond AMF-terrein 5G-114 (opname 1979) en de begrenzing van het archeologische gebied (dikke lijn). De rest van het archeologische gebied (inclusief aangrenzende terpen) en de te associëren boerderijplaatsen (middeldikke lijn) zijn gerasterd. Het te beschermen gebied is gearceerd.

16. **Datering object:** in geval van de terp: Late IJzertijd – Volle Middeleeuwen; in geval van (verhoogde) boerderijplaats: Volle Middeleeuwen – Nieuwe tijd
17. **Omvang archeologisch gebied:** zie Fig. 21
18. **Algemene beschrijving:** het object staat op de AMF (1984) als een terrein dat moet worden aangewezen als monument ingevolge de Monumentenwet 1988 (M). Op grond van deze status is het object ook aangewezen als bodembeschermingsgebied.
- Het betreft een terp die oorspronkelijk tussen twee andere terpen lag. Hij werd mogelijk door lagere percelen van deze terpen gescheiden. Beide naburige terpen (waaronder 5G-115) zijn inmiddels afgegraven. Deze terpen maken deel uit van de terpencluster van Welsrijp, in bijzonder de westelijke helft daarvan die verder bestaat uit 5G-115 en 5G-118 (zie ook rubriek 12), terwijl ook ten oosten van de oostelijke buurterp van 5G-114 nog drie terpen lagen (5G-115, 5G-116 en 5G-118). De terpencluster van Welsrijp stamt oorspronkelijk uit de Late IJzertijd.
- Uit het archiefonderzoek blijkt dat 5G-114 aan de zuidelijke zijde moet zijn aangetast bij de aanleg van de west-oost georiënteerde weg. Bij het verleggen van de noordelijke randsloot kan ook aantasting aan de noordelijke zijde hebben plaatsgevonden. De oude percelering is inmiddels ook aan de westelijke en oostelijke zijde verdwenen, mogelijk met geringe directe aantasting tot gevolg. De terp maakt verder niet de indruk grootschalig te zijn aangetast en zou dus, als één van de laatst overgebleven terpen van de westelijke helft van de terpencluster van Welsrijp, van grote archeologische waarde zijn. Wellicht bevond zich, gezien de specifieke perceelsvorm, ten oosten van de terp en deels binnen het huidige perceel een (verhoogde) boerderijplaats.
- Uit visuele inspectie en hoogtemetingen blijkt dat het AMF-terrein, met uitzondering van de zuidelijke rand, duidelijk zichtbaar is en gaaf lijkt. De zuidelijke rand is inderdaad door de weg aangesneden. Door de demping van de westelijke sloot is de terp direct naast een lager gelegen terrein komen te liggen.
- Het AMF-terrein en een verhoging op het oostelijk aangrenzende perceel zijn door middel van booronderzoek op hun waarde getoetst. Vastgesteld is dat het AMF-terrein nog een hoge archeologische waarde bezit. Er is een fijn gelaagd en plaatselijk rijk terpaardepakket aangetroffen. Tevens is de aanwezigheid van dieper ingegraven sporen aangetoond. Helaas moest tevens worden vastgesteld dat het terrein recentelijk moet zijn getopt, hetgeen door een van de omwonenden kon worden bevestigd. De verhoging op het aangrenzende perceel is geen terprest.
19. **Waarde:** geconcludeerd kan worden dat de terp aangeduid als 5G-114, ondanks de recente vormen van aantasting, een hoge archeologische waarde heeft. Bovendien is de terp één van de laatst bewaard gebleven delen van de westelijke helft van de terpencluster van Welsrijp. Dankzij de mogelijke aanwezigheid van een verhoogde boerderijplaats en de ligging vlak naast een mogelijk gefrustreerd terpdorp is aan het terrein een cultuurhistorische waarde toe te kennen. Dankzij het hoogteverschil met de directe omgeving en de ongerepte staat van het zuidelijk aangrenzende perceel heeft de terp tevens een duidelijke cultuurlandschappelijke waarde.
- Aan de verhoging op het oostelijk aangrenzende perceel kan op grond van het booronderzoek geen archeologische waarde worden toegekend.
20. **Specifieke bedreiging:** bedreiging: omzetten in bouwland en vooral verdere egalisatie
21. **Aanbevelingen:** aanbevolen is (De Langen e.a., 1993) om AMF-terrein 5G-114 op de plankaart van het Bestemmingsplan Buitengebied-West 1994 van de gemeente Littensera-diel als zijnde 'terrein van oudheidkundige betekenis' te plaatsen. Over de verhoging op het oostelijk aangrenzende perceel zijn geen uitspraken gedaan.
- Met betrekking tot bescherming ingevolge de Monumentenwet 1988 wordt geadviseerd de status van monument zo snel mogelijk te verlenen.
- Ten aanzien van het gebiedsgericht milieubeleid wordt geadviseerd te onderzoeken hoe groot de kans is dat het grasland in akkerland wordt omgezet en als het mogelijk is een eventuele omzetting in akkerland te voorkomen.

Ten aanzien van gebiedsgericht beleid wordt geadviseerd de historische en landschappelijke waarde van de terpencluster van Welsrijp nader te laten bepalen. Vooruitlopend op dit onderzoek kan gesteld worden dat de terpencluster van Welsrijp ook op historische en landschappelijke aspecten hoog scoort.

In het specifieke geval van 5G-114 kan worden ingebracht dat zich direct ten oosten hiervan een terp heeft bevonden waaraan tenminste drie boerderijplaatsen lagen. Wellicht wijst dit op een gefrustreerde dorpsvorming. Tevens moet echter worden geconstateerd dat, gezien de omvang van de aantasting van het bodemarchief, de bescherming van deze terpencluster als geheel moeilijk te realiseren zal zijn. Omdat verwacht wordt dat een meervoudige bescherming elders vermoedelijk eenvoudiger te bewerkstelligen is, wordt op het vlak van gebiedsgericht milieubeleid aan de terpencluster van Welsrijp geen urgentie toegekend.

De terp 5G-114 heeft zeker waarde voor archeologische erfgoedplanning/cultuurtoerisme: de terp is landschappelijk waardevol, heeft een (visuele) relatie met andere terreinen (verdwenen terpen) en is goed bereikbaar.

22. **Omvang te beschermen terrein:** zie Fig. 21; vergelijk Fig. 20 (omvang zoals weergegeven op de AMF is (nagenoeg) correct)
23. **Literatuur:** De langen e.a., 1993

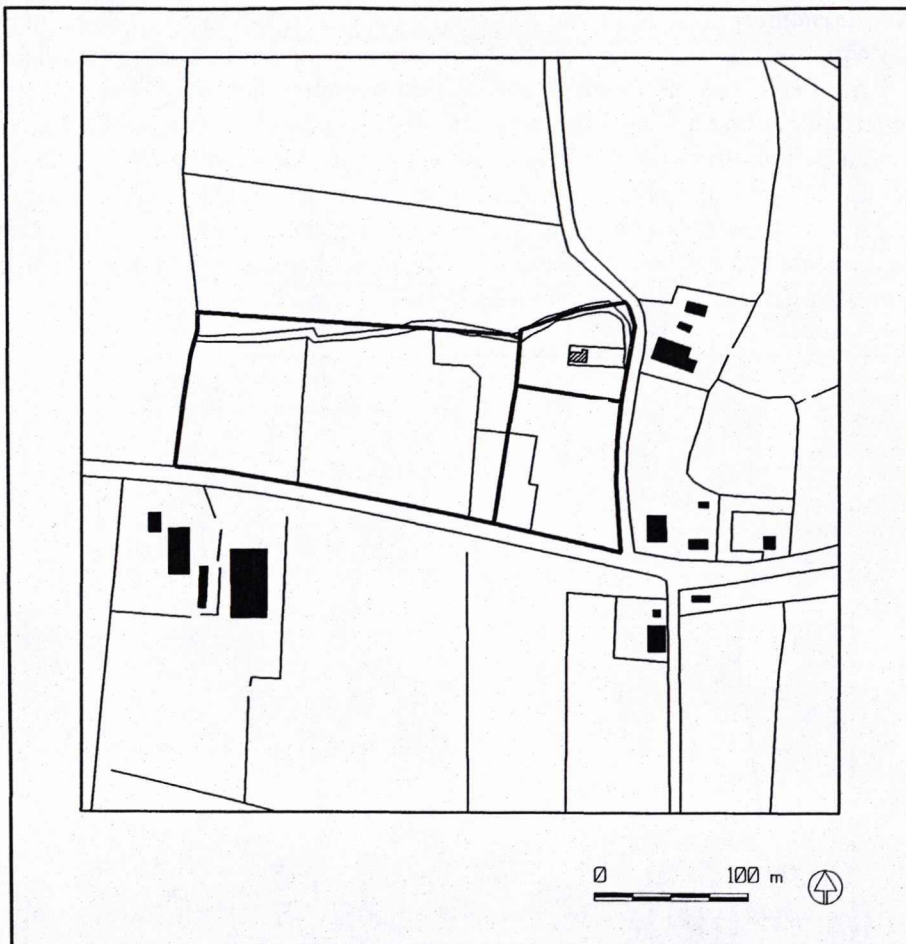
2.4.2 Visuele inspectie

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (archeologische waarneming) visuele inspectie
3. **Datum waarneming:** 23 september 1992
4. **Waarnemer:** H.F.A. Haarhuis
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 23 september 1992
9. **Grondgebruik:** grasland
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** ter plaatse van het AMF-terrein tekent zich een duidelijke verhoging af. Deze ligt direct noordelijk van een verharde, doorgaande weg. De bereikbaarheid is daarmee goed. De ligging, zoals aangegeven op de AMF, is correct. Verstoringen aan het huidige oppervlak zijn niet waargenomen. Naar verluidt is het terrein echter recent getopt.
Foto: rol 9-25, naar het westen
11. **Vondsten:** -
12. **Conclusie waarneming:** op grond van de visuele inspectie een archeologisch waardevol terrein. Geadviseerd wordt het terrein aan een booronderzoek te onderwerpen en nauwkeurige hoogtemetingen uit te voeren.

2.4.3 Archiefonderzoek

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) archief/bureau-onderzoek
3. **Datum waarneming:** 12 mei 1993
4. **Waarnemer:** T.M. Perger
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 12 mei 1993
9. **Grondgebruik:** grasland

10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** op grond van de bodemkaart (Stiboka, 1976) maakt het terrein deel uit van een uitgestrekt terpareaal waartoe ook 5G-115 (cat.nr. 5) en enkele percelen oostelijk van 5G-114 behoren. Op Eekhoff (1851), de GHPA, de TMK en de HAF (1928) ontbreekt een verhoging. Op de GPA (1979/82) staat op de westelijke zijde van het perceel waarbinnen het AMF-terrein ligt reliëf aangegeven.

Figuur 22: Huidige (middeldikke lijn), voormalige perceelsscheidingen (dunne lijnen) en voormalige bebouwing (gearceerd) op de percelen waarbinnen AMF-terrein 5G-114 ligt en twee percelen ten oosten ervan.

Op grond van de KAF (1821/22; Fig. 22) hebben zich ter plaatse van het AMF-terrein twee (delen van) percelen bevonden, waarvan met name het oostelijke opvalt door de onregelmatige vorm. Direct noordoostelijk van dit laatste perceel bevindt zich een gebouw. Aan de noordelijke zijde werd het terrein fraai begrensd door een gebogen sloot, die zowel in oostelijke als westelijke richting haar vervolg had. Deze perceelsgrens had ten opzichte van de overige perceelsgrenzen een afwijkende (grotere) breedte. Waarschijnlijk markeerde deze perceelsgrens de overgang tussen de hooggelegen kwelderwal (waarop de terpencluster van Welsrijp ligt) en de meer laaggelegen strandvlakte noordelijk hiervan. Deze situatie komt overeen met die op Eekhoff, met dien verstande dat hij langs de zuidelijke rand van het perceel een pad situeert.

Vóór de opname voor de HAF moet de situatie zijn gewijzigd, aangezien op deze kaart de zuidelijke en oostelijke begrenzing van het terperrein grotendeels is opgeheven. Tevens is over de zuidelijke flank van het terperrein een verharde weg aangelegd, zodat een gedeelte van het terperrein geïsoleerd aan de zuidelijke zijde van deze weg is komen te liggen. Het gebouw noordoostelijk van het AMF-terrein is verdwenen.

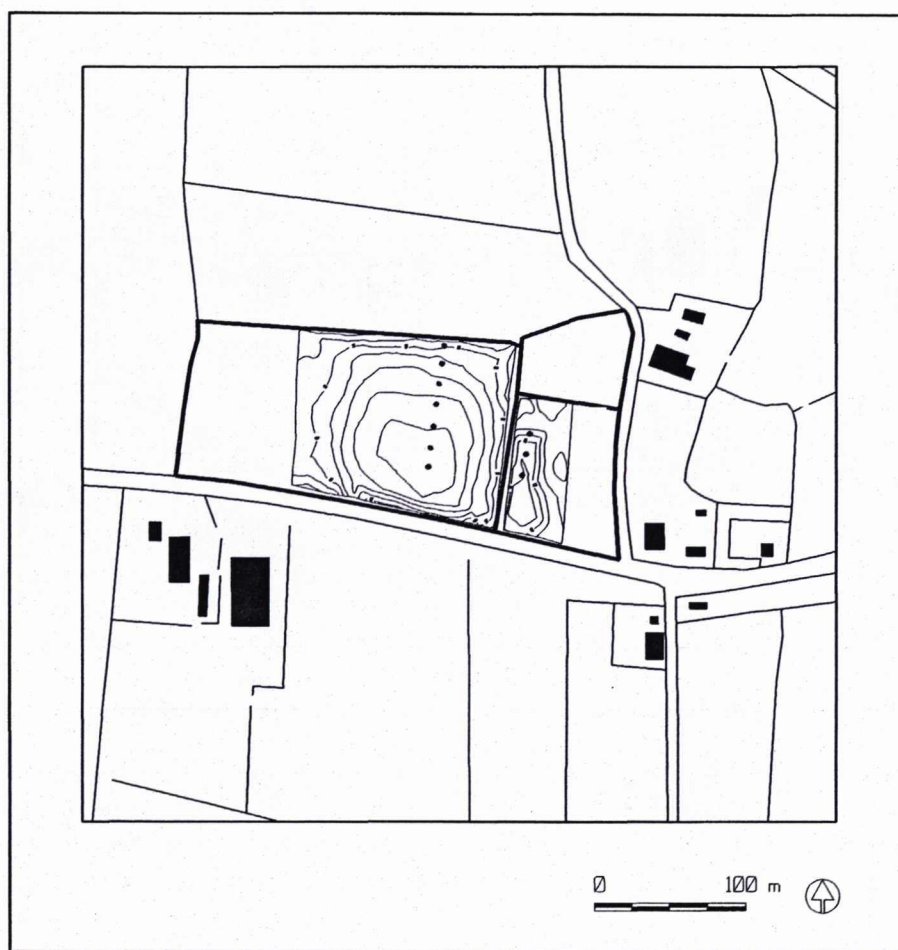
Hierna (GPA) is vervolgens de gebogen noordelijke begrenzing aangepast (rechtgetrokken) en de westelijke begrenzing opgeheven. Tevens is de al deels verdwenen oostelijke

begrenzing verder opgeheven en vervolgens meer oostelijk in rechte, strakke vorm nieuw aangelegd, zodat een rechthoekig perceel is ontstaan. Deze situatie komt overeen met die op de FF (1989).

In 1975 wordt het terrein na een veldcontrole door de ROB omschreven als "onbehuisd grasland, westgedeelte deels afgegraven, sloot aan de oostzijde gedicht".

11. **Vondsten:** –

12. **Conclusie waarneming:** op grond van deze gegevens een terrein met een duidelijke archeologische waarde. Het terrein maakt deel uit van een doorlopend bewoningslint dat oostelijk van Welsrijp begint, het dorp zelf omvat en zich westelijk van Welsrijp voortzet. Een deel van het terrein is mogelijk aan afgraving ten prooi gevallen. Daarnaast is het uiterlijke aanzien van de terp drastisch gewijzigd. De westelijke grens van de terp is naar het westen verschoven, de zuidelijke grens is opgeheven en de zuidelijke flank van de terp is doorsneden door een weg. Tevens is de fraai gebogen noordelijke grens verdwenen. Alleen aan de noordelijke zijde van het verdwenen gebouw is nog een gedeelte van deze (belangrijke) grens bewaard gebleven.

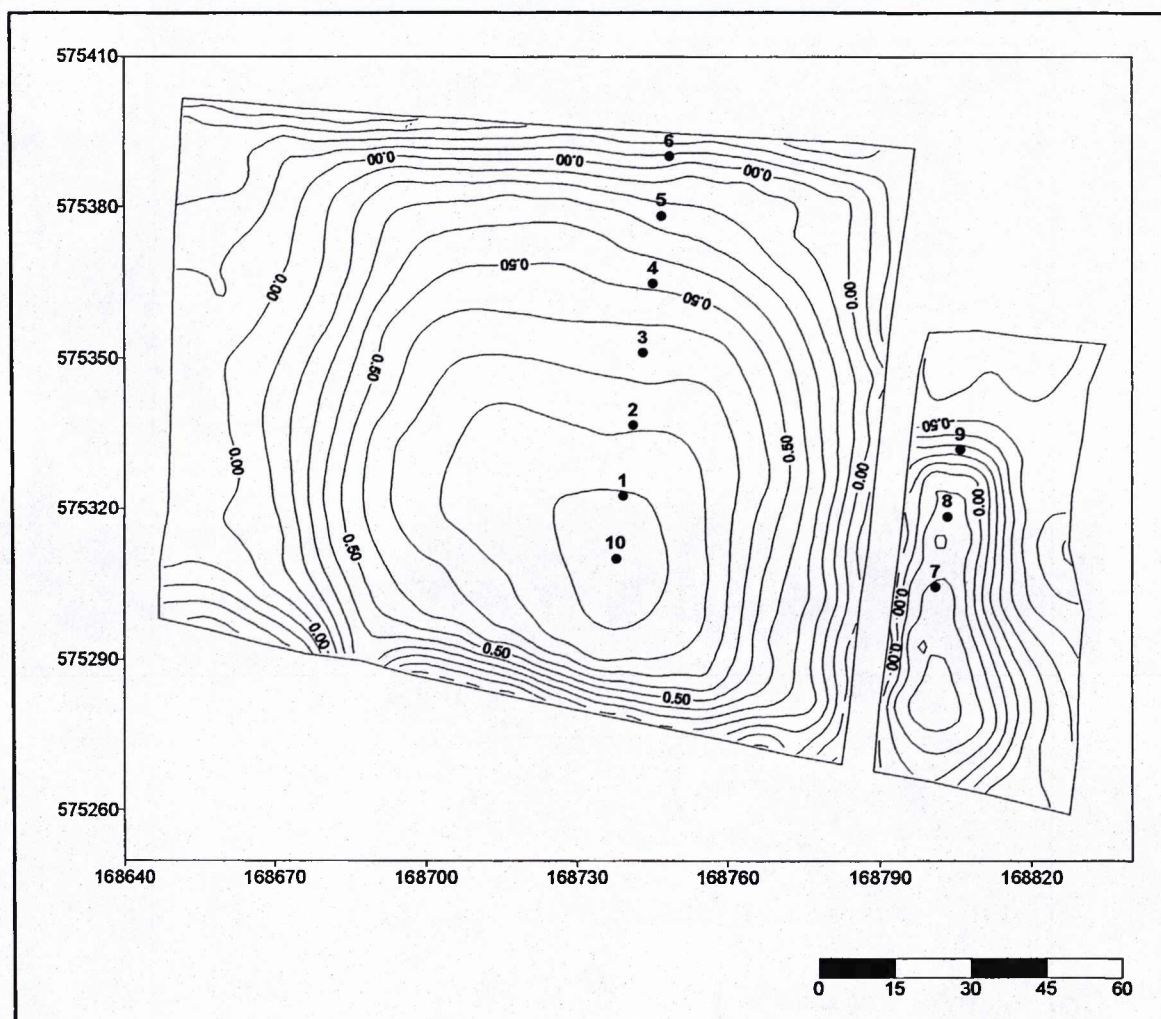

Figuur 23: Topografische situatie, de hoogtelijnen van AMF-terrein 5G-114 (inclusief een gedeelte van het perceel ten oosten ervan) en de plaats van de boringen.

2.4.4 Hoogtemetingen

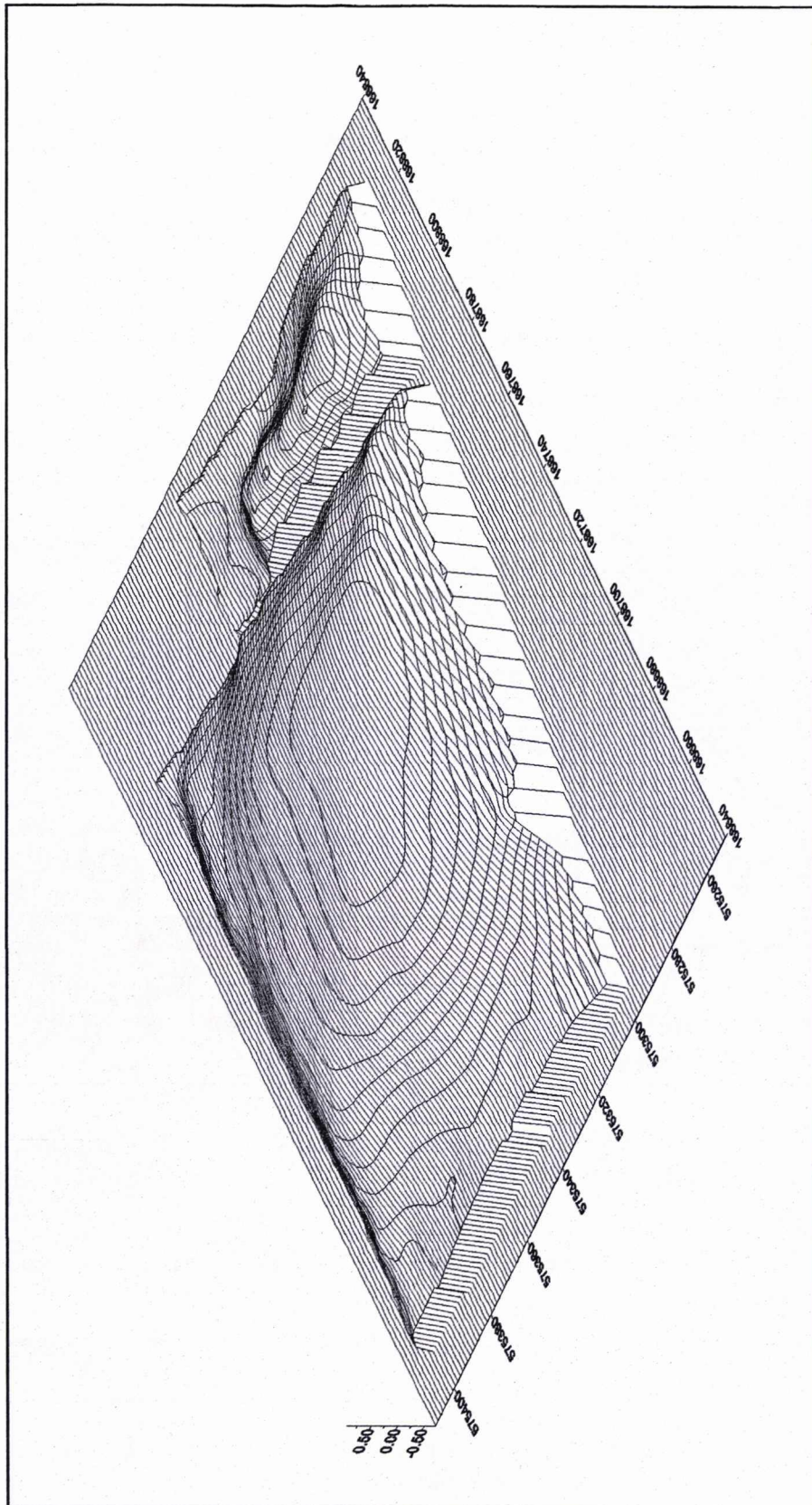
1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) hoogtemetingen
3. **Datum waarneming:** 24 mei 1993
4. **Waarnemer:** M.H. Wispelwey
5. **Melder:** n.v.t.

6. Datum melding: n.v.t.
7. Beschrijver: M.H. Wispelwey
8. Beschrijvingsdatum: 27 mei 1993
9. Grondgebruik: grasland
10. Algemene beschrijving van de waarneming: het onderzochte terrein omvat twee percelen: een westelijk en een oostelijk (Fig. 23, 24 en 25).
 Het AMF-terrein 5G-114 omvat het grootste, oostelijke deel van het westelijke perceel. Hier is duidelijk een verhoging waarneembaar. Het centrum van de verhoging ligt in de zuidoostelijke hoek van het huidige perceel en heeft een maximale hoogte van 0,94 m +NAP. De verhoging loopt naar de randen gelijkmatig af. Aan de voet van de verhoging heeft het terrein een hoogte van rond 0,0 NAP. De hoogtelijnen langs de zuidelijke rand van het perceel lijken afgesneden te zijn. Waarschijnlijk heeft de weg de terp hier aangesneden. Langs de westelijke rand van het onderzochte terrein is een noord-zuid georiënteerde laagte te zien (een gedempte sloot).

Figuur 24: Hoogtelijnenkaart van AMF-terrein 5G-114 (inclusief een gedeelte van het perceel ten oosten ervan) met daarin de boringen.

Van het perceel ten oosten van het AMF-terrein is slechts de westelijke helft ingemeten. Hier is een lage verhoging te zien, waarvan de top op nog geen 0,5 m +NAP ligt. De top bevindt zich in de zuidwestelijke hoek van het terrein en strekt zich in noordelijke richting uit. Direct ten oosten van de kop ligt een depressie (tevens de grens van het ingemeten terrein).

Figuur 25: Drie-dimensionale hoogtekaart van AMF-terrein 5G-114 (inclusief een gedeelte van het perceel ten oosten ervan), gezien vanuit zuidwestelijke richting.

11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** het AMF-terrein 5G-114 betreft een ronde verhoging. De verhoging wordt aan de zuidelijke zijde gesneden door een verharde weg. De sloot die de terp aan de westelijke zijde begrenste, is gedempt.

2.4.5 Booronderzoek

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (archeologische waarneming) booronderzoek
3. **Datum waarneming:** 24 mei 1993
4. **Waarnemer:** T.M. Perger
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 2 juni 1993
9. **Grondgebruik:** grasland

10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** op het AMF-terrein zijn boringen gezet in een noord-zuid georiënteerde raai (raai 1: B01–B06 en B10). Daarnaast is op het oostelijk van het AMF-terrein gelegen perceel raai 2 (B07–B09) gezet (Fig. 23, 24 en 26).

Raai 1 (B01-B06, B10: Fig. 26): in B10, B01 en B02 ligt direct onder een zeer vaag ontwikkelde bouwvoor een verrommelde laag. Onder deze verrommelde laag bevindt zich een gemiddeld 0,75 m dik, fijn gelaagd terpaardepakket. Dit terpaardepakket is ook aangetoond in B03 en B05. Vooral in B02 en in de bovenste helft van B10 is dit pakket zeer rijk aan archeologische resten. In B03 en B10 zijn vermoedelijk spoorvullingen aangetroffen. In B03 en B04 is een duidelijk begrenste bouwvoor aangetroffen. Hierin is scherfmateriaal aanwezig. In B05 is een begraven bouwvoor aangetroffen. Hieronder bevindt zich een sterk verrommelde laag die een nog goed geconserveerd terpaardepakket afdekt. Het terpaardepakket dekt een verrommelde laag af, die als de omgezette top van de kwelder geïnterpreteerd kan worden.

In B06 ligt tussen de bouwvoor en de natuurlijke ondergrond geen terplaag meer, maar slechts een dunne (0,17 m) verrommelde laag. Waarschijnlijk is deze verrommelde laag niet meer dan de omgezette top van de natuurlijke ondergrond.

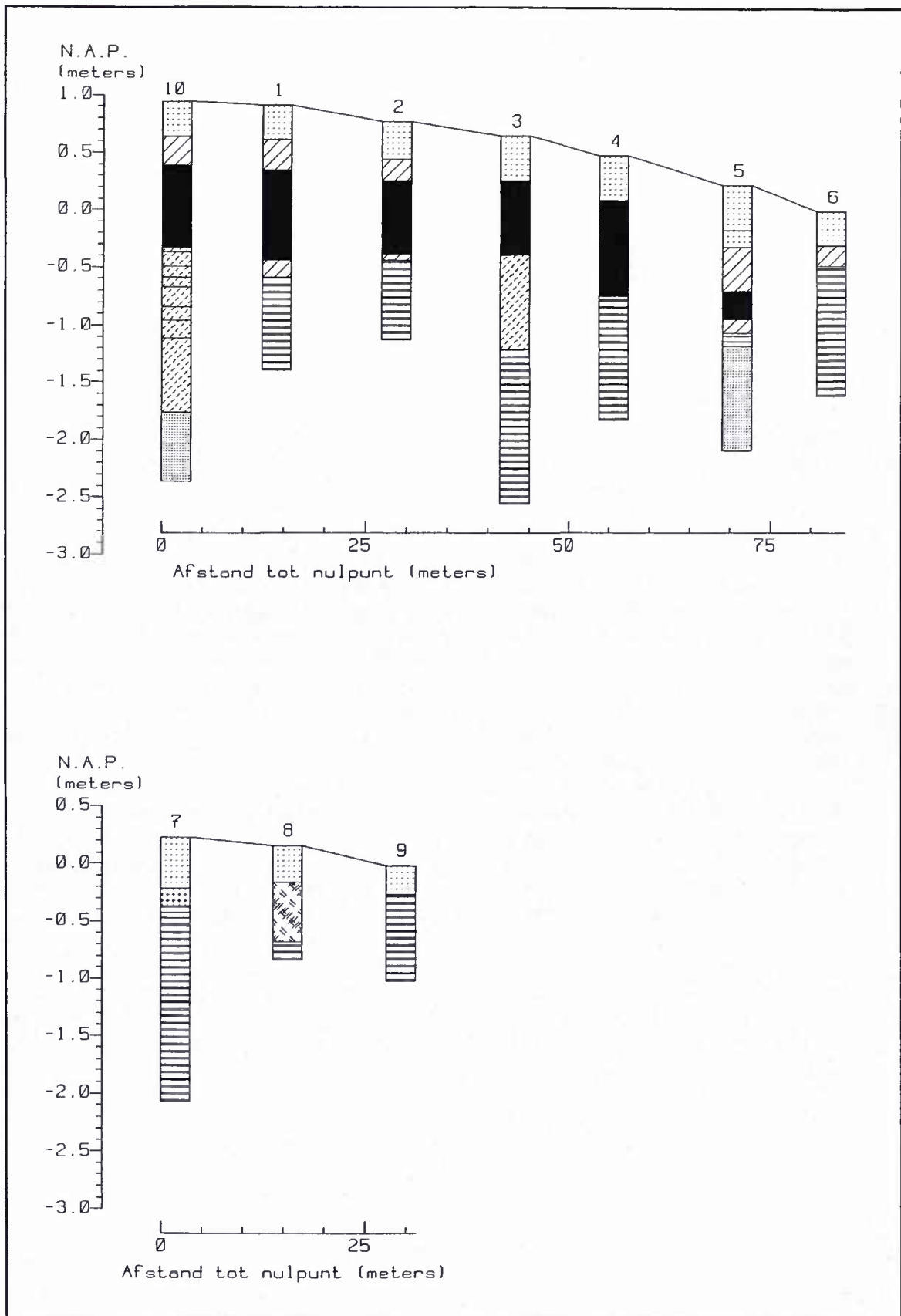
Raai 2 (B07-B09: Fig. 26): de verhoging oostelijk van het AMF-terrein is aan de hand van de gegevens uit B07 en B08 niet als een terprest te interpreteren. Direct onder de bouwvoor bevindt zich een dunne, archeologische laag die mortel, geel en rood baksteenpuin bevat. Ter plaatse van B09, even ten noorden van de verhoging, ligt de bouwvoor direct op de natuurlijke ondergrond.

De natuurlijke ondergrond ter plaatse van het AMF-terrein bestaat uit een sterk gelaagd sediment (afwisseling van kleiige en zandige lenzen) dat op (wad)zand rust. Deze overgang kon niet eenduidig worden vastgesteld. De top van de natuurlijke sedimenten bevindt zich rond 0,5 m –NAP.

11. Vondsten:

- B03-01: mestbrok (?);
- B04-02: wandfragment handgevormd aardewerk, waarschijnlijk terpaardewerk;
- B04-03: wandfragment handgevormd aardewerk, waarschijnlijk terpaardewerk;
- B04-04: twee wand(?)fragmenten handgevormd aardewerk, waarschijnlijk terpaardewerk;
- B05-05: wand(?)fragment handgevormd aardewerk, waarschijnlijk terpaardewerk;
- B05-06: twee wandfragmenten handgevormd aardewerk, waarschijnlijk terpaardewerk; één fragment bot;
- B10-07: randfragment handgevormd aardewerk, waarschijnlijk terpaardewerk.

12. **Conclusie waarneming:** AMF-terrein 5G-114 is op grond van het booronderzoek archeologisch waardevol. Gezien de structuur van de bouwvoor (op de top) en de aanwezigheid van verrommelde lagen (op de top en de flank van de verhoging) kan verondersteld worden dat de terp niet al te lang geleden getopt is. Het perceel oostelijk van het AMF-terrein heeft op grond van het booronderzoek geen archeologische waarde. Zeer waarschijnlijk betreft het een perceel dat vroeger als akker of als weidegrond is gebruikt.

Figuur 26: Profielen van de boorraaien 1 en 2 op AMF-terrein 5G-114 (zie Bijlage 3).

2.4.6 Planologie A

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) planologisch onderzoek
3. **Datum waarneming:** 6 maart 1996
4. **Waarnemer:** S. Wentink
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** S. Wentink
8. **Beschrijvingsdatum:** 6 maart 1996
9. **Grondgebruik:** –
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het betreft een planologische waarneming van relevante plannen en verordeningen op provinciaal niveau. Gekeken is welk provinciaal beleid en/of bescherming op het terrein van toepassing is.
In het Streekplan Friesland 1994 valt het terrein binnen het gebied 'landbouw met het accent op akkerbouw, melkveehouderij, inplaatsing melkveehouderij en (beperkte) intensieve veehouderij'. Dit betekent dat de instandhouding en verdere ontwikkeling van de pootaardappelteelt en melkveehouderij van belang zijn. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor vollegrondsgroenteteelt en bloembollenteelt. Planologische veiligstelling van archeologische elementen dient door de gemeenten gerealiseerd te worden. Een kaart waarop het onderhavige terrein en andere archeologische terreinen staan aangegeven, ontbreekt. In het Provinciaal Milieubeleidsplan 1994-1997 is het terrein aangewezen als 'facultatief milieubeschermingsgebied'. Voor deze gebieden gelden geen gebods- en verbodsregels. Bescherming van deze gebieden wordt gerealiseerd en vergroot door voorlichting, informatie en stimuleringsmaatregelen. In het als bijlage in het Milieubeleidsplan opgenomen Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden valt het terrein in de clusters 'archeologische monumenten' en 'terpen en vuursteenvindplaatsen'. Voor deze clusters worden als bedreigende activiteiten gezien: vermessing, verdroging en fysische aantasting. In het Waterhuishoudingsplan Friesland 1992-1995 valt het terrein in het 'noordelijke complex van poldersystemen'. Gebieden die tot dit complex behoren, hebben de functie 'landbouw met plaatselijk natuurwaarden'. Het terrein valt echter niet samen met deze natuurwaarden.
In de Ontgrondingenverordening Friesland wordt het terrein niet met name genoemd. Wel zullen bij een aanvraag voor een ontgrondingsvergunning alle betrokken belangen meegewogen worden. Ontgrondingen in het kader van de normale uitoefening van land-, tuin- of bosbouwbedrijf, zoals frezen, eggen, spitten en aanaarden, kunnen zonder een ontgrondingsvergunning uitgevoerd worden. Voor egalisatie is wel een ontgrondingsvergunning nodig, voor zover hiervoor geen aanlegvergunning is vereist in een geldend bestemmingsplan.
Het gebied ligt noch in een relatienotagegebied, noch in een gebied dat tot de provinciale ecologische hoofdstructuur behoort.
11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** het terrein is op basis van het milieubeleid als een 'facultatief milieubeschermingsgebied' aangewezen. In het Streekplan wordt het terrein niet expliciet genoemd en staat het niet op een kaart weergegeven. Aanbevolen wordt in het Streekplan een kaart op te nemen met daarop aangegeven het onderhavige en andere archeologisch waardevolle terreinen. Daarnaast wordt aanbevolen in andere provinciale plannen c.q. beleid, zoals het waterhuishoudingsplan, het ontgrondingenbeleid en het natuurbeleid, eveneens aandacht te besteden aan de aanwezigheid en het behoud van archeologische waarden.

2.4.7 Planologie B

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) planologisch onderzoek
3. **Datum waarneming:** 6 maart 1996
4. **Waarnemer:** S. Wentink
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** S. Wentink
8. **Beschrijvingsdatum:** 6 maart 1996
9. **Grondgebruik:** –
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het betreft een planologische waarneming van het vigerende gemeentelijke bestemmingsplan en de gemeentelijke monumentenverordening. Gekeken is welk beleid en/of bescherming op het terrein van toepassing is. Het vigerende bestemmingsplan voor het terrein is het Bestemmingsplan Buitengebied-West 1994 van de gemeente Littenseradiel. Het terrein heeft de bestemming 'agrarisch gebied' met als aanduiding 'archeologisch waardevol'. De aanduiding 'archeologisch waardevol' houdt in dat een aanlegvergunning nodig is voor het afgraven, ophogen en egaliseren van de gronden, het uitvoeren van grondbewerkingen dieper dan 30 cm, het scheuren van grasland anders dan t.b.v. graslandverbetering, het planten van bomen en struiken, het aanleggen van wegen en aanbrengen van verhardingen e.d., het aanleggen van onder- en bovengrondse leidingen e.d. en het (ver)graven en verbreden van watergangen. Het terrein geniet geen bescherming via de gemeentelijke monumentenverordening.
11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** het onderhavige terrein staat juist op de plankaart van het Bestemmingsplan Buitengebied-West 1994 van de gemeente Littenseradiel aangegeven. Bescherming van het terrein is gerealiseerd door toepassing van een aanlegvergunningstelsel. Het gebied rond het 'archeologische waardevolle' gebied kan ook nog een (geringe) archeologische waarde bezitten, maar hoeft niet op de plankaart van het bestemmingsplan gezet te worden. Wel wordt voor dit gebied aanbevolen om in geval van onomkeerbare ingrepen rekening te houden met de mogelijk aanwezige archeologische waarden.

2.5 CATALOGUSNUMMER: 5 (5G-115)

2.5.1 Algemeen

1. **Objectnummer:** 5G-115
2. **Huidige status:** AMF-terrein met de aanduiding (M)-Z. Voor de begrenzing van het AMF-terrein zie Fig. 27. Op grond van deze status is het object ook aangewezen als bodembeschermingsgebied. Het geldt sinds 4 oktober 1995 als facultatief milieubeschermingsgebied waarvoor geen extra milieuregelgeving wordt opgenomen. Met betrekking tot het gemeentelijke bestemmingsplan: zie rubriek 21 en § 2.5.6 (zie ook § 2.5.5).
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 168.504/575.372
5. **Figuren in onderhavige publicatie:** Fig. 1 en 27-31 (zie ook Kaartbijlage 1)
6. **Gemeente:** Littenseradiel (Littenseradeel), voorheen Hennaarderadeel
7. **Plaats:** Welsrijp (Wjelsryp)
8. **Toponiem:** Westereind (AMF, HAF, GPA), Westerend (Schotanus [1718], Eekhoff, TMK, GPA)
9. **Concordantie:** Halbertsma: Welsrijp, Westereind
10. **Geomorfologie:** kwelderwal
11. **Bodemtype:** T, omgeven door gMn83C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** ter plaatse van het AMF-terrein tekent zich geen enkele verhoging af. Het terrein maakt deel uit van een zwaar gehavende, op een licht verhoogde rug gelegen terpencluster. Door afgraving, egalisatie en perceelsvergroting is de

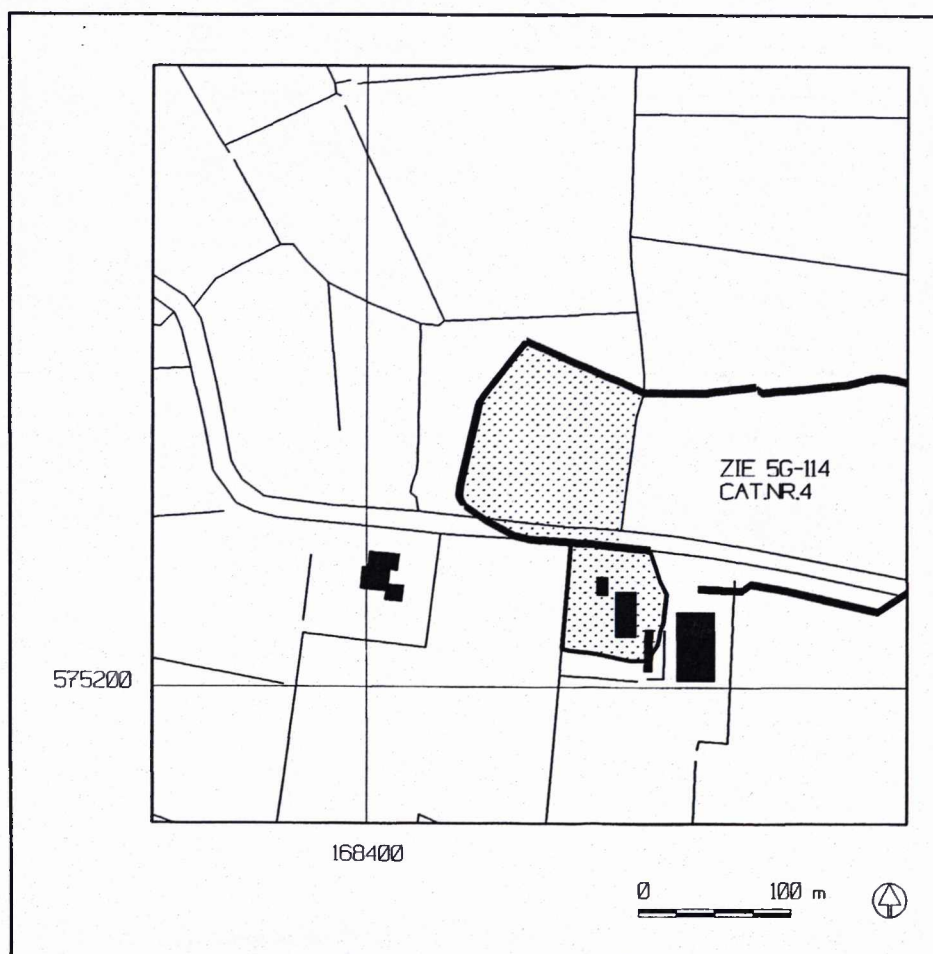
Figuur 27: Topografische situatie (opname 1979) op en rond AMF-terrein 5G-115 volgens de AMF.

landschappelijke waarde van het terrein verloren gegaan. Tegenwoordig gaat het terrein direct over in de (voormalige) kweldervlakte ten noorden van de terpencluster.

Op grond van de hoogteverschillen, de rangschikking van de terpen en de percelenstructuur mag aangenomen worden dat de verdwenen terp, evenals terp 5G-114 (cat.nr. 4), terrein 5G-116 (cat.nr. 6) en enkele andere, verdwenen terpen (vgl. 5G-114: rubriek 18) en hun directe omgeving een afzonderlijke en west-oost georiënteerde landschappelijke eenheid vormen. Hoewel niet uitgesloten is dat de westelijke grens van dit complex zich direct ten westen van 5G-116 bevindt, wordt voornamelijk aangenomen dat ook 5G-118 (cat.nr. 7) bij dit complex hoort.

Als eenheid zijn de terpen (en hun omgeving) de westelijke voortzetting van de zuidwest-noordoost georiënteerde terpencluster van Welsrijp. De noordoostelijke begrenzing van de cluster bevindt zich ten noordoosten van 5H-63I/II (cat.nrs. 9 en 10). Als geheel heeft de terpencluster van Welsrijp een halve-maanvorm.

13. **NAP-hoogte:** 0,12 m +NAP
14. **Grondgebruik:** grasland (mei 1993)
15. **Type object:** verhoogde nederzetting (terp) en naastgelegen (?) (verhoogde) boerderijplaats
16. **Datering object:** in geval van terp: Late IJzertijd – Volle Middeleeuwen; in geval van (verhoogde) boerderijplaats: Volle Middeleeuwen – Nieuwe tijd
17. **Omvang archeologisch gebied:** zie Fig. 28
18. **Algemene beschrijving:** het object staat op de AMF (1984) als een terrein dat moet worden aangewezen als monument ingevolge de Monumentenwet 1988 (M). Op grond van deze status is het object ook aangewezen als bodembeschermingsgebied (De Langen e.a, 1993: cat.nr. 4).

Figuur 28: Topografische situatie op en rond AMF-terrein 5G-115 (opname 1979) en de begrenzing van het archeologische gebied (dikke lijn). Het archeologisch gebied en de te associëren boerderijplaats (middeldikke lijn) zijn gerasterd.

Het betreft een verdwenen terp die oorspronkelijk tussen twee andere terpen lag (tenminste wanneer 5G-116 ooit een terp was: vgl. cat.nr. 6). Deze terp werd mogelijk van deze andere terpen gescheiden door lager gelegen percelen. Deze terpen maken deel uit van de terpencluster van Welsrijp, in bijzonder de westelijke helft daarvan die verder bestaat uit 5G-114 en 5G-118 (zie ook rubriek 12), terwijl ook ten oosten van de oostelijke buurterp van 5G-114 nog twee terpen lagen. De terpencluster van Welsrijp stamt oorspronkelijk uit de Late IJzertijd.

Uit het archiefonderzoek blijkt dat 5G-115 aan de zuidelijke zijde moet zijn aangetast bij de aanleg van de west-oost georiënteerde weg. De oorspronkelijke grenzen zijn verdwenen en de terp is afgegraven. Uit visuele blijkt dat ook de laatste oneffenheden zijn verdwenen. Het AMF-terrein is door middel van booronderzoek op zijn waarde getoetst. Vastgesteld is dat op het AMF-terrein geen terplagen meer aanwezig zijn. Wel is de aanwezigheid van diepere sporen aangetoond.

19. **Waarde:** geconcludeerd kan worden dat de terp aangeduid als 5G-115 verdwenen is. Op het terrein is de kwalificatie 'terpzool' van toepassing. Dankzij de aanwezigheid van een (verhoogde) boerderijplaats ten zuiden van de terp zou het terrein ook een cultuurhistorische waarde hebben gehad, als de terp zelf niet was verdwenen. Vanzelfsprekend bezit de boerderijplaats zelf nog wel cultuurhistorische waarde.

20. **Specifieke bedreiging:** n.v.t.

21. **Aanbevelingen:** aanbevolen is (De Langen e.a., 1993) om AMF-terrein 5G-115 niet op de plankkaart van het Bestemmingsplan Buitengebied-West 1994 van de gemeente Littenserdiep te plaatsen als een 'terrein van oudheidkundige betekenis'. Nu wordt aanvullend aanbevolen om in geval van onomkeerbare ingrepen rekening te houden met de mogelijk aanwezige archeologische waarden. Wellicht dat terpzolen in de toekomst alsnog in het bestemmingsplan als aparte categorie kunnen worden opgenomen. In dit verband is het nodig om archeologisch beleid te formuleren.

Met betrekking tot bescherming ingevolge de Monumentenwet 1988 is de noodzaak tot het verlenen van de status van monument vervallen. Op het terrein is de aanduiding 'terpzool' van toepassing. Aanbevolen wordt om ten aanzien van terpzolen in Friesland archeologisch beleid te formuleren. Er is, gezien de lage ligging van het AMF-terrein, echter geen sprake van een hoge prioriteit.

In het kader van gebiedsgericht milieubeleid worden ten aanzien van dit terrein geen specifieke adviezen gegeven. Wel wordt geadviseerd de historische en landschappelijke waarde van de terpencluster van Welsrijp als geheel nader te laten bepalen. Vooruitlopend op dit onderzoek kan gesteld worden dat de terpencluster van Welsrijp ook op historische en landschappelijke aspecten hoog scoort. In het specifieke geval van 5G-115 kan worden ingebracht dat de archeologische waarde van het terrein uiterst gering is. De relatie van de diepere sporen met de rest van de zwaar aangetaste cluster en de aanwezigheid van een boerderijplaats in de zuidoostelijke hoek verhoogt de waarde enigszins. Wel moet echter moet worden geconstateerd dat, gezien de omvang van de aantasting van het bodemarchief, de bescherming van deze terpencluster als geheel moeilijk te realiseren zal zijn. Omdat verwacht wordt dat een meervoudige bescherming elders vermoedelijk eenvoudiger te bewerkstelligen is, wordt op het vlak van gebiedsgericht milieubeleid aan de terpencluster van Welsrijp geen urgentie toegekend. AMF-terrein 5G-115 heeft zelf geen waarde voor archeologische erfgoedplanning/cultuurtoerisme.

22. **Omvang te beschermen terrein:** n.v.t.

23. **Literatuur:** De Langen e.a., 1993; De Langen & Hommes, 1998

2.5.2 Visuele inspectie

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (archeologische waarneming) visuele inspectie
3. **Datum waarneming:** 23 september 1992
4. **Waarnemer:** H.F.A. Haarhuis

5. Melder: n.v.t.
6. Datum melding: n.v.t.
7. Beschrijver: T.M. Perger
8. Beschrijvingsdatum: 23 september 1992
9. Grondgebruik: grasland
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** ter plaatse van het AMF-terrein tekent zich geen enkele waarneembare verhoging (meer) af. Het ligt tegenwoordig binnen een uitgestrekt perceel met een zeer egaal oppervlak. Ogenschijnlijk is het terrein geheel geëgaliseerd, dan wel afgegraven.
Het terrein ligt direct noordelijk van een verharde doorgaande weg. De bereikbaarheid is daarmee goed. Gezien de huidige gesteldheid van het terrein is controle op de juistheid van de ligging niet goed meer mogelijk.
Foto: rol 9-26, naar het noordwesten
11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** de huidige waarde is op grond van de visuele inspectie gering.
Geadviseerd wordt het AMF-terrein alleen aan een kort booronderzoek te onderwerpen.

Figuur 29: Huidige (middeldikke lijn) en voormalige perceelsscheidingen (dunne lijnen) op de percelen waarbinnen AMF-terrein 5G-115 ligt.

2.5.3 *Archiefonderzoek*

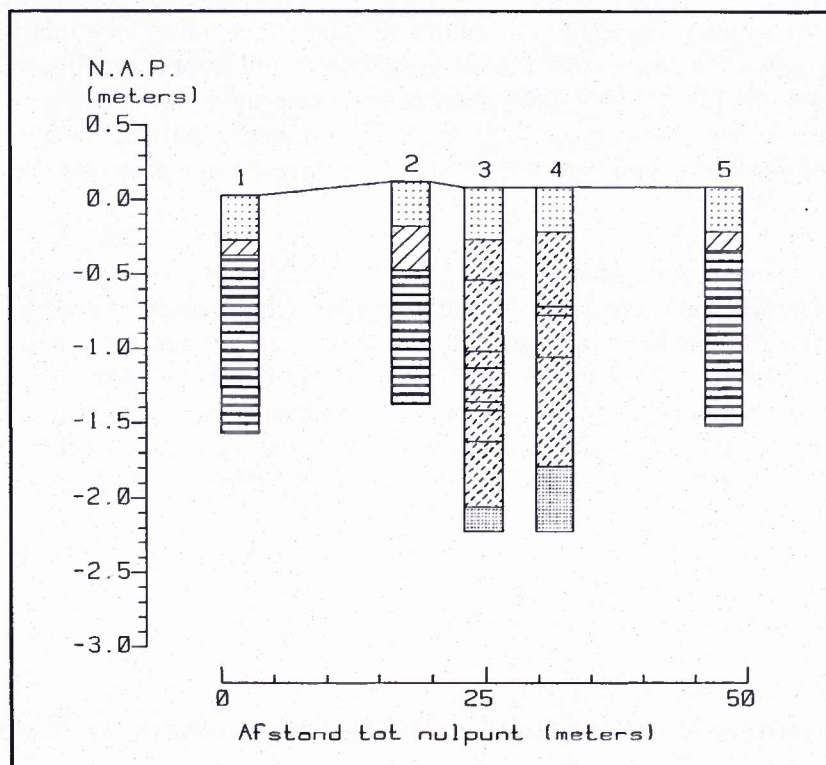
1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) archief/bureau-onderzoek
3. **Datum waarneming:** 12 mei 1993
4. **Waarnemer:** T.M. Perger
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 12 mei 1993
9. **Grondgebruik:** grasland
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** samen met 5G-114 en enkele oostelijk hiervan gelegen percelen vormt dit terrein volgens de bodemkaart (Stiboka, 1976) één groot terpareaal. De GHPA en de GPA geven op deze locatie een akker en een weiland aan die niet op een verhoging lijken te liggen. Eekhoff (1851) en de TMK geven daarentegen een duidelijke verhoging aan. Op de HAF (1929) en de GPA (1979/82) ontbreekt iedere verhoging.
In het begin van de 19e eeuw (KAF, 1821/22; Fig. 29) lagen ter plaatse van het AMF-terrein drie (delen van) percelen, die aan de noordelijke zijde door een fraai gebogen sloot werden begrensd. Deze perceelsgrens liep zowel in oostelijke als in westelijke richting verder en had ten opzichte van de overige perceelsgrenzen een afwijkende (grotere) breedte. Waarschijnlijk markeerde deze perceelsgrens de overgang van de hooggelegen kwelderwal (waarop de terpen van groep 17A liggen) en de meer laaggelegen strandvlakte noordelijk vanhier. Aan de zuidwestelijke zijde van de drie percelen bevindt zich het erf van een boerderijplaats (zie 5G-116: cat.nr. 6), net als aan de zuidoostelijke zijde. De noordelijke perceelsgrens en de interne opdeling van het AMF-terrein is al in het begin van de 20^e eeuw (HAF, 1928) verdwenen. Het terrein maakt sindsdien deel uit van een groter perceel. Tevens is over de zuidelijke zijde van het terperrein een verharde weg aangelegd, zodat een gedeelte van de terp geïsoleerd, zuidelijk van deze weg is komen te liggen. De zuidelijke begrenzing is daarbij waarschijnlijk grotendeels opgeheven. Tenslotte is ook de oostelijke begrenzing in oostelijke richting opgeschoven en in het verlengde komen te liggen van een vrijwel noord-zuid georiënteerde sloot noordelijk van 5G-115. De situatie op de GPA en de FF (1989) komt overeen met die op de HAF.
Tijdens een veldcontrole door de ROB in 1975 wordt het terrein nog als volgt omschreven: "onbehuisd grasland, weinig opvallende verhoging met hoogste punt langs de weg. Begrenzing niet duidelijk".
11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** op grond van deze gegevens een terrein dat gezien zijn ligging binnen de terpencluster van Welsrijp een duidelijke archeologische waarde bezat. Mogelijk heeft op de oostelijke helft van het AMF-terrein een terp gelegen. Deze terp is waarschijnlijk afgegraven. Het opheffen van de oorspronkelijke perceelsgrenzen heeft de cultuurlandschappelijke/-historische waarde van het terrein nog verder aangetast. Op grond van de karakterisering door de ROB in 1975 lijkt de waarde van het terrein gering te zijn. De exacte huidige waarde is op grond van het archiefonderzoek echter moeilijk vast te stellen.

2.5.4 *Booronderzoek*

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (archeologische waarneming) booronderzoek
3. **Datum waarneming:** 24 mei 1993
4. **Waarnemer:** T.M. Perger
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.

Figuur 30: Topografische situatie van de percelen waarbinnen AMF-terrein 5G-115 ligt en de plaats van de boringen.

Figuur 31: Profiel van de boorraai op AMF-terrein 5G-115 (zie Bijlage 3).

7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 2 juni 1993
9. **Grondgebruik:** grasland
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** op het AMF-terrein zijn vijf boringen gezet (Fig. 30 en 31). Uit deze boringen blijkt (Fig. 31) dat de ongestoorde natuurlijke ondergrond direct onder de bouwvoor ligt. Wel is vastgesteld dat lokaal nog spoorvullingen (B03 en B04) aanwezig zijn. Daarmee kan de archeologische waarde van het terrein vergeleken worden met die van geheel afgegraven terpen (terpzolen).
11. **Vondsten:**
 - B03-01: wandfragment handgevormd aardewerk, waarschijnlijk terpaardewerk;
 - B04-02: drie (wand)fragmenten handgevormd aardewerk, waarschijnlijk terpaardewerk;
 - B04-03: twee wandfragmenten handgevormd aardewerk, waarschijnlijk terpaardewerk.
12. **Conclusie waarneming:** op grond van het booronderzoek kan gesteld worden dat het terrein een geringe (of geen) archeologische waarde (meer) bezit.

2.5.5 Planologie A

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) planologisch onderzoek
3. **Datum waarneming:** 6 maart 1996
4. **Waarnemer:** S. Wentink
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** S. Wentink
8. **Beschrijvingsdatum:** 6 maart 1996
9. **Grondgebruik:** –
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het betreft een planologische waarneming van relevante plannen en verordeningen op provinciaal niveau. Gekeken is welk provinciaal beleid en/of bescherming op het terrein van toepassing is.
 In het Streekplan Friesland 1994 valt het terrein binnen het gebied 'landbouw met het accent op akkerbouw, melkveehouderij, inplaatsing melkveehouderij en (beperkte) intensieve veehouderij'. Dit betekent dat de instandhouding en verdere ontwikkeling van de pootaardappelteelt en melkveehouderij van belang zijn. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor vollegrondsgroenteteelt en bloembollenteelt. Planologische veiligstelling van archeologische elementen dient door de gemeenten gerealiseerd te worden. Een kaart waarop het onderhavige terrein en andere archeologische terreinen staan aangegeven, ontbreekt.
 In het Provinciaal Milieubeleidsplan 1994-1997 is het terrein aangewezen als 'facultatief milieubeschermingsgebied'. Voor deze gebieden gelden geen gebods- en verbodsregels. Bescherming van deze gebieden wordt gerealiseerd en vergroot door voorlichting, informatie en stimuleringsmaatregelen. In het als bijlage in het Milieubeleidsplan opgenomen Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden valt het terrein in de clusters 'archeologische monumenten' en 'terpen en vuursteenvindplaatsen'. Voor deze clusters worden als bedreigende activiteiten gezien: vermesting, verdroging en fysische aantasting.
 In het Waterhuishoudingsplan Friesland 1992-1995 valt het terrein in het 'noordelijke complex van poldersystemen'. Gebieden die tot dit complex behoren, hebben de functie 'landbouw met plaatselijk natuurwaarden'. Het terrein valt echter niet samen met deze natuurwaarden.
 In de Ontgrondingenverordening Friesland wordt het terrein niet met name genoemd. Wel zullen bij een aanvraag voor een ontgrondingsvergunning alle betrokken belangen meegewogen worden. Ontgrondingen in het kader van de normale uitoefening van land-, tuin- of bosbouwbedrijf, zoals frezen, eggen, spitten en aanaarden, kunnen zonder een ontgrondingsvergunning uitgevoerd worden. Voor egalisatie is wel een ontgrondingsvergunning nodig, voor zover hiervoor geen aanlegvergunning is vereist in een geldend bestemmingsplan.

Het gebied ligt noch in een relatienotagebied, noch in een gebied dat tot de provinciale ecologische hoofdstructuur behoort.

11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** het terrein is op basis van het milieubeleid als een ‘facultatief milieubeschermingsgebied’ aangewezen. In het Streekplan wordt het terrein niet expliciet genoemd en staat het niet op een kaart weergegeven. Aanbevolen wordt in het Streekplan een kaart op te nemen met daarop aangegeven het onderhavige en andere archeologisch waardevolle terreinen. Daarnaast wordt aanbevolen in andere provinciale plannen c.q. beleid, zoals het waterhuishoudingsplan, het ontgrondingenbeleid en het natuurbeleid, eveneens aandacht te besteden aan de aanwezigheid en het behoud van archeologische waarden.

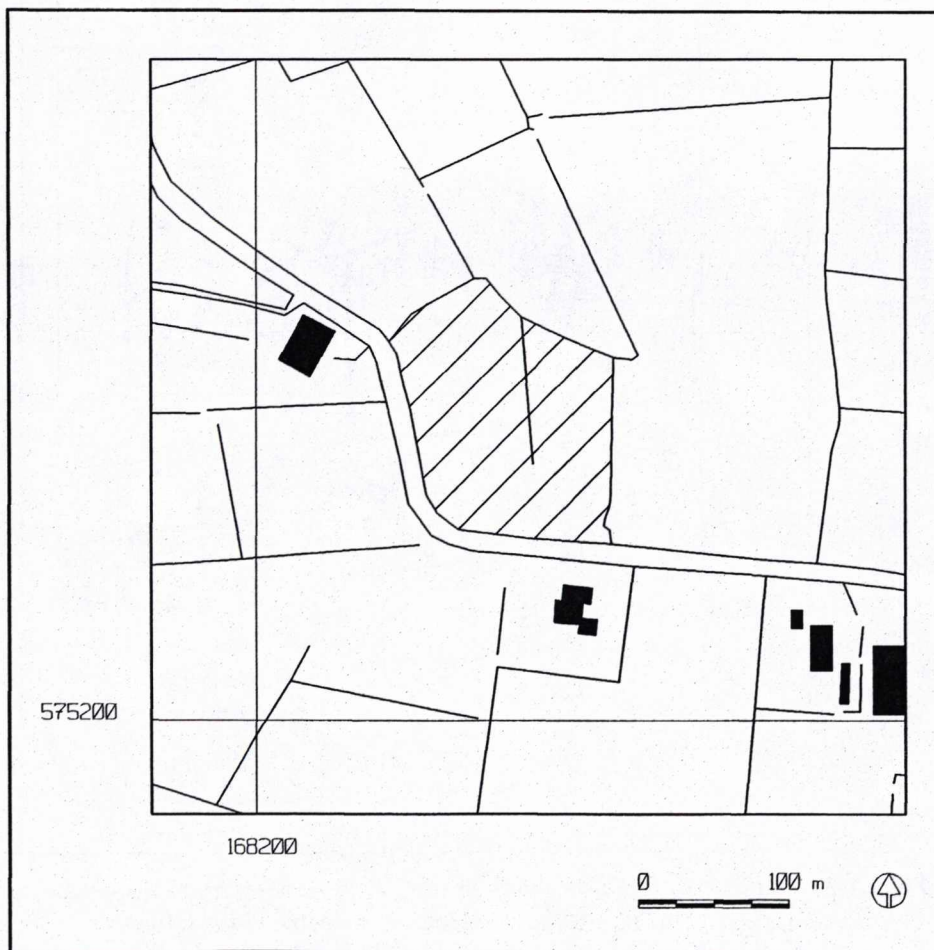
2.5.6 Planologie B

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) planologisch onderzoek
3. **Datum waarneming:** 6 maart 1996
4. **Waarnemer:** S. Wentink
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** S. Wentink
8. **Beschrijvingsdatum:** 6 maart 1996
9. **Grondgebruik:** –
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het betreft een planologische waarneming van het vigerende gemeentelijke bestemmingsplan en de gemeentelijke monumentenverordening. Gekeken is welk beleid en/of bescherming op het terrein van toepassing is. Het vigerende bestemmingsplan voor het terrein is het Bestemmingsplan Buitengebied-West 1994 van de gemeente Littenseradiel. Het terrein staat niet op de plankaart aangegeven. Dit is het gevolg van de resultaten van archeologisch onderzoek t.b.v. het toen nog concept-bestemmingsplan (De Langen e.a., 1993). Vanwege de geringe archeologische waarde van het terrein is het advies gegeven het terrein van de plankaart af te voeren. Het terrein geniet geen bescherming via de gemeentelijke monumentenverordening.
11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** gezien de geringe archeologische waarde van het terrein is het niet opgenomen in het Bestemmingsplan Buitengebied-West 1994 van de gemeente Littenseradiel en derhalve planologisch niet beschermd.

2.6 CATALOGUSNUMMER: 6 (5G-116)

2.6.1 Algemeen

1. **Objectnummer:** 5G-116
2. **Huidige status:** AMF-terrein met de aanduiding (M)-Z. Voor de begrenzing van het AMF-terrein zie Fig. 32. Op grond van deze status is het object ook aangewezen als bodembeschermingsgebied. Het geldt sinds 4 oktober 1995 als facultatief milieubeschermingsgebied waarvoor geen extra milieuregelgeving wordt opgenomen. Met betrekking tot het gemeentelijke bestemmingsplan: zie rubriek 21 en § 2.6.7 (zie ook § 2.6.6).
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 168.365/575.405
5. **Figuren in onderhavige publicatie:** Fig. 1 en 32-38 (zie ook Kaartbijlage 1)
6. **Gemeente:** Littenseradiel (Littenseradeel), voorheen Hennaarderadeel
7. **Plaats:** Welsrijp (Wjelsryp)
8. **Toponiem:** Westereind (AMF, HAF, GPA), Westerend (Schotanus [1718], Eekhoff, TMK, GPA)
9. **Concordantie:** Halbertsma: Welsrijp, Westereind
10. **Geomorfologie:** kwelderwal
11. **Bodemtype:** gMn83c
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** op de westelijke helft van het AMF-terrein tekent zich een duidelijke verhoging af. De verhoging maakt deel uit van een zwaar gehavende, op een licht verhoogde rug gelegen terpencluster. Aan de oostelijke zijde van het terrein

Figuur 32: Topografische situatie (opname 1979) op en rond AMF-terrein 5G-116 volgens de AMF.

ligt een lager (afgegraven) perceel (5G-115; cat.nr. 5). Aan de noordelijke zijde wordt de terp fraai begrensd door een gebogen perceelsgrens (sloot). Deze perceelsgrens liep oorspronkelijk naar het oosten door en herinnert als zodanig nog aan de oorspronkelijke karakteristiek gebogen noordelijke begrenzing van dit deel van groep 17A. Deze sloot is echter gedeeltelijk verdwenen of rechtgetrokken. Ten noorden van deze perceelsgrens bevindt zich de (voormalige) kweldervlakte. Een deel van de sloot die over het AMF-terrein liep, is gedempt.

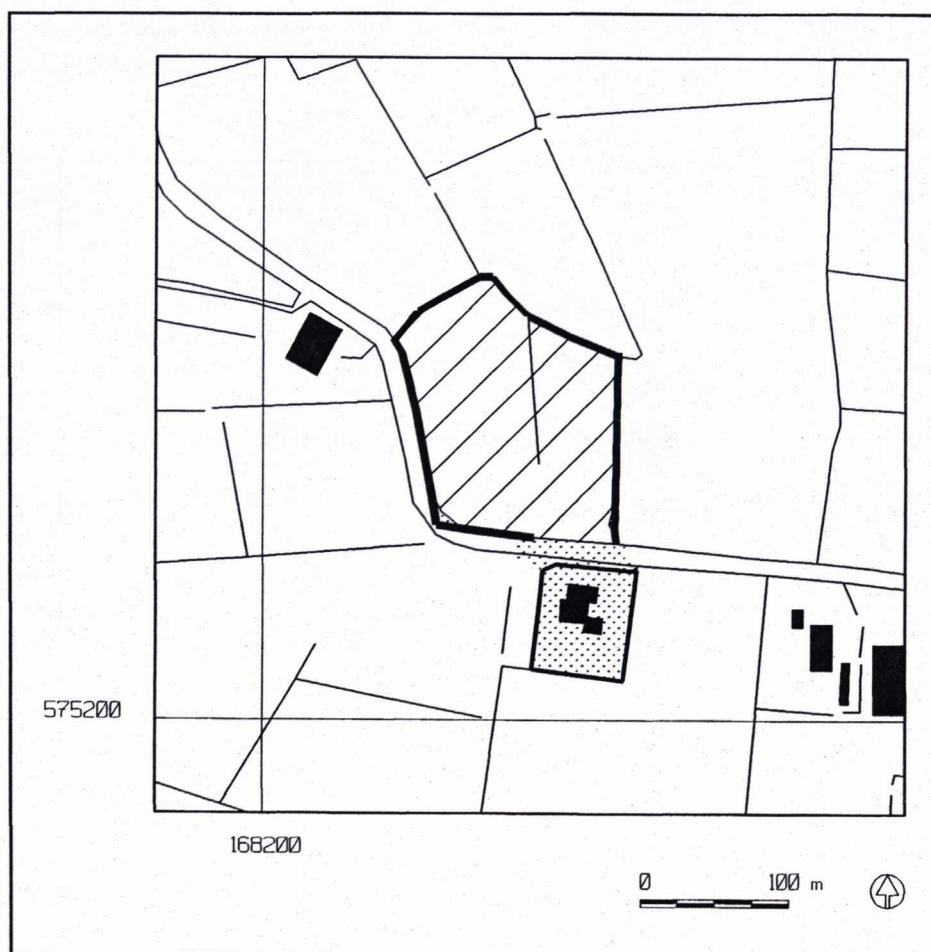
Op grond van de hoogteverschillen, de rangschikking van de terpen en de perceelsstructuur mag worden aangenomen dat 5G-116, net als terp 5G-114 (cat.nr. 4), enkele verdwenen terpen (waaronder 5G-115; zie ook rubriek 18) en hun directe omgeving een afzonderlijke en west-oost georiënteerde landschappelijke eenheid vormen. Hoewel niet uitgesloten is dat de westelijke grens van dit complex zich direct ten westen van 5G-116 bevindt, wordt vooralsnog aangenomen dat ook 5G-118 (cat.nr. 7) bij dit complex hoort.

Als eenheid zijn de terpen (en hun omgeving) de westelijke voortzetting van de zuidwest-noordoost georiënteerde terpencluster van Welsrijp. De noordoostelijke begrenzing van de cluster bevindt zich ten noordoosten van 5H-63I/II (cat.nrs. 9 en 10). Als geheel heeft de terpencluster van Welsrijp een halve-maanvorm.

13. **NAP-hoogte:** 0,89 m +NAP

14. **Grondgebruik:** grasland (mei 1993)

15. **Type object:** verhoogde nederzetting (terp)/vlaknederzetting en naastgelegen (?) (verhoogde) boerderijplaats

Figuur 33: Topografische situatie op en rond AMF-terrein 5G-116 (opname 1979), de begrenzing van het archeologische gebied (dikke lijn).

De te associëren boerderijplaats (middeldikke lijn) is gerasterd.

Het te beschermen gebied is gearceerd.

16. **Datering object:** in geval van terp: Late IJzertijd – Volle Middeleeuwen; in geval van vlaknederzetting: mogelijk alleen Late IJzertijd – Romeinse tijd; in geval van (verhoogde) boerderijplaats: Volle Middeleeuwen – Nieuwe tijd
17. **Omvang archeologisch gebied:** zie Fig. 33
18. **Algemene beschrijving:** het object staat op de AMF (1984) als een terrein dat moet worden aangewezen als monument ingevolge de Monumentenwet 1988 (M). Op grond van deze status is het object ook aangewezen als bodembeschermingsgebied.
- Het betreft een verhoging aan de oostzijde waarvan een terp lag. Tussen beide terpen lag mogelijk een lager gedeelte. Ook ten westen, maar op grotere afstand van 5G-116, ligt een terp of vlaknederzetting. 5G-116 en de naburige terpen maken deel uit van de terpencluster van Welsrijp, in bijzonder de westelijke helft daarvan die verder bestaat uit 5G-115 en 5G-114. Ook ten oosten van de oostelijke buurterp van 5G-114 lagen nog twee terpen. De terpencluster van Welsrijp dateert oorspronkelijk uit de Late IJzertijd.
- Uit het archiefonderzoek blijkt dat het terrein tamelijk gaaf kan zijn (althans de westelijke helft). De verhoging zou één van de laatste overgebleven delen van de westelijke helft van de terpencluster van Welsrijp kunnen zijn en derhalve grote archeologische waarde bezitten. Zuidoostelijk van het terrein bevindt zich een boerderijplaats.
- Uit visuele inspectie en hoogtemetingen blijkt dat het westelijke deel van het AMF-terrein duidelijk zichtbaar is en gaaf lijkt. De sloot die dwars over het AMF-terrein loopt, kan door de flank van de verhoging gegraven zijn. De oorspronkelijke gebogen noordelijke grens is nog intact.
- Het AMF-terrein is door middel van booronderzoek op zijn waarde getoetst. Vastgesteld is dat het AMF-terrein nog een hoge archeologische waarde bezit. Er zijn goed geconserveerde, plaatselijk rijke archeologische lagen aangetroffen, waarvan de top echter gedeeltelijk is aangetast. Tevens is de aanwezigheid van diepere sporen aangetoond. Getuige de hoge ligging van de natuurlijke ondergrond is 5G-116 geen terp of hoogstens een zeer lage terp op een natuurlijke verhoging. De hoge ligging van de natuurlijke ondergrond kan van grote waarde zijn voor de studie naar de genese van de terpencluster van Welsrijp.
19. **Waarde:** geconcludeerd kan worden dat de verhoging aangeduid als 5G-116 (ondanks de recente vormen van aantasting) een hoge archeologische waarde heeft. Bovendien is de terp één van de laatst bewaard gebleven delen van de westelijke helft van de terpencluster van Welsrijp. Dankzij de aanwezigheid van een (verhoogde) boerderijplaats ten zuiden van het terrein is aan 5G-116 een cultuurhistorische waarde toe te kennen. Dankzij het hoogteverschil met de directe omgeving en de ongerepte staat van het reliëf heeft de terp tevens een duidelijke cultuurlandschappelijke waarde.
20. **Specifieke bedreiging:** bedreiging: omzetten in bouwland en vooral egalisatie (of verdere aantasting aan de top)
21. **Aanbevelingen:** aanbevolen is (De Langen e.a., 1993) om AMF-terrein 5G-116 op de plankaart van het Bestemmingsplan Buitengebied-West 1994 van de gemeente Littenserdriel te plaatsen als zijnde 'terrein van oudheidkundige betekenis'.
- Met betrekking tot bescherming ingevolge de Monumentenwet 1988 wordt geadviseerd de status van monument zo snel mogelijk te verlenen.
- Ten aanzien van het gebiedsgericht milieubeleid wordt geadviseerd te onderzoeken hoe groot de kans is dat het grasland in akkerland wordt omgezet en als het mogelijk is een eventuele omzetting in akkerland te voorkomen. Tevens wordt geadviseerd de historische en landschappelijke waarde van de terpencluster van Welsrijp nader te laten bepalen.
- Vooruitlopend op dit onderzoek kan gesteld worden dat de terpencluster van Welsrijp ook op historische en landschappelijke aspecten hoog scoort. In het specifieke geval van 5G-116 kan worden ingebracht dat direct ten zuidoosten van het terrein een boerderijplaats ligt. Tevens moet echter moet worden geconstateerd dat, gezien de omvang van de aantasting van het bodemarchief, de bescherming van deze terpencluster als geheel moeilijk te realiseren zal zijn. Omdat verwacht wordt dat een meervoudige bescherming elders vermoedelijk eenvoudiger te bewerkstelligen is, wordt op het vlak van gebiedsgericht milieubeleid aan de terpencluster van Welsrijp geen urgentie toegekend.

AMF-terrein 5G-116 heeft zeker waarde voor archeologische erfgoedplanning/cultuurtoerisme: de verhoging is landschappelijk waardevol, heeft een (visuele) relatie met andere terreinen (verdwenen terpen) en is goed bereikbaar.

22. **Omvang te beschermen terrein:** zie Fig. 33, vergelijk Fig. 32 (omvang zoals weergegeven op de AMF is correct).
23. **Literatuur:** De Langen e.a., 1993

2.6.2 Visuele inspectie

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (archeologische waarneming) visuele inspectie
3. **Datum waarneming:** 23 september 1992
4. **Waarnemer:** H.F.A. Haarhuis
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 23 september 1992
9. **Grondgebruik:** grasland
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** ter plaatse van het AMF-terrein tekent zich een duidelijk waarneembare verhoging af. Deze ligt direct noordelijk van een doorgaande verharde weg. De bereikbaarheid is daarmee goed. De ligging, zoals aangegeven op de AMF, is correct.

Figuur 34: Huidige (middeldikke lijn) en voormalige perceelsscheidingen (dunne lijnen) op AMF-terrein 5G-116.

Het huidige reliëf wekt de indruk oorspronkelijk te zijn. Verstoringen aan het huidige oppervlak zijn niet waargenomen. De sloot, die het terrein van noord naar zuid doorsnijdt, is deels gedempt.

Foto: rol 9-27, naar het oosten

11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** op grond van de visuele inspectie een terrein met een duidelijke archeologische waarde. Het opheffen van een deel van de oostelijke grenssloot doet afbreuk aan de cultuurlandschappelijke waarde van het object. Geadviseerd wordt het terrein aan een booronderzoek te onderwerpen en nauwkeurige hoogtemetingen uit te voeren.

2.6.3 *Archiefonderzoek*

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) archief/bureau-onderzoek
3. **Datum waarneming:** 12 mei 1993
4. **Waarnemer:** T.M. Perger
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 12 mei 1993
9. **Grondgebruik:** grasland (GPA)

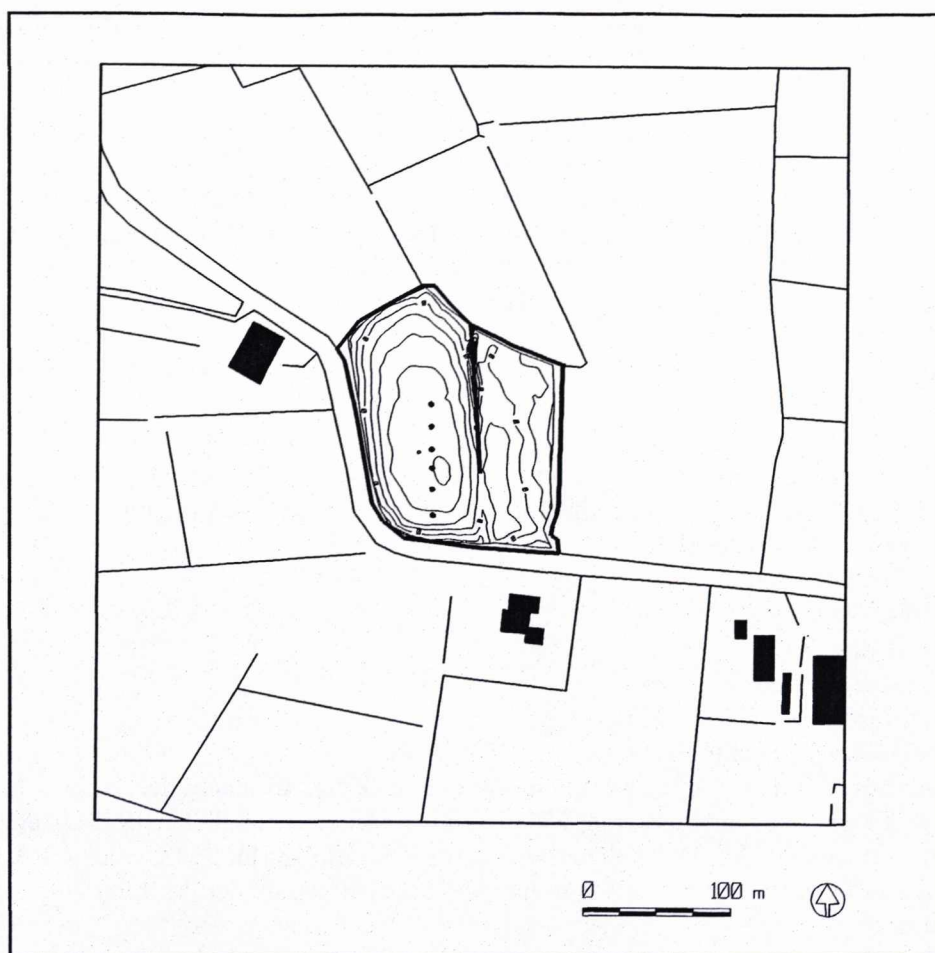
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het AMF-terrein maakt deel uit van het westelijke deel van de terpencluster van Welsrijp. De bodemkaart (Stiboka, 1976) geeft het terrein niet aan als terp. Dit in tegenstelling tot Eekhoff (1851), TMK en de GPA (1979/8-2), die alle op de westelijke helft van het AMF-terrein een duidelijke verhoging (terp) aanduiden.

De perceelsstructuur, zoals aangegeven door de GPA, is vrijwel identiek aan die op de KAF (1821/22; Fig. 34). Op deze laatste opname omvatte het AMF-terrein twee vrijwel rechthoekige percelen. Tegen de zuidelijke zijde van het oostelijke perceel lag het erf van een boerderijplaats, die ook tegenwoordig nog aanwezig is. Aan de noordelijke zijde werd het terrein fraai begrensd door een gebogen sloot, die met name in oostelijke richting verder doorloopt. In tegenstelling echter tot het oostelijke deel heeft de sloot ter plaatse van deze terp geen afwijkende breedte. Toch kan op grond van de perceelsstructuur van de directe omgeving verondersteld worden dat deze sloot ook hier waarschijnlijk de overgang markeerde tussen de hooggelegen kwelderwal (waarop de terpen van de terpencluster van Welsrijp liggen) en de meer laaggelegen strandvlakte noordelijk hiervan. Aan de westelijke en zuidelijke zijde werd het terrein begrensd door een, in eerste instantie, onverhard pad (Eekhoff).

Op de HAF (1928) is dit pad verhard. Hierbij is een gedeelte van het oostelijke perceel zuidelijk van de weg komen te liggen. De sloot die het AMF-terrein in een westelijk en oostelijk deel verdeelde, is op de GPA (voor een deel) verdwenen: de zuidelijke helft is opgeheven. De oostelijke begrenzing, op de KAF nog als een brede sloot aangeduid, lijkt niet meer in deze brede vorm te bestaan.

De ROB meldt in 1975 dat het terrein plaatselijk afgegraven is.

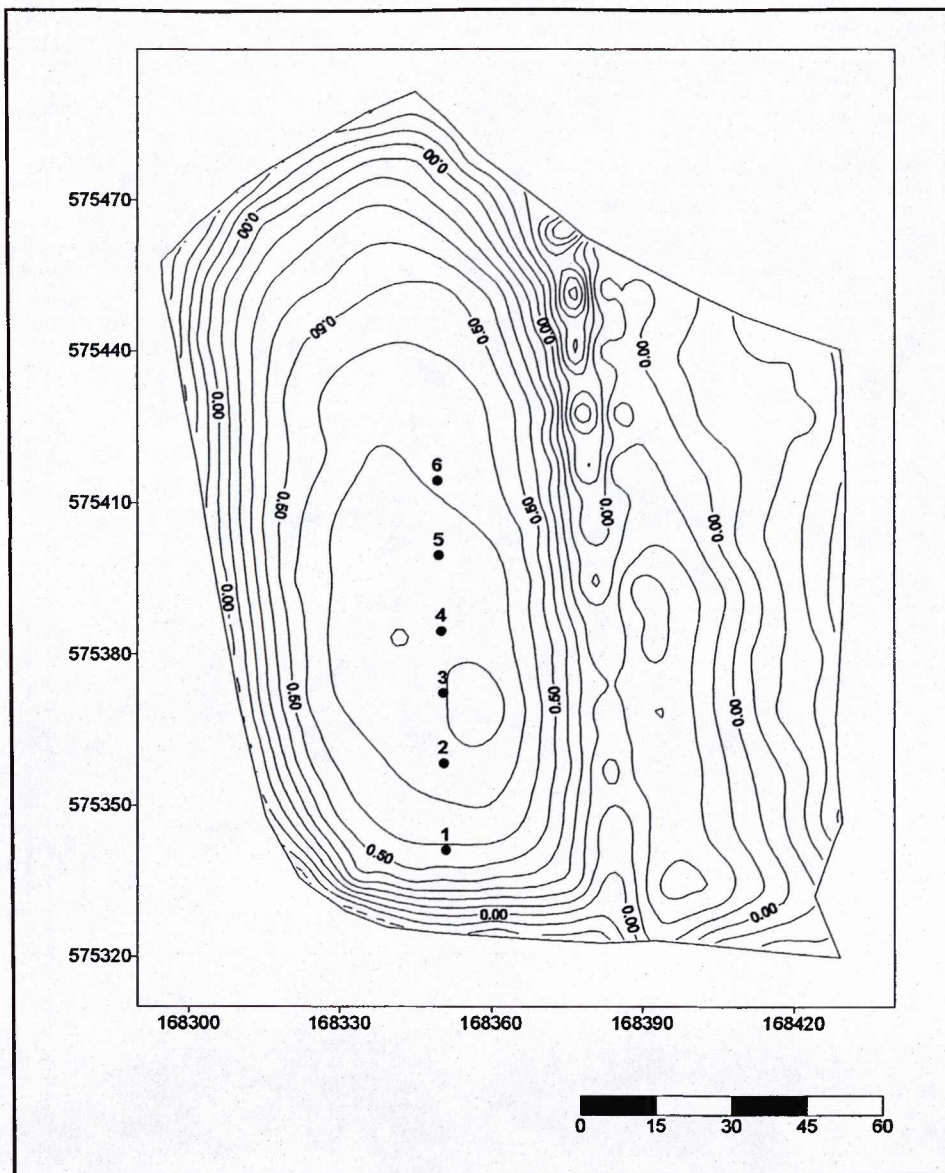
11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** op grond van deze gegevens een terrein met een duidelijke archeologische waarde. Mogelijk heeft alleen op de westelijke helft van het terrein een terp gelegen. De cultuurlandschappelijke en cultuurhistorische waarde lijkt tevens nog hoog. Het deels opheffen van de noord-zuid georiënteerde sloot die mogelijk de oorspronkelijke begrenzing van de terp vormde, heeft echter aan deze waarden enigszins afbreuk gedaan.

Figuur 35: Topografische situatie, de hoogtelijnen van AMF-terrein 5G-116 en de plaats van de boringen.

2.6.4 Hoogtemetingen

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) hoogtemetingen
3. **Datum waarneming:** 24 mei 1993
4. **Waarnemer:** M.H. Wispelwey
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** M.H. Wispelwey
8. **Beschrijvingsdatum:** 28 mei 1993
9. **Grondgebruik:** grasland
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het AMF-terrein 5G-116 ligt duidelijk hoger dan de omgeving (Fig. 35, 36 en 37). Het betreft een verhoging die in het midden door een sloot wordt doorsneden. Deze sloot wordt momenteel opgevuld met mest en organisch afval. Het hoogste punt ligt op de westelijke helft van het terrein (maximale hoogte 0,89 m +NAP). Op de westelijke helft waaieren de hoogtelijnen regelmatig uit. De sloot snijdt de hoogtelijnen af. De helling van de verhoging lijkt zich ten oosten van de sloot voort te zetten. Door trampling zijn langs de slootkanten wat oneffenheden ontstaan.
11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** het AMF-terrein beslaat een bol perceel waar dwars door het midden een diepe sloot is gegraven. Deze sloot heeft de oorspronkelijke terp flink aangetast. De sloot wordt nu gedempt met organisch afval.

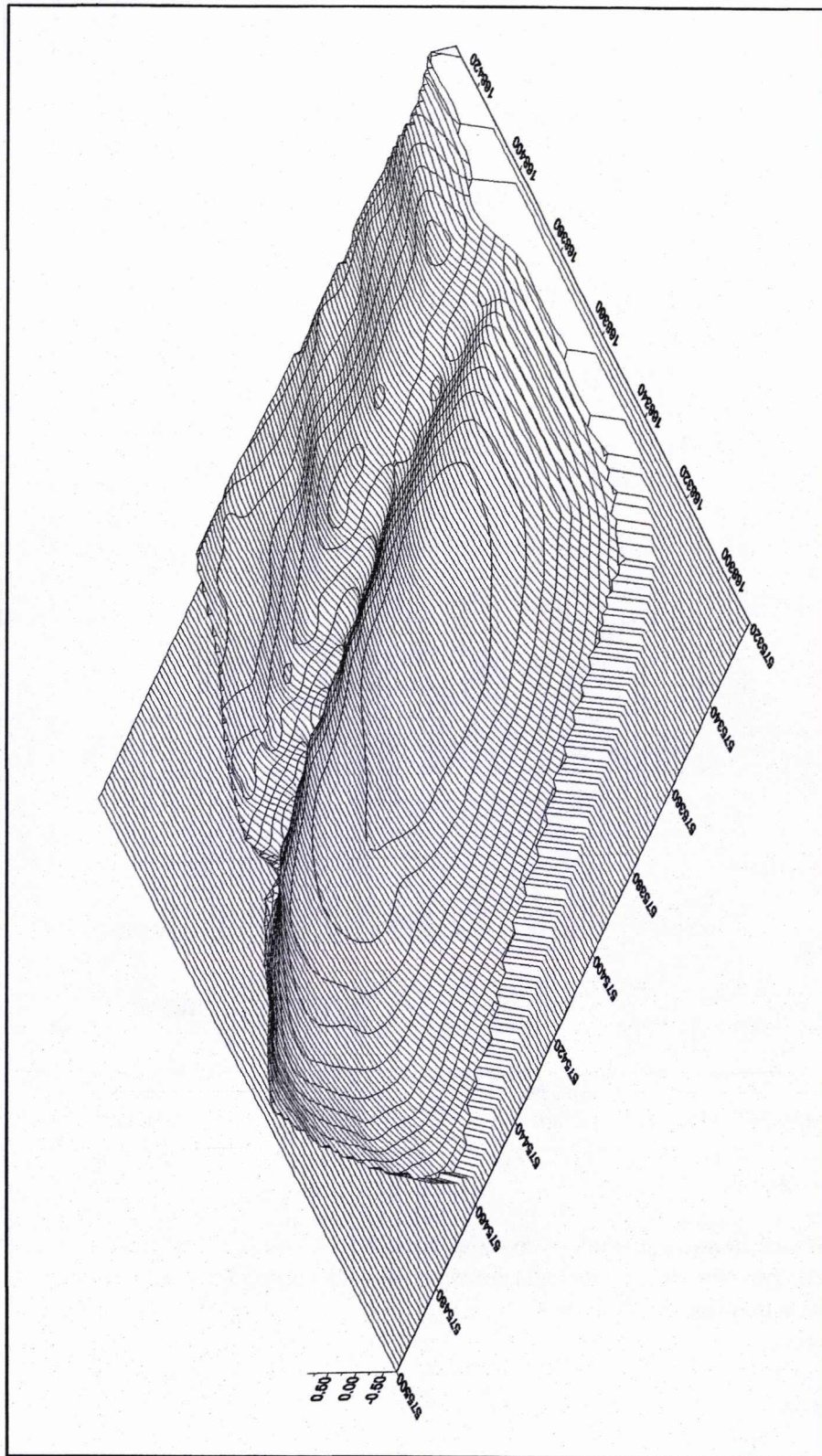

Figuur 36: Hoogtelijnenkaart van AMF-terrein 5G-116 met daarin de boringen.

2.6.5 Booronderzoek

1. ARCHIS-waarnemingsnummer: nog niet verleend
2. Waarnemingstechniek: (archeologische waarneming) booronderzoek
3. Datum waarneming: 24 mei 1993
4. Waarnemer: T.M. Perger
5. Melder: n.v.t.
6. Datum melding: n.v.t.
7. Beschrijver: T.M. Perger
8. Beschrijvingsdatum: 2 juni 1993
9. Grondgebruik: grasland
10. Algemene beschrijving van de waarneming: op het AMF-terrein zijn zes boringen gezet in één noord-zuid georiënteerde raai (Fig. 35, 36 en 38).

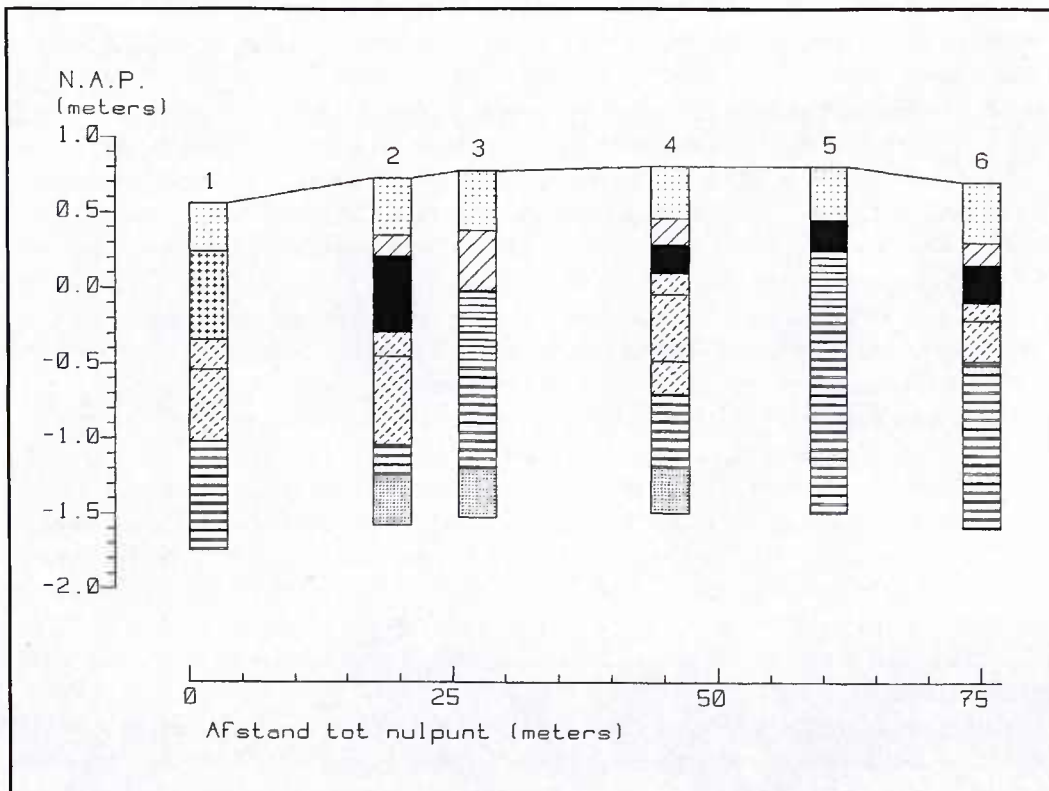
Onder de bouwvoor is in alle boringen een archeologische laag van wisselende dikte aangetroffen. In B01 is deze laag waarschijnlijk geheel verstoord dan wel gehomogeniseerd. De top van de archeologische laag (direct onder de bouwvoor) in B02–B04 en B06 is zeer zeker verstoord. In B03 heeft de verstoorde laag een dusdanige dikte, dat ongestoorde bewoningslagen hier niet meer aangetroffen konden worden. De bewoningslagen zijn over

Figuur 37: Drie-dimensionale hoogtekaart AMF-terrein 5G-116, gezien vanuit zuidwestelijke richting.

het algemeen rijk aan vondstmateriaal; in noordelijke richting neemt de vondstdichtheid echter af. Onder de bewoningslagen bevinden zich diverse archeologisch interessante spoorvullingen. Met name de vulling in B04 is zeer rijk aan vondstmateriaal (aardewerk, verbrande kleibrokken, (niet) verbrand bot, houtskool en goed geconserveerd organisch materiaal).

De natuurlijke ondergrond bestaat direct onder de bewoningslagen uit een op kleiige en zandige lenzen gelaagd sediment. Dit gaat rond 1,2 m -NAP over in een zandig, licht zavelig sediment. De top van het natuurlijke sediment bevindt zich rond 0,2 m +NAP, waarmee het ca. 0,25 m hoger ligt dan de natuurlijke ondergrond ter plaatse van het nabijgelegen AMF-terrein 5G-114 (cat.nr. 4).

Figuur 38: Profiel van de boorraai op AMF-terrein 5G-116 (zie Bijlage 3).

11. Vondsten:

B02-01: wandfragment handgevormd aardewerk, waarschijnlijk terpaardewerk;

B04-02: fragment verbrande klei (verbrande klei).

12. **Conclusie waarneming:** in tegenstelling tot de overige onderzochte terpen van de terpencluster van Welsrijp bereiken de bewoningslagen geen grote dikte. Hoewel er sprake is van een lichte verhoging, blijkt uit de boringen dat deze nauwelijks iets te maken heeft met een in de ondergrond aanwezige ophogingslagen, maar vooral veroorzaakt wordt door het reliëf van de natuurlijke ondergrond (kwelderwal). De in verhouding tot de andere terreinen sterk verhoogde natuurlijke ligging maakte een verhoging van het terrein wellicht onnodig. Gesteld kan worden dat het terrein nog goed geconserveerde, archeologisch waardevolle lagen bevat; de top is echter aangetast. Naast de bewoningslagen zijn diverse spoorvullingen aangetroffen die rijk zijn aan vondst- en organisch materiaal. Samenvattend kan gesteld worden dat het mogelijk geen terp betreft of anders een terp van geringe hoogte op een natuurlijke verhoging. De relatie tussen de bewoningsgeschiedenis en de geomorfologie/geologie (Stiboka, 1982) van het gebied verhoogt de waarde van het terrein.

2.6.6 Planologie A

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) planologisch onderzoek
3. **Datum waarneming:** 6 maart 1996
4. **Waarnemer:** S. Wentink
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** S. Wentink
8. **Beschrijvingsdatum:** 6 maart 1996
9. **Grondgebruik:** –
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het betreft een planologische waarneming van relevante plannen en verordeningen op provinciaal niveau. Gekeken is welk provinciaal beleid en/of bescherming op het terrein van toepassing is.
In het Streekplan Friesland 1994 valt het terrein binnen het gebied 'landbouw met het accent op akkerbouw, melkveehouderij, inplaatsing melkveehouderij en (beperkte) intensieve veehouderij'. Dit betekent dat de instandhouding en verdere ontwikkeling van de pootaardappelteelt en melkveehouderij van belang zijn. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor vollegrondsgroenteteelt en bloembollenteelt. Planologische veiligstelling van archeologische elementen dient door de gemeenten gerealiseerd te worden. Een kaart waarop het onderhavige terrein en andere archeologische terreinen staan aangegeven, ontbreekt.
In het Provinciaal Milieubeleidsplan 1994-1997 is het terrein aangewezen als 'facultatief milieubeschermingsgebied'. Voor deze gebieden gelden geen gebods- en verbodsregels. Bescherming van deze gebieden wordt gerealiseerd en vergroot door voorlichting, informatie en stimuleringsmaatregelen. In het als bijlage in het Milieubeleidsplan opgenomen Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden valt het terrein in de clusters 'archeologische monumenten' en 'terpen en vuursteenvindplaatsen'. Voor deze clusters worden als bedreigende activiteiten gezien: vermessing, verdroging en fysische aantasting.
In het Waterhuishoudingsplan Friesland 1992-1995 valt het terrein in het 'noordelijke complex van poldersystemen'. Gebieden die tot dit complex behoren, hebben de functie 'landbouw met plaatselijk natuurwaarden'. Het terrein valt echter niet samen met deze natuurwaarden.
In de Ontgrondingenverordening Friesland wordt het terrein niet met name genoemd. Wel zullen bij een aanvraag voor een ontgrondingsvergunning alle betrokken belangen meegewogen worden. Ontgrondingen in het kader van de normale uitoefening van land-, tuin- of bosbouwbedrijf, zoals frezen, eggen, spitten en aanaarden, kunnen zonder een ontgrondingsvergunning uitgevoerd worden. Voor egalisatie is wel een ontgrondingsvergunning nodig, voor zover hiervoor geen aanlegvergunning is vereist in een geldend bestemmingsplan.
Het gebied ligt noch in een relatienotagebied, noch in een gebied dat tot de provinciale ecologische hoofdstructuur behoort.
11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** het terrein is op basis van het milieubeleid als een 'facultatief milieubeschermingsgebied' aangewezen. In het Streekplan wordt het terrein niet expliciet genoemd en staat het niet op een kaart weergegeven. Aanbevolen wordt in het Streekplan een kaart op te nemen met daarop aangegeven het onderhavige en andere archeologisch waardevolle terreinen. Daarnaast wordt aanbevolen in andere provinciale plannen c.q. beleid, zoals het waterhuishoudingsplan, het ontgrondingenbeleid en het natuurbeleid, eveneens aandacht te besteden aan de aanwezigheid en het behoud van archeologische waarden.

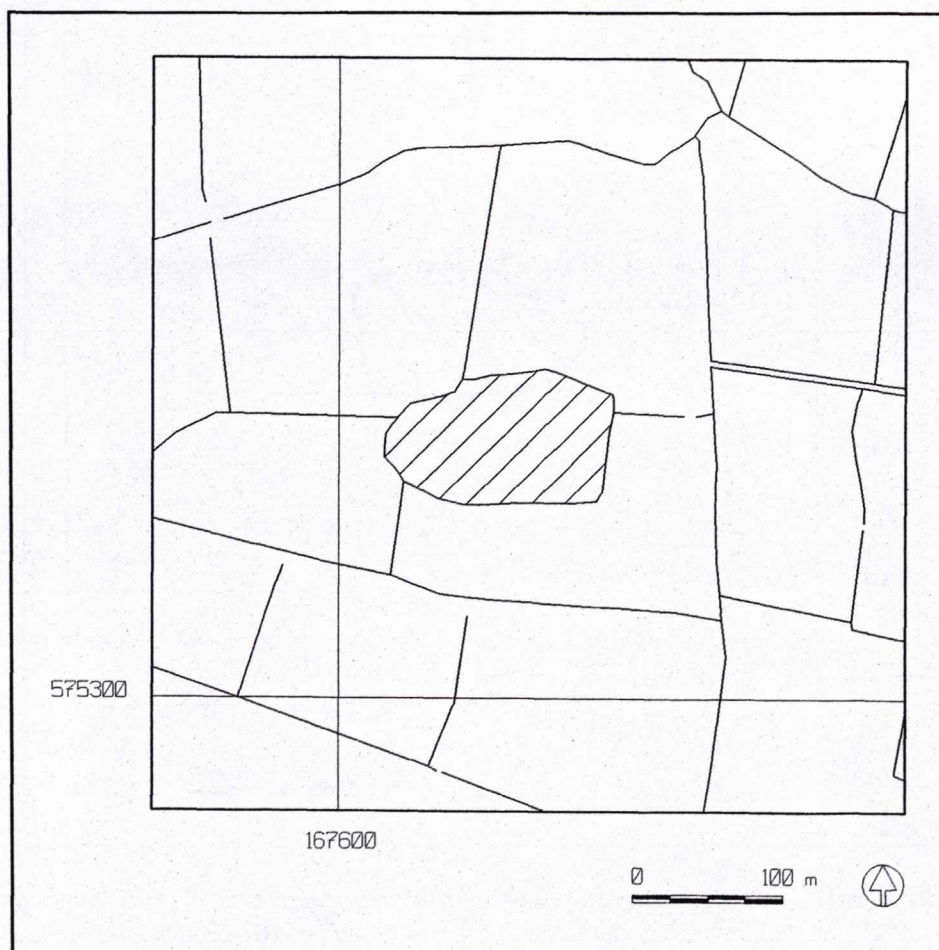
2.6.7 Planologie B

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) planologisch onderzoek
3. **Datum waarneming:** 6 maart 1996
4. **Waarnemer:** S. Wentink
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** S. Wentink
8. **Beschrijvingsdatum:** 6 maart 1996
9. **Grondgebruik:** –
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het betreft een planologische waarneming van het vigerende gemeentelijke bestemmingsplan en de gemeentelijke monumentenverordening. Gekeken is welk beleid en/of bescherming op het terrein van toepassing is. Het vigerende bestemmingsplan voor het terrein is het Bestemmingsplan Buitengebied-West 1994 van de gemeente Littenseradiel. Het terrein heeft de bestemming 'agrarisch gebied' met als aanduiding 'archeologisch waardevol'. De aanduiding 'archeologisch waardevol' houdt in dat een aanlegvergunning nodig is voor het afgraven, ophogen en egaliseren van de gronden, het uitvoeren van grondbewerkingen dieper dan 30 cm, het scheuren van grasland anders dan t.b.v. graslandverbetering, het planten van bomen en struiken, het aanleggen van wegen en aanbrengen van verhardingen e.d., het aanleggen van onder- en bovengrondse leidingen e.d. en het (ver)graven en verbreden van watergangen. Het terrein geniet geen bescherming via de gemeentelijke monumentenverordening.
11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** het onderhavige terrein staat juist op de plankaart van het Bestemmingsplan Buitengebied-West 1994 van de gemeenete Littenseradiel aangegeven. Bescherming van het terrein is gerealiseerd door toepassing van een aanlegvergunningstelsel.

2.7 CATALOGUSNUMMER: 7 (5G-118)

2.7.1 Algemeen

1. **Objectnummer:** 5G-118
2. **Huidige status:** AMF-terrein met de aanduiding (M)-Z. Voor de begrenzing van het AMF-terrein zie Fig. 39. Op grond van deze status is het object ook aangewezen als bodembeschermingsgebied. Het geldt sinds 4 oktober 1995 als facultatief milieubeschermingsgebied waarvoor geen extra milieuregelgeving wordt opgenomen. Met betrekking tot het gemeentelijke bestemmingsplan: zie rubriek 21 en § 2.7.7 (zie ook § 2.7.6).
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 167.715/575.472
5. **Figuren in onderhavige publicatie:** Fig. 1 en 39-45 (zie ook Kaartbijlage 1)
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Franeker (Frjentsjer)
8. **Toponiem:** Zuiderpolder (AMF)
9. **Concordantie:** Halbertsma
10. **Geomorfologie:** vermoedelijk kweldervlakte; de mogelijkheid bestaat echter dat het terrein zich op een inversierug bevindt
11. **Bodemtype:** op de overgang van gMn83C en gMn85C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** ter plekke van het AMF-terrein tekent zich een lichte doch duidelijk waarneembare verhoging af. Deze bevindt zich in een reliëfrijke omgeving. Het object wordt nog fraai omgeven door gebogen terpsloten. Het terrein ligt in

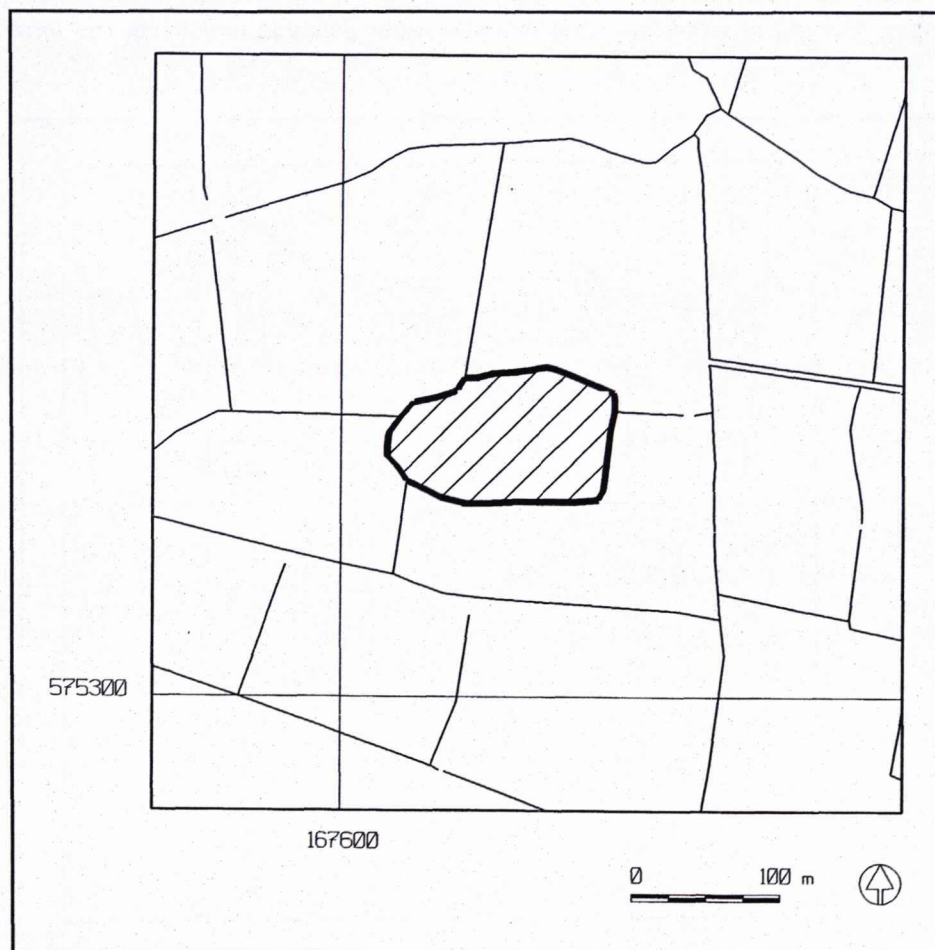

Figuur 39: Topografische situatie (opname 1979) op en rond AMF-terrein 5G-118 volgens de AMF.

de nabijheid van een oud doorlopend, gebogen slotenpatroon, waarin mogelijk de ligging van een oude stroom of slenk herkend kan worden. De ligging van het terrein is dusdanig dat deze met de aanwezigheid van een verhoging langs de slenk verband kan houden. Op grond van de hoogteverschillen, de rangschikking van de terpen alsmede de perceelsstructuur mag aangenomen worden dat de oostelijk van 5G-118 gelegen verhoging 5G-116 (cat.nr. 6), terp 5G-114 (cat.nr. 4), enkele verdwenen terpen (waaronder 5G-115: cat.nr. 5) en hun directe omgeving een afzonderlijke en west-oost georiënteerde landschappelijke eenheid vormen. Hoewel niet uitgesloten is dat de westelijke grens van dit complex zich direct ten westen van AMF-terrein 5G-116 bevindt, wordt vooraansnog aangenomen dat ook 5G-118 bij dit complex hoort.

Als eenheid zijn de terpen (en hun omgeving) de westelijke voortzetting van de zuidwest-noordoost georiënteerde terpencluster van Welsrijp. De noordoostelijke begrenzing van de cluster bevindt zich ten noordoosten van 5H-63I/II (cat.nrs. 9 en 10). Als geheel heeft de terpencluster van Welsrijp een halve-maanvorm.

13. **NAP-hoogte:** 0,63 m +NAP
14. **Grondgebruik:** grasland (mei 1993)
15. **Type object:** verhoogde nederzetting (terp) of vlaknederzetting
16. **Datering object:** in geval van terp: Late IJzertijd – Volle Middeleeuwen (mogelijk Late IJzertijd – Romeinse tijd); in geval van vlaknederzetting mogelijk Late IJzertijd – Romeinse tijd
17. **Omvang archeologisch gebied:** zie Fig. 40

Figuur 40: Topografische situatie op en rond AMF-terrein 5G-118 (opname 1979) en de begrenzing van het archeologische gebied (dikke lijn). Het te beschermen gebied is gearceerd.

18. **Algemene beschrijving:** het object staat op de AMF (1984) als een terrein dat moet worden aangewezen als monument ingevolge de Monumentenwet 1988 (M). Op grond van deze status is het object ook aangewezen als bodembeschermingsgebied (De Langen e.a., 1993: cat.nr. 104).
 Het betreft mogelijk een terp. Gezien de geringe dikte van het archeologische pakket is het tevens mogelijk dat er sprake is van een vlaknederzetting. AMF-terrein 5G-118 hoort waarschijnlijk (zie ook rubriek 12) bij de terpencluster van Welsrijp, in bijzonder de westelijke helft daarvan. Deze westelijke helft bestaat verder uit 5G-114, 5G-115 en 5G-116 (cat.nrs. 4, 5 en 6), terwijl ook ten oosten van de oostelijke buurterp van 5G-114 nog twee terpen lagen. De terpencluster van Welsrijp stamt oorspronkelijk uit de Late IJzertijd. Het is niet uitgesloten dat de bewoning op 5G-118 eveneens in de Late IJzertijd is aangevangen, maar zeker is dit niet. Menselijke aanwezigheid op deze locatie is wel voor de Romeinse periode aangetoond.
 Uit het archiefonderzoek blijkt dat het terrein op enige afstand westelijk van de terpencluster van Welsrijp ligt en nog steeds door de oude sloten begrensd wordt. Uit een gesprek met de huidige gebruiker bleek dat het terrein enige tijd geleden is geëgaliseerd. Visuele inspectie en hoogtemetingen leverden geen aanwijzingen op voor recente aantasting. Booronderzoek was wat dit betreft succesvoller en leverde de bevestiging dat het terrein onlangs is geëgaliseerd dan wel gediëpploegd. Dit is ten koste gegaan van voorheen ongestoorde archeologische lagen. Toch is het terrein nog steeds archeologisch waardevol. Op het gehele perceel bevinden zich nog ongestoorde terpaardepakketten die plaatselijk fraai gelaagd zijn en wisselende hoeveelheden archeologische resten bevatten. Hier en daar zijn diepere sporen aangetoond.
19. **Waarde:** geconcludeerd kan worden dat de verhoging aangeduid als 5G-118 (ondanks de recente vormen van aantasting) een hoge archeologische waarde heeft. Bovendien is de terp of vlaknederzetting één van de laatst bewaard gebleven delen van de westelijke helft van de terpencluster van Welsrijp. De cultuurlandschappelijke waarde van het terrein is tamelijk gering: in de reliëfrijke omgeving vormt alleen de fraaie begrenzing nog een opvallend fenomeen.
20. **Specifieke bedreiging:** schaalvergroting.
21. **Aanbevelingen:** aanbevolen is (De Langen e.a., 1996: 163-164) om AMF-terrein 5G-118 op de plankaart van het Bestemmingsplan Buitengebied Franekeradeel 1995 (concept) te plaatsen als een 'terrein van oudheidkundige betekenis'.
 Met betrekking tot bescherming ingevolge de Monumentenwet 1988 wordt geadviseerd de status van monument zo snel mogelijk te verlenen.
 Ten aanzien van het gebiedsgericht milieubeleid wordt geadviseerd te onderzoeken hoe groot de kans is dat het grasland in akkerland wordt omgezet en zo mogelijk een eventuele omzetting in akkerland te voorkomen. Tevens wordt geadviseerd de historische en landschappelijke waarde van de terpencluster van Welsrijp nader te laten bepalen.
 Vooruitlopend op dit onderzoek kan gesteld worden dat de terpencluster van Welsrijp ook op historische en landschappelijke aspecten hoog scoort. In het specifieke geval van AMF-terrein 5G-118 kan worden ingebracht dat direct ten westen van het terrein een voormalige slenk ligt die van directe invloed is geweest op de bewoning op 5G-118. Tevens moet echter geconstateerd worden dat, gezien de omvang van de aantasting van het bodemarchief, de bescherming van deze terpencluster als geheel moeilijk te realiseren zal zijn. Omdat verwacht wordt dat een meervoudige bescherming elders vermoedelijk eenvoudiger te bewerkstelligen is, wordt op het vlak van gebiedsgericht milieubeleid aan de terpencluster van Welsrijp geen urgentie toegekend.
 AMF-terrein 5G-118 heeft een geringe waarde voor archeologische erfgoedplanning/cultuurtoerisme: de verhoging is weliswaar fraai begrensd, maar moeilijk toegankelijk en niet goed zichtbaar.
22. **Omvang te beschermen terrein:** zie Fig. 40, vergelijk Fig. 39 (omvang zoals weergegeven op de AMF is correct)
23. **Literatuur:** De Langen e.a., 1996

2.7.2 Visuele inspectie

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (archeologische waarneming) visuele inspectie
3. **Datum waarneming:** 23 september 1992
4. **Waarnemer:** H.F.A. Haarhuis
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 23 september 1992
9. **Grondgebruik:** grasland
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** ter plaatse van het AMF-terrein bevindt zich nog een matig tot redelijk waarneembare verhoging. Het object wordt nog geheel omsloten door deels fraai gebogen sloten. Het object is via een pad door de weilanden te bereiken. De bereikbaarheid is daarmee redelijk. De ligging, zoals aangegeven op de AMF, is waarschijnlijk correct. Omdat de toegang tot het terrein ontzegd werd, konden geen waarnemingen op het terrein zelf gedaan worden. Volgens de huidige gebruiker is het terrein "een jaar of wat geleden enigszins geëgaliseerd".
Foto: geen
11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** de huidige waarde was op grond van de visuele inspectie niet vast te stellen. Mocht alsnog toestemming voor het uitvoeren van het onderzoek verkregen worden, zal op dat moment besloten moeten worden op welke wijze het terrein onderzocht dient te worden.

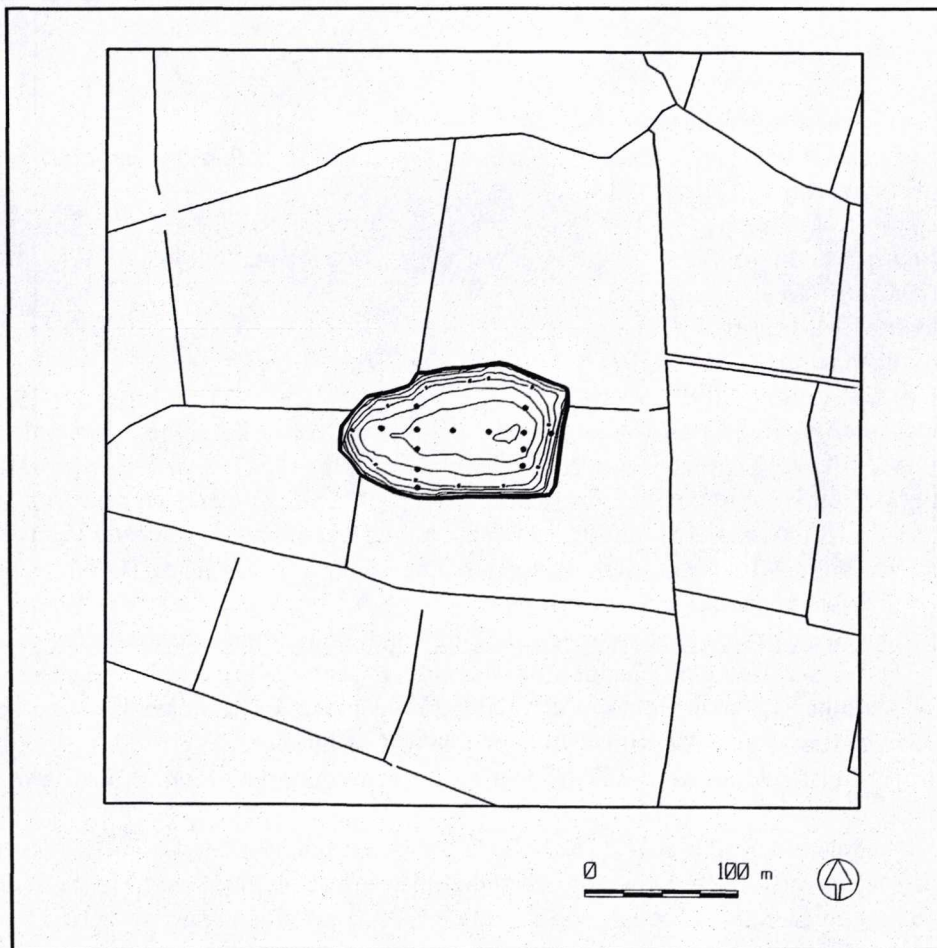
2.7.3 Archiefonderzoek

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) archief/bureau-onderzoek
3. **Datum waarneming:** 18 mei 1993
4. **Waarnemer:** T.M. Perger
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 18 mei 1993
9. **Grondgebruik:** grasland (GPA)
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** dit perceel vormt mogelijk het meest westelijke AMF-terrein van de terpencluster van Welsrijp. Eekhoff (1852) geeft westelijk van dit terrein nog een klein terpje aan, dat echter niet op de AMF aangegeven staat. Op de bodemkaart (Stiboka, 1976) ontbreekt de aanduiding oude bewoningsgrond (terp) ter plaatse van het AMF-terrein. Ook op Eekhoff, de GHPA, de TMK, de HAF (1928) en de GPA (1979/82) ontbreekt een verhoging.
Op grond van de perceelsstructuur van de omgeving kan verondersteld worden dat het object binnen dezelfde landschappelijke eenheid ligt als de overige terpterreinen van groep 17A. Tevens kan verondersteld worden dat het object zich op de westelijke rand bevindt van de kwelderwal van Welsrijp. Het door Eekhoff aangegeven terpje zou zich op grond van de perceelsstructuur uit het begin van de 19^e eeuw hier net westelijk van bevonden hebben.
Sinds de opname voor de KAF (1827) is de perceelsstructuur onveranderd gebleven. Alle geraadpleegde (historische) kaarten geven een identieke structuur weer. Op de GHPA en de HAF is het perceel als akker in gebruik, op de GPA als weidegrond. Op geen van de kaarten staat bebouwing.
In 1978 werd het object, na een veldcontrole door de ROB, omschreven als: "grasland, in gave staat, gedraineerd, niet of nauwelijks verhoogd, doch met een bol oppervlak".

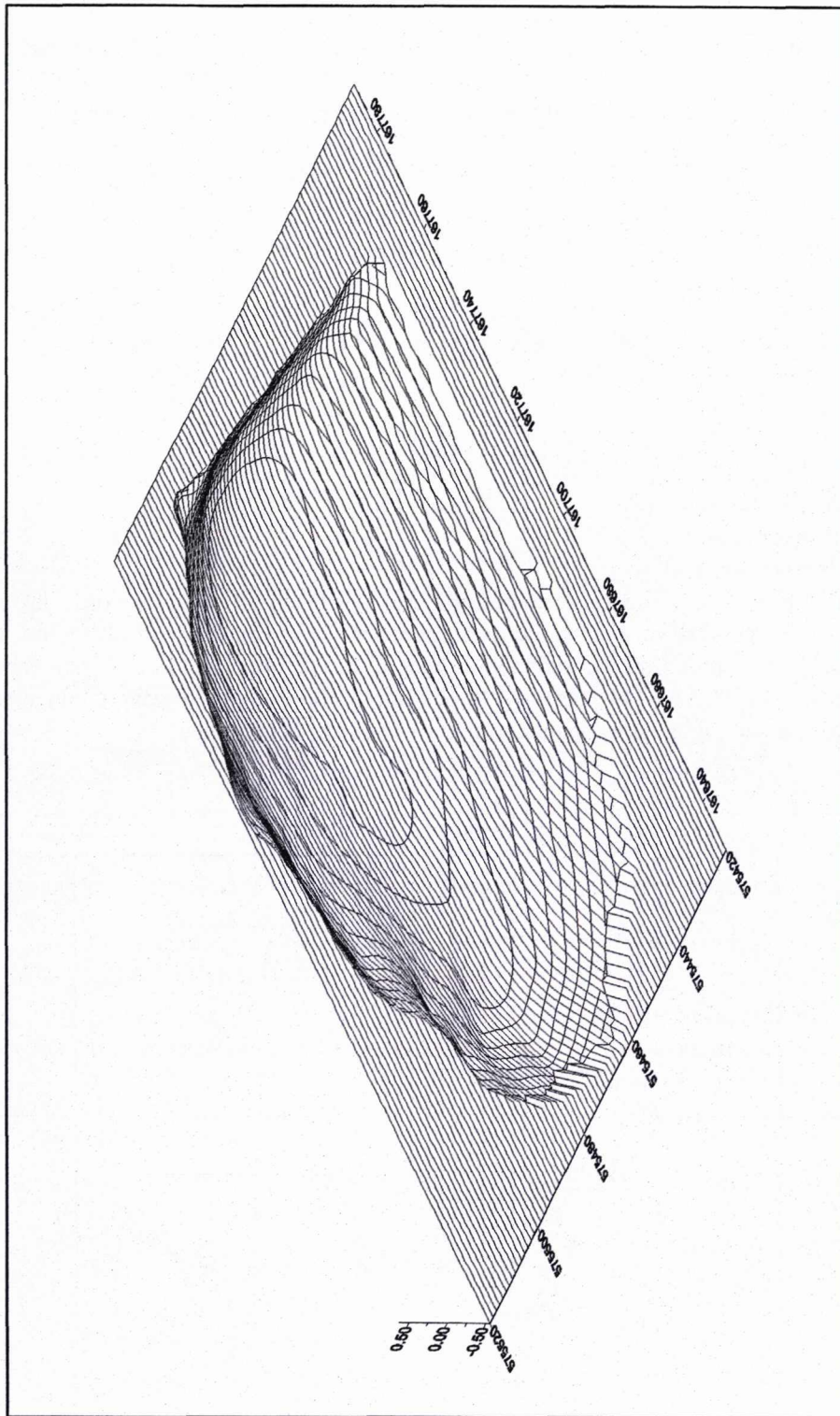
11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** op grond van deze gegevens een waardevol archeologisch terrein, dat gezien de oorspronkelijke structuur tevens een duidelijke cultuurlandschappelijke waarde bezit. Op grond van de historische gegevens is het precieze karakter van het AMF-terrein niet aan te geven.

2.7.4 Hoogtemetingen

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) hoogtemetingen
3. **Datum waarneming:** 26 mei 1993
4. **Waarnemer:** M.H. Wispelwey
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** M.H. Wispelwey
8. **Beschrijvingsdatum:** 28 mei 1993
9. **Grondgebruik:** grasland
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het AMF-terrein 5G-118 wordt gekenmerkt door een langgerekte verhoging die zich op de lengte-as van het perceel bevindt (Fig. 41, 42 en 43). De top van de verhoging ligt tegen de oostelijke rand van het perceel (maximale hoogte 0,63 m +NAP). In de omgeving zijn soortgelijke hoogten waargenomen, maar de onderzochte verhoging is als enige zo nauw omgeven door sloten.

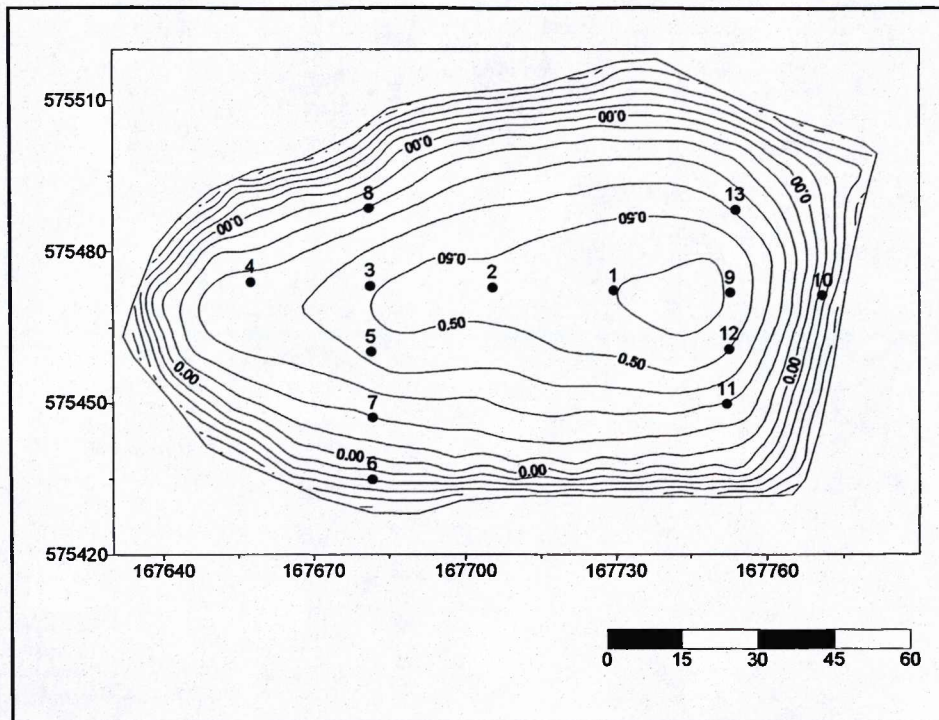
Figuur 41: Topografische situatie, de hoogtelijnen van AMF-terrein 5G-118 en de plaats van de boringen.

Figuur 42: Drie-dimensionale hoogtekaart van AMF-terrein 5G-118, gezien vanuit zuidwestelijke richting.

11. **Vondsten:** –

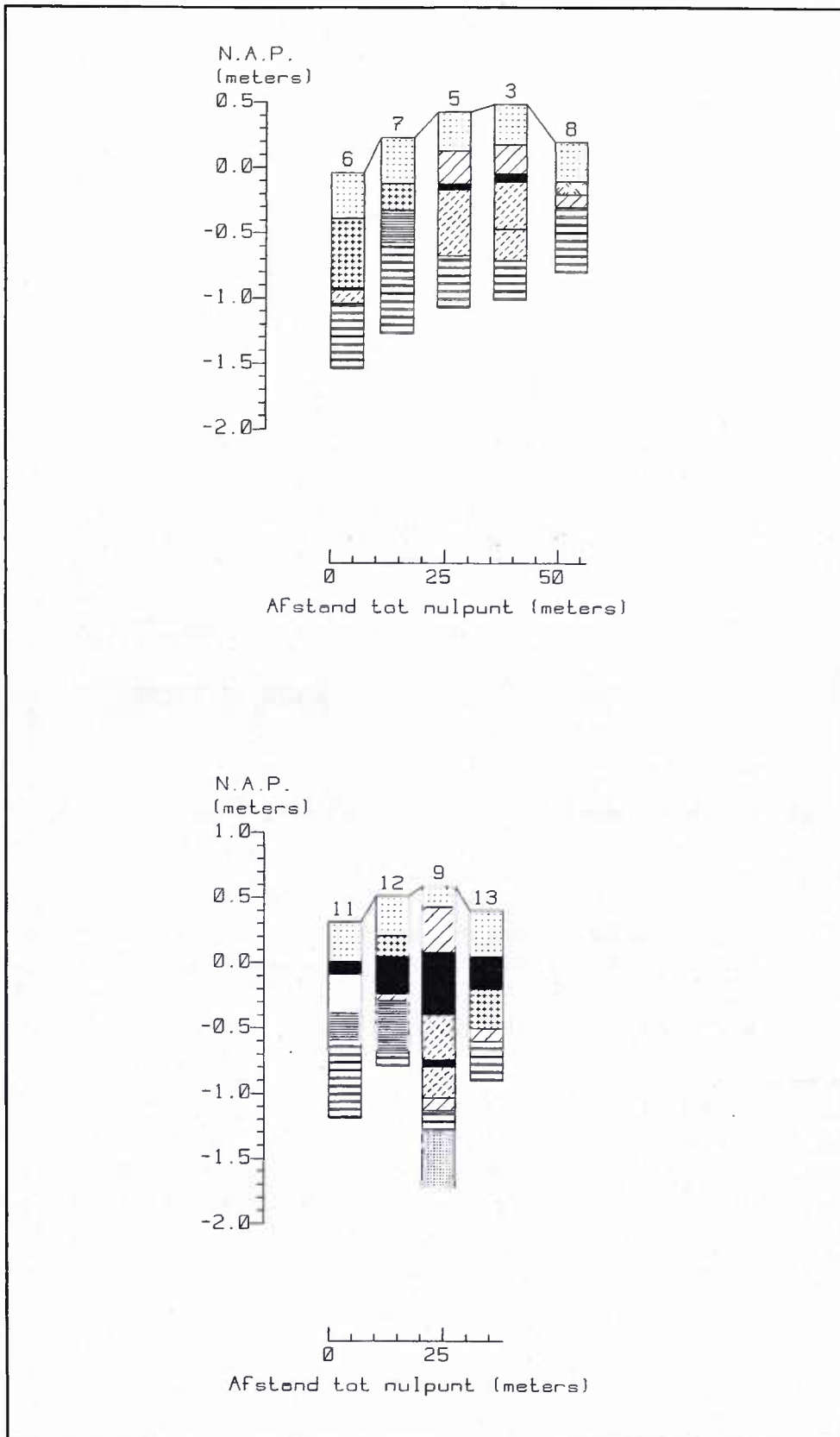
12. **Conclusie waarneming:** het betreft een geringe verhoging die nauw wordt begrensd door sloten. Binnen het perceel zijn geen verstoringen waargenomen. Zodoende lijkt de verhoging nog intact.

Figuur 43: Hoogtelijnenkaart van AMF-terrein 5G-118 met daarin de boringen.

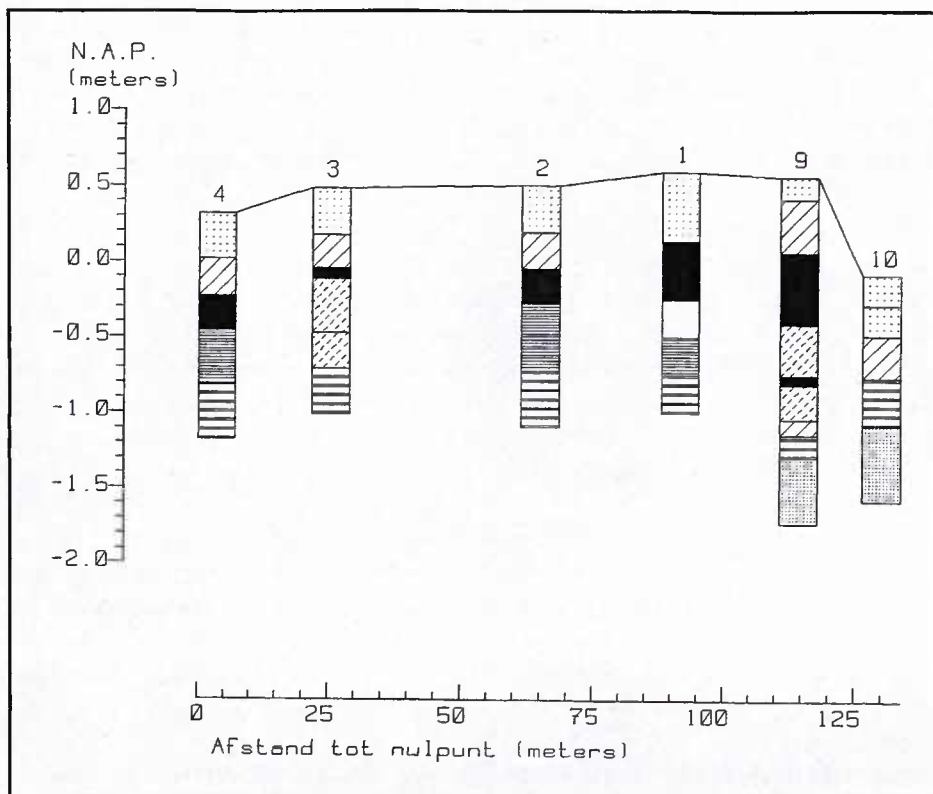
2.7.5 Booronderzoek

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (archeologische waarneming) booronderzoek
3. **Datum waarneming:** 25 mei 1993
4. **Waarnemer:** T.M. Perger
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 2 juni 1993
9. **Grondgebruik:** grasland
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** op het AMF-terrein zijn in totaal 13 boringen gezet, verdeeld over drie raaien (Fig. 41, 43, 44 en 45). Raai 1 (B01–B04, B09 en B10) is gezet over de lengte-as van het terrein; raai 2 (B03, B05–B08) en raai 3 (B09, B11–B13) staan hier min of meer haaks op.
De ondergrond bestaat uit fijn zand (B09 en B10). Hierop rust in alle boringen een sterk gelaagd natuurlijk sediment (afwisseling van kleiige en zandige lenzen) dat op zijn beurt weer door een kleilaag wordt afgedekt (B02, B04, B07, B11 en B12). Het ontbreken van deze kleilaag in de overige boringen is waarschijnlijk het gevolg van diep in de ondergrond ingegraven sporen. Door de aanwezigheid van de kleilaag wijkt het terrein af van de overige terreinen van groep 17A, waar de top van de natuurlijke ondergrond over het algemeen een zaveliger karakter heeft. De kleilaag is door fosfaatinspoeling lokaal groenig geaderd en gevlekt.
De top van het natuurlijke sediment bevindt zich rond 0,3 m –NAP, hetgeen ca. 0,25 m lager is als ter plaatse van het meer oostelijk gelegen AMF-terrein 5G-114 (cat.nr. 4).

Figuur 44: Profielen van boorraai 2 en 3 op AMF-terrein 5G-118 (zie Bijlage 3).

De top van het zand ligt tussen 1,00 en 1,30 m –NAP, hetgeen eveneens lager is. Op de kleilaag bevindt zich het eerste pakket dat duidt op menselijke activiteit. Dit pakket bestaat uit lichtgrijze tot donkerbruingrijze zware zavel tot klei. Het pakket, dat lokaal fraai ge-laagd is, bevat wisselende hoeveelheden brokjes verbrande klei, enkele aardewerkfragmenten (B02 en B09), houtskool en (verbrand) bot. B06 en B09 bevatten tevens goed geconserveerde aslagen. In de spoorvullingen zijn macroresten nog duidelijk herkenbaar. Het archeologische pakket wordt tenslotte in vrijwel alle boringen afgedekt door een (recent) verrommelde laag, waarin duidelijk delen van de onderliggende bewoningslagen zijn opgenomen.

Figuur 45: Profiel van boorraai 1 op AMF-terrein 5G-118 (zie Bijlage 3).

11. Vondsten:

B02-01: twee wand(?)fragmenten handgevormd aardewerk, één met Streepband;
 B09-02: fragment handgevormd aardewerk(?).

12. **Conclusie waarneming:** op grond van het booronderzoek kan gesteld worden dat het AMF-terrein archeologisch waardevolle lagen bevat. Op het gehele perceel kon in de boringen een ongestoorde bewoningslaag aangetoond worden. Onder deze laag bevinden zich enkele dieper in de ondergrond ingegraven sporen, die goed geconserveerd organisch materiaal bevatten. De verrommelde laag die de bewoningslaag afdekt, is zeer waarschijnlijk of het gevolg van recente egalisatiewerkzaamheden of van diepploegen. Hierbij is de onderliggende bewoningslaag duidelijk aangetast.

2.7.6 Planologie A

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) planologisch onderzoek
3. **Datum waarneming:** 6 maart 1996
4. **Waarnemer:** S. Wentink
5. **Melder:** n.v.t.

6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** S. Wentink
8. **Beschrijvingsdatum:** 6 maart 1996
9. **Grondgebruik:** –
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het betreft een planologische waarneming van relevante plannen en verordeningen op provinciaal niveau. Gekeken is welk provinciaal beleid en/of bescherming op het terrein van toepassing is.
 In het Streekplan Friesland 1994 valt het terrein binnen het gebied 'landbouw met het accent op akkerbouw, melkveehouderij, inplaatsing melkveehouderij en (beperkte) intensieve veehouderij'. Dit betekent dat de instandhouding en verdere ontwikkeling van de pootaardappelteelt en melkveehouderij van belang zijn. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor vollegrondsgroenteteelt en bloembollenteelt. Planologische veiligstelling van archeologische elementen dient door de gemeenten gerealiseerd te worden. Een kaart waarop het onderhavige terrein en andere archeologische terreinen staan aangegeven, ontbreekt.
 In het Provinciaal Milieubeleidsplan 1994-1997 is het terrein aangewezen als 'facultatief milieubeschermingsgebied'. Voor deze gebieden gelden geen gebods- en verbodsregels. Bescherming van deze gebieden wordt gerealiseerd en vergroot door voorlichting, informatie en stimuleringsmaatregelen. In het als bijlage in het Milieubeleidsplan opgenomen Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden valt het terrein in de clusters 'archeologische monumenten' en 'terpen en vuursteenvindplaatsen'. Voor deze clusters worden als bedreigende activiteiten gezien: vermessing, verdroging en fysieke aantasting.
 In het Waterhuishoudingsplan Friesland 1992-1995 valt het terrein in het 'noordelijke complex van poldersystemen'. Gebieden die tot dit complex behoren, hebben de functie 'landbouw met plaatselijk natuurwaarden'. Het terrein valt echter niet samen met deze natuurwaarden.
 In de Ontgrondingenverordening Friesland wordt het terrein niet met name genoemd. Wel zullen bij een aanvraag voor een ontgrondingsvergunning alle betrokken belangen meegewogen worden. Ontgrondingen in het kader van de normale uitoefening van land-, tuin- of bosbouwbedrijf, zoals frezen, eggen, spitten en aanaarden, kunnen zonder een ontgrondingsvergunning uitgevoerd worden. Voor egalisatie is wel een ontgrondingsvergunning nodig, voor zover hiervoor geen aanlegvergunning is vereist in een geldend bestemmingsplan.
 Het gebied ligt noch in een relatienotagebied, noch in een gebied dat tot de provinciale ecologische hoofdstructuur behoort.
11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** het terrein is op basis van het milieubeleid als een 'facultatief milieubeschermingsgebied' aangewezen. In het Streekplan wordt het terrein niet expliciet genoemd en staat het niet op een kaart weergegeven. Aanbevolen wordt in het Streekplan een kaart op te nemen met daarop aangegeven het onderhavige en andere archeologisch waardevolle terreinen. Daarnaast wordt aanbevolen in andere provinciale plannen c.q. beleid, zoals het waterhuishoudingsplan, het ontgrondingenbeleid en het natuurbeleid, eveneens aandacht te besteden aan de aanwezigheid en het behoud van archeologische waarden.

2.7.7 *Planologie B*

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) planologisch onderzoek
3. **Datum waarneming:** 6 maart 1996
4. **Waarnemer:** S. Wentink
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** S. Wentink
8. **Beschrijvingsdatum:** 6 maart 1996

9. Grondgebruik: –

- 10. Algemene beschrijving van de waarneming:** het betreft een planologische waarneming van het vigerende gemeentelijke bestemmingsplan en de gemeentelijke monumentenverordening. Gekeken is welk beleid en/of bescherming op het terrein van toepassing is. Het vigerende bestemmingsplan voor het terrein is het Bestemmingsplan Buitengebied 1968 van de gemeente Franekeradeel. Het terrein heeft naast de bestemming 'agrarische doeleinden gebied I' tevens de aanduiding 'terp'. De aanduiding 'terp' houdt in dat er geen bebouwing of werkzaamheden zijn toegestaan, tenzij een schriftelijke vergunning van B en W is verleend. Werkzaamheden die strekken tot de instandhouding en het onderhoud van de terprgrond zijn zonder vergunning wel toegestaan. In het nieuw door te voeren Bestemmingsplan Buitengebied Franekeradeel 1995 (concept) staat het terrein niet op de plankaart.

Het terrein geniet geen bescherming via de gemeentelijke monumentenverordening.

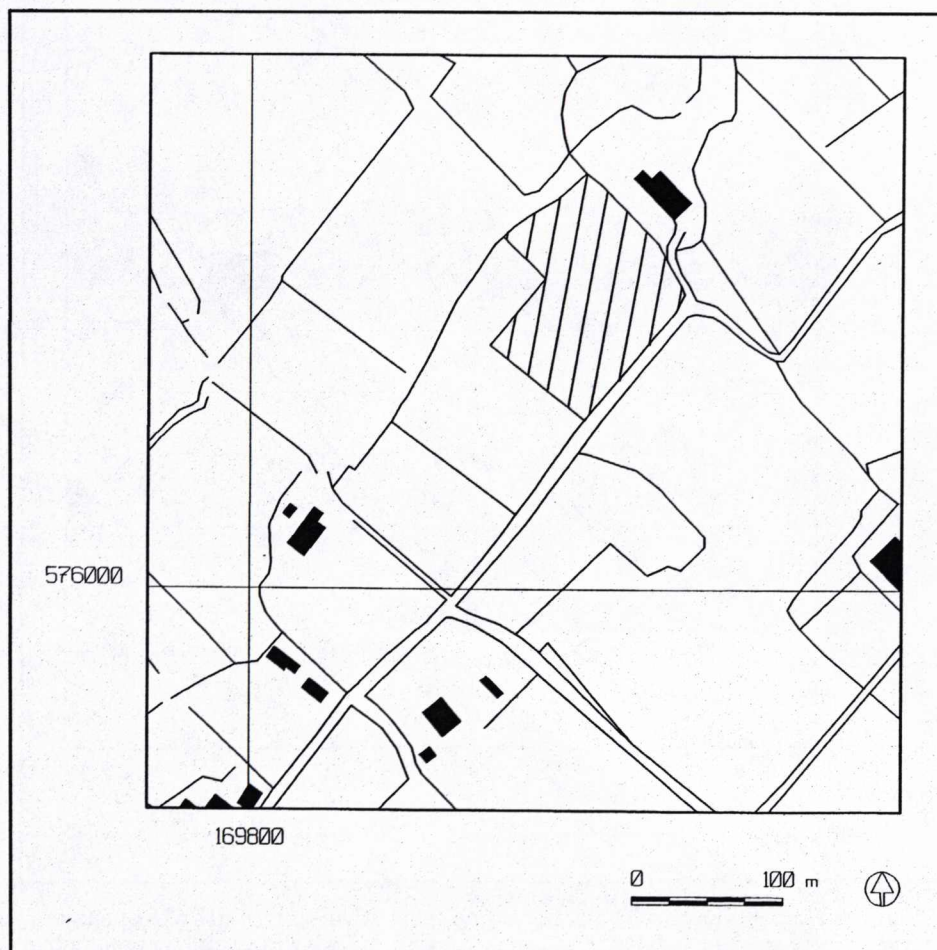
11. Vondsten: –

- 12. Conclusie waarneming:** het terrein dient te worden beschermd door toepassing van nieuwe Bestemmingsplan Buitengebied Franekeradeel 1995 (concept). Aanbevolen wordt het terrein als 'archeologisch waardevol' op de plankaart te zetten. In het verlengde hiervan wordt geadviseerd het aanlegvergunningstelsel voor 'archeologisch waardevolle' gebieden uit te breiden door ook een aanlegvergunning te eisen voor 'grondbewerkingen dieper dan 40 cm'.

2.8 CATALOGUSNUMMER: 8 (5H-62)

2.8.1 Algemeen

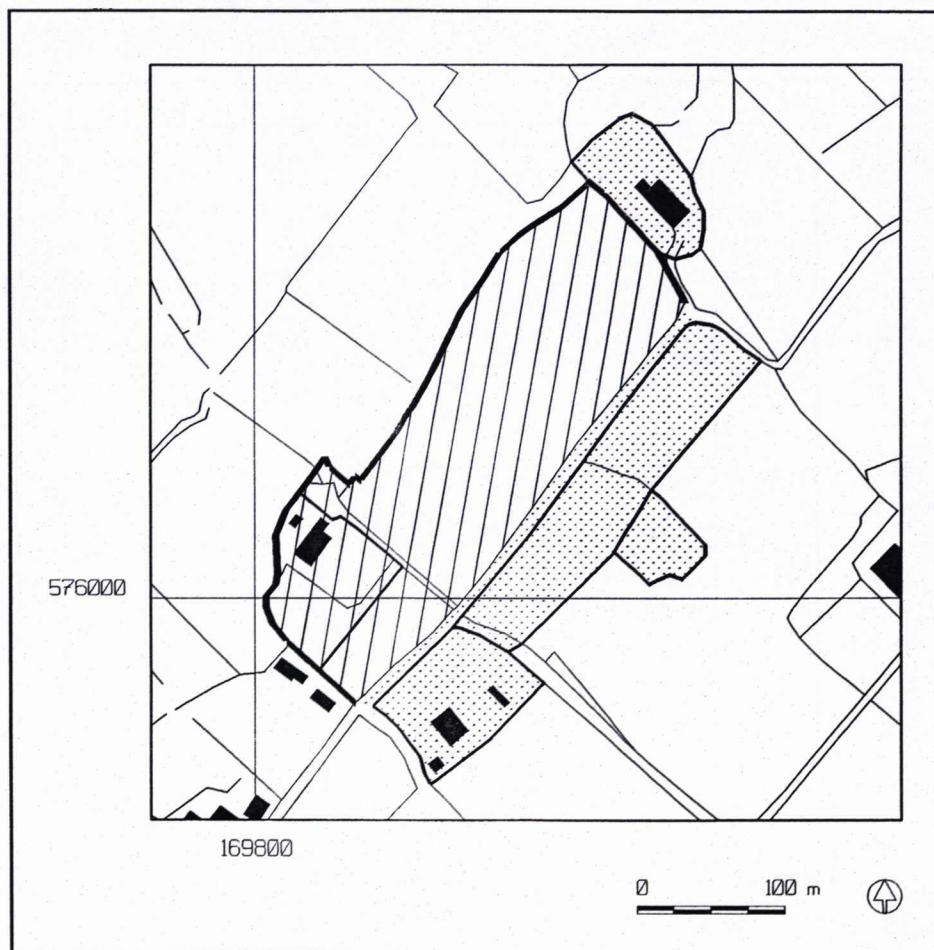
1. **Objectnummer:** 5H-62
2. **Huidige status:** AMF-terrein met de aanduiding (M)-Z. Voor de begrenzing van het AMF-terrein zie Fig. 46. Op grond van deze status is het object ook aangewezen als bodembeschermingsgebied. Het geldt sinds 4 oktober 1995 als facultatief milieubeschermingsgebied waarvoor geen extra milieuregelgeving wordt opgenomen. Met betrekking tot het gemeentelijke bestemmingsplan: zie rubriek 21 en § 2.8.7 (zie ook § 2.8.6).
3. **Kaartblad:** 5H
4. **Coördinaten:** 170.029/576.204
5. **Figuren in onderhavige publicatie:** Fig. 1 en 46-52 (zie ook Kaartbijlage 1)
6. **Gemeente:** Littenseradiel (Littenseradeel), voorheen Hennaarderadeel
7. **Plaats:** Welsrijp (Wjelsryp)
8. **Toponiem:** Welsrijp-Oostereind (AMF), Oosterend (Schotanus [1718], Eekhoff, TMK)
9. **Concordantie:** Halbertsma: Welsrijp, Oosterend
10. **Geomorfologie:** kwelderwal
11. **Bodemtype:** T, aan de noordelijke en noordwestelijke zijde begrensd door pMn85A, aan de noordoostelijke en zuidoostelijke zijde door Mn25A
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** ter plaatse van het AMF-terrein tekent zich een duidelijke, onregelmatige verhoging af. Deze wordt door een laagte gescheiden van AMF-terrein 5G-111 (cat.nr. 1). Waarschijnlijk vormden 5H-62 en 5G-111 oorspronkelijk één

Figuur 46: Topografische situatie (opname 1979) op en rond AMF-terrein 5H-62 volgens de AMF.

geheel nadat twee afzonderlijke terpen waren samengegroeid. Deze is vervolgens bijna (Eekhoff, 1851) of geheel (Stiboka, 1976) samengegroeid met de andere, zuidwest-noordoost georiënteerde terpen van Welsrijp (zie 5G-112 en 5G-113: resp. cat.nrs. 2 en 3). Deze terpen liggen op een licht verhoogde rug en worden aan de noordwestelijke zijde begrensd door een doorlopende perceelsgrens (sloot). Ten noordwesten van deze perceelsgrens bevindt zich de laaggelegen (voormalig) kweldervlakte. Ook het land ten zuidoosten van de terpen is laaggelegen. Op grond van de hoogteverschillen, de rangschikking van de terpen alsmede de perceelsstructuur mag aangenomen worden dat de terpen en hun directe omgeving een afzonderlijke landschappelijke eenheid vormen. Deze kent overigens meer westelijk een west-oost georiënteerde voortzetting. In deze voortzetting liggen en lagen terpen waarvan restanten op de AMF staan vermeld: 5G-114 (cat.nr. 4), 5G-115 (cat.nr. 5) en 5G-116 (cat.nr. 6). Hoewel niet uitgesloten is dat de westelijke grens van dit complex zich direct ten westen van 5G-116 bevindt, wordt vooralsnog aangenomen dat ook 5G-118 (cat.nr. 7) bij de terpencluster van Welsrijp hoort. De noordoostelijke begrenzing van de terpencluster ligt ten noordoosten van 5H-63I/II (cat.nrs. 9 en 10). Als geheel heeft de terpencluster van Welsrijp een halve-maanvorm.

13. **NAP-hoogte:** 1,29 m +NAP
14. **Grondgebruik:** grasland (april 1993)
15. **Type object:** verhoogde nederzetting met naastgelegen (?) (verhoogde) boerderijplaats
16. **Datering object:** in geval van terp: Late IJzertijd – Volle Middeleeuwen; in geval van (verhoogde) boerderijplaats: Volle Middeleeuwen – Nieuwe tijd
17. **Omvang archeologisch gebied:** zie Fig. 47

Figuur 47: Topografische situatie op en rond AMF-terrein 5H-62 (opname 1979) en de begrenzing van het archeologische gebied (dikke lijn). De mogelijke randzone of de te associëren akkers en boerderijplaatsen (middeldikke lijn) zijn gerasterd. Het te beschermen gebied is gearceerd.

18. **Algemene beschrijving:** het object staat op de AMF (1984) als een terrein dat moet worden aangewezen als monument ingevolge de Monumentenwet 1988 (M). Op grond van deze status is het object ook aangewezen als bodembeschermingsgebied. Het betreft het restant van een terp die oorspronkelijk in zuidwestelijke richting doorliep. Het is waarschijnlijk dat de oorspronkelijke terp behalve 5H-62 ook 5G-111 (cat.nr. 1) omvat. Het centrum van deze terp moet dan zijn afgegraven. De terp maakt deel uit van de terpencluster van Welsrijp en in bijzonder de oostelijke helft daarvan die verder bestaat uit 5G-112 en 5G-113, beide eveneens resten van ooit veel grotere terpen. De terpen 5H-62/5G-111, 5G-112 en 5G-113 zijn bijna (Eekhoff, 1851) of geheel (Stiboka, 1976) samengegroeid. De terpencluster van Welsrijp stamt oorspronkelijk uit de Late IJzertijd. Uit het archiefonderzoek blijkt dat 5H-62 en 5G-111 waarschijnlijk ooit één terp vormden en dat deze terp voor een deel afgegraven is. Het is mogelijk dat de weg die de oostelijke terpen van de cluster met elkaar verbond, niet langs maar over terp 5H-62/5G-111 liep. In dat geval is de verhoogde rug ten zuidoosten van de weg een uitloper van de terp. Volgens de kadastrale kaart van 1820/1832 (Ryksargyf yn Fryslân, ca. 1830) lag op de noordoostelijke rand van de terp een boerderijplaats. Deze is nog steeds aanwezig. Ook aan de zuidoostelijke en zuidwestelijke zijde van de (gehele) terp bevonden zich twee boerderijplaatsen die eveneens nog bestaan. Het is mogelijk dat de uitstulping van het perceel aan de zuidoostelijke zijde op een derde boerderijplaats wijst. Deze zou de voorganger geweest kunnen zijn van de iets oostelijker gelegen, nu nog aanwezige boerderij. Uit visuele inspectie en hoogtemetingen blijkt dat het AMF-terrein nog duidelijk zichtbaar is, niet in de laatste plaats overigens als het resultaat van de afgravingen. Er is sprake van een duidelijke verhoging op het noordelijke deel van het AMF-terrein en een mooie begrenzing aan de noordwestelijke zijde dankzij de aanwezigheid van een oude, karakteristiek gebogen sloot. Daarnaast is sprake van een duidelijk hoogteverschil met de noordwestelijk aangrenzende lager gelegen landerijen. De verkaveling van de terp zelf is inmiddels verdwenen. Enkele oude sloten lijken in de vorm van enkele depressies nog voor een deel herkenbaar. Het AMF-terrein en het afgegraven midden van de terp zijn – evenals 5G-111 (zie cat.nr. 1) – door middel van booronderzoek op hun waarde getoetst. Vastgesteld is dat het AMF-terrein plaatselijk archeologisch waardevol is. In het noordelijke deel is een fraai gelaagd en rijk terpaardepakket aangetroffen. De andere delen zijn echter, vermoedelijk door afgraven, ernstig aangetast, al zijn waardevolle terplagen en/of waardevolle, dieper ingegraven sporen ook hier aangetoond. AMF-terrein 5H-62 is zowel intrinsiek waardevol als door de associatie met 5G-111 (voor het tussen 5G-111 en 5H-62 liggende lage gebied: zie 5G-111: cat.nr. 1).
19. **Waarde:** geconcludeerd kan worden dat de terprest aangeduid als AMF-terrein 5H-62 een hoge archeologische waarde heeft. Niet alleen zijn de resten intrinsiek waardevol, zij vertonen bovendien een samenhang met AMF-terrein 5G-111 en het tussen beide terreinen gelegen afgegraven deel. Ook deze terreinen zijn van archeologische waarde. Bovendien vormen de resten van de oorspronkelijk terp 5H-62/5G-111 het laatst geconserveerde deel van de oostelijke helft van de cluster. Dankzij de aanwezigheid van één of twee (verhoogde) boerderijplaatsen is aan het terrein een cultuurhistorische waarde toe te kennen. Daarnaast hebben de resten dankzij de fraaie begrenzing en het duidelijke hoogteverschil met de directe omgeving een duidelijke cultuurlandschappelijke waarde. In het gebied ten zuidoosten van de weg kunnen nog archeologische resten aanwezig zijn; mogelijk betreft het de rand van de oorspronkelijke terp dan wel enige verhoogde akkers. Aangenomen kan dan ook worden dat dit deel een (zij het geringe) archeologische waarde heeft.
20. **Specifieke bedreiging:** dempen van de zuidwestelijke randsloot en opname in een groter perceel. Verdere bedreiging: omzetten in bouwland en egalisatie.
21. **Aanbevelingen:** aanbevolen is (De Langen e.a., 1993) om de AMF-terreinen 5H-62 en 5G-111 alsmede het tussengelegen, afgegraven terrein als geheel op de plankaart van het Bestemmingsplan Buitengebied-West 1994 van de gemeente Littenseradiel te plaatsen als zijnde 'terrein van oudheidkundige betekenis'. Over het gebied ten zuidoosten van de weg zijn geen uitspraken gedaan.

Met betrekking tot bescherming ingevolge de Monumentenwet 1988 wordt geadviseerd de status van monument zo snel mogelijk te verlenen.

Ten aanzien van het gebiedsgericht milieubeleid wordt geadviseerd te onderzoeken hoe groot de kans is dat het grasland in akkerland wordt omgezet en als het mogelijk is een eventuele omzetting in akkerland te voorkomen.

Gezien de aard van de specifieke bedreiging is het raadzaam contact te onderhouden met zowel de gemeente, de gebruiker/eigenaar en eventueel andere instanties teneinde te vermijden dat de randsloot in de toekomst wordt gedempt.

Tevens wordt aanbevolen te onderzoeken wat de waarde is van dat deel van het archeologische gebied dat ten zuidoosten van de weg ligt. Aangezien dit gebied wordt geploegd, lijkt aandacht voor het gebied ten zuidoosten van de weg urgent.

Ten aanzien van gebiedsgericht beleid wordt geadviseerd de historische en landschappelijke waarde van de terpencluster van Welsrijp nader te laten bepalen. Vooruitlopend op dit onderzoek kan gesteld worden dat de terpencluster van Welsrijp ook op historische en landschappelijke aspecten hoog scoort. Tevens moet echter worden geconstateerd dat, gezien de omvang van de aantasting van het bodemarchief, de bescherming van deze terpencluster als geheel moeilijk te realiseren zal zijn. Omdat verwacht wordt dat een meervoudige bescherming elders vermoedelijk eenvoudiger te bewerkstelligen is, wordt op het vlak van gebiedsgericht milieubeleid aan de terpencluster van Welsrijp geen urgentie toegekend.

De terp 5G-111/5H-62 heeft zeker waarde voor archeologische erfgoedplanning/cultuurtoerisme: de terp is landschappelijk waardevol, heeft een (visuele) relatie met andere terreinen en is goed bereikbaar.

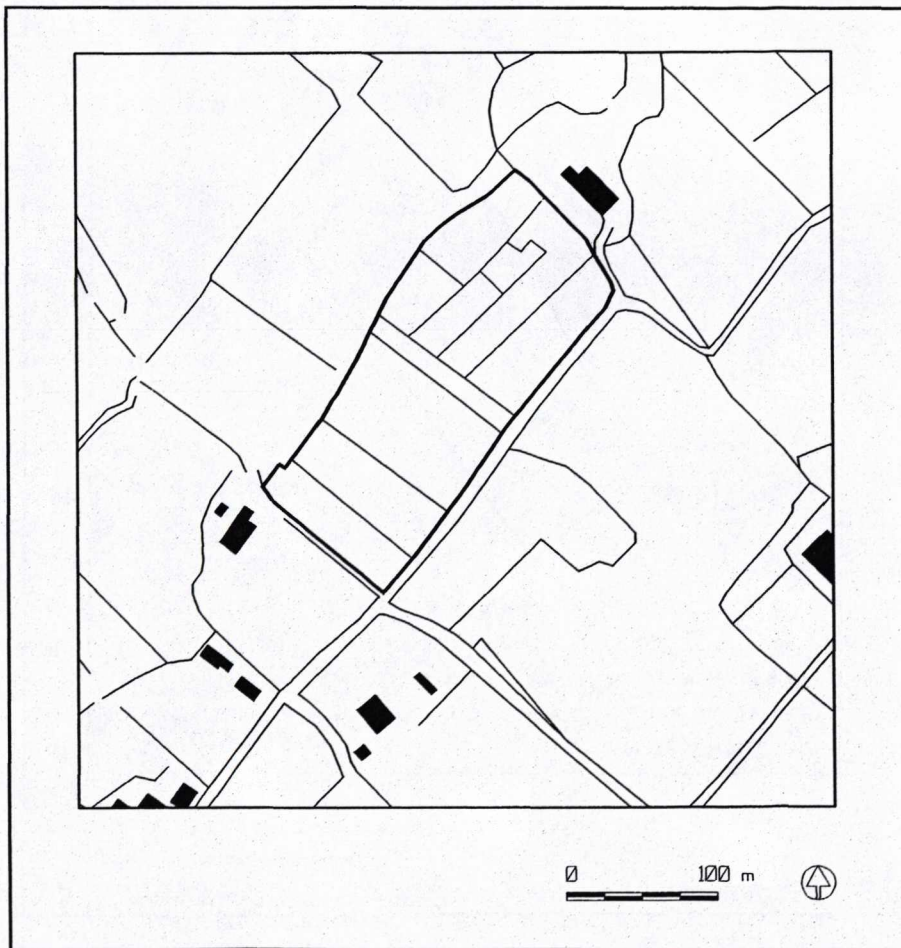
22. **Omvang te beschermen terrein:** aanbevolen wordt het terrein uit te breiden en wel op zodanige wijze dat het met 5G-111 (cat.nr. 1) één geheel vormt, zoals aangegeven op Fig. 47 (vergelijk Fig. 46; omvang zoals weergegeven op de AMF is niet correct). De status van het gebied ten zuidoosten van de weg is afhankelijk van de uitkomsten van toekomstig onderzoek (zie rubrieken 18 en 19).
23. **Literatuur:** Vervloet, 1980; De Langen e.a., 1993

2.8.2 Visuele inspectie

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (archeologische waarneming) visuele inspectie
3. **Datum waarneming:** 14 september 1992
4. **Waarnemer:** H.F.A. Haarhuis
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 14 september 1992
9. **Grondgebruik:** grasland
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** ter plaatse van het AMF-terrein tekenen zich enkele duidelijke verhogingen af. Deze duiden, gezien hun vorm, op terprestanten die overgebleven zijn na het afgraven van de kern van de terp. Het AMF-terrein ligt direct noordelijk van een onverharde weg. De bereikbaarheid is daarmee goed. De ligging, zoals aangegeven op de AMF, is correct.
Andere verstoringen dan de afgraving van de kern in het verleden zijn aan het huidige oppervlak niet waargenomen.
Foto: rol 5-12, naar het westen
11. **Vondsten:** -
12. **Conclusie waarneming:** op grond van de visuele inspectie een waardevol archeologisch terrein. Geadviseerd wordt het terrein aan een booronderzoek te onderwerpen en nauwkeurige hoogtemetingen uit te voeren.

2.8.3 Archiefonderzoek

1. ARCHIS-waarnemingsnummer: nog niet verleend
2. Waarnemingstechniek: (indirect-archeologische waarneming) archief/bureau-onderzoek
3. Datum waarneming: 7 april 1993
4. Waarnemer: T.M. Perger
5. Melder: n.v.t.
6. Datum melding: n.v.t.
7. Beschrijver: T.M. Perger
8. Beschrijvingsdatum: 7 april 1993
9. Grondgebruik: grasland
10. Algemene beschrijving van de waarneming: het AMF-terrein vormt samen met 5G-111 (cat.nr. 1) de oostelijke uitloper van de aaneengesloten terpencluster van Welsrijp. Het AMF-terrein 5H-63 (I en II: cat.nrs. 9 en 10) ligt weliswaar oostelijker, maar geïsoleerd. AMF-terrein 5H-62 wordt aan de noordwestelijke zijde nog fraai omsloten door een gebogen sloot, zoals die ook bij de overige oostelijke terpen van groep 17A voorkomen. Deze perceelsgrens geeft zeer waarschijnlijk de overgang aan tussen de hooggelegen kwelderwal (waarop de terpen van groep 17A liggen) en het meer laaggelegen en vlakke land hier noordwestelijk van.
Volgens de bodemkaart (Stiboka, 1976) vormt het AMF-terrein samen met 5G-111 een deel van een groter terpareaal dat zich in zuidwestelijke richting tot onder de bebouwing van Welsrijp uitstrekt. Dit komt overeen met de situatie die Eekhoff (1851) weergeeft. De GHPA geeft een zeer duidelijke verhoging (terp) aan, waarvan de kern zich op de grens

Figuur 48: Huidige (middeldikke lijn) en voormalige perceelsscheidingen (dunne lijnen) op het perceel waarbinnen AMF-terrein 5H-62 ligt.

tussen 5G-111 en 5H-62 bevindt. Op de HAF (1928) ontbreekt een verhoging. Op de GPA (1979/82) kan uit de aanwezigheid van twee steilkanten indirect de aanwezigheid van een verhoging afgeleid worden.

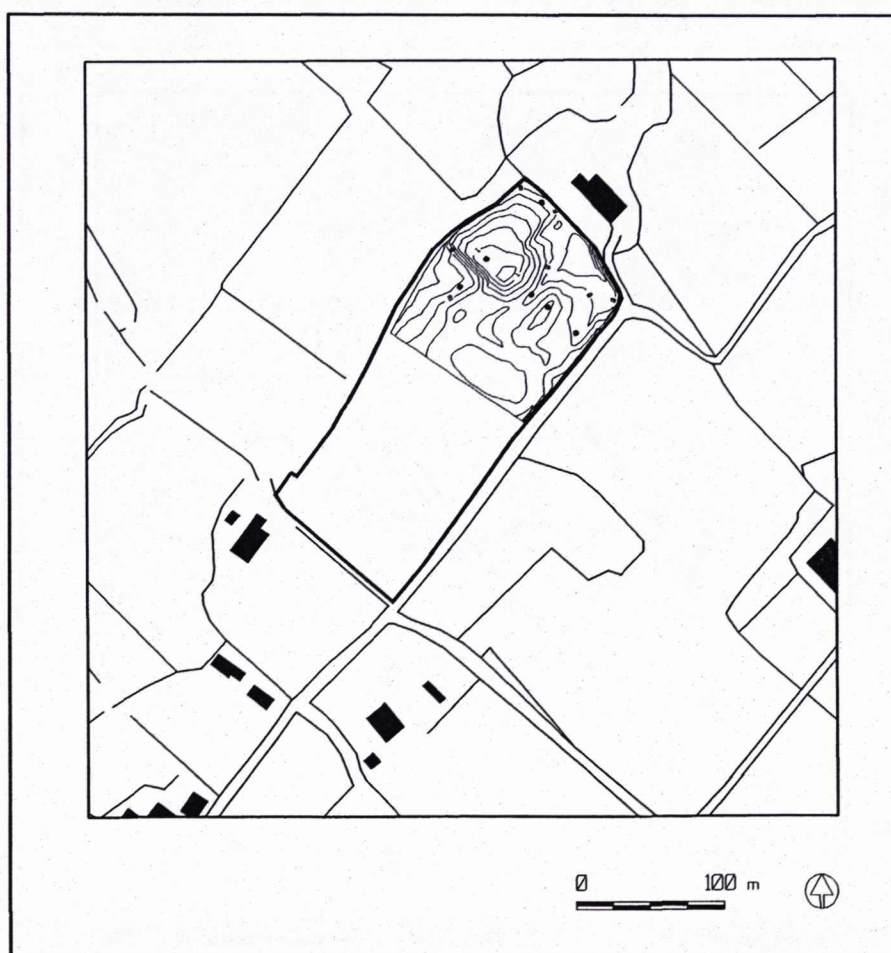
In het begin van de 19^e eeuw (KAF, 1821/22; Fig. 48) bevond het AMF-terrein zich in de noordoostelijke hoek van een groot rechthoekig perceel, dat aan de noordwestelijke en zuidwestelijke zijde door een smal perceel werd begrensd. Tegen de noordoostelijke hoek van het AMF-terrein bevindt zich een boerderijplaats, die ook tegenwoordig nog aanwezig is. Deze situatie is eveneens op de GHPA en Eekhoff waar te nemen. Eekhoff situeert langs de zuidoostelijke flank van de terp een pad.

Op de TMK is een andere indeling weergegeven. Het grootste deel van het terrein bestaat op deze opname uit een vrijwel vierkant perceel, dat aan de zuidwestelijke zijde door een smal, in twee kleinere percelen opgedeeld perceel begrensd wordt. Op de HAF (1928) bestaat het terrein uit een verzameling van vijf kleine percelen, waarin de situatie uit de vroege 19^e eeuw nog deels te herkennen is. Op de GPA (1979/82) en de FF (1989) is van deze opdeling niets meer over.

Na een veldcontrole door de ROB in 1975 werd het terrein omschreven als "onbehuisd grasland, gedeeltelijk afgegraven, dan wel verlaagd (zuidoostzijde)".

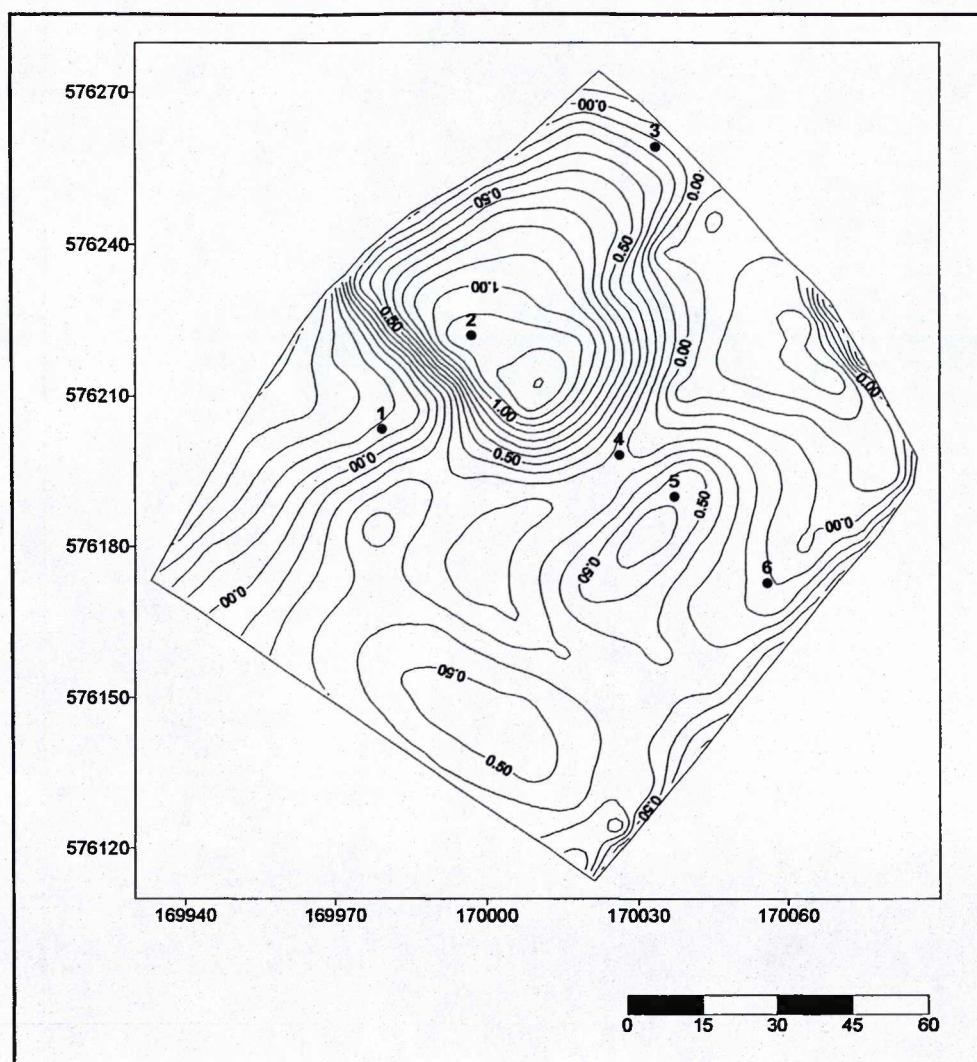
11. **Vondsten:** –

12. **Conclusie waarneming:** op grond van deze gegevens betreft het een terrein met een duidelijke archeologische waarde. Het AMF-terrein omvat het noordoostelijke deel van een terp, waarvan het centrale deel zeer waarschijnlijk is afgegraven. De interne perceelsstructuur is in de loop van de tijd veranderd en later zelfs geheel verdwenen. Toch geeft de fraai gebogen randstructuur van het perceel en de directe relatie met de overige oostelijke terpen

Figuur 49: Topografische situatie, de hoogtelijnen van het noordelijk deel van het perceel waarbinnen AMF-terrein 5H-62 ligt en de plaats van de boringen.

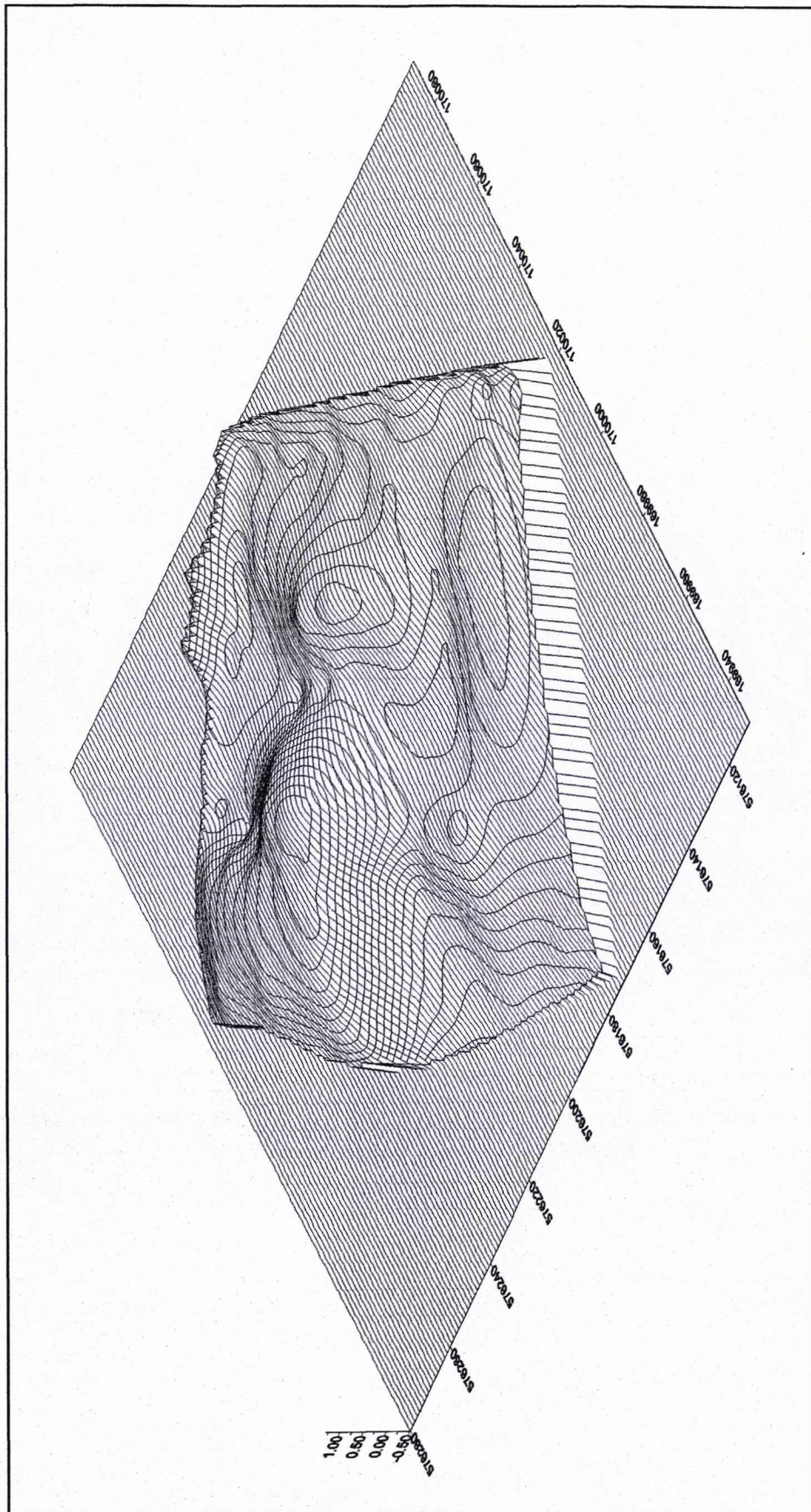
van de terpencluster van Welsrijp het terrein een duidelijke cultuurlandschappelijke en cultuurhistorische waarde. Bij de beoordeling dient AMF-terrein in samenhang met 5G-111 (cat.nr. 1) bekeken te worden, aangezien beide terreinen delen van één uitgestrekt terpen-terrein omvatten.

Figuur 50: Hoogtelijnenkaart van het noordelijk deel van het perceel waarbinnen AMF-terrein 5H-62 ligt met daarin de boringen.

2.8.4 Hoogtemetingen

1. ARCHIS-waarnemingsnummer: nog niet verleend
2. Waarnemingstechniek: (indirect-archeologische waarneming) hoogtemetingen
3. Datum waarneming: 21 april 1993
4. Waarnemer: M.H. Wispelwey
5. Melder: n.v.t.
6. Datum melding: n.v.t.
7. Beschrijver: M.H. Wispelwey
8. Beschrijvingsdatum: 21 april 1993
9. Grondgebruik: grasland
10. Algemene beschrijving van de waarneming: het AMF-terrein 5H-62 ligt momenteel op de noordoostelijke helft van een groot perceel dat als weiland in gebruik is. Geheel in het zuidwesten van dit perceel ligt AMF-terrein 5G-111. Het gehele perceel is ingemeten (Fig. 49, 50 en 51). Het hoogtelijnenkaartje (Fig. 50) omvat slechts de noordoostelijke helft van

Figuur 51: Drie-dimensionale hoogtekaart van het noordelijk deel van het perceel waarbinnen AMF-terrein 5H-62 ligt, gezien vanuit zuidwestelijke richting.

het gehele perceel. Een strook langs de noordwestelijke begrenzing ligt beduidend lager en valt waarschijnlijk om deze reden buiten de officieel vastgestelde begrenzing van het AMF-terrein.

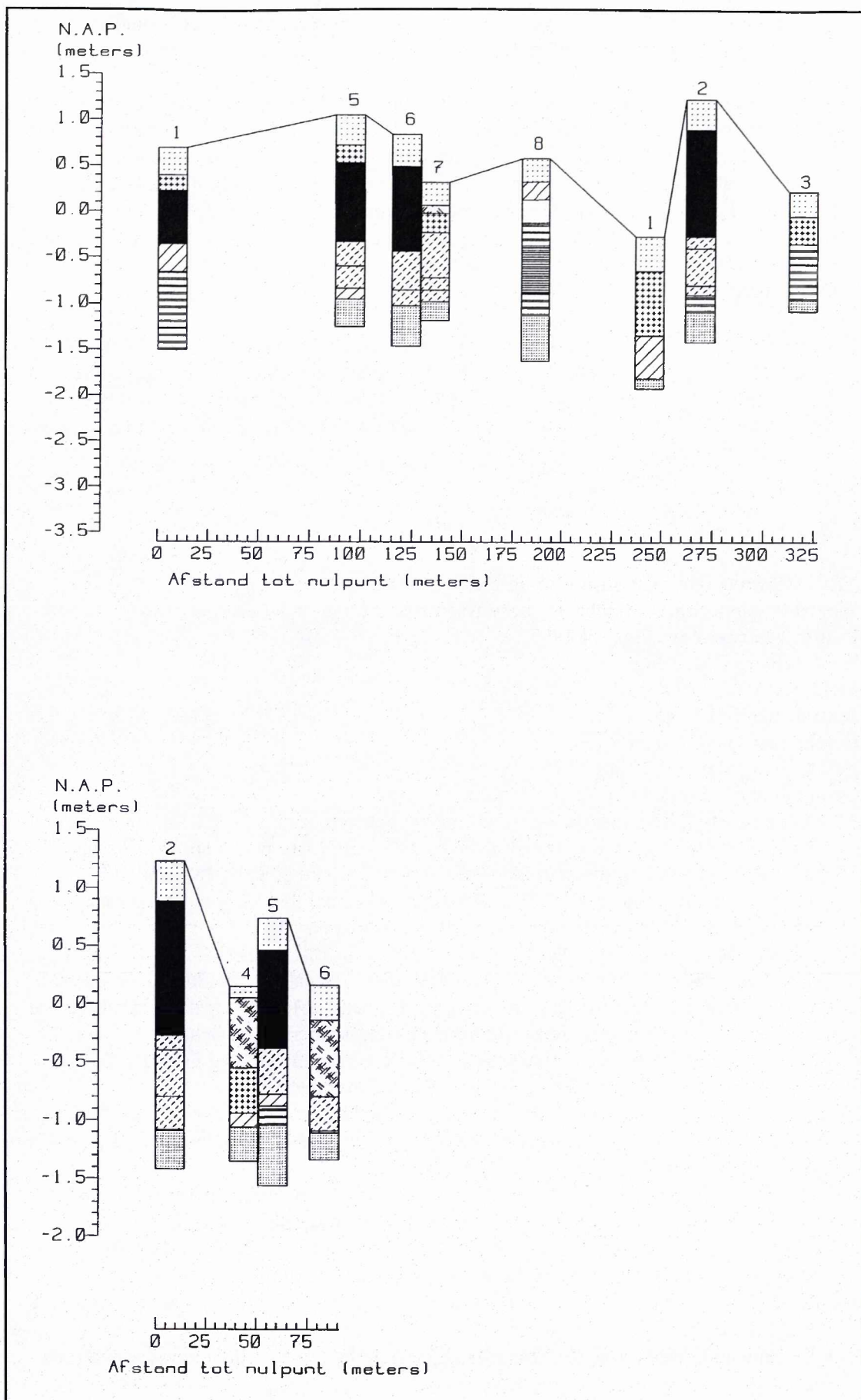
In het noordelijke kwadrant bevindt zich een flinke verhoging (maximale hoogte 1,29 m +NAP). Zowel aan de zuidwestelijke als de zuidoostelijke zijde van deze verhoging is de helling vrij steil. In de noordoostelijke hoek van het kwadrant lopen de hoogtelijnen regelmatig af. De voet van de verhoging ligt daar rond 0,0 m NAP. In het lage deel van het terrein liggen enige depressies. Het terrein kent ook enige kleine verhogingen (net boven 0,5 m +NAP). Aan de zuidoostelijke rand en op de zuidelijke helft van de noordoostelijke rand van het perceel lopen de hoogtelijnen enigszins op. Aan deze zijden loopt een verhard pad, dat verhoogd ligt.

11. **Vondsten:** —

12. **Conclusie waarneming:** het AMF-terrein bevindt zich op de noordoostelijke helft van een groot perceel. In het noorden van het AMF-terrein ligt een flinke verhoging. De rest van het perceel is afgegraven en vertoont veel micro-reliëf. In dit afgegraven deel bevinden zich meerdere depressies te zien die wellicht aan de afgraving of aan oude perceelsgrenzen toe te schrijven zijn.

2.8.5 Booronderzoek

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (archeologische waarneming) booronderzoek
3. **Datum waarneming:** 21 april 1993
4. **Waarnemer:** T.M. Perger
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 28 april 1993
9. **Grondgebruik:** grasland
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** op het terrein zijn twee boorraaien gezet. Raai 1 in noordwestelijke richting (aansluitend op B01–B03 van raai 1 op AMF-terrein 5G-111: cat.nr. 1) en één in noordwest-zuidoostelijke richting (raai 2: B02, B04–B06; Fig. 52). De informatie die op grond van het booronderzoek verzameld is, zal wat betreft raai 1 in samenhang met AMF-terrein 5G-111 worden besproken.
Raai 1 (B01-B03; B01, B05-B08 [5G-111]: Fig. 52): in B01 en B03 (5G-111) is een fraai gelaagd en vondstrijk terpaardepakket aangetroffen. Dit pakket verdikt zich in noordoostelijke richting (naar het hart van de terp). Binnen het terpaardepakket zijn bepaalde gedeelten duidelijk schoner: ze zijn armer aan vondstmateriaal en lichter van kleur. Mogelijk betreft het ophogingspakketten. Ook de verrommelde laag in B01 (5G-111) is mogelijk ook als een dergelijke ophogingslaag te interpreteren. De boringen B07, B08 (5G-111) en B01 zijn in het afgegraven gedeelte gezet. In B07 en B08 (5G-111) resteert alleen nog het schone ophogingspakket, waaronder zich in B07 een spoorvulling bevindt. Na een meer homogene top heeft de bodem in B01 tot ver in de natuurlijke ondergrond een sterk verrommeld karakter. Vanaf B02 is het ongestoorde, duidelijk gelaagde en vondstrijke terpaardepakket weer aangetroffen. Hoewel ook in B03 een terplaag is aangetroffen, ontbreekt op deze locatie de duidelijk gelaagde opbouw.
Raai 2 (B02, B04-B06: Fig. 52): in de boringen op de hogere delen zijn nog ongestoorde terplagen aangetroffen. In B04 en B06 zijn slechts homogene, dan wel verrommelde, met puin gemengde lagen aangetroffen. Mogelijk is in B06 op een dieper niveau nog (het restant van) een spoorvulling aangetroffen.
11. **Vondsten:**
B02-01: diverse botfragmenten, waarvan één verbrand.

Figuur 52: Profielen van de boorraaien 1 en 2 op AMF-terrein 5H-62 (zie Bijlage 3).

12. **Conclusie waarneming:** op grond van het booronderzoek een terrein dat lokaal nog archeologisch waardevol is. Bepaalde delen zijn echter, vermoedelijk door afgraving, ernstig aangetast. De directe relatie met AMF-terrein 5G-111 verhoogt de waarde van het terrein echter. De eenheid 5H-62/5G-111 is namelijk een van de weinige plaatsen binnen de terpencluster van Welsrijp waar nog ongestoorde terplagen aanwezig zijn. Het terrein dient dan ook in samenhang met 5G-111 beoordeeld te worden.

2.8.6 Planologie A

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) planologisch onderzoek
3. **Datum waarneming:** 6 maart 1996
4. **Waarnemer:** S. Wentink
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** S. Wentink
8. **Beschrijvingsdatum:** 6 maart 1996
9. **Grondgebruik:** –
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het betreft een planologische waarneming van relevante plannen en verordeningen op provinciaal niveau. Gekeken is welk provinciaal beleid en/of bescherming op het terrein van toepassing is.
In het Streekplan Friesland 1994 valt het terrein binnen het gebied 'landbouw met het accent op akkerbouw, melkveehouderij, inplaatsing melkveehouderij en (beperkte) intensieve veehouderij'. Dit betekent dat de instandhouding en verdere ontwikkeling van de pootaardappelteelt en melkveehouderij van belang zijn. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor vollegrondsgroenteteelt en bloembollenteelt. Planologische veiligstelling van archeologische elementen dient door de gemeenten gerealiseerd te worden. Een kaart waarop het onderhavige terrein en andere archeologische terreinen staan aangegeven, ontbreekt.
In het Provinciaal Milieubeleidsplan 1994-1997 is het terrein aangewezen als 'facultatief milieubeschermingsgebied'. Voor deze gebieden gelden geen gebods- en verbodsregels. Bescherming van deze gebieden wordt gerealiseerd en vergroot door voorlichting, informatie en stimuleringsmaatregelen. In het als bijlage in het Milieubeleidsplan opgenomen Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden valt het terrein in de clusters 'archeologische monumenten' en 'terpen en vuursteenvindplaatsen'. Voor deze clusters worden als bedreigende activiteiten gezien: vermessing, verdroging en fysische aantasting.
In het Waterhuishoudingsplan Friesland 1992-1995 valt het terrein in het 'noordelijke complex van poldersystemen'. Gebieden die tot dit complex behoren, hebben de functie 'landbouw met plaatselijk natuurwaarden'. Het terrein valt echter niet samen met deze natuurwaarden.
In de Ontgrondingenverordening Friesland wordt het terrein niet met name genoemd. Wel zullen bij een aanvraag voor een ontgrondingsvergunning alle betrokken belangen meegewogen worden. Ontgrondingen in het kader van de normale uitoefening van land-, tuin- of bosbouwbedrijf, zoals frezen, eggen, spitten en aanaarden, kunnen zonder een ontgrondingsvergunning uitgevoerd worden. Voor egalisatie is wel een ontgrondingsvergunning nodig, voor zover hiervoor geen aanlegvergunning is vereist in een geldend bestemmingsplan.
Het gebied ligt noch in een relatienotagebied, noch in een gebied dat tot de provinciale ecologische hoofdstructuur behoort.
11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** het terrein is op basis van het milieubeleid als een 'facultatief milieubeschermingsgebied' aangewezen. In het Streekplan wordt het terrein niet expliciet genoemd en staat het niet op een kaart weergegeven. Aanbevolen wordt in het Streekplan een kaart op te nemen met daarop aangegeven het onderhavige en andere archeologisch waardevolle terreinen. Daarnaast wordt aanbevolen in andere provinciale plannen c.q.

beleid, zoals het waterhuishoudingsplan, het ontgrondingenbeleid en het natuurbeleid, eveneens aandacht te besteden aan de aanwezigheid en het behoud van archeologische waarden.

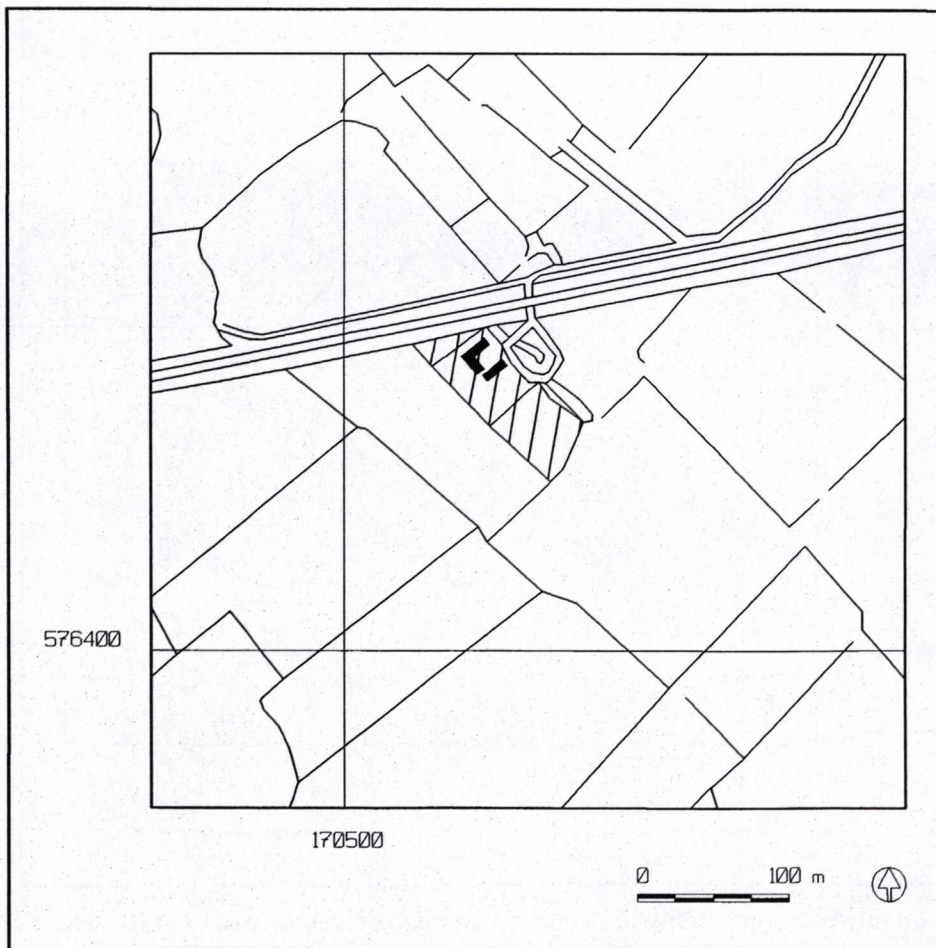
2.8.7 *Planologie B*

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) planologisch onderzoek
3. **Datum waarneming:** 6 maart 1996
4. **Waarnemer:** S. Wentink
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** S. Wentink
8. **Beschrijvingsdatum:** 6 maart 1996
9. **Grondgebruik:** –
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het betreft een planologische waarneming van het vigerende gemeentelijke bestemmingsplan en de gemeentelijke monumentenverordening. Gekeken is welk beleid en/of bescherming op het terrein van toepassing is. Het vigerende bestemmingsplan voor het terrein is het Bestemmingsplan Buitengebied-West 1994 van de gemeente Littenseradiel. Het terrein vormt samen met 5G-111 één geheel en heeft de bestemming 'agrarisch gebied' met als aanduiding 'archeologisch waardevol'. De aanduiding 'archeologisch waardevol' houdt in dat een aanlegvergunning nodig is voor het afgraven, ophogen en egaliseren van de gronden, het uitvoeren van groundbewerkingen dieper dan 30 cm, het scheuren van grasland anders dan t.b.v. graslandverbetering, het planten van bomen en struiken, het aanleggen van wegen en aanbrengen van verhardingen e.d., het aanleggen van onder- en bovengrondse leidingen e.d. en het (ver)graven en verbreden van watergangen.
Het terrein geniet geen bescherming via de gemeentelijke monumentenverordening.
11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** het onderhavige terrein staat juist op de plankaart van het Bestemmingsplan Buitengebied-West 1994 van de gemeente Littenseradiel aangegeven. Bescherming van het terrein is gerealiseerd door toepassing van een aanlegvergunningstelsel.

2.9 CATALOGUSNUMMER: 9 (5H-63I)

2.9.1 Algemeen

1. **Objectnummer:** 5H-63I
2. **Huidige status:** AMF-terrein met de aanduiding (M)-Z. Voor de begrenzing van het AMF-terrein zie Fig. 53. Op grond van deze status is het object ook aangewezen als bodembeschermingsgebied. Het geldt sinds 4 oktober 1995 als facultatief milieubeschermingsgebied waarvoor geen extra milieuregelgeving wordt opgenomen. Met betrekking tot het gemeentelijke bestemmingsplan: zie rubriek 21 en § 2.9.6 (zie ook § 2.9.5).
3. **Kaartblad:** 5H
4. **Coördinaten:** 170.597/576.571
5. **Figuren in onderhavige publicatie:** Fig. 1 en 53-56 (zie ook Kaartbijlage 1)
6. **Gemeente:** Menaldumadeel (Menameradiel)
7. **Plaats:** Dronrijp (Dronryp)
8. **Toponiem:** Polder Hatzum (AMF), Op de Fennen (Eekhoff, GHPA, TMK)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** overgang van kwelderwal naar kweldervlakte
11. **Bodemtype:** noordwestelijke deel Mn25A, zuidoostelijke deel gMn85C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** ter plaatse van het AMF-terrein bevindt zich een verhoogde, nog behuise boerderijplaats. In en rond Welsrijp lagen enkele terpen die bijna (Eekhoff, 1851) of geheel (Stiboka, 1976) waren samengegroeid (zie 5G-111/5H-62, 5G-112 en 5G-113: resp. cat.nrs. 1/8, 2 en 3). Deze terpen liggen op een licht verhoogde

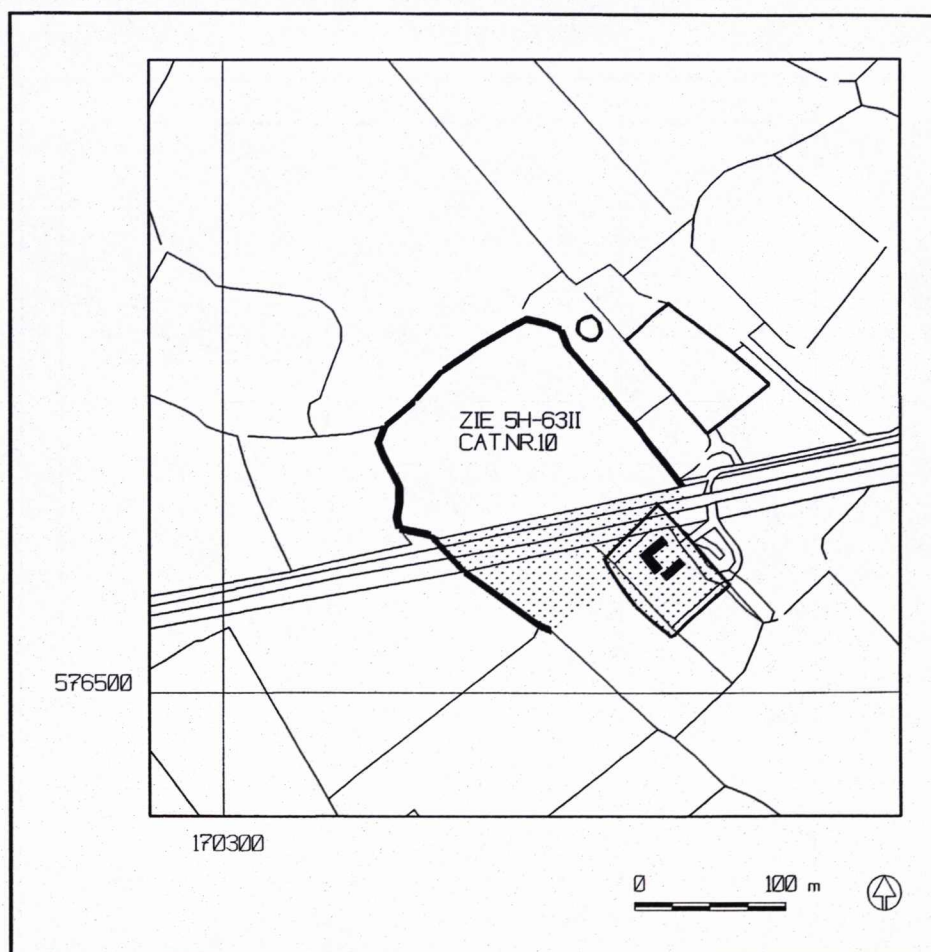
Figuur 53: Topografische situatie (opname 1979) op en rond AMF-terrein 5H-63I volgens de AMF.

rug en worden aan de noordwestelijke zijde begrensd door een doorlopende perceelsgrens (sloot). Ten noordwesten van deze perceelsgrens bevindt zich de laaggelegen (voormalige) kweldervlakte. Ook het land ten zuidoosten van de terpen is laaggelegen. Op grond van de hoogteverschillen, de rangschikking van de terpen alsmede de perceelsstructuur mag aangenomen worden dat de terpen en hun directe omgeving een afzonderlijke landschappelijke eenheid vormen. Deze kent overigens meer westelijk een west-oost georiënteerde voortzetting. In deze voortzetting liggen en lagen terpen waarvan restanten op de AMF staan vermeld: 5G-114 (cat.nr. 4), 5G-115 (cat.nr. 5) en 5G-116 (cat.nr. 6). Hoewel niet uitgesloten is dat de westelijke grens van dit complex zich direct ten westen van 5G-116 bevindt, wordt voorsnog aangenomen dat ook 5G-118 (cat.nr. 7) bij de terpencluster van Welsrijp hoort. De noordoostelijke begrenzing van de terpencluster ligt ten noordoosten van 5H-63II (cat.nr. 10).

Als geheel heeft de terpencluster van Welsrijp een halve-maانvorm. AMF-terrein 5H-63 lijkt door zijn (kunstmatig) verhoogde ligging een individuele huisterp te zijn, maar is dat niet. Er mag namelijk aangenomen worden dat direct noordoostelijk aangrenzend een terp gelegen heeft die bijna volledig is afgegraven (5H-63II: cat.nr. 10). Deze afgraving heeft in zekere zin voor een reliëfinversie gezorgd.

Een deel van de afgegraven terp die eigenlijk bij terrein 5H-63II hoort, wordt door de ligging van de spoorlijn tot 5G-63I gerekend. Hoewel de karakteristieke perceelsstructuur in en rond Welsrijp zich voortzet tot de 5H-63I/II, ligt deze toch enigszins geïsoleerd. Dit heeft hoofdzakelijk een visuele oorzaak: de karakteristieke, doorlopende randsloot stopt ter hoogte van 5H-62 of heeft in noordoostelijke richting een minder duidelijke voortzetting.

13. NAP-hoogte: niet bepaald

Figuur 54: Topografische situatie op en rond AMF-terrein 5H-63I (opname 1979) en de begrenzing van het archeologische gebied (dikke lijn). Het archeologische gebied en de te associëren boerderijplaats (AMF-terrein 5H-63I; middeldikke lijn) zijn gerasterd.

14. **Grondgebruik:** grasland (maart 1993)
15. **Type object:** verhoogde nederzetting (terp) + verhoogde boerderijplaats + dobbe
16. **Datering object:** in geval van terp: Late IJzertijd – Volle Middeleeuwen; in geval van verhoogde boerderijplaats en dobbe: Volle Middeleeuwen – Nieuwe tijd
17. **Omvang archeologisch gebied:** zie Fig. 54
18. **Algemene beschrijving:** het object staat op de AMF (1984) als een terrein dat moet worden aangewezen als monument ingevolge de Monumentenwet 1988 (M). Op grond van deze status is het object ook aangewezen als bodembeschermingsgebied.
 Het betreft een verhoogde boerderijplaats op of aan de rand van een waarschijnlijk bijna volledig afgegraven terp (5H-63II en een deel van 5G-63I). De terp maakt deel uit van de terpencluster van Welsrijp, in bijzonder de oostelijke helft daarvan die verder bestaat uit 5G-111/5H-62, 5G-112 en 5G-113, alle resten van ooit veel grotere terpen. De terpen 5G-111/5H-62, 5G-112 en 5G-113 zijn bijna (Eekhoff, 1851) of geheel (Stiboka, 1976) samengegroeid. De terpencluster van Welsrijp stamt oorspronkelijk uit de Late IJzertijd. Uit het archiefonderzoek blijkt dat AMF-terrein 5H-63 uit twee terreinen bestaat. Het gaat om een ooit omgrachte, verhoogde boerderijplaats en een zuidoostelijk aangrenzende akker, waarop kortstondig een gebouw heeft gestaan. Gebouwen en structuur zijn in de loop der tijd vervangen, verdwenen en/of veranderd. AMF-terrein 5H-63I ligt op of aan de rand van een grotere, geheel afgegraven terp (zie ook 5H-63II; cat.nr. 10). Uit visuele inspectie blijkt dat het AMF-terrein inderdaad bestaat uit een oude verhoogde boerderijplaats met naastgelegen terrein. Er is sprake van een tenminste gedeeltelijke (recente) verstoring van het terrein.
 Het AMF-terrein is door middel van twee boringen onderzocht. Uitgebreider onderzoek was niet mogelijk. Terplagen zijn niet aangetroffen. Uit een boring naast de huidige boerderij blijkt dat het ophogingspakket ongelaaagd en 1,0 m dik is. De kans dat ongestoorde en waardevolle terplagen elders op het terrein aanwezig zijn, lijkt gering. Op het tweede perceel zijn geen archeologische lagen aangetroffen.
19. **Waarde:** geconcludeerd kan worden dat AMF-terrein 5H-63I een geringe archeologische waarde heeft. De precieze waarde kan niet nader worden bepaald, aangezien het booronderzoek te gering van omvang was. De opvatting dat het een huisterp betreft, is onjuist. Het is mogelijk dat het afgegraven deel iets waardevoller is dan nu wordt aangenomen (zie 5H-63II: cat.nr. 10, rubrieken 18 en 19). Omdat zich op het AMF-terrein een verhoogde boerderijplaats bevindt, heeft 5H-63I cultuurhistorische waarde. De goede zichtbaarheid verleent het terrein ook cultuurlandschappelijke waarde.
20. **Specifieke bedreiging:** onduidelijk is in hoeverre nieuwbouw in de toekomst nog voor verdere aantasting kan zorgen.
21. **Aanbevelingen:** aanbevolen wordt om terrein 5H-63I niet op de plankaart van het Bestemmingsplan Buitengebied 1988 van de gemeente Menaldumadeel te zetten als zijnde 'archeologisch waardevol'. Geadviseerd nader onderzoek kan dit advies wijzigen. Wel wordt geadviseerd om in geval van onomkeerbare ingrepen rekening te houden met de mogelijk aanwezige archeologische waarden.
 Met betrekking tot bescherming ingevolge de Monumentenwet 1988 lijkt de voordracht tot monument niet langer verantwoord. Geadviseerd wordt om, in afwachting van nader onderzoek, de huidige status te handhaven. Wellicht is in de toekomst actie nodig ten aanzien van de afgegraven terp (vgl. 5H-63II: cat.nr. 10, rubriek 20).
 In het kader van gebiedsgericht milieubeleid worden ten aanzien van dit terrein geen specifieke adviezen gegeven. Wel wordt geadviseerd de historische en landschappelijke waarde van de terpencluster van Welsrijp als geheel nader te laten bepalen. Vooruitlopend op dit onderzoek kan gesteld worden dat de terpencluster van Welsrijp ook op historische en landschappelijke aspecten hoog scoort. Tevens moet echter moet worden geconstateerd dat, gezien de omvang van de aantasting van het bodemarchief, de bescherming van deze terpencluster als geheel moeilijk te realiseren zal zijn. Omdat verwacht wordt dat een meervoudige bescherming elders vermoedelijk eenvoudiger te bewerkstelligen is, wordt op het vlak van gebiedsgericht milieubeleid aan de terpencluster van Welsrijp geen urgentie toegekend. Voor 5H-63I moet worden aangenomen dat het geen belangrijk element binnen de cluster (meer) vormt. Wel is het wellicht raadzaam de percelen tussen 5H-62 en 5H-

63I/II te onderwerpen aan een visuele inspectie en extensief karterend booronderzoek, teneinde vast te kunnen stellen of de veronderstelde kwelderwal hier aanwezig is (inclusief sporen die op menselijk gebruik wijzen; zie kaartbijlage 1). In afwachting van nieuw onderzoek lijkt de waarde van 5H-63I voor archeologische erfgoedplanning/cultuurtoerisme gering tot nihil.

22. **Omvang te beschermen terrein:** niet van toepassing
23. **Literatuur:** Vervloet, 1980.

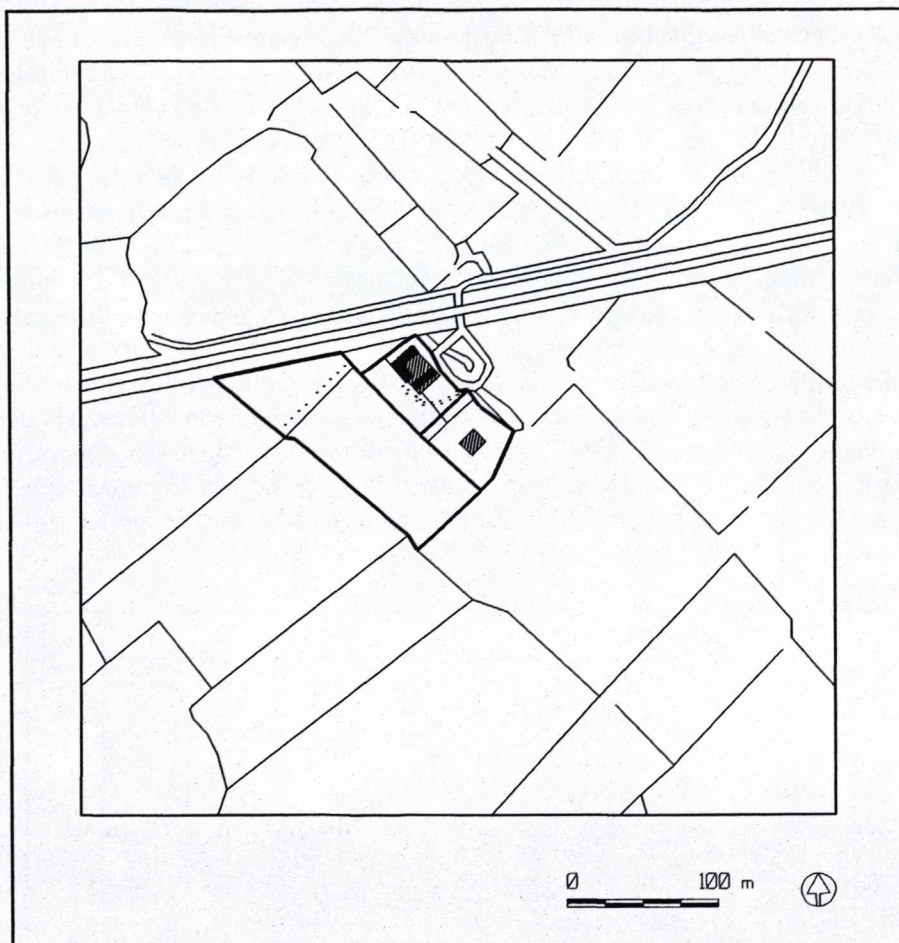
2.9.2 *Visuele inspectie*

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (archeologische waarneming) visuele inspectie
3. **Datum waarneming:** 14 september 1992
4. **Waarnemer:** H.F.A. Haarhuis
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 14 september 1992
9. **Grondgebruik:** grasland + bebouwing
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** ter plaatse van het AMF-terrein tekent zich een redelijk zichtbare verhoging af. Het terrein is via een doodlopende weg en een spoorweg-overgang te bereiken. De bereikbaarheid is daarmee redelijk. Verstoringen aan het huidige oppervlak zijn niet waargenomen. De ligging op de AMF is correct. Het AMF-terrein omvat een oude boerderijplaats. Op het zuidoostelijke deel (gras) van het AMF-terrein bevindt zich een schuur. Een met puin verhard pad liep grofweg diagonaal over dit weiland; het pad in het huidige reliëf nog goed herkenbaar. Westelijk van de woning bevindt zich een strook grasland, waarvan de ondergrond door recente graafwerkzaamheden grotendeels verstoord is. Zuidoostelijk van het weilandje bevindt zich nog een aanzienlijk lager gelegen akkertje. Op de noordwestelijke helft hiervan heeft een gebouwtje gestaan waarvan nu nog puin wordt opgeploegd. Het terrein is recentelijk met aangevoerde grond opgehoogd. In deze grond zijn enkele fragmenten terpaardewerk aangetroffen.
Foto: rol 5-8, naar het noorden.
11. **Vondsten:** terpaardewerk (secundaire ligging)
12. **Conclusie waarneming:** op grond van de visuele inspectie een terrein met een beperkte archeologische waarde. Geadviseerd wordt alleen de niet verstoorde delen van het terrein aan een booronderzoek te onderwerpen. Het uitvoeren van nauwkeurige hoogtemetingen is gezien het karakter en het huidige gebruik van het terrein niet aanbevelenswaardig.

2.9.3 *Archiefonderzoek*

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) archief/bureau-onderzoek
3. **Datum waarneming:** 14 juni 1995
4. **Waarnemer:** T.M. Perger
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 14 juni 1995
9. **Grondgebruik:** grasland + bebouwing (GPA)
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het terrein maakt deel uit van een terpencluster, die westelijk van Welsrijp begint, het dorp Welsrijp omvat en noordoostelijk hiervan zijn vervolg heeft. Grenzend aan AMF-terrein 5H-63I ligt mogelijk het meest oostelijke terperrein van deze cluster. De bodemkaart (Stiboka, 1976) geeft hier geen terp aan. Het

betreft een kalkarme poldervaaggrond (Mn25A) die waarschijnlijk wijst op de aanwezigheid van een (voormalige) kwelderwal. Het AMF-terrein ligt op de zuidoostelijke rand van deze eenheid. Ook op Eekhoff (1851), de GHPA, de TMK, de HAF (1928) en de GPA ontbreekt een verhoging. Alleen in de studie van Vervloet (1980) wordt direct noordwestelijk van het AMF-terrein een terpterrein aangegeven (zie ook 5H-62II: cat.nr. 10). Het AMF-terrein ligt op de zuidelijke flank van deze terp.

Figuur 55: Huidige (middeldikke lijn), voormalige perceelsscheidingen (dunne lijnen), voormalige bebouwing (gearceerd) en voormalige paden (stippellijn) op en ten westen van AMF-terrein 5H-63I.

Op de KAF (1832; Fig. 55) bestaat het AMF-terrein uit twee percelen, waarvan het noordelijke een boerderijplaats omvat. Dit erf is door een vrij brede sloot (gracht?) omringd. Aan de noordwestelijke zijde van het erf loopt een onverhard pad, dat van Welsrijp naar de Weeslands of Franeker Dijk loopt. Deze perceelssituatie komt overeen met die op Eekhoff (1851) en de GHPA. De laatste kaart geeft echter op het terrein (aan de zuidelijke zijde van het erf) een tweede gebouw aan, dat op geen van de overige kaarten terugkomt.

Uit de TMK blijkt dat de noordelijke zijde van het AMF-terrein bij de aanleg van de spoorlijn Harlingen-Leeuwarden is aangesneden. Een gedeelte van de gracht aan de noordelijke zijde is hierbij verdwenen. Uit een kadastrale opmeting uit 1887 (Ryksargyf yn Fryslân, ca. 1830) blijkt dat de vrij grote boerderij, zoals aangeduid op de KAF door een kleiner gebouw is vervangen.

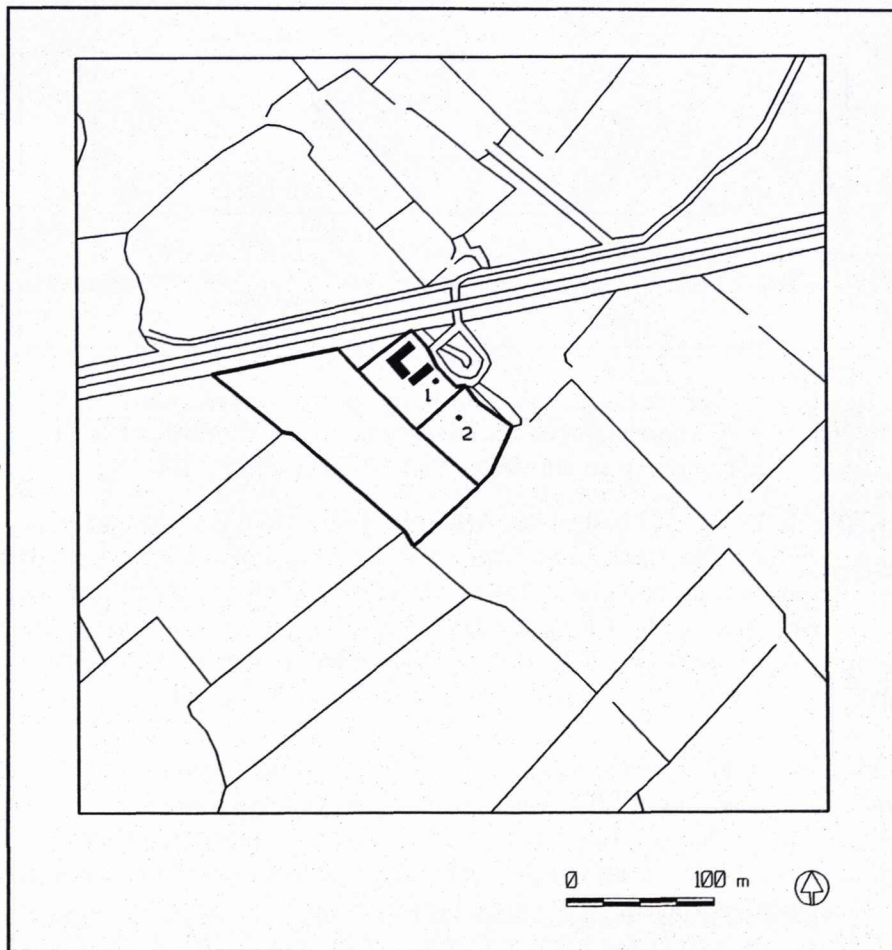
Op de HAF is de opdeling van het terrein verdwenen. Voor 1968 moet het oostelijke deel van de gracht en de hierop aansluitende perceelsgrens zijn opgeheven (kadastrale opmeting uit dat jaar). Op de GPA is de situatie opnieuw veranderd. De bebouwing is uitgebreid tot twee gebouwen. Het noordelijke gebouw wijkt af van dat op de opmeting uit 1968, zodat

verondersteld kan worden dat beide gebouwen van na dat jaar dateren. De gracht, zoals aangeduid op de KAF, ontbreekt geheel. Daarentegen wordt nu aan de zuidwestelijke zijde een vrij breed water aangegeven. De perceelsgrenzen, die in 1968 opgeheven leken, staan op deze kaart weer aangegeven. De situatie op de GPA komt overeen met de FF (1989). Wat de terp zelf aangaat: deze is bij de aanleg van de spoorlijn doorsneden. Het zuidelijke deel werd daarbij gescheiden van het noordelijke deel (5H-63II: cat.nr. 10). De GHPA geeft als enige een doorlopende, zuidoostelijke perceelsgrens aan. Wanneer deze sloot de randsloot voorstelt, ligt het AMF-terrein net buiten de terp. Deze sloot sluit namelijk aan op de noordwestelijke gracht rond het boerenerf. Deze eventuele randsloot moet bij of vlak na de aanleg van de spoorlijn zijn verdwenen (vgl. TMK, 1854). Sindsdien maakt het zuidelijke terprestant deel uit van een perceel dat doorloopt tot de zuidoostelijke grens van het AMF-terrein. Dit perceel is volgens de GPA in gebruik als akker.

In 1969 wordt het AMF-terrein bij een veldcontrole van de ROB als volgt omschreven: "behuisd (verhoogde woonplaats), in gawe staat, ten dele met een gracht omgeven".

11. **Vondsten:** –

12. **Conclusie waarneming:** op grond van deze waarneming een terrein met archeologische waarde. Het AMF-terrein betreft een verhoogde woonplaats, gelegen op of tegen de zuidoostelijke rand van een terp (zie ook 5G-63II: cat.nr. 10). Deze terp bevindt zich op de oostelijke rand van een kwelderwal (waarop ook de overige terpen van groep 17A liggen). In hoeverre de aanwezigheid van een vrij brede gracht een interpretatie anders dan 'terp/verhoogde woonplaats' mogelijk maakt blijft duister. Met name historisch onderzoek kan hieromtrent duidelijkheid verschaffen. De aanleg van de spoorlijn heeft behalve de terp ook de noordelijke zijde van het AMF-terrein aangetast. De rest van het terrein lijkt vrijwel intact te zijn.

Figuur 56: Topografische situatie van AMF-terrein 5H-63I (inclusief het perceel ten westen ervan) en de plaats van de boringen.

2.9.4 Booronderzoek

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (archeologische waarneming) booronderzoek
3. **Datum waarneming:** 21 maart 1996
4. **Waarnemer:** T.M. Perger
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 21 maart 1996
9. **Grondgebruik:** grasland
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het huidige gebruik van het AMF-terrein liet een uitgebreid booronderzoek niet toe. Alleen op het grasland direct ten zuidoosten van de bebouwing en op de akker ten zuidoosten hiervan zijn (twee) boringen gezet (Fig. 56). In B01 is onder de bouwvoor een ruim één meter dikke ophogingslaag aangetroffen die direct op de natuurlijke ondergrond rust. Het bestaat uit een rommelige, vrij zware (zavelige) laag, waarin geen afzonderlijke lagen zijn herkend. In B02 gaat de bouwvoor direct en scherp begrensd over in de natuurlijke ondergrond. Aanwijzingen voor de eventuele aanwezigheid van archeologische lagen zijn niet aangetroffen.
11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** op grond van deze waarneming kan gesteld worden dat zich ter plaatse van het onderzochte deel van het AMF-terrein geen archeologische lagen bevinden die toe te schrijven zijn aan een terplichaam. De ophogingslaag is zeer waarschijnlijk in één keer opgeworpen en is toe te schrijven aan de boerderij die hier gestaan heeft. Hierbij moet worden aangetekend dat op de noordwestelijke zijde van het AMF-terrein geen booronderzoek kon worden uitgevoerd. Afgaande op de oorspronkelijke perceelsstructuur (zie § 2.9.3) lijkt de kans op de aanwezigheid van terplagen echter gering.

2.9.5 Planologie A

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) planologisch onderzoek
3. **Datum waarneming:** 6 maart 1996
4. **Waarnemer:** S. Wentink
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** S. Wentink
8. **Beschrijvingsdatum:** 6 maart 1996
9. **Grondgebruik:** –
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het betreft een planologische waarneming van relevante plannen en verordeningen op provinciaal niveau. Gekeken is welk provinciaal beleid en/of bescherming op het terrein van toepassing is. In het Streekplan Friesland 1994 valt het terrein binnen het gebied 'landbouw met het accent op akkerbouw, melkveehouderij, inplaatsing melkveehouderij en (beperkte) intensieve veehouderij'. Dit betekent dat de instandhouding en verdere ontwikkeling van de pootaardappelteelt en melkveehouderij van belang zijn. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor vollegrondsgroenteteelt en bloembollenteelt. Planologische veiligstelling van archeologische elementen dient door de gemeenten gerealiseerd te worden. Een kaart waarop het onderhavige terrein en andere archeologische terreinen staan aangegeven, ontbreekt. In het Provinciaal Milieubeleidsplan 1994-1997 is het terrein aangewezen als 'facultatief milieubeschermingsgebied'. Voor deze gebieden gelden geen gebods- en verbodsregels. Bescherming van deze gebieden wordt gerealiseerd en vergroot door voorlichting, informatie en stimuleringsmaatregelen. In het als bijlage in het Milieubeleidsplan opgenomen Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden valt het terrein in de clusters

'archeologische monumenten' en 'terpen en vuursteenvindplaatsen'. Voor deze clusters worden als bedreigende activiteiten gezien: vermessing, verdroging en fysische aantasting. In het Waterhuishoudingsplan Friesland 1992-1995 valt het terrein in het 'noordelijke complex van poldersystemen'. Gebieden die tot dit complex behoren, hebben de functie 'landbouw met plaatselijk natuurwaarden'. Het terrein valt echter niet samen met deze natuurwaarden.

In de Ontgrondingenverordening Friesland wordt het terrein niet met name genoemd. Wel zullen bij een aanvraag voor een ontgrondingsvergunning alle betrokken belangen meegewogen worden. Ontgrondingen in het kader van de normale uitoefening van land-, tuin- of bosbouwbedrijf, zoals frezen, eggen, spitten en aanaarden, kunnen zonder een ontgrondingsvergunning uitgevoerd worden. Voor egalisatie is wel een ontgrondingsvergunning nodig, voor zover hiervoor geen aanlegvergunning is vereist in een geldend bestemmingsplan.

Het gebied ligt noch in een relatienotagebied, noch in een gebied dat tot de provinciale ecologische hoofdstructuur behoort.

11. **Vondsten:** –

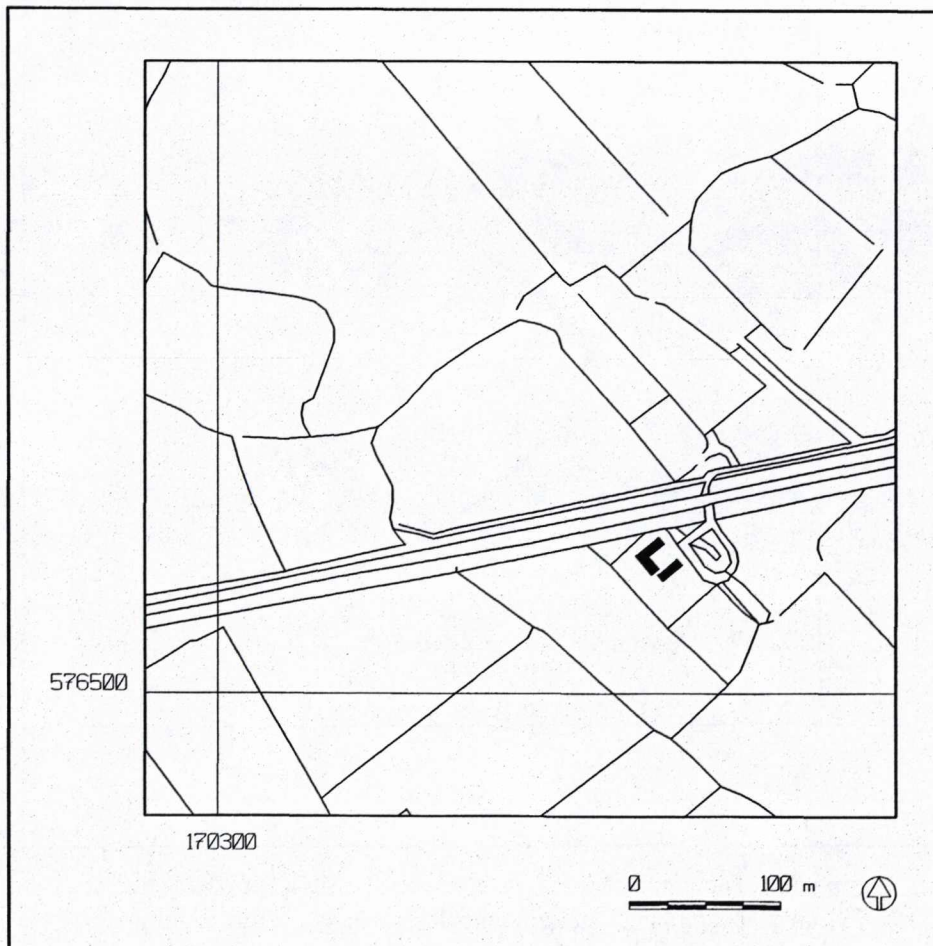
12. **Conclusie waarneming:** in het Streekplan wordt het terrein niet expliciet genoemd en staat het niet op een kaart weergegeven. Aanbevolen wordt in het Streekplan een kaart op te nemen met daarop aangegeven het onderhavige en andere archeologisch waardevolle terreinen. Daarnaast wordt aanbevolen in andere provinciale plannen c.q. beleid, zoals het waterhuishoudingsplan, het ontgrondingenbeleid en het natuurbeleid, eveneens aandacht te besteden aan de aanwezigheid en het behoud van archeologische waarden. Tenslotte wordt geadviseerd het terrein als 'facultatief milieubeschermingsgebied' aan te wijzen.

2.9.6 *Planologie B*

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) planologisch onderzoek
3. **Datum waarneming:** 6 maart 1996
4. **Waarnemer:** S. Wentink
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** S. Wentink
8. **Beschrijvingsdatum:** 6 maart 1996
9. **Grondgebruik:** –
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het betreft een planologische waarneming van het vigerende gemeentelijke bestemmingsplan en de gemeentelijke monumentenverordening. Gekeken is welk beleid en/of bescherming op het terrein van toepassing is. Het vigerende bestemmingsplan voor het terrein is het Bestemmingsplan Buitengebied 1988 van de gemeente Menaldumadeel. Het terrein heeft naast de bestemming 'agrarische doeleinden' tevens de aanduiding 'archeologisch waardevol'. De aanduiding 'archeologisch waardevol' houdt in dat er een aanlegvergunning nodig is voor de aanleg van leidingen, het bebossen van gronden, het ontgronden, egaliseren en ophogen van het terrein en het graven, dempen of verleggen van sloten en andere watergangen. Tevens mag er slechts gebouwd worden na overleg met de ROB.
Het terrein geniet geen bescherming via de gemeentelijke monumentenverordening.
11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** het onderhavige terrein heeft geen of een geringe archeologische waarde. Vanwege deze geringe archeologische waarde hoeft het terrein niet op de plankaart van het Bestemmingsplan Buitengebied 1988 van de gemeente Menaldumadeel gezet te worden. Wel wordt aanbevolen om in geval van onomkeerbare ingrepen rekening te houden met de mogelijke aanwezige archeologische waarden.

2.10 CATALOGUSNUMMER: 10 (5H-63II)

1. **Objectnummer:** 5H-63II
2. **Huidige status:** 5H-63II is geen AMF-terrein (vergelijk Fig. 57). Het object is evenmin aangewezen als bodembeschermingsgebied of milieubeschermingsgebied. Met betrekking tot het gemeentelijke bestemmingsplan: zie rubriek 21 en § 2.10.6 (zie ook § 2.10.5).
3. **Kaartblad:** 5H
4. **Coördinaten:** 170.499/576.653
5. **Figuren in onderhavige publicatie:** Fig. 1 en 57-60 (zie ook Kaartbijlage 1)
6. **Gemeente:** Menaldumadeel (Menameradiel)
7. **Plaats:** Dronrijp (Dronryp)
8. **Toponiem:** Op de Fennen (Eekhoff, GHPA, TMK)
N.B.: Schotanus (1664, 'Op de Veenen') en Schotanus (1718, 'Op de Vennen') plaatsen dit toponiem meer naar het noordoosten, ten noorden van Hommema en ten zuiden van Foppinga, bij een terp die behoort tot de terpenreeks van Dronrijp (groep 18B).
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** het terrein ligt mogelijk nog net op de kwelderwal waarop ook de andere terreinen van groep 17A liggen.
11. **Bodentype:** Mn25A, aan de noordoostelijke zijde begrensd door gMn85C, aan de noordwestelijke zijde door pMo80
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** ter plaatse van 5H-63II tekent zich geen enkele verhoging meer af. Door mogelijke afgraving (zie ook rubriek 18) en egalisatie alsmede de aanleg van de spoorlijn Leeuwarden-Harlingen is de cultuurlandschappelijke waarde van de terp verloren gegaan. Het betreft een enigszins bolle akker die zich niet onderscheidt van

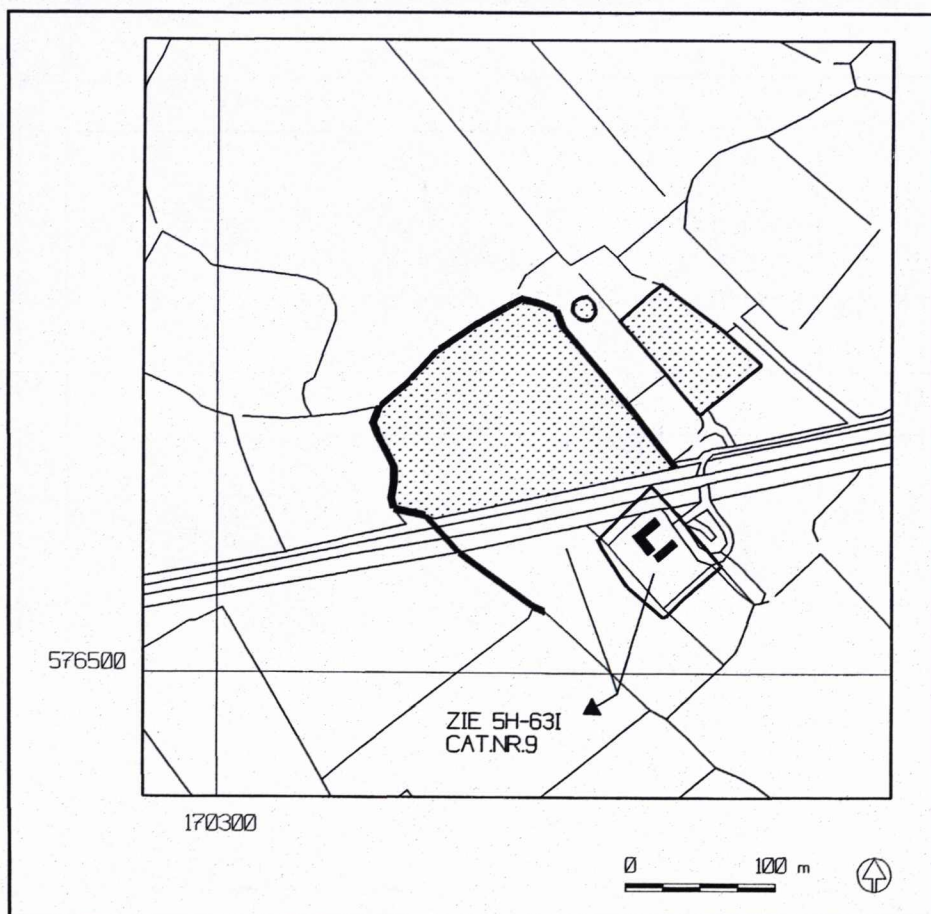

Figuur 57: Topografische situatie (opname 1979) op en rond terrein 5H-63II.

de percelen in de directe omgeving. Wel wordt het terrein nog grotendeels omgeven door de oorspronkelijke, fraai gebogen randsloot.

In en rond Welsrijp lagen enkele terpen die bijna (Eekhoff, 1851) of geheel (Stiboka, 1976) zijn samengegroeid (zie 5G-111/5H-62, 5G-112 en 5G-113: resp. cat.nrs. 1/9, 2 en 3). Deze terpen liggen op een licht verhoogde rug en worden aan de noordwestelijke zijde begrensd door een doorlopende perceelsgrens (sloot). Ten noordwesten van deze perceelsgrens bevindt zich de laaggelegen (voormalige) kweldervlakte. Ook het land ten zuidoosten van de terpen is laaggelegen. Op grond van de hoogteverschillen, de rangschikking van de terpen en de perceelsstructuur mag aangenomen worden dat de terpen en hun directe omgeving een afzonderlijke landschappelijke eenheid vormen. Deze kent overigens meer westelijk een west-oost georiënteerde voortzetting. In deze voortzetting liggen en lagen terpen waarvan restanten op de AMF staan vermeld: 5G-114 (cat.nr. 4), 5G-115 (cat.nr. 5) en 5G-116 (cat.nr. 6). Hoewel niet uitgesloten is dat de westelijke grens van dit complex zich direct ten westen van 5G-116 bevindt, wordt vooralsnog aangenomen dat ook 5G-118 (cat. nr. 7) bij de terpencluster van Welsrijp hoort. De noordoostelijke begrenzing van de terpencluster ligt ten noordoosten van 5H-63I/II (zie ook cat.nr. 9). Als geheel heeft de terpencluster van Welsrijp een halve-maanvorm.

Hoewel de perceelsstructuur zich voortzet tot 5H-63I/II, ligt deze toch enigszins geïsoleerd. Dit heeft hoofdzakelijk een visuele oorzaak: de karakteristieke, doorlopende randsloot stopt ter hoogte van 5H-62 of heeft in noordoostelijke richting een minder duidelijke voortzetting. AMF-terrein 5H-63I (cat.nr. 9) lijkt een individuele huisterp te zijn vanwege de (kunstmatig) verhoogde ligging, maar is dat echter niet. Het veronderstelde bijna volledige afgraven van 5H-63I/II heeft in zekere zin voor een reliëfinversie gezorgd.

Figuur 58: Topografische situatie op en rond terrein 5H-63II (opname 1979) en de begrenzing van het archeologische gebied (dikke lijn). Het archeologische gebied en de te associëren boerderijplaats inclusief bijterreinen (middeldikke lijn) zijn gerasterd.

13. **NAP-hoogte:** niet bepaald
14. **Grondgebruik:** akkerland (maart 1996)
15. **Type object:** verhoogde nederzetting (terp) + (verhoogde) boerderijplaatsen + dobbe
16. **Datering object:** in geval van terp: Late IJzertijd – Volle Middeleeuwen; in geval van (verhoogde) boerderijplaatsen en dobbe: Volle Middeleeuwen – Nieuwe tijd
17. **Omvang archeologisch gebied:** zie Fig. 58
18. **Algemene beschrijving:** het object staat niet op de AMF (1984) en is ook niet aangewezen als bodembeschermingsgebied.
 Het betreft een nederzettingsterrein. Op grond van de huidige gegevens is niet volledig duidelijk of het een vlaknederzetting of een (verdwenen) terp betreft. Niettemin is het gezien de percelering en de rangschikking van de aangrenzende boerderijen zeer waarschijnlijk dat het huidige terrein het restant is van een bijna volledig afgegraven terp. Een deel van de voormalige terp ligt ten zuiden van de spoorlijn en is met AMF-terrein 5H-63I te associëren.
 Het voormalige terpterrein 5H-63I/II maakt deel uit van de terpencluster van Welsrijp en in bijzonder de oostelijke helft daarvan die verder bestaat uit 5G-111/5H-62, 5G-112 en 5G-113: alle resten van ooit veel grotere terpen. De terpen 5G-111/5H-62, 5G-112 en 5G-113 zijn bijna (Eekhoff, 1851) of geheel (Stiboka, 1976) samengegroeid. De terpencluster van Welsrijp stamt oorspronkelijk uit de Late IJzertijd.
 Uit visuele inspectie blijkt dat het terrein zich niet van de omliggende percelen onderscheidt. Uit het archiefonderzoek blijkt dat ter plaatse van 5H-63II een terp gelegen kan hebben die deel uitmaakt van de terpencluster van Welsrijp. Het betreft een terrein dat volgens de vroegste kadastrale opmeting aan de noordoostelijke en zuidwestelijke zijde door twee boerderijplaatsen werd begrensd. Overigens lag tussen het nederzettingsterrein en de noordoostelijke boerderijplaats een smal perceel met dobbe. Getuige de huidige situatie moet de (eventuele) terp afgegraven zijn. Deze is tevens doorsneden door de spoorlijn Leeuwarden-Harlingen. De noordoostelijke boerderijplaats is momenteel verlaten, de zuidoostelijke is daarentegen nog steeds als zodanig in gebruik (AMF-terrein 5H-63I: zie cat.nr. 9).
 Het terrein is door middel van een beperkt booronderzoek op zijn waarde getoetst. Vastgesteld is dat op het terrein nog een archeologische laag van geringe dikte aanwezig is. De aanwezigheid van diepere sporen is niet aangetoond, maar kan worden verondersteld. De archeologische laag is voor een deel aangetast.
19. **Waarde:** op het terrein is tenminste de kwalificatie 'terpzool' van toepassing. Het is echter niet uitgesloten dat het om een vlaknederzetting of, waarschijnlijker, een terp van zeer geringe hoogte gaat. In dat geval is de archeologische waarde mogelijk hoog, ondanks de plaatselijk ingrijpende aantasting. Dankzij de (voormalige) aanwezigheid van een (verhoogde) boerderijplaats is aan het terrein een cultuurhistorische waarde toe te kennen.
20. **Specifieke bedreiging:** verdere homogenisatie.
21. **Aanbevelingen:** aanbevolen wordt om terrein 5H-63II niet op de plankaart van het Bestemmingsplan Buitengebied 1988 van de gemeente Menaldumadeel te zetten als zijnde 'archeologisch waardevol'. Geadviseerd nader onderzoek kan dit advies wijzigen. Wel wordt geadviseerd om in geval van onomkeerbare ingrepen rekening te houden met de mogelijk aanwezige archeologische waarden.
 Op het terrein is tenminste de aanduiding 'terpzool' van toepassing. Met betrekking tot bescherming ingevolge de Monumentenwet 1988 wordt aanbevolen om ten aanzien van terpzolen in Friesland archeologisch beleid te formuleren. Wanneer het echter gaat om een lage terp of vlaknederzetting, is de waarde van het terrein hoger en komt het terrein in aanmerking voor bescherming. Alvorens kan worden bepaald of het terrein meldingsgebied dan wel monument moet worden (en met welke urgentie), is nader onderzoek gewenst. In het kader van gebiedsgericht milieubeleid worden ten aanzien van dit terrein geen specifieke adviezen gegeven. Wel wordt geadviseerd de historische en landschappelijke waarde van de terpencluster van Welsrijp als geheel nader te laten bepalen. Vooruitlopend op dit onderzoek kan gesteld worden dat de terpencluster van Welsrijp ook op historische en landschappelijke aspecten hoog scoort. Tevens moet echter worden geconstateerd dat,

gezien de omvang van de aantasting van het bodemarchief, de bescherming van deze terpencluster als geheel moeilijk te realiseren zal zijn. Omdat verwacht wordt dat een meervoudige bescherming elders vermoedelijk eenvoudiger te bewerkstelligen is, wordt op het vlak van gebiedsgericht milieubeleid aan de terpencluster van Welsrijp geen urgentie toegekend.

Voor 5H-63II moet evenwel worden opgemerkt dat wanneer dit object een lage terp of vlaknederzetting is geweest, het terrein uiterst kwetsbaar is. Onmiddellijke actie is dan nodig. Ook is het wellicht raadzaam de percelen tussen 5H-62 en 5H-63I/II te onderwerpen aan een visuele inspectie en extensief karterend booronderzoek, teneinde vast te kunnen stellen of de veronderstelde kwelderwal hier aanwezig is (inclusief sporen die op menselijk gebruik wijzen; zie ook kaartbijlage 1).

Op dit moment is de waarde van 5H-63I/II voor archeologische erfgoedplanning/cultuurtoerisme moeilijk in te schatten. In geval dit tamelijk afgelegen terrein inderdaad een terpzool is, is de waarde gering tot nihil.

22. **Omvang te beschermen terrein:** n.v.t.
23. **Literatuur:** Vervloet, 1980.

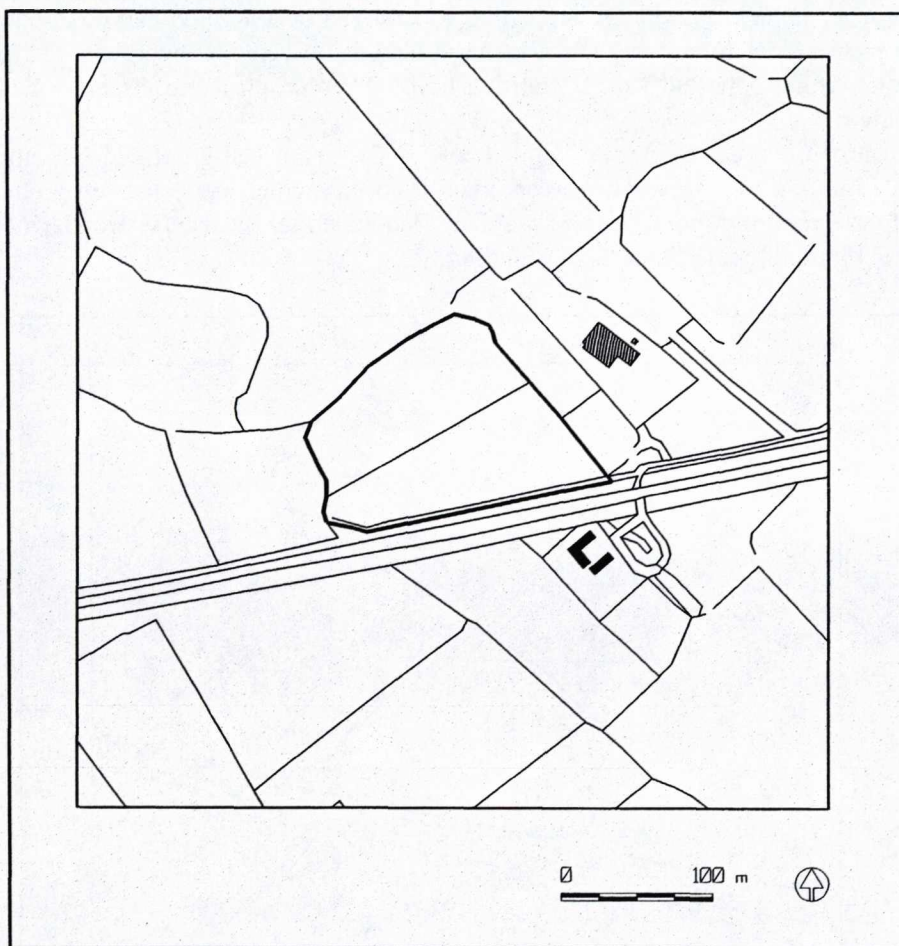
2.10.2 Visuele inspectie

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (archeologische waarneming) visuele inspectie
3. **Datum waarneming:** 21 maart 1996
4. **Waarnemer:** T.M. Perger
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 22 maart 1996
9. **Grondgebruik:** akkerland
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het betreft een vrij vlak akkerperceel dat naar het midden toe enigszins oploopt. Qua karakter verschilt het niet van percelen in de directe omgeving. De zuidelijke begrenzing wordt gevormd door de spoorlijn Leeuwarden-Harlingen, de overige zijden door nog fraai gebogen sloten. Op grond van de huidige vorm lijkt bij de aanleg van de spoorlijn een gedeelte van het perceel afgesneden te zijn (zie 5H-63I: cat.nr. 9). Het perceel ligt in één lijn met de geheel of gedeeltelijk verdwenen terpen van Welsrijp. Meer noordoostelijk ligt nog een vergelijkbaar, enigszins verhoogd perceel. Noordwestelijk van dit perceel begint relatief laaggelegen, vrij vlak land. Dit is waarschijnlijk de voormalige kweldervlakte voor de kustlijn van de Welsrijp-kwelderwal en de kwelderwal van Dronrijp.
11. **Vondsten:** —
12. **Conclusie waarneming:** op grond van deze waarneming kan gesteld worden dat het terrein een archeologische waarde heeft. Met name de ligging en de vorm van het perceel wijzen hierop. De archeologische waarde van het object lijkt echter beperkt te zijn. De aanleg van de spoorlijn heeft met name de cultuurlandschappelijke waarde van het terrein sterk verminderd. Het noordelijke (en grootste) deel van het terpterrein is hierdoor geïsoleerd komen te liggen van het zuidelijke deel en de overige terpen van groep 17A. Geadviseerd wordt het terrein aan een booronderzoek te onderwerpen. Gezien het huidige karakter van het object lijkt het uitvoeren van nauwkeurige hoogtemetingen niet zinvol.

2.10.3 Archiefonderzoek

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) archief/bureau-onderzoek
3. **Datum waarneming:** 18 maart 1996
4. **Waarnemer:** T.M. Perger

5. Melder: n.v.t.
6. Datum melding: n.v.t.
7. Beschrijver: T.M. Perger
8. Beschrijvingsdatum: 18 maart 1996
9. Grondgebruik: akkerland (GPA)
10. Algemene beschrijving van de waarneming: het terrein maakt deel uit van een terpencluster die westelijk van Welsrijp begint. Deze cluster omvat ook het dorp Welsrijp en heeft noordoostelijk hiervan zijn vervolg. Op deze locatie ligt mogelijk het meest oostelijke terperrein van deze cluster. De bodemkaart (Stiboka, 1976) noch enige andere kaart geeft op deze locatie een terp aan. Alleen in de inventarisatie van Baarderadeel door Vervloet (1980) wordt op deze locatie een terp aangegeven als "terp, (nagenoeg) geheel gehandhaafd". Dit betekent in ieder geval dat het terrein in bodemkundig zin nog als 'terp' geïnterpreteerd wordt.

Figuur 59: Huidige (middeldikke lijn), voormalige perceelsscheidingen (dunne lijnen) en voormalige bebouwing (gearceerd) op terrein 5H-63II.

Op de KAF (1823; Fig. 59) heeft het object een vrijwel vierkante vorm. Een gedeelte van de zuidoostelijke begrenzing wordt gevormd door een pad. Ten noordoosten en zuidoosten bevinden zich twee boerderijplaatsen, waarvan de tweede direct 5H-63II grenst. De noordoostelijke plaats wordt door een smal perceel van 5H-63II gescheiden. Op dit perceel bevindt zich een dobbe. Aan de noordwestelijke zijde werd 5H-63II door een enigszins gebogen sloot begrensd. Deze perceelsgrens is in zowel noordoostelijke als in zuidwestelijke richting verder te vervolgen. Deze situatie komt overeen met die op Eekhoff (1851). Op de GHPA wordt 5H-63II door een zuidwest-noordoost georiënteerde perceelsgrens opgedeeld. Tevens geeft deze kaart als enige een doorlopende perceelsgrens aan de zuidoostelijke zijde aan.

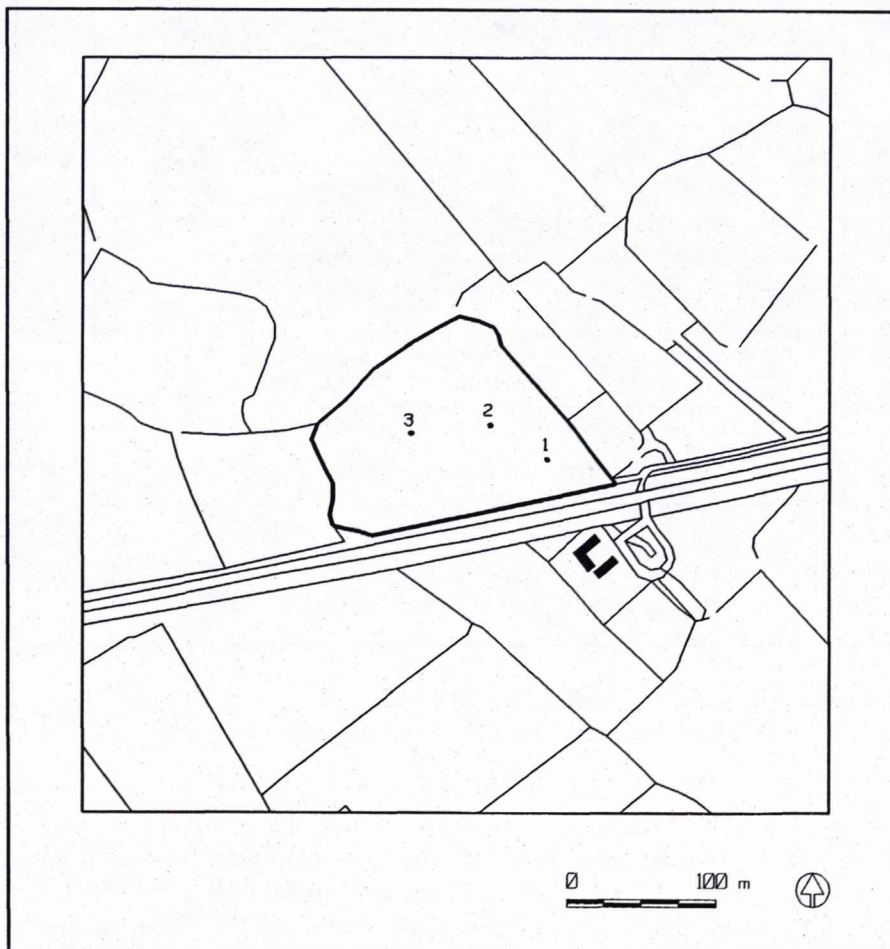
Op de TMK wordt het terrein door de spoorlijn Leeuwarden-Harlingen doorsneden. Een gedeelte van de zuidelijke helft is hierbij verloren gegaan en deels aan de overzijde van het spoor komen te liggen (zie 5H-63I: cat.nr. 9). Tussen de opname voor de HAF en die voor de GPA (1979/82) moet de bebouwing op de noordoostelijke boerderijplaats verdwenen zijn.

11. **Vondsten:** –

12. **Conclusie waarneming:** op grond van deze waarneming betreft het zeer waarschijnlijk een terpterrein dat op een zuidwest-noordoost georiënteerde verhoogde rug ligt. Op deze kwelderwal liggen de terpen van groep 17A. Aan de noordelijke zijde wordt het object nog fraai begrensd door een karakteristieke randsloot. Mogelijk vormt deze sloot een voortzetting van die sloot die vrijwel deze gehele terpencluster aan de noordwestelijke zijde begrenst.

De aanleg van de spoorlijn heeft het terpterrein ernstige schade toegebracht. De archeologische waarde van 5H-63II is hierdoor verminderd. Door het doorbreken van de terpencluster is de cultuurlandschappelijke waarde van deze terp en van de terpencluster als geheel in waarde achteruit gegaan. Daarnaast hebben de veranderingen aan de zuidoostelijke en het opheffen van de noordoostelijke boerderijplaats de visuele waarde verminderd.

Samenvattend kan echter gesteld worden dat 5H-63II voor een groot gedeelte nog intact lijkt. De huidige waarde van het archeologisch bodemarchief kan echter op grond van het archiefonderzoek niet goed bepaald worden. Onderzoek ter plaatse (booronderzoek) zal hierover duidelijkheid dienen te verschaffen.

Figuur 60: Topografische situatie van terrein 5H-63II en de plaats van de boringen.

2.10.4 Booronderzoek

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (archeologische waarneming) booronderzoek
3. **Datum waarneming:** 21 maart 1996
4. **Waarnemer:** T.M. Perger
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** T.M. Perger
8. **Beschrijvingsdatum:** 22 maart 1996
9. **Grondgebruik:** akkerland
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** op het terrein is slechts een beperkt booronderzoek uitgevoerd. Verspreid over de akker zijn in totaal drie boringen gezet (Fig. 60). In B01 zijn geen archeologische lagen aangetroffen. De bouwvoor rust direct en scherp begrensd op de natuurlijke ondergrond. In B02 en B03 is daarentegen nog een dunne archeologische laag aangetroffen van maximaal 0,20 m dik (B03). De top is vrij homogeen van karakter en wordt naar beneden toe enigszins gelaagd. De laag bevat een geringe hoeveelheid vondstmateriaal (houtskoolspikkels en verbrande kleibrokken).
11. **Vondsten:** –
12. **Conclusie waarneming:** op grond van deze waarneming kan gesteld worden dat zich in de bodem nog een archeologische laag van geringe dikte bevindt. Voor zover het beperkte booronderzoek een interpretatie toelaat, lijkt deze laag zich naar het centrum van het perceel toe te verdikken. Aan de randen van het perceel lijkt ze geheel te ontbreken. Het homogene karakter geeft aan dat een deel van de archeologische laag door ploegen of anderszins is aangetast.

2.10.5 Planologie A

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend
2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) planologisch onderzoek
3. **Datum waarneming:** 6 maart 1996
4. **Waarnemer:** S. Wentink
5. **Melder:** n.v.t.
6. **Datum melding:** n.v.t.
7. **Beschrijver:** S. Wentink
8. **Beschrijvingsdatum:** 6 maart 1996
9. **Grondgebruik:** –
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het betreft een planologische waarneming van relevante plannen en verordeningen op provinciaal niveau. Gekeken is welk provinciaal beleid en/of bescherming op het terrein van toepassing is. In het Streekplan Friesland 1994 valt het terrein binnen het gebied 'landbouw met het accent op akkerbouw, melkveehouderij, inplaatsing melkveehouderij en (beperkte) intensieve veehouderij'. Dit betekent dat de instandhouding en verdere ontwikkeling van de pootaardappelteelt en melkveehouderij van belang zijn. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor vollegrondsgroenteteelt en bloembollenteelt. Planologische veiligstelling van archeologische elementen dient door de gemeenten gerealiseerd te worden. Een kaart waarop het onderhavige terrein en andere archeologische terreinen staan aangegeven, ontbreekt. In het Provinciaal Milieubeleidsplan 1994-1997 is het terrein niet aangewezen als 'facultatief milieubeschermingsgebied'. Dit komt omdat het terrein in het als bijlage in het Milieubeleidsplan opgenomen Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden ook niet tot één van de clusters 'archeologische monumenten' en 'terpen en vuursteenvindplaatsen' behoort. In het Waterhuishoudingsplan Friesland 1992-1995 valt het terrein in het 'noordelijke complex van poldersystemen'. Gebieden die tot dit complex behoren, hebben de functie

'landbouw met plaatselijk natuurwaarden'. Het terrein valt echter niet samen met deze natuurwaarden.

In de Ontgrondingenverordening Friesland wordt het terrein niet met name genoemd. Wel zullen bij een aanvraag voor een ontgrondingsvergunning alle betrokken belangen meegewogen worden. Ontgrondingen in het kader van de normale uitoefening van land-, tuin- of bosbouwbedrijf, zoals frezen, eggen, spitten en aanaarden, kunnen zonder een ontgrondingsvergunning uitgevoerd worden. Voor egalisatie is wel een ontgrondingsvergunning nodig, voor zover hiervoor geen aanlegvergunning is vereist in een geldend bestemmingsplan.

Het gebied ligt noch in een relatienotagebied, noch in een gebied dat tot de provinciale ecologische hoofdstructuur behoort.

11. **Vondsten:** –

12. **Conclusie waarneming:** in het Streekplan wordt het terrein niet expliciet genoemd en staat het niet op een kaart weergegeven. Aanbevolen wordt in het Streekplan een kaart op te nemen met daarop aangegeven het onderhavige en andere archeologisch waardevolle terreinen. Daarnaast wordt aanbevolen in andere provinciale plannen c.q. beleid, zoals het waterhuishoudingsplan, het ontgrondingenbeleid en het natuurbeleid, eveneens aandacht te besteden aan de aanwezigheid en het behoud van archeologische waarden. Tenslotte wordt geadviseerd het terrein als 'facultatief milieubeschermingsgebied' aan te wijzen

2.10.6 Planologie B

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend

2. **Waarnemingstechniek:** (indirect-archeologische waarneming) planologisch onderzoek

3. **Datum waarneming:** 6 maart 1996

4. **Waarnemer:** S. Wentink

5. **Melder:** n.v.t.

6. **Datum melding:** n.v.t.

7. **Beschrijver:** S. Wentink

8. **Beschrijvingsdatum:** 6 maart 1996

9. **Grondgebruik:** –

10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het betreft een planologische waarneming van het vigerende gemeentelijke bestemmingsplan en de gemeentelijke monumentenverordening. Gekeken is welk beleid en/of bescherming op het terrein van toepassing is. Het vigerende bestemmingsplan voor het terrein is het Bestemmingsplan Buitengebied 1988 van de gemeente Menaldumadeel. Het terrein heeft naast de bestemming 'agrarische doeleinden' tevens de aanduiding 'landschappelijk waardevolle gebieden'. De aanduiding 'landschappelijk waardevolle gebieden' houdt in dat er een aanlegvergunning nodig is voor de aanleg van leidingen, het bebossen van gronden, het ontgronden, egaliseren en ophogen van het terrein, het graven, dempen of verleggen van sloten en andere watergangen en het voor het vellen, rooien of snoeien van houtgewas.

Het terrein geniet geen bescherming via de gemeentelijke monumentenverordening.

11. **Vondsten:** –

12. **Conclusie waarneming:** het onderhavige terrein heeft geen of een geringe archeologische waarde. Vanwege deze geringe archeologische waarde hoeft het terrein niet op de plankaart van Bestemmingsplan Buitengebied 1988 van de gemeente Menaldumadeel gezet te worden. Wel wordt aanbevolen om in geval van onomkeerbare ingrepen rekening te houden met de mogelijk aanwezige archeologische waarden.

3 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

3.1 ALGEMEEN

In dit hoofdstuk worden de conclusies en aanbevelingen aangaande de waarde en de bescherming van de tien onderzochte terreinen van de terpencluster van Welsrijp samengevat.

Acht van de onderzochte (AMF-)terreinen zijn terpen of terpdelen. De twee resterende terreinen (de AMF-terreinen 5G-116 en 5G-118) zijn terpen of vlaknederzettingen. De meeste terreinen of althans de oorspronkelijke, volledige terpen zijn deels ook verhoogde boerderijplaats (5G-111, 5G-112 en 5H-63I) of daarmee te associëren (naastgelegen). Voorbeelden van de laatste groep zijn de AMF-terreinen 5G-114, 5G-115, 5G-116, 5H-62 en 5H-63II. Twee terreinen of althans de oorspronkelijke volledige terpen zijn ook dorpsgebied (5G-112 en 5G-113).

Het onderzoek heeft uitgewezen dat vijf van de onderzochte terreinen archeologisch waardevol zijn: 5G-111, 5G-114, 5G-116, 5G-118 en 5H-62. Voor deze vijf waardevolle terreinen wordt aanbevolen te streven naar een optimaal behoud, door alle denkbare vormen van aantasting tot een minimum te beperken of te voorkomen. De waarde van deze vijf terreinen is dusdanig hoog, dat aan hun bescherming een hoge prioriteit dient te worden gegeven, zeker wanneer hun kwetsbaarheid wordt verdisconteerd. Om hun grote kwetsbaarheid moeten met name de AMF-terrein 5G-114 en 5G-116 worden genoemd. AMF-terrein 5G-116 is als akkerland in gebruik of aantoonbaar onderhevig (geweest) aan aantasting. Met name de reeds uitgevoerde dan wel onverhoopte toekomstige schaalvergroting en overbouwning zullen grote nadelige gevolgen (kunnen) hebben.

De bescherming van de onderzochte terreinen is thans niet optimaal en behoeft verbetering. Per terrein worden daartoe specifieke aanbevelingen gedaan in de catalogus (Hoofdstuk 2). Maatregelen voor een beter behoud en beheer zouden overigens niet alleen gericht moeten zijn op de afzonderlijke terreinen, maar ook op hun omgeving: de waarde van het geheel is groter dan de som der delen. Zo is elk archeologisch terrein onderdeel van een groter geheel: de terreinen vormen samen de terpencluster van Welsrijp. Breder gezien is de archeologie slechts één van de componenten die het gebied vormen. Naast archeologische aspecten bepalen ook (cultuur)landschappelijke en cultuurhistorische elementen (zoals karakteristieke verkaveling, een enkele verhoogde akker, boerderijplaatsen, het dorp Welsrijp en een mogelijk gefrustreerd dorp op de westelijke helft van de cluster) het beeld van de omgeving. Het is daarom belangrijk om bij de ontwikkeling en praktische uitvoering van beleid en bij het geven van voorlichting een integrale aanpak voor te staan. Onderstaande conclusies en aanbevelingen hebben daarom niet alleen betrekking op de afzonderlijke terreinen, maar ook op hun omgeving. Alle cursieve begrippen worden toegelicht in RAAP-rapport 75 (De Langen e.a., 1998a).

3.2 CONCLUSIES

Karakterisering van de terreinen

Acht van de onderzochte (AMF-)terreinen zijn terpen of terpdelen. De twee resterende terreinen (AMF-terreinen 5G-116 en 5G-118) zijn terpen of vlaknederzettingen. De meeste terreinen of althans de oorspronkelijke, volledige terpen zijn deels ook verhoogde boerderijplaats (5G-111, 5G-112 en 5H-63I) of daarmee te associëren (naastgelegen) zoals 5G-114, 5G-115, 5G-116, 5H-62 en 5H-63II. Twee terreinen of althans de oorspronkelijke volledige terpen zijn ook dorpsgebied (5G-112 en 5G-113).

Datering van de terreinen

De terpen en vlaknederzettingen dateren uit de Late IJzertijd.

Kader 1: omvang van de archeologische gebieden waarbinnen de terreinen liggen

Van de omvang van het archeologische gebied waarbinnen de onderzochte terreinen liggen, is een goede indruk verkregen, tenminste wanneer het de oorspronkelijke, totale omvang van de desbetreffende terpen betreft. Vanzelfsprekend is de omvang van de archeologische gebieden waarbinnen geen veldwerk is verricht onder voorbehoud. Aangetekend moet worden dat met de begrenzing van de onderzochte terreinen niet gelijk ook het gehele archeologische gebied van de terpencluster van Welsrijp bepaald is. Zo kunnen enkele (mogelijke en/of verdwenen) terpen worden aangewezen die ook tot deze groep behoren. Deze terreinen verdienen nader onderzoek. Ook het gebied tussen 5H-62 en 5H-63I/II verdient nader onderzoek.

Kader 2: plaats van de terreinen binnen de archeologische omgeving

De onderzochte terreinen vormen samen de terpencluster van Welsrijp. Ze liggen zuidelijk van de terpen van groep 16 die dateren uit de Late IJzertijd/het begin van de jaartelling (RAAP-rapporten 208, 238 en 239: De Langen e.a., 1999a, 1999b & 1999c). Groep 16 ligt ten zuiden van de terpenreeks Wijnaldum-Berlikum (groep 15; RAAP-rapporten 182, 183 en 187: De Langen e.a., 1997a, 1997b & 1997c), waarvan de meeste terpen uit de 2^e eeuw na Chr. dateren. Ten oosten en zuiden van de terpencluster van Welsrijp bevinden zich de terpen op de kwelderwallen die in de Midden IJzertijd bewoond zijn geraakt. Deze kwelderwallen omzomen de voormalige brede Boornemonding. Langs en in deze monding bevinden zich andere terpen die even oud zijn als de terpencluster van Welsrijp: de terpen van de groepen 17C (De Langen e.a., 2000b) en 17B.

Kader 3: landschappelijke aspecten van de nabije omgeving

Geomorfologische en bodemkundige aspecten van de natuurlijke ondergrond onder en rond de terpencluster zijn van wezenlijke invloed geweest op de archeologie van de onderzochte terreinen. De terpen van groep 17A liggen waarschijnlijk op een kwelderwal.

Kader 4: cultuurlandschappelijke aspecten van de nabije omgeving

Voor de terpen van de cluster geldt dat hun afzonderlijke vorm niet meer zo duidelijk uit de verkaveling naar voren komt als dat bij sommige andere terpenreeksen nog wel het geval is. Hoewel enkele fraaie terpsloten tot op heden zijn bewaard, is zoals elders al eerder moest worden vastgesteld, ook binnen en rond de terpencluster van Welsrijp sprake van voortschrijdende schaalvergroting.

Kader 5: cultuurhistorische aspecten van de nabije omgeving

In de nabijheid van de onderzochte terreinen bevinden zich ook elementen die de mens aanbracht na de eigenlijke terpentijd, toen men minder afhankelijk was van de natuurlijke omstandigheden. De historisch meest belangrijke elementen zijn een aantal boerderijplaatsen en het dorp Welsrijp.

Waarde 1: de archeologische waarde van de terreinen

Vijf van de onderzochte terreinen zijn archeologisch waardevol, niet alleen om hun archeologische sporen, maar ook vanwege het feit dat zij samen met andere terreinen de terpencluster van Welsrijp vormen (AMF-terreinen 5G-111, 5G-114, 5G-116, 5G-118 en 5H-62).

Waarde 2: landschappelijke waarde van de terreinen

Alle terreinen hebben een landschappelijke waarde gezien hun ligging op een kwelderwal. Aangenomen mag worden dat de meeste terreinen belangrijke informatie over het (ontstaan van het) landschap hebben geconserveerd. Deze informatie is juist zo waardevol omdat de indruk bestaat dat de directe omgeving buiten de terpen danig is aangetast. De landschappelijke waarde van de terreinen verdient nadere studie.

Waarde 3: cultuurlandschappelijke waarde van de terreinen

Dankzij hun zichtbaarheid hebben de AMF-terreinen 5G-111, 5G-112, 5G-113, 5G-114, 5G-116, 5G-118, 5H-62 en 5H-63I een cultuurlandschappelijke waarde.

Waarde 4: cultuurhistorische waarde van de terreinen

Dankzij de aanwezigheid van boerderijplaatsen en het dorp Welsrijp is aan alle onderzochte terreinen expliciet een cultuurhistorische waarde toe te kennen met uitzondering van AMF-terrein 5G-118.

Specifieke bedreiging van de terreinen

In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat ploegen op een archeologisch terrein, zeker wanneer het een verhoging betreft waarvan de oorspronkelijke begrenzingen recentelijk zijn opgeheven, schadelijk is voor het bodemarchief (zie De Langen & Hommes, 1998; De Langen & Nierstrasz, 1998). Diepe ontwatering is op termijn eveneens bijzonder nadelig. Deze algemene vormen van bedreiging dienen dus zoveel mogelijk te worden beperkt of voorkomen. Dat geldt ook voor nieuwbouw, schaalvergroting, egalisatie en diepploegen, waarvan in zekere zin een constante dreiging uitgaat. Specifieke vormen van bedreiging zijn voor groep 17A in zoverre geconstateerd dat de waardevolle terreinen bijzonder kwetsbaar zijn voor ploegen dan wel egalisatie en nieuwbouw.

3.3

AANBEVELINGEN

Prioriteiten behoud

Het onderzoek heeft uitgewezen dat vijf van de onderzochte terreinen archeologisch waardevol zijn: de AMF-terreinen 5G-111, 5G-114; 5G-116; 5G-118 en 5H-62. Voor deze vijf waardevolle terreinen wordt aanbevolen te streven naar een optimaal behoud, door alle denkbare vormen van aantasting tot een minimum te beperken of te voorkomen. De waarde van deze vijf terreinen is dusdanig hoog, dat aan hun bescherming een hoge prioriteit dient te worden gegeven, zeker wanneer hun kwetsbaarheid wordt verdisconteerd. Om hun grote kwetsbaarheid moeten met name de AMF-terreinen 5G-114 en 5G-116 worden genoemd. AMF-terrein 5G-116 is als akkerland in gebruik of aantoonbaar onderhevig (geweest) aan aantasting. Met name de reeds uitgevoerde dan wel onverhoopte toekomstige schaalvergroting zal grote nadelige gevolgen (kunnen) hebben.

Omvang te beschermen terreinen

Van de AMF-terreinen 5G-114, 5G-116 en 5H-118 is de omvang zoals weergegeven op de AMF correct. Van de AMF-terreinen 5G-111 en 5H-62 is voorgesteld de omvang van het te beschermen terrein te vergroten. Van de AMF-terreinen 5G-112, 5G-113, 5G-115 en 5H-63I (zoals weergegeven op de AMF) is voorgesteld de aangegeven terreinen van de AMF te verwijderen. Door middel van nieuw onderzoek naar de waarde en omvang van de oorspronkelijke grotere terpen 5G-111/5H-62, 5G-112, 5G-113 en 5H-63I/II dient de noodzaak tot bescherming en de omvang van de eventueel te beschermen terreinen te worden bepaald.

Voorlichting

Het is raadzaam om de gemeenten Franekeradeel, Littenseradiel en Menaldumadeel voor te lichten met betrekking tot de archeologische waarden in hun grondgebied en de beschermende werking die van hun bestemmingsplannen kan uitgaan. Voorlichting en communicatie met betrokkenen kan het draagvlak voor de archeologie vergroten. Deze voorlichting dient bij voorkeur niet eenmalig te zijn. Met betrekking tot de gemeenten Franekeradeel en Littenseradiel zijn de eerste stappen overigens al gezet (De Langen e.a., 1993 & 1996). Tevens wordt aanbevolen ook de provincie en andere instanties die van invloed (kunnen) zijn op de bescherming van groep 17A voor te lichten. Behalve dat beleidsmakers goed op de hoogte gebracht moeten worden, dienen ook de eigenaren en grondgebruikers nader geïnformeerd te worden.

Voorgestelde bestemming

Voor het onderzochte terrein in Franekeradeel (5G-118) is aanbevolen (De Langen e.a., 1996: 163-164) om het op de plankaart van het Bestemmingsplan Buitengebied Franekeradeel 1994 (concept) te plaatsen als 'archeologisch waardevol'. Voor de onderzochte terreinen in de gemeente Littenseradiel is voor de AMF-terreinen 5G-111, 5G-114, 5G-116 en 5H-62 geadviseerd ze te plaatsen op de plankaart van het Bestemmingsplan Buitengebied-West 1994 van de gemeente Littenseradiel als zijnde 'terreinen van oudheidkundige betekenis'. De AMF-terreinen 5G-112, 5G-113 en 5G-114 hebben geen gemeentelijke bescherming nodig in de zin van plaatsing op een gemeentelijke bestemmingsplankaart. Wel wordt geadviseerd om in geval van onomkeerbare ingrepen rekening te houden met de mogelijk aanwezige waarden.

Voor de onderzochte terreinen in de gemeente Menaldumadeel (5H-63I/II) wordt aanbevolen ze niet op de plankaart op de Bestemmingsplankaart Buitengebied 1988 van de gemeente Menaldumadeel te zetten als zijnde 'archeologisch waardevol'. Het nader onderzoek dat geadviseerd is, kan dit advies wijzigen. Wel wordt geadviseerd om in geval van onomkeerbare ingrepen rekening te houden met de mogelijk aanwezige waarden.

Monumentenwet 1988

Met betrekking tot bescherming ingevolge de Monumentenwet 1988 wordt voor de terreinen 5G-111, 5G-114, 5G-116, 5G-118 en 5H-62 geadviseerd de status van monument (zo snel mogelijk) te verlenen. Met betrekking tot terrein 5H-63I wordt geadviseerd het op de nieuwe Archeologische Monumentenkaart Friesland te plaatsen als zijnde een terrein van archeologische waarde. De AMF-terreinen 5G-112, 5G-113 en 5G-115 kunnen worden afgevoerd.

Gebiedsgericht Milieubeleid

Ten aanzien van Gebiedsgericht Milieubeleid wordt geadviseerd te onderzoeken of het mogelijk is om op de terreinen beheersplannen van kracht te laten worden die een betere bescherming van het bodemarchief bewerkstelligen. Naast het in beheersplannen opnemen van beschermende maatregelen ten aanzien van beheer en grondgebruik, zouden (indien mogelijk) tevens restauratiemogelijkheden bestudeerd moeten worden. Deze aanbevelingen gelden voor de terreinen 5G-111, 5G-114, 5G-116, 5G-118 en 5H-62. Voor de AMF-terreinen 5G-112, 5G-113, 5G-115 en 5H-63I/II worden geen specifieke adviezen gedaan.

Onder restauratiemaatregelen kunnen worden begrepen:

1. het in oude staat terugbrengen van de oudst bekende begrenzingen;
2. het door ophoging ongedaan maken van recente egalisatie;
3. het verhogen van de grondwaterstand.

Beheersmaatregelen kunnen gericht zijn op het (zoveel mogelijk) voorkomen van:

1. diepe doorworteling;
2. ploegen;
3. grondbewerkingen die dieper gaan dan de bouwvoor;
4. elke vorm van verzuring (t.g.v. bijv. mestinjectie) en verdroging;
5. het aanbrengen van drainage of andere ondergrondse leidingen.

Ten aanzien van het grondgebruik, wordt (indien het haalbaar is) geadviseerd:

1. het terrein permanent als grasland in gebruik te nemen/te houden;
2. en het te laten beweiden door schapen.

De maatregelen die ten behoeve van de restauratie nodig zijn, zijn in principe eenmalig. Voorkomen moet worden dat deze restauratiemaatregelen na uitvoering ongedaan gemaakt worden. Dit kan in het beheersplan worden opgenomen en eventueel tevens via het gemeentelijke bestemmingsplan worden geregeld. Ook de beheersmaatregelen kunnen in zowel het beheersplan als het bestemmingsplan worden geregeld. Het specifieke grond-

gebruik kan alleen door middel van het beheersplan worden vastgelegd. Een beheersplan heeft alleen zin en kan bij hoge kosten alleen dan verantwoord worden, wanneer het plan gedurende een lange periode van kracht is. Opgemerkt dient te worden dat de twee van de tien terreinen als akkerland in gebruik zijn dan wel elk moment weer als akkerland in gebruik genomen kunnen worden. Dit brengt met zich mee dat aan de uitvoering van optimale beheersplannen hoge structurele kosten verbonden zijn.

In verband met het onderzoek naar de mogelijkheden van bescherming via beheersplannen kunnen nog de volgende aanbevelingen worden gedaan:

1. bij de uitvoering van de beheersplannen dient de vrijwillige medewerking van de huidige eigenaar/gebruiker voorop te staan;
2. het project Bescherming op Maat zou gekoppeld kunnen worden aan het onderzoek met betrekking tot aangepaste bedrijfsvoering op Groninger wierden, zoals dat uitgevoerd wordt door de provincie Groningen en de ROB;
3. onderzocht zou moeten worden of het feit dat de terpencluster van Welsrijp ook een (cultuur-)landschappelijke en cultuurhistorische betekenis heeft, de archeologische bescherming kan ondersteunen en de financiële middelen die nodig zijn voor de bescherming, kan verruimen;
4. onderzocht zou moeten worden in hoeverre aankoop van de terpen een oplossing kan bieden wanneer een structurele uitvoering van de beheersplannen in de huidige situatie niet haalbaar is.

Cultuurhistorische en (cultuur-)landschappelijke waarden

Ten behoeve van de bescherming van de archeologische objecten is het raadzaam te verduidelijken dat deze ook een cultuurhistorische en een (cultuur-)landschappelijke waarde (kunnen) hebben. Om deze reden wordt geadviseerd de cultuurhistorische en (cultuur-)landschappelijke waarde van de terpencluster van Welsrijp nader te laten bepalen. Vooruitlopend op dit onderzoek kan, mede gezien het bovenvermelde, gesteld worden dat aan de meeste terpen van de terpencluster van Welsrijp deze toegevoegde waarden kunnen worden toegekend. Dit dankzij de aanwezigheid van een kwelderwal, oude sloten, historische boerderijplaatsen en één of twee historische terpdorpen. Geadviseerd wordt ten aanzien van deze objecten archeologisch beleid te ontwikkelen met als doel de belangrijkste objecten te beschermen. Tevens wordt aangeraden bij onverhoopte onomkeerbare ingrepen op objecten met een cultuurhistorische en/of (cultuur)landschappelijke waarde archeologische waarnemingen uit te voeren. Meer specifiek kan het volgende worden opgemerkt:

1. bepaalde *kwelderwallen*, waaronder overigens niet de kwelderwal in het gebied van groep 17A, worden door de provincie reeds beschermd om hun landschappelijke waarde. Geadviseerd wordt aansluiting te zoeken bij deze bescherming. De ontwikkeling en opbouw van kwelderwallen behoeft overigens nadere studie;
2. hoewel karakteristieke *sloten* hoofdzakelijk van cultuurlandschappelijke waarde zijn, zijn bepaalde sloten ook van archeologische betekenis. Het betreft sloten die langs hoogteverschillen lopen en deze zodoende conserveren. Te denken valt aan de oorspronkelijk terpsloten. Het opheffen van dergelijke sloten is nadelig voor het bodemarchief. Om deze reden wordt geadviseerd archeologisch beleid te ontwikkelen met betrekking tot karakteristieke sloten. Dit beleid zou gericht kunnen worden op de conservering of restauratie van de belangrijkste sloten, waaronder in ieder geval de (oorspronkelijke) terpsloten;
3. in de Middeleeuwen werden naast de terpen *verhoogde akkers* aangelegd, zowel op de top van de kwelderwal als ten zuiden daarvan. Verhoogde akkers hebben een landschappelijke waarde gezien hun directe relatie met het natuurlijke reliëf, een cultuurlandschappelijke waarde omdat zij een onmisbaar onderdeel zijn van het oude boerenland en een archeologische waarde wanneer zij informatie herbergen over de bestaansmiddelen van de terpbewoners. In een enkel geval herbergt een verhoogde akker zelfs nederzettingssporen (zie De Langen e.a., 1999a). Er zijn niet veel verhoogde akkers beschermd. Mogelijk bij gebrek aan gericht onderzoek, zijn verhoogde akkers binnen de terpencluster van Welsrijp nog niet aangetoond.

4. *historische boerderijplaatsen* die op en/of naast terpen liggen, herbergen veelal een schat aan archeologische en cultuurhistorische gegevens. Wanneer zij op de terp liggen, dekken zij informatie over de eigenlijke terpentijd af (zie bijv. De Langen e.a., 1993 & 1994). Bovendien bevatten deze plaatsen vanzelfsprekend informatie over het boerenbedrijf zelf. Deze gegevens zijn van groot belang voor de studie naar de laatste fase van de terpentijd (toen boerenbedrijven naar de terpranden verschoven of zelfs buiten de terpen kwamen te liggen) en de ontwikkeling en de gebruiksmogelijkheden van het landschap. Het onderzoek naar deze boerderijplaatsen kan licht laten schijnen op de ontwikkeling van het enkelvoudige boerenbedrijf uit de oorspronkelijke samengestelde boerennederzettingen (vgl. ook De Langen & Noomen, 1996). Ondanks de archeologische en cultuurhistorische waarde zijn boerderijplaatsen veelal niet beschermd. Boerderijplaatsen bevinden zich (waarschijnlijk) op en/of naast 5G-111, 5G-112, 5G-114, 5G-115, 5G-116, 5H-62, 5H-63I en 5H-63II. In de nabijheid van de terpencluster van Welsrijp bevinden zich nog andere boerderijplaatsen met een archeologische waarde en een cultuurhistorische waarde. Het is raadzaam archeologisch onderzoek naar historische boerderijplaatsen te stimuleren en de resultaten van dit onderzoek te integreren met historisch onderzoek, bijvoorbeeld naar de laat-middeleeuwse bewoners van de boerderijplaatsen (vgl. Noomen, 1994, 1996a, 1996b & 1996c);
5. veel Friese boerderijplaatsen werden in de Late Middeleeuwen en/of Nieuwe tijd uitgebreid tot *stins- en/of stateterreinen* (zie De Langen e.a., 2000k). Dergelijke plaatsen kunnen van groot belang zijn voor het begrip van de sociaal-economische ontwikkelingen na de eigenlijke terpentijd. Hoewel ze als type terreinen geenszins op de AMF ontbreken, zijn veel stins- en stateterreinen onbeschermd. Dit is duidelijk een gemis wanneer het terreinen betreft die te associëren zijn met een archeologisch complex. Mogelijk bevinden zich dergelijke terreinen ook in en bij de terpencluster van Welsrijp. Het is raadzaam archeologisch onderzoek naar stins-/stateterreinen te stimuleren en de resultaten van dit onderzoek te integreren met historisch onderzoek, bijvoorbeeld naar de laat-middeleeuwse bewoners (vgl. Noomen, 1994, 1996a, 1996b & 1996c);
6. onder veel *historische terpdorpen* ligt niet alleen het bodemarchief van het dorp, maar tevens een uitgestrekte terp die ouder is dan het dorp zelf. De dorpsterpen zijn uiterst belangrijk voor het begrip van het ontstaan van verzorgende centra, maar ze zijn in de praktijk vaak onbeschermd (De Langen, 1996a; vgl. De Langen e.a., 1996c). Een dergelijke dorp (Welsrijp) heeft zich ook ontwikkeld binnen de terpencluster van Welsrijp. Mogelijk bevindt zich binnen de terpencluster ook een gefrustreerd terpdorp. Het is zinvol archeologisch onderzoek naar historische terpdorpen te stimuleren. Het is raadzaam de resultaten van dit onderzoek te integreren met historisch onderzoek, bijvoorbeeld naar de laat-middeleeuwse bewoners (vgl. Noomen, 1994, 1996a, 1996b & 1996c).

Erfgoedplanning/cultuurtoerisme

Het bodemarchief kan een economisch nut hebben. Duidelijk zichtbare terpen kunnen bijvoorbeeld cultuurtoerisme aantrekken, wanneer zij daartoe op de juiste wijze worden aangewend. Erfgoedplanning biedt in dit geval een theoretisch en inmiddels ook steeds meer praktisch kader (vgl. Asworth, 1994; De Langen, 1996b). Een archeologisch terrein is met name van waarde voor erfgoedplanning/cultuurtoerisme wanneer het vanaf de openbare weg goed zichtbaar is en een (visueel) verband met andere terreinen heeft. De terpencluster van Welsrijp is als geheel geschikt voor de ontwikkeling van cultuurtoerisme. De terpen zijn over het algemeen goed zichtbaar en goed bereikbaar. Bovendien zijn in de nabijheid van de groep andere objecten met een cultuurtoeristische waarde aanwezig.

LITERATUUR

- ASWORTH, G.J., 1994. *De pijl des tijds in het ruimtelijk doel: erfgoedplanning voor een actueel gebruik van het verleden*. Groningen.
- EELHOFF, W., 1844. Gemeente Baarderadeel. Kaartblad uit: *Nieuwe atlas van de provincie Friesland*. Uitgave 1859, Leeuwarden. Uitgave 1859, Leeuwarden.
- EELHOFF, W., 1851. Gemeente Hennaarderadeel. Kaartblad uit: *Nieuwe atlas van de provincie Friesland*. Uitgave 1859, Leeuwarden.
- EELHOFF, W., 1852. Gemeente Franekeradeel. Kaartblad uit: *Nieuwe atlas van de provincie Friesland*. Uitgave 1859, Leeuwarden. Uitgave 1859, Leeuwarden.
- EELHOFF, W., 1851. Gemeente Menaldumadeel. Kaartblad uit: *Nieuwe atlas van de provincie Friesland*. Uitgave 1859, Leeuwarden.
- FRIES MUSEUM/ROB, 1984. *Archeologische Monumenten in Friesland*. Leeuwarden/Amersfoort.
- HALBERTSMA, H., 1963. *Terpen tussen Vlie en Eems*. Groningen.
- LANGEN, G.J. DE, 1996a. Terpzolen, dorpsterpen en een actieplan. *Fryslân II* (3): 14-16.
- LANGEN, G.J. DE, 1996b. Enkele akkers bij Dongjum: erfgoedplanning in het Friese koninkrijk. *Fryslân II* (4): 17-19.
- LANGEN, G.J. DE, 1996c. Stiens, gemeente Leeuwarderadeel. Archeologisch onderzoek naar de kerkterp. *RAAP-rapport* 218. Stichting RAAP, Amsterdam.
- LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, W. PRUMMEL, J. SCHELVIS, E. TAAYKE, J. WILLEMSSEN & M.H. WISPELWEY, 1994. Een korte verkenning te Bolland bij Lions (Fr.). *Paleo-aktueel* 5: 74-79.
- LANGEN, G.J. DE, & P.N. NOOMEN, 1996. Het boerenbedrijf. In: G.J. DE LANGEN, J.A. Mol, P.N. Noomen & L. Oldersma (RED.); *Verborgene Verleden Belicht. Introductie tot het historische en archeologische archief van Friesland*: pag. 6-7. Leeuwarden.
- LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER & M.H. WISPELWEY, 1993. Een archeologische waardering in het kader van het Bestemmingsplan Littenseradiel Buitengebied West. *RAAP-notitie* 60. Stichting RAAP, Amsterdam.
- LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 1996. Gemeente Franekeradeel. Archeologisch onderzoek ten behoeve van het Bestemmingsplan Buitengebied 1995. *RAAP-rapport* 145. Stichting RAAP, Amsterdam.
- LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 1997a. Provincie Fryslân. De terpencluster van Wijnaldum (groep 15A), gemeente Franekeradeel; waarderend archeologisch onderzoek. *RAAP-rapport* 182 (BOM-rapport 2). Stichting RAAP, Amsterdam.
- LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 1997b. Provincie Fryslân. De terpencluster van Dongjum (groep 15B), gemeente Franekeradeel; waarderend archeologisch onderzoek. *RAAP-rapport* 183 (BOM-rapport 3). Stichting RAAP, Amsterdam.
- LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 1997c. Provincie Fryslân. De terpenreeks Boer-Ried-Berlikum (groep 15C), gemeenten Franekeradeel en Menaldumadeel; waarderend archeologisch onderzoek. *RAAP-rapport* 187 (BOM-rapport 4). Stichting RAAP, Amsterdam.
- LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 1998. Toelichting bij de rapporten van het Project 'Bescherming op Maat'. Archeologisch project in het kader van de bijdragenregeling Bodembeschermingsgebieden Friesland. *RAAP-rapport* 75 (BOM-rapport 1). Stichting RAAP, Amsterdam.
- LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 1999a. Provincie Fryslân. De terpenreeks Westerend-Schalsum-Peins-Slappeterp (groep 16A), gemeenten Franekeradeel en Menaldumadeel; waarderend archeologisch onderzoek. *RAAP-rapport* 208 (BOM-rapport 8). Stichting RAAP, Amsterdam.
- LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 1999b. Provincie Fryslân. De terpengroep van Schingen (groep 16B), gemeenten Franekeradeel en Menaldumadeel; waarderend archeologisch onderzoek. *RAAP-rapport* 238 (BOM-rapport 9). Stichting RAAP, Amsterdam.
- LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 1999c. Provincie Fryslân. De terpenreeks Lankum-Franeker-Salverd-Zweins-Wobbemastate (groep 16C), gemeenten Franekeradeel en Menaldumadeel; waarderend archeologisch onderzoek. *RAAP-rapport* 239 (BOM-rapport 10). Stichting RAAP, Amsterdam.

- LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 2000b. Provincie Fryslân. De terpengroep van Herbayum en Lutjelollum (groep 17C), gemeenten Harlingen, Franekeradeel en Littenseradiel; waarderend archeologisch onderzoek. *RAAP-rapport* 240 (BOM-rapport 11). Stichting RAAP, Amsterdam.
- LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 2000k. Provincie Fryslân. Stinsen, states en versterkingen (groep 9): terreinen onderzocht in 1992-1996; waarderend archeologisch onderzoek. *RAAP-rapport* 260 (BOM-rapport 20). Stichting RAAP, Amsterdam.
- LANGEN, G.J. DE, & H.W. HOMMES, 1998. Metaaldetectie Noord-Westergo 1992-1996. *RAAP-rapport* 298 (BOM-rapport 22). Stichting RAAP, Amsterdam.
- LANGEN, G.J. DE, & E.F. NIERSTRASZ, 1998. Veldkarteringen Westergo 1992-1996. *RAAP-rapport* 299 (BOM-rapport 23). Stichting RAAP, Amsterdam.
- NOOMEN, P.N., 1994. Consolidatie van familiebezit en status in laat-middeleeuws Friesland. In: J.A. Mol (red.); *Zorgen voor zekerheid. Studies over Friese testamenten in de 15de en 16de eeuw*: 73-174. Leeuwarden.
- NOOMEN, P.N., 1996a. Tjitsma geen eliteterp. In: G.J. DE LANGEN, J.A. MOL, P.N. NOOMEN & L. OLDERSMA (RED.); *Verborgten Verleden Belicht. Introductie tot het historische en archeologische archief van Friesland*, p. 10-11. Leeuwarden.
- NOOMEN, P.N., 1996b. De historische naam: Goslinga. In: G.J. de Langen, J.A. MOL, P.N. NOOMEN & L. OLDERSMA (RED.); *Verborgten Verleden Belicht. Introductie tot het historische en archeologische archief van Friesland*: 48-49. Leeuwarden.
- NOOMEN, P.N., 1996c. Liauckemastate bij Sexbierum. In: G.J. de Langen, J.A. MOL, P.N. NOOMEN & L. OLDERSMA (RED.); *Verborgten Verleden Belicht. Introductie tot het historische en archeologische archief van Friesland*: 50-53. Leeuwarden.
- RYKSARGYF YN FRYSLÂN, ca. 1830. *Kadastrale Atlas Friesland, opname ca. 1830*.
- ROBAS/TOPOGRAFISCHE DIENST, 1989. *Foto-atlas van Friesland, schaal 1:14.000*. Den Ijp/Emmen.
- ROBAS, 1990. *Chromotopografische Kaart des Rijks schaal 1:25.000 (ca. 1920)*. Den Ijp.
- SCHOTANUS, B., 1664. *Beschrijvinghe der Heerlijkheit Friesland*. Leeuwarden.
- SCHOTANUS, B., 1718. *Uitbeelding der Heerlijkheit Friesland*. Leeuwarden.
- STIBOKA, 1976. *Bodemkaart van Nederland (schaal 1:50.000), blad 5 West Harlingen (gedeeltelijk) en 5 Oost Harlingen*. Stiboka, Wageningen.
- STIBOKA, 1982. *Geomorfologische kaart van Nederland (schaal 1: 50.000), blad 10 Sneek (gedeeltelijk)*. Stiboka, Wageningen.
- TOPOGRAFISCHE DIENST, 1980-1985. *Topografische kaart van Friesland (1:10.000, opname ca. 1980-1985)*. Emmen.
- TOPOGRAPHISCHE EN MILITAIRE KAART VAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN, SCHAAL 1:50.000, 1864 (heruitgave 1973). Bussum.
- VOLKERS, T.B., 1992. Concordantie op de terpenboeken. In: M.C. GALESTIN & T.B. VOLKERS; *Terpen en Terpvondsten in Friesland*, pag. 39-121. Archeologisch Centrum RUG, Groningen.
- VERVLOET, J.A.J., 1980. Cultuurhistorisch Onderzoek Ruilverkaveling Barradeel. *Rapportnr. 1397*. Stichting voor Bodemkartering Wageningen, Wageningen.
- WIERSMA, J.P., 1905. *Stand van Terpen*. Manuscript Fries Museum. Leeuwarden.
- WIERSMA, J.P., 1906a. *Lijst van geheel en grootendeels afgegraven en van geringe waarde zijnde terpen, niet op de terpenlijst der Registratie voorkomende*. Manuscript Fries Museum; aanvulling op Lijsten behorende bij de Friesche Terpenkaart 1906. Leeuwarden.
- WIERSMA, J.P., 1906b. *Lijst van terpen waarop dorpen etc. zijn gebouwd*. Manuscript Fries Museum, aanvulling op Lijsten behorende bij de Friesche Terpenkaart 1906. Leeuwarden.
- WOLTERS-NOORDHOFF, 1991. *Grote Provincie Atlas 1:25.000, Friesland*. Groningen.
- WOLTERS-NOORDHOFF, 1992. *Grote Historische Provincie Atlas Friesland 1853-1856*. Groningen.

BOM-RAPPORTEN

- RAAP-rapport 75 (BOM 1): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 1998a. Toelichting bij de rapporten van het Project 'Bescherming op Maat'. Archeologisch project in het kader van de bijdragenregeling Bodembeschermingsgebieden Fryslân.
- RAAP-rapport 114 (BOM 1A): LANGEN, G.J. DE, & S. WENTINK, 1998b. Wetten en regelingen: aanvulling op de toelichting bij de rapporten van het project 'Bescherming op Maat'.
- RAAP-rapport 182 (BOM 2): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 1997a. Provincie Fryslân. De terpencluster van Wijnaldum (groep 15A), gemeente Franekeradeel; waarderend archeologisch onderzoek.
- RAAP-rapport 183 (BOM 3): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 1997b. Provincie Fryslân. De terpencluster van Dongjum (groep 15B), gemeente Franekeradeel; waarderend archeologisch onderzoek.
- RAAP-rapport 187 (BOM 4): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 1997c. Provincie Fryslân. De terpenreeks Boer-Ried-Berlikum (groep 15C), gemeenten Franekeradeel en Menaldumadeel; waarderend archeologisch onderzoek.
- RAAP-rapport 190 (BOM 5): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 1998c. Provincie Fryslân. De terpenreeks Lidlum-Tzummarum-Minnertsgea (groep 14A), gemeenten Franekeradeel en Het Bildt; waarderend archeologisch onderzoek.
- RAAP-rapport 191 (BOM 6): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 1998d. Provincie Fryslân. De terpenreeks Lidlum-Tzummarum-Minnertsgea (groep 14B), gemeenten Franekeradeel en Het Bildt; waarderend archeologisch onderzoek.
- RAAP-rapport 200 (BOM 21): LANGEN, G.J. DE, P.J. ORBONS, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 2000a. Provincie Fryslân: de resterende terreinen onderzocht in 1992-1995; waarderend archeologisch onderzoek.
- RAAP-rapport 202 (BOM 7): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 1998e. Provincie Fryslân. De terpenreeks Oosterbierum-Firdgum (groep 14C), gemeente Franekeradeel; waarderend archeologisch onderzoek.
- RAAP-rapport 208 (BOM 8): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 1999a. Provincie Fryslân. De terpenreeks Westerend-Schalsum-Peins-Slappeterp (groep 16A), gemeenten Franekeradeel en Menaldumadeel; waarderend archeologisch onderzoek.
- RAAP-rapport 238 (BOM 9): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 1999b. Provincie Fryslân. De terpengroep van Schingen (groep 16B), gemeenten Franekeradeel en Menaldumadeel; waarderend archeologisch onderzoek.
- RAAP-rapport 239 (BOM 10): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 1999c. Provincie Fryslân. De terpenreeks Lankum-Franeker-Salverd-Zweins-Wobbemastate (groep 16C), gemeenten Franekeradeel en Menaldumadeel; waarderend archeologisch onderzoek.
- RAAP-rapport 240 (BOM 11): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 2000b. Provincie Fryslân. De terpengroep van Herbayum en Lutjelollum (groep 17C), gemeenten Harlingen, Franekeradeel en Littenseradiel; waarderend archeologisch onderzoek.
- RAAP-rapport 241 (BOM 12): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 2000c. Provincie Fryslân. De terpencluster van Welsrijp (groep 17A), gemeenten Franekeradeel, Littenseradiel en Menaldumadeel; waarderend archeologisch onderzoek.
- RAAP-rapport 245 (BOM 13): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 2000d. Provincie Fryslân. De terpenreeks van Hitzum (groep 18D), gemeenten Harlingen en Franekeradeel; waarderend archeologisch onderzoek.
- RAAP-rapport 246 (BOM 14): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 2000e. Provincie Fryslân. De terpencluster op de kwelderwallen op en even ten noorden van de lijn Achlum-Spannum (groep 18A), gemeenten Harlingen, Franekeradeel en Littenseradiel; waarderend archeologisch onderzoek.
- RAAP-rapport 247 (BOM 15): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 2000f. Provincie Fryslân. De terpen in het Westergose knipkleigebied van Noord- en Midden-Wûnseradiel (groep 20A), gemeente Wûnseradiel; waarderend archeologisch onderzoek.

- RAAP-rapport 248 (BOM 16): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPPELWEY, 2000g. Provincie Fryslân. De terpen in het Westergose knipkleigebied rondom Wommels (groep 20D), gemeenten Franekeradeel, Littenseradiel en Wûnseradiel; waarderend archeologisch onderzoek.
- RAAP-rapport 249 (BOM 17): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPPELWEY, 2000h. Provincie Fryslân. De terpen in het Westergose knipkleigebied van Littenseradiel-Oost en Menaldumadeel (groep 20E), gemeenten Littenseradiel en Menaldumadeel; waarderend archeologisch onderzoek.
- RAAP-rapport 251 (BOM 18): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPPELWEY, 2000i. Provincie Fryslân. Middeleeuwse uitbreidings- en kolonisatienederzettingen (groep 5): terreinen onderzocht in 1992-1996; waarderend archeologisch onderzoek.
- RAAP-rapport 252 (BOM 19): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPPELWEY, 2000j. Provincie Fryslân. Kloosters (groep 8): terreinen onderzocht in 1992-1995; waarderend archeologisch onderzoek.
- RAAP-rapport 260 (BOM 20): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPPELWEY, 2000k. Provincie Fryslân. Stinsen, states en versterkingen (groep 9): terreinen onderzocht in 1992-1996; waarderend archeologisch onderzoek.
- RAAP-rapport 298 (BOM 22): LANGEN, G.J. DE, & H.W. HOMMES, 1998. Metaaldetectie Noord-Westergo 1992-1996.
- RAAP-rapport 299 (BOM 23): LANGEN, G.J. DE, & E.F. NIERSTRASZ, 1998. Veldkarteringen Westergo 1992-1996.
- RAAP-rapport 500 (BOM 24): LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPPELWEY, 2000l. De terpen in het Westergose knipkleigebied rondom Bolsward (groep 20B), gemeenten Bolsward en Wûnseradiel; waarderend archeologisch onderzoek.

VERKLARENDE WOORDENLIJST

dobbe	al of niet kunstmatige depressie in gebruik als bijv. veedrinkplaats in buitendijks land of als reservoir voor bluswater.
gefrustreerd...	dorp of terp; lokatie waarop de bewoning is onderbroken door wateroverlast
kwelderwal	min of meer parallel aan een waddenkust gelegen wal welke is opgebouwd uit zavelig, van de kust geërodeerd materiaal, ontstaan tijdens één van de Duinkerke-afzettingen.
sediment	afzetting gevormd door het bijeenbrengen van losse gesteentefragmentjes (zoals zand of klei) en eventueel delen van organismen. Soms in iets te ruime zin ook gebruikt voor sedentaat.
trampling	betreding/vertrapping door vee

OVERZICHT VAN FIGUREN

- Figuur 1. Ligging van de terreinen van de terpencluster van Welsrijp (groep 17A: zwarte stippen); inzet: ligging in Nederland (zwart blokje).
- Figuur 2. Topografische situatie (opname 1979) op en rond AMF-terrein 5G-111 volgens de AMF.
- Figuur 3. Topografische situatie op en rond AMF-terrein 5G-111 (opname 1979) en de begrenzing van het archeologische gebied (dikke lijn). De mogelijke randzone of de te associëren akkers en boerderijplaatsen (middeldikke lijn) zijn gerasterd. Het te beschermen gebied is gearceerd.
- Figuur 4. Huidige (middeldikke lijn) en voormalige perceelsscheidingen (dunne lijnen) op het onderzochte gebied (inclusief AMF-terrein 5G-111).
- Figuur 5. De hoogtelijnen en de plaats van de boringen binnen het onderzochte gebied (inclusief AMF-terrein 5G-111).
- Figuur 6. Hoogtelijnenkaart van het onderzochte gebied (inclusief AMF-terrein 5G-111) met de boringen.
- Figuur 7. Drie-dimensionale hoogtekaart van het onderzochte gebied (inclusief AMF-terrein 5G-111), gezien vanuit zuidwestelijke richting.
- Figuur 8. Hoogtelijnenkaart van de percelen waarbinnen de AMF-terreinen 5G-111 en 5G-62 liggen.
- Figuur 9. Drie-dimensionale hoogtekaart van de percelen waarbinnen de AMF-terreinen 5G-111 en 5G-62 liggen, gezien vanuit zuidwestelijke richting.
- Figuur 10. Profielen van de boorraai 1 en 2 op AMF-terrein 5G-111 (zie Bijlage 3).
- Figuur 11. Topografische situatie (opname 1979) op en rond AMF-terrein 5G-112 volgens de AMF.
- Figuur 12. Topografische situatie op en rond AMF-terrein 5G-112 (opname 1979) en de omvang van het archeologische gebied (gearceerd). Het archeologische gebied en de te associëren terreinen [dorpsgebied en boerderijplaatsen (middeldikke lijn)] zijn gerasterd.
- Figuur 13. Huidige (middeldikke lijn) en voormalige perceelsscheidingen (dunne lijnen) van het perceel waarbinnen AMF-terrein 5G-112 ligt.
- Figuur 14. Topografische situatie van het perceel waarbinnen AMF-terrein 5G-112 ligt en de plaats van de boringen.
- Figuur 15. Profiel van de boorraai op AMF-terrein 5G-112 (zie Bijlage 3).
- Figuur 16. Topografische situatie (opname 1979) op en rond AMF-terrein 5G-113 volgens de AMF.
- Figuur 17. Topografische situatie op en rond AMF-terrein 5G-113 (opname 1979) en de omvang van het archeologische gebied (gearceerd).
- Figuur 18. Topografische situatie van AMF-terrein 5G-113 en de plaats van de boringen.
- Figuur 19. Profiel van de boorraai op AMF-terrein 5G-113 (zie Bijlage 3).
- Figuur 20. Topografische situatie (opname 1979) op en rond AMF-terrein 5G-114 volgens de AMF.
- Figuur 21. Topografische situatie op en rond AMF-terrein 5G-114 (opname 1979) en de begrenzing van het archeologische gebied (dikke lijn). De rest van het archeologische gebied (inclusief aangrenzende terpen) en de te associëren boerderijplaatsen (middeldikke lijn) zijn gerasterd. Het te beschermen gebied is gearceerd.
- Figuur 22. Huidige (middeldikke lijn), voormalige perceelsscheidingen (dunne lijnen) en voormalige bebouwing (gearceerd) op de percelen waarbinnen AMF-terrein 5G-114 ligt en twee percelen ten oosten ervan.
- Figuur 23. Topografische situatie, de hoogtelijnen van AMF-terrein 5G-114 (inclusief een gedeelte van het perceel ten oosten ervan) en de plaats van de boringen.
- Figuur 24. Hoogtelijnenkaart van AMF-terrein 5G-114 (inclusief een gedeelte van het perceel ten oosten ervan) met daarin de boringen.
- Figuur 25. Drie-dimensionale hoogtekaart van AMF-terrein 5G-114 (inclusief een gedeelte van het perceel ten oosten ervan), gezien vanuit zuidwestelijke richting.

- Figuur 26. Profielen van de boorraai 1 en 2 op AMF-terrein 5G-114 (zie Bijlage 3).
- Figuur 27. Topografische situatie (opname 1979) op en rond AMF-terrein 5G-115 volgens de AMF.
- Figuur 28. Topografische situatie op en rond AMF-terrein 5G-115 (opname 1979) en de begrenzing van het archeologische gebied (dikke lijn). Het archeologisch gebied en de te associëren boerderijplaats (middeldikke lijn) zijn gerasterd.
- Figuur 29. Huidige (middeldikke lijn) en voormalige perceelsscheidingen (dunne lijnen) op de percelen waarbinnen AMF-terrein 5G-115 ligt.
- Figuur 30. Topografische situatie van de percelen waarbinnen AMF-terrein 5G-115 ligt en de plaats van de boringen.
- Figuur 31. Profiel van de boorraai op AMF-terrein 5G-115 (zie Bijlage 3).
- Figuur 32. Topografische situatie (opname 1979) op en rond AMF-terrein 5G-116 volgens de AMF.
- Figuur 33. Topografische situatie op en rond AMF-terrein 5G-116 (opname 1979), de begrenzing van het archeologische gebied (dikke lijn). De te associëren boerderijplaats (middeldikke lijn) is gerasterd. Het te beschermen gebied is gearceerd.
- Figuur 34. Huidige (middeldikke lijn) en voormalige perceelsscheidingen (dunne lijnen) op AMF-terrein 5G-116.
- Figuur 35. Topografische situatie, de hoogtelijnen van AMF-terrein 5G-116 en de plaats van de boringen.
- Figuur 36. Hoogtelijnenkaart van AMF-terrein 5G-116 met daarin de boringen.
- Figuur 37. Drie-dimensionale hoogtekaart AMF-terrein 5G-116, gezien vanuit zuidwestelijke richting.
- Figuur 38. Profiel van de boorraai op AMF-terrein 5G-116 (zie Bijlage 3).
- Figuur 39. Topografische situatie (opname 1979) op en rond AMF-terrein 5G-118 volgens de AMF.
- Figuur 40. Topografische situatie op en rond AMF-terrein 5G-118 (opname 1979) en de begrenzing van het archeologische gebied (dikke lijn). Het te beschermen gebied is gearceerd.
- Figuur 41. Topografische situatie, de hoogtelijnen van AMF-terrein 5G-118 en de plaats van de boringen.
- Figuur 42. Drie-dimensionale hoogtekaart van AMF-terrein 5G-118, gezien vanuit zuidwestelijke richting.
- Figuur 43. Hoogtelijnenkaart van AMF-terrein 5G-118 met daarin de boringen.
- Figuur 44. Profielen van boorraai 2 en 3 op AMF-terrein 5G-118 (zie Bijlage 3).
- Figuur 45. Profiel van boorraai 1 op AMF-terrein 5G-118 (zie Bijlage 3).
- Figuur 46. Topografische situatie (opname 1979) op en rond AMF-terrein 5H-62 volgens de AMF.
- Figuur 47. Topografische situatie op en rond AMF-terrein 5H-62 (opname 1979) en de begrenzing van het archeologische gebied (dikke lijn). De mogelijke randzone of de te associëren akkers en boerderijplaatsen (middeldikke lijn) zijn gerasterd. Het te beschermen gebied is gearceerd.
- Figuur 48. Huidige (middeldikke lijn) en voormalige perceelsscheidingen (dunne lijnen) op het perceel waarbinnen AMF-terrein 5H-62 ligt.
- Figuur 49. Topografische situatie, de hoogtelijnen van het noordelijk deel van het perceel waarbinnen AMF-terrein 5H-62 ligt en de plaats van de boringen.
- Figuur 50. Hoogtelijnenkaart van het noordelijk deel van het perceel waarbinnen AMF-terrein 5H-62 ligt met daarin de boringen.
- Figuur 51. Drie-dimensionale hoogtekaart van het noordelijk deel van het perceel waarbinnen AMF-terrein 5H-62 ligt, gezien vanuit zuidwestelijke richting.
- Figuur 52. Profielen van de boorraai 1 en 2 op AMF-terrein 5H-62 (zie Bijlage 3).
- Figuur 53. Topografische situatie (opname 1979) op en rond AMF-terrein 5H-63I volgens de AMF.
- Figuur 54. Topografische situatie op en rond AMF-terrein 5H-63I (opname 1979) en de begrenzing van het archeologische gebied (dikke lijn). Het archeologische gebied en de te associëren boerderijplaats (AMF-terrein 5H-63I; middeldikke lijn) zijn gerasterd.

- Figuur 55. Huidige (middeldikke lijn), voormalige perceelsscheidingen (dunne lijnen), voormalige bebouwing (gearceerd) en voormalige paden (stippellijn) op en ten westen van AMF-terrein 5H-63I.
- Figuur 56. Topografische situatie van AMF-terrein 5H-63I (inclusief het perceel ten westen ervan) en de plaats van de boringen.
- Figuur 57. Topografische situatie (opname 1979) op en rond terrein 5H-63II.
- Figuur 58. Topografische situatie op en rond terrein 5H-63II (opname 1979) en de begrenzing van het archeologische gebied (dikke lijn). Het archeologische gebied en de te associëren boerderijplaats inclusief bijterreinen (middeldikke lijn) zijn gerasterd.
- Figuur 59. Huidige (middeldikke lijn), voormalige perceelsscheidingen (dunne lijnen) en voormalige bebouwing (gearceerd) op terrein 5H-63II.
- Figuur 60. Topografische situatie van terrein 5H-63II en de plaats van de boringen.

OVERZICHT VAN (KAART-) BIJLAGEN

- Bijlage 1. Verantwoording.
- Bijlage 2. Archeologische tijdschaal.
- Bijlage 3. Legenda bij de boorprofielen.
- Bijlage 4. Lijst van gebruikte afkortingen.

Kaartbijlage 1: De terpencluster van Welstrijp (groep 17A).

BIJLAGE 1: VERANTWOORDING

Aan het onderzoek betreffende groep 17A (zie ook de RAAP-rapporten 298 en 299) werkten mee:

drs. H.F.A. Haarhuis	veldwerk
dr. G.J. de Langen	projectleiding, bureau-onderzoek, veldwerk, vondstverwerking, rapportage, wetenschappelijke begeleiding
F.A. Perk	redactie, vormgeving
T.M. Perger	bureau-onderzoek, veldwerk, dataverwerking, computerwerk, rapportage, redactie
drs. S. Wentink	archieff- en bureau-onderzoek, rapportage
L. Wiersma	dataverwerking, computerwerk
drs. M.H. Wispelwey	bureau-onderzoek, veldwerk, dataverwerking, computerwerk, rapportage
drs. M. Zijlema	redactie, rapportage

BIJLAGE 2: ARCHEOLOGISCHE TIJDSCHAAL

IJzertijd	800 – 12 voor Chr.
Vroege IJzertijd	800 – 500 voor Chr.
Midden IJzertijd	500 – 250 voor Chr.
Late IJzertijd	250 – 12 voor Chr.
Romeinse tijd	12 voor Chr. – 350 na Chr.
Vroeg Romeinse tijd	12 voor Chr. – 70 na Chr.
Vroeg Romeinse tijd A	12 voor Chr. – 25 na Chr.
Vroeg Romeinse tijd B	25 – 70 na Chr.
Midden Romeinse tijd	70 – 270 na Chr.
Midden Romeinse tijd A	70 – 150 na Chr.
Midden Romeinse tijd B	150 – 270 na Chr.
Laat Romeinse tijd A	270 – 350 na Chr.
Volksverhuizingstijd	350 – 525 na Chr.
Laat Romeinse tijd B	350 – 450 na Chr.
Vroege Middeleeuwen A	450 – 525 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	525 – 900 na Chr.
Vroege Middeleeuwen B (Merovingische tijd)	525 – 725 na Chr.
Vroege Middeleeuwen C (Karolingische tijd)	725 – 900 na Chr.
Volle Middeleeuwen	900 – 1250 na Chr.
Vroege Middeleeuwen D	900 – 1050 na Chr.
Late Middeleeuwen A	1050 – 1250 na Chr.
Late Middeleeuwen	1250 – 1500 na Chr.
Late Middeleeuwen B	1250 – 1500 na Chr.
Nieuwe tijd	1500 – heden

BIJLAGE 3: LEGENDA BIJ DE PROFIELEN VAN DE BOORRAAIEN

	bouwvoor
	terplaag, duidelijk gelaagd, donker getint en vondstrijk
	terplaag, licht getint, vondstarm tot vondstloos, soms duidelijke plaggenstructuur ('ophogingslaag')
	spoorvulling
	archeologische laag: geen duidelijke terplaag, dan wel een sterk gehomogeniseerde laag
	verrommelde laag
	laag gemengd met puin
	klei
	zavel
	gelaagd complex
	zand

BIJLAGE 4: LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN

AMF	Archeologische Monumentenkaart Friesland (Fries Museum/ROB, 1984)
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
BOM	Bescherming Op Maat
FF	Foto-atlas van Friesland (ROBAS/Topografische Dienst, 1989)
GHPA	Grote Historische Provincie Atlas (Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1992)
gMn83C	kalkarme, knippige poldervaaggronden (klei, profielverloop 3)
gMn85C	kalkarme, knippige poldervaaggronden (klei, profielverloop 5)
GPA	Grote Provincie Atlas (Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1991)
HAF	Historische Atlas Friesland (ROBAS, 1990)
KAF	Kadastrale Atlas Friesland (Ryksargyf yn Fryslân, ca. 1830)
M-ch-cl-Z	M = beschermd ingevolge de Monumentenwet 1988 (bij gelegenheid voor te dragen voor bescherming ingevolge de Monumentenwet 1988; ch = aanvullende cultuurhistorische betekenis; cl = aanvullende cultuurlandschappelijke betekenis; Z = zichtbaar
Mn25A	kalkrijke poldervaaggrond (zware zavel, profielverloop 5)
NAP	Normaal Amsterdams Peil
pMn85A	kalkrijke leek-/woudeerdgronden (klei, profielverloop 5)
pMo80	tochteerdgrond (klei)
RAAP	Regionaal Archeologisch Archiverings Project
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek
T	oude bewoningsplaats (terpen)
TMK	Topografische en Militaire Kaart (1864, heruitgave 1973)

RAAP-RAPPORTEN

- 1 *Bos, J.M. & R.A.G.F.M. Manning*, 1985 (2^e druk 1992). Archeologische waarden in de ruilverkaveling Waterland: I. Purmerland (W.A.R. I). Amsterdam, pag. 1-42, 2 bijl. (2 krt.).
- 2 *Bos, J.M. & R.R. Datema*, 1985 (2^e druk 1992). Archeologische waarden in de ruilverkaveling Waterland: II. Wormeren Jisperveld (W.A.R. II). Amsterdam, pag. 1-39, 2 bijl. (2 krt., 4 bladen).
- 3 *Visscher, H.C.J.*, 1986. Systematische veldkartering in de Krimpenerwaard. Concept-rapport van het vooronderzoek. Amsterdam, pag. 1-23, 2 krt. (5 bladen).
- 4 *Datema, R.R.*, 1987. Amstelland, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering, Amsterdam, pag. 1-57, 8 bijl. (3 krt.).
- 5 *Bos, J.M., H. Brongers & F.P. Janzen*, 1986. Archeologische waarden in de ruilverkaveling Waterland: III. Waterland-Oost (Durgerdam, Holysloot, Ransdorp, Schellingwoude, Uitdam, Zuiderwoude, Zunderdorp en een deel van Broek in Waterland) (W.A.R. IV). Amsterdam, pag. 1-110, 1 krt. (6 bladen).
- 6 *Andréa, J.*, 1987. Archeologische waarden in de ruilverkaveling Waterland: IV. Waterland Noord-Oost: Katwoude (W.A.R. V). Amsterdam, pag. 1-23, 2 bijl., 1 krt.
- 7 *Brandt, R.W. & R. Carrière* (red.), 1987. Jaarverslag 1985. Amsterdam, pag. 1-48.
- 8 *Groenewoudt, B.J.*, 1987. Markelo: Borkeld & Elsenerveld. Een archeologische inventarisatie van afgeplagde heide in het natuurreservaat Borkeld en Elsenerveld (gemeente Markelo). Amsterdam, pag. 1-33, 6 bijl.
- 9 *Ravesloot, C. & F.A. Perk*, 1987. Ruilverkaveling Limmen-Heiloo, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-79, 3 bijl. (2 krt.).
- 10 *Manning, R.A.G.F.M. & P.G. van der Gaauw*, 1987. De Gouw, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-119, 3 appendices, 4 bijl. (4 krt., 7 bladen).
- 11 *Visscher, H.C.J.*, 1987. Archeologische waarden in de ruilverkaveling Waterland: V. De Haal / Oostzaan (W.A.R. VII). Amsterdam, pag. 1-77, 1 krt. (4 bladen).
- 12 *Pragt, J.M.C.*, 1987. De Eilandspolder, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-52, 6 bijl. (3 krt.).
- 13 *Datema, R.R.*, 1988. De Weerij, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-103, 2 appendices, 8 bijl. (4 krt., 8 bladen).
- 14 *Deeben, J.*, 1988. C.O.T. De Ginkelse Heide, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-91, 4 bijl. (3 krt., 7 bladen).
- 15 *Datema, R.R.*, 1988. Archeologische waarden in de ruilverkaveling Waterland: VI. Ilperveld en Varkensland (W.A.R. VIII). Amsterdam, pag. 1-21, 1 bijl. (1 krt., 2 bladen).
- 16 *Anscher, Th. ten*, 1988. Een inventarisatie van de documentatie betreffende de Nederlandse hunebedden. Amsterdam, pag. 1-173 (3 delen).
- 17 *Janzen, F.P.*, 1988. Archeologische waarden in de ruilverkaveling Waterland: VII. Waterland-Midden (W.A.R. IX). Amsterdam, pag. 1-37, 1 krt. (2 bladen).
- 18 *Graaf, K. van der*, 1988. Voorlopig rapport van het archeologisch onderzoek in het Aanpassingsinrichtingsgebied Beek. Amsterdam, pag. 1-44, 3 bijl.
- 19 *Graaf, K. van der*, 1988. Centraal Plateau, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-112, 9 bijl. (4 krt., 6 bladen).
- 20 *Gaauw, P.G. van der*, 1988. Midden-Delfland. Rapport betreffende het aanvullende archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-126, 1 bijl. (1 krt.).
- 21 *Jager, S.W.*, 1988. Een inventarisatie van archeologische elementen ten behoeve van het intentieprogramma bodembeschermingsgebieden in de provincie Friesland. Eerste rapport. Amsterdam, pag. 1-132, 1 krt.
- 22 *Kooiman, M., & A.L. Vernooij*, 1988. Een inventarisatie van cultuurhistorische elementen ten behoeve van het intentieprogramma bodembeschermingsgebieden in de provincie Friesland. Eerste rapport. Amsterdam, pag. 1-52, 2 bijl. (1 krt.).
- 23 *Visscher, H.C.J.*, 1988. Krimpenerwaard, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-222 (2 delen), 1 appendix, 16 bijl. (3 krt., 12 bladen).
- 24 *Deeben, J.*, 1988. C.O.T. Ermelose Heide. Een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-115, 2 bijl., 7 krt.
- 25 *Ravesloot, C.*, 1989. Ruilverkaveling Uitgeest, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-62, 2 bijl. (2 krt.), in voorbereiding.
- 26 *Andréa, J., & B.J. Groenewoudt*, 1988. Aanvullende Archeologische Inventarisatie (A.A.I.) 'Borkeld en Elsenerveld'. Amsterdam, pag. 1-36, 2 bijl., 1 krt.
- 27 *Jager, S.W.*, 1988. Een inventarisatie van archeologische elementen ten behoeve van het intentieprogramma bodembeschermingsgebieden in de provincie Friesland. Eindrapport. Amsterdam, pag. 1-193, 2 bijl., 1 krt.
- 28 *Kooiman, M., & A.L. Vernooij*, 1988. Een inventarisatie van een aantal cultuurhistorische elementen ten behoeve van het intentieprogramma bodembeschermingsgebieden in de provincie Friesland. Eindrapport. Amsterdam, pag. 1-102, 4 bijl. (2 krt.).
- 29 *Datema, R.R.*, 1988. Een inventarisatie van archeologische elementen ten behoeve van het intentieprogramma bodembeschermingsgebieden in de provincie Noord-Holland. Amsterdam, pag. 1-228, 2 bijl. (2 krt., 17 bladen).
- 30 *Andréa, J., & H.C.J. Visscher*, 1988. Een inventarisatie van archeologische elementen ten behoeve van het intentieprogramma bodembeschermingsgebieden in de provincie Overijssel. Amsterdam, pag. 1-131, 3 bijl., (3 krt.), 26 bladen.
- 31 *Gaauw, P.G. van der*, 1989. Aanvullende Archeologische Inventarisatie (A.A.I.) 'Strabrechtse Heide'. Amsterdam, pag. 1-27, 1 krt.
- 32 *Datema, R.R., & P.G. van der Gaauw*, 1991. Rosmalen-Empel, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-49, 3 bijl. (1 krt.).
- 33 *Jager, S.W.*, 1989. Niet-zichtbare, archeologische elementen in de provincie Friesland: een revisie van de huidige overzichtskaart. Amsterdam, pag. 1-238, 1 krt. (29 bladen).

- 34 *Derks, A.M.J. & P.G. van der Gaauw*, 1991. Eindverslag archeologisch vooronderzoek rijksweg 73: traject Boxmeer - Venray. Amsterdam, pag. 1-110, 8 bijl. (3 krt.).
- 35 *Graaf, K. van der, & P.G. van der Gaauw*, 1991. Land van Maas en Waal: een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-197, 13 bijl., 4 krt. (10 bladen).
- 36 *Visscher, H.C.J.*, 1990. Oude Leede, een archeologische kartering en inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-75, 1 bijl., 2 krt.
- 37 *Datema, R.R.*, 1989. Wageningen Noord-West: 'Het Binnenveld'; proeve van een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-17.
- 38A *Derks, A.M.J.*, 1989. Een inventarisatie van (potentieel) archeologisch waardevolle gebieden in de provincie Limburg. Interimrapport t.b.v. het intentieprogramma bodembeschermingsgebieden en de archeologische basiskaart. Amsterdam, pag. 1-103, 5 bijl. (1 krt.).
- 39 *Visscher, H.C.J.*, 1989. Aanvullende inventarisatie van archeologische elementen ten behoeve van het intentieprogramma bodembeschermingsgebieden in de provincie Overijssel. Amsterdam, pag. 1-68, 1 bijl.
- 40 *Visscher, H.C.J.*, 1991. Eemland, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-143, 6 bijl. (3 krt., 6 bladen).
- 41 *Gaauw, P.G. van der*, 1989. Boor- en weerstandsonderzoek Castellum Meinerswijk. Amsterdam, pag. 1-25, 2 bijl.
- 42 *Ankum, L.A. & B.J. Groenewoudt*, 1990. De situering van archeologische vindplaatsen: analyse en voorspelling. Amsterdam, pag. 1-64, 30 bijl.
- 43 *Graaf, K. van der, K. Anderson & R.R. Datema*, 1990. Landschapsplan en Archeologie in de provincie Utrecht. Amsterdam, 3 delen, pag. 1-457, 6 bijl. (4 krt.).
- 44 *Derks, A.M.J.*, 1991. Eindverslag archeologisch vooronderzoek rijksweg 73: traject Venray - Venlo. Amsterdam, pag. 1-171, 20 bijl. (9 krt.).
- 45 *Gaauw, P.G. van der*, 1990. Boor- en proefsleufonderzoek Beuningen. Amsterdam, pag. 1-17, 2 bijl.
- 46 *Derks, A.M.J.*, 1990. Rijksweg 73, traject Venlo-Tegelen (Zuiderbrugtracé): een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-46, 3 bijl. (1 krt.).
- 47 *Datema, R.R.*, 1990. Een archeologische kartering, inventarisatie en waardering ten behoeve van de ruimtelijke ordening in de gemeente Helmond. Amsterdam, pag. 1-111, 6 bijl. (2 krt.).
- 48 *Visscher, H.C.J.*, 1992. Nijkerk-Putten, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-178, 6 bijl. (3 krt., 4 bladen).
- 49 *Soonius, C.M., & L.A. Ankum*, 1991. Ede; I. Inventarisatie van Monumenten en Meldingsgebieden; II. Archeologische potentiekaart. Amsterdam, pag. 1-94, 32 bijl. (1 krt.).
- 50 *Visscher, H.C.J.*, 1990. Rijksweg 58: tracé om Oostburg. Een archeologische kartering en inventarisatie en een archeologische waardering van twaalf terreinen; project Z-3119. Amsterdam, pag. 1-125, 7 bijl. (2 krt.).
- 51 *Dirkx, G.H.P. & C.M. Soonius*, 1991. Archeologie en cultuurlandschap in het Herinrichtingsgebied 'De Leijen-oost' - een archeologische en historisch-geografische inventarisatie, kartering, beschrijving en waardering. DLO-Staring Centrum rapport 137, pag. 1-155 (5 krt.). Staring Centrum/Stichting RAAP, Wageningen/Amsterdam.
- 52 *Graaf, K. van der*, 1992. Ruilverkaveling Rijssen; uitbreiding Holten-De Borkeld: een archeologische kartering en inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-31, 4 bijl., 2 krt.
- 53 *Graaf, K. van der*, 1992. Herinrichting Saasveld-Gammelke; deelgebied Hertme-Deurningerveld: een archeologische kartering en inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-38, 4 bijl., 2 krt.
- 54 *Soonius, C.M.*, 1991. Venlo - Heierhoeve; Aanvullende Archeologische Inventarisatie (A.A.I.). Amsterdam, pag. 1-52, 4 bijl. (2 krt.).
- 55 *Gaauw, P.G. van der, & C.M. Soonius*, 1993. Een archeologische kartering, inventarisatie en waardering in het Landinrichtingsgebied Ooijpolder. Amsterdam, pag. 1-76, 7 bijl., 3 krt.
- 56 *Gaauw, P.G. van der, C.M. Soonius, H.B.G. Scholte Lubberink & J.A.M. Oude Rengerink*, 1992. Militair Oefenterrein Oirschot: archeologische inventarisatie en booronderzoek in het kader van de MER. Amsterdam, pag. 1-59, 5 bijl., 2 kaarten.
- 57 *Kolen, J.C.A., & W. Bosman*, 1993. Wateringen-Naaldwijk, zuidwestelijke randweg Den Haag (S11/N54) en veilingroute (S55); een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-60, 4 bijl. (1 krt.).
- 58 *Soonius, C.M., & P.G. van der Gaauw*, 1992. Beetgum: Kwaliteitsbepalend onderzoek van het terprestant Besseburren (Archeologisch Monument). Amsterdam, pag. 1-77, 10 bijl., 2 kaarten.
- 59 *Asmussen, P.S.G.*, 1991. Archeologische begeleiding Betuweroute. deel A: vaststellen minst schadelijke tracé. Amsterdam, pag. 1-53, 2 bijl.
- 60 *Odé, O., & J.W.H.P. Verhagen*, 1992. AAI beheersobject Ugchelen-Hoenderloo-Varenna. Amsterdam, pag. 1-133, 35 bijl.
- 61 *Kimmenaede, O.H.A.J. van*, 1992. Heide en archeologie; de invloed van het plaggen van heideterreinen op het archeologisch bodemarchief. Amsterdam, pag. 1-65, 5 bijl.
- 62 *Oude Rengerink, J.A.M., & H.B.G. Scholte Lubberink*, 1992. Stein, uitbreidingsplan Sanderboutlaan/Elserveld/Meeldert; een archeologische inventarisatie, verkennning en waardering. Amsterdam, pag. 1-56, 4 bijl.
- 63 *Scholte Lubberink, H.B.G., & J.A.M. Oude Rengerink*, 1992. Wijchen — Groot Bijsterhuizen; een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-60, 9 bijl.
- 64 *Dirkx, G.H.P., & C.M. Soonius*, 1993. De ontwikkeling van het cultuurlandschap in het herinrichtingsgebied 'De Leijen-West' (Noord-Brabant); een archeologische en historisch-geografische inventarisatie, kartering, beschrijving en waardering. Wageningen/Amsterdam, DLO-Staring Centrum, Rapport 225.1, pag. 1-244, 4 krt.
- 65 *Gaauw, P.G. van der, & H. van Londen*, 1992. De Hoge Woerd, een boor- en weerstandsonderzoek naar het Romeinse castellum van De Meern. Amsterdam, pag. 1-74, 4 bijl.
- 66 *Asmussen, P.S.G.*, 1992. Rijswijk; Archeologisch onderzoek t.b.v. de spoorverdubbeling/tunnelaanleg NS-tracé Rijswijk (ZH). Amsterdam, pag. 1-70, 4 bijl., 4 krt.
- 67 *Asmussen, P.S.G.*, 1992. Archeologisch vooronderzoek ten behoeve van de MER-Ramspol. Amsterdam, pag. 1-24, 4 bijl.

- 68 *Asmussen, P.S.G.*, 1993. Archeologisch onderzoek tracéstudie/MER Rijksweg 15 (Ressen-A12); deel A: rangschikking tracé-alternatieven naar schadelijkheid. Amsterdam, pag. 1-53, 4 bijl., 2 krt.
- 69 *Visscher, H.C.J., J.C.A. Kolen, J.A.M. Roymans, P.M.L. Vleugels & N. Aten*, 1993. Inden/Altdorf: Eine intensive Archäologische Prospektion im Umsiedlungsstandort Inden/Altdorf der Gemeinde Inden, Kreis Düren. Amsterdam, pag. 1-196, 5 bijl.
- 70 *Soonius, C.M.*, 1993. Potentiële archeologische waarden in de voor bollenteelt aangemerkte gebieden. Amsterdam, pag. 1-105, 13 bijl.
- 71 *Odé, O.*, 1993. Een archeologische kartering, inventarisatie en waardering voor het SBB-beheersobject 'De Bergjes'. Amsterdam, pag. 1-76, 7 bijl.
- 72A *Visscher, H.C.J.*, 1993. Herinrichtingsgebied Harderwijk-Elburg. I. Archeologische kartering en inventarisatie; II. Onderzoek t.b.v. een verwachtingskaart. Amsterdam, pag. 1-77, 12 bijl. (3 krt.).
- 73 *Soonius, C.M.*, 1995. Herinrichtingsgebied Bergen-Egmond-Schoorl; een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-128, 9 bijl., 3 krt. (3 x 3 bladen).
- 74 *Odé, O., & P.G. van der Gaauw*, 1993. Bodembeschermingsgebied de Zuidelijke IJsselvallei; een archeologische kartering, inventarisatie en waardering in het kader van de Bijdragenregeling Bodembeschermingsgebieden. Amsterdam, pag. 1-100, 8 bijl. (2 krt.).
- 75 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 1998. Provincie Fryslân: Toelichting bij de rapporten van het project 'Bescherming op Maat'. BOM-rapport 1. Amsterdam, pag. 1-72, 4 bijl.
- 76 *Asmussen, P.S.G., & R.P. Exaltus*, 1993. Archeologische begeleiding Betuweroute. Deel B: Inventarisatie & Deel C (gedeeltelijk): Waardering. Amsterdam, pag. 1-118, 4 bijl., 6 krt.
- 77 *Visscher, H.C.J.*, 1993. Project plan van aanpak archeologisch waardevolle gebieden; in het kader van de Bijdragenregeling Bodembeschermingsgebieden Zuid-Holland. Amsterdam, pag. 1-144, 9 bijl.
- 78 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1993. Archeologisch onderzoek in het Hunzedal (Provincie Drenthe): adviezen met betrekking tot de bescherming van archeologische waarden. Amsterdam, pag. 1-110, 6 bijl., 3 krt, 1 appendix (pag. 111-231).
- 79 *Soonius, C.M.*, 1993. Broekpolder; een archeologische inventarisatie, kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-46, 4 bijl., 1 krt.
- 80 *Haarhuis, H.F.A., & E.P. Graafstal*, 1993. Vleuten-Harmelen; een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-124, 4 bijl., 1 krt.
- 81 *Haarhuis, H.F.A., & E.P. Graafstal*, 1993. Rijnenburg; een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-80, 4 bijl., 1 krt.
- 82 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1993. Archäologische Prospektion im zukünftigen Braunkohletagebau Garzweiler II; Kreise Heinsberg, Neuss, Düren und Stadt Mönchengladbach. Amsterdam, pag. 1-164, 11 bijl.
- 83 *Exaltus, R.P.*, 1993. Archeologisch onderzoek in het tracé van Rijksweg 27 (Zuidelijk Flevoland). Amsterdam, pag. 1-80, 4 bijl.
- 84 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1994. Archeologisch onderzoek in de polder Peizer- en Eeldermeden (Provincie Drenthe): adviezen met betrekking tot de bescherming van veenterpen. Amsterdam, pag. 1-82, 5 bijl., 1 kaart, 1 appendix (pag. 83-119).
- 85 *Gaauw, P.G. van der*, 1994. Verslag van de veldcontrole t.b.v. de vervaardiging van de archeologische monumentenkaart van Limburg. Amsterdam, pag. 1-112, 5 bijl.
- 86 *Asmussen, P.S.G.*, 1994. Archeologische begeleiding Betuweroute. Deel C: waardering van de vindplaatsen. Amsterdam, pag. 1-208, 8 bijl.
- 87 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1994. Een archeologische inventarisatie en kartering in het kader van de M.E.R. t.b.v. de Rijksweg A4 tussen Bergen op Zoom en Steenberg. Amsterdam, pag. 1-88, 4 bijl., 1 kaart.
- 88 *Haarhuis, H.F.A.*, 1994. Archeologisch onderzoek Hoeksche Waard-Oost: een waarderend onderzoek. Amsterdam, pag. 1-56, 4 bijl.
- 89 *Schenk, J.A., & J.C.A. Kolen*, 1994. Ein Archäologisches Informationssystem für das Merzbachtal – Abschlußbericht. Amsterdam, pag. 1-64.
- 90 *Scholte Lubberink, H.B.G., R.P. Exaltus & C.M. Soonius*, 1994. 'Bescherming antropogeen waardevolle terreinen t.b.v. de uitvoering Bijdragenregeling Bodembeschermingsgebieden'. Opstartnotitie t.b.v. het deelproject: Limmen-Heiloo, onderzoeksfase eerste jaar. Amsterdam, pag. 1-100, 5 bijl.
- 91 *Exaltus, R.P., & C.M. Soonius*, 1994. 'Bescherming antropogeen waardevolle terreinen t.b.v. de uitvoering Bijdragenregeling Bodembeschermingsgebieden'. Opstartnotitie t.b.v. het deelproject: Waterland, onderzoeksfase eerste jaar. Amsterdam, pag. 1-118, 7 bijl.
- 92 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1994. Archeologisch booronderzoek op vier terreindelen in het plangebied Roomburg Matilo te Leiden. Amsterdam, pag. 1-38, 4 bijl.
- 93 *Haarhuis, H.F.A.*, 1994. Verbreding Rijksweg A2 's-Hertogenbosch; archeologisch onderzoek in het kader van de MER. Amsterdam, pag. 1-42, 7 bijl. (3 krt.).
- 94 *Scholte Lubberink, H.B.G., J.W.P.H. Verhagen & H. van Londen*, 1994. Archeologische onderzoek ten behoeve van de trajectstudie/m.e.r. Rijksweg 4: Kruithuisweg (Delft) – Kethelplein (Schiedam). Amsterdam, pag. 1-60, 3 bijl.
- 95 *Odé, O., J.W.H.P. Verhagen & S. Wentink*, 1995. Archeologische onderzoek in de gemeente Apeldoorn; de archeologische overzichts-, potentie- en beleidskaart van het landelijk gebied. Amsterdam, pag. 1-80, 9 bijl., 2 krtbijl.
- 96 *Haarhuis, H.F.A., P.S.G. Asmussen & J.A.M. Oude Rengerink*, 1995. Archeologisch onderzoek Hogesnelheidslijn (HSL), Fase A: Karteringsonderzoek t.b.v. de tracékeuze. Amsterdam, pag. 1-75, 12 bijl.
- 97 *Odé, O., & E. Rensink*, 1996. Herinrichtingsgebied Noorderpark; Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1 en AAI-2). Amsterdam, pag. 1-46, 10 bijl., 2 krtbijl. (4 bladen).
- 98 *Visscher, H.C.J.*, 1995. Tussenrapportage archeologische inventarisatie gemeente Wageningen, Fase 1, Deel 1 en 2. Amsterdam, pag. 1-39 en 40-110, 8 bijl. (4 krt.).
- 99 *Exaltus, R.P., P.J. Orbons & I.M.C. Nuijten*, 1994. Archeologisch onderzoek naar de kasteelplaats 'Recht van ter Leede'. Amsterdam, pag. 1-26, 3 bijl.

- 100 *Heunks, E.*, 1995. Bedreigingen van het bodemarchief door landbouwkundige bodemtechnische ingrepen: een oriëntatie. Amsterdam, pag. 1-62.
- 101 *Visscher, H.C.J.*, 1995. Archeologisch onderzoek N-199; verslag vooronderzoek, oriënterend booronderzoek en oppervlaktekartering. Amsterdam, pag. 1-21, 3 bijl., 2 krt. (4 bladen).
- 102 *Jager, D.H. de, & E. Heunks*, 1995. Archeologisch onderzoek Amby-Zuidoost en Amby-Heukelstraat, gemeente Maastricht; vooronderzoek en veldkartering. Amsterdam, pag. 1-31, 2 bijl.
- 103 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1995. Heilaar-Steenakker (gemeente Breda): Steenakker, Westerpark en de Westtangent. Een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-98, 3 Pl., 2 bijl., 1 appendix.
- 104 *Andréa, J., R.P. Exaltus & R.P.A. Paulussen*, 1995. Richtlijn gecombineerd verkennend archeologisch en milieuhygiënisch bodemonderzoek gemeente Maastricht. Amsterdam, pag. 1-28, 2 bijl.
- 105 *Schute, I.A.*, 1995. Verslag van het archeologisch onderzoek naar het 'Huys te Oss' in de gemeente Oss. Amsterdam, pag. 1-11.
- 106 *Haarhuis, H.F.A.*, 1995. Archeologisch onderzoek Driel-Oost: archeologische beleidskaart. Amsterdam, pag. 1-21, 2 bijl.
- 107 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1994. Katwijk Zanderij-Westerbaan: archeologische kartering in het kader van het bestemmingsplan. Amsterdam, pag. 1-11, 2 krtbijl.
- 108 *Haarhuis, H.F.A.*, 1994. Ooijse Bandijk: archeologische kartering in het kader van de MER. Amsterdam, pag. 1-10, 1 krtbijl.
- 109 *Odé, O.*, 1995. Meppel Nat Industrieterrein; aanvullende archeologische inventarisatie (AAI-1) in het kader van de MER. Amsterdam, pag. 1-10, 1 krtbijl.
- 110 *Exaltus, R.P.*, 1996. Winschoter Hoogbrug; vervolgonderzoek naar de Brugschans. Amsterdam, pag. 1-24, 5 bijl.
- 111 *Soonius, C.M.*, 1995. Herinrichtingsgebied Ulvenhout-Galder; een archeologische kartering en inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-60, 4 bijl., 2 krtbijl.
- 112 *Exaltus, R.P.*, 1999. Haalbaarheidsonderzoek kasteel Schuilenburg. Amsterdam, pag. 1-15, 4 bijl., in voorbereiding.
- 113 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1997. Archeologisch onderzoek Hogesnelheidslijn (HSL), rapportage karterend onderzoek (deel 1) en bijlagen (deel 2). Amsterdam, pag. 1-63 en 63-201 (7 bijl.).
- 114 *Langen, G.J. de, & S. Wentink*, 2000. Provincie Fryslân: Wetten en regelingen. Aanvulling op de toelichting bij de rapporten van het project 'Bescherming op Maa'. BOM-rapport 1A. Amsterdam, pag. 1-49, 6 bijl.
- 115 *Schute, I.A.*, 1996. Westeraam: een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-49, 6 bijl.
- 116 *Exaltus, R.P., & P.J. Orbons*, 1995. Provincie Utrecht: archeologisch onderzoek op de kasteelterreinen Slot van Abcoude, Huis te Vreeland en Huis Ter Eem. Amsterdam, pag. 1-35, 2 bijl.
- 117 *Visscher, H.C.J., E. Graafstal, S. Wentink, C. de Bont, G.H.P. Dirx & T. Spek*, 1996. Engen in bodembeschermingsgebieden in de provincie Utrecht; Inventarisatie, bedreiging en bescherming van oude landbouwgronden met archeologische waarde. Amsterdam, pag. 1-264, 11 bijl.
- 118 *Asmussen, P.S.G.*, 1995. Tracé N440/RW14: Aanvullende Archeologische Inventarisatie, Fase 1 en 2. Amsterdam, pag. 1-62, 8 bijl.
- 119 *Scholte Lubberink, H.B.G., & J. Renes*, 1995. MER-Grensmaas; Onderdeel Landschap en Cultuurhistorie: de bestaande toestand en de autonome ontwikkeling. Amsterdam, pag. 1-57, 1 bijl., 6 krtbijl.
- 120 *Odé, O.*, 1996. Afferden-Dreumel; Archeologische inventarisatie, kartering en waardering van de Waalbandijk in het kader van de dijkverbetering: Fase I en III. Amsterdam, pag. 1-42, 7 bijl., 4 krtbijl.
- 121 *Asmussen, P.S.G., & O. Odé*, 1995. Gemeente Rheden; archeologisch onderzoek Elst-'t Bosje. Amsterdam, pag. 1-30, 5 bijl.
- 122 *Haarhuis, H.F.A.*, 1995. De Waalsprong, gemeente Nijmegen; archeologisch onderzoek Fase A1. Amsterdam, pag. 1-90, 6 bijl., 4 krtbijl.
- 123 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1995. De archeologische verwachtingskaart van het plangebied Teteringen. Amsterdam, pag. 1-22, 4 bijl.
- 124 *Schute, I.A.*, 1995. Archeologisch onderzoek naar het kasteel Zuilichem, gemeente Brakel. Amsterdam, pag. 1-15, 1 bijl.
- 125 *Orbons, P.J.*, 1995. Prospeccio geofisica a la vil.la romana de Can Terres. Amsterdam, pag. 1-19.
- 126 *Schute, I.A.*, 1995. St. Anthoniusveld, gemeente Venray; een archeologische inventarisatie en kartering. Amsterdam, pag. 1-34, 4 bijl.
- 127 *Schute, I.A.*, 1995. Zeist-Parmetiersland; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-18, 2 bijl.
- 128 *Exaltus, R.E., & P.J. Orbons*, 1995. Het voormalige Fort Sint Jacob in de gemeente Axel; archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-19, 2 bijl.
- 129 *Langen, G.J. de, P.J. Orbons, T.M. Perger & M.H. Wispelwey*, 1995. Gemeente Nijefurd; archeologisch vooronderzoek naar het voormalige blokhuys te Stavoren. Amsterdam, pag. 1-44, 4 bijl.
- 130A *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1995. Gemeente Eibergen; Verslag van het kwaliteitsbepalend onderzoek op archeologische vindplaatsen te Mallem en Rekken. Amsterdam, pag. 1-46, 3 bijl.
- 131 *Gaauw, P.G. van der*, 1995. Project Infiltratie Maaskant; een archeologische kartering en inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-68, 5 bijl.
- 132 *Exaltus, R.P., & P.J. Orbons*, 1995. Gemeente Groningen; archeologisch onderzoek op het CiBoGa-terrein. Amsterdam, pag. 1-15, 2 bijl.
- 133 *Exaltus, R.P., & P.J. Orbons*, 1995. Gemeente Groningen; archeologisch onderzoek op de lokatie Ossenmarkt. Amsterdam, pag. 1-15, 2 bijl.
- 134 *Exaltus, R.P., & P.J. Orbons*, 1995. Gemeente Groningen; archeologisch onderzoek op kasteelterrein Selwerd. Amsterdam, pag. 1-21, 3 bijl.
- 135 *Exaltus, R.P., P.J. Orbons & I.M.C. Nuijten*, 1995. Vijfheerenlanden; archeologisch onderzoek kasteel Hagestein. Amsterdam, pag. 1-41, 5 bijl.
- 136 *Haarhuis, H.F.A.*, 1997. Bemmel bouwlokatie 1 en reservelokatie 5; een archeologische kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-48, 6 bijl.

- 137 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1995. Gemeente Vorden; Archeologisch onderzoek op het voorterrein van kasteel Hackfort. Amsterdam, pag. 1-26, 3 bijl.
- 138 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1996. Wateringse Veld, Deelgebied II: Verslag van het karterend booronderzoek. Amsterdam, pag. 1-30, 7 bijl.
- 139 *Schute, I.A.*, 1995. Versterking IJsselmeerdijken van de Noordoostpolder en Oostelijk Flevoland; archeologisch onderzoek in het kader van de m.e.r.: Fase A en B. Amsterdam, pag. 1-34, 3 bijl.
- 140 *Langen, G.J. de, T.M. Perger & M.H. Wispelwey*, 1996. Stiens, gemeente Leeuwarderadeel; archeologisch vooronderzoek op terrein 6C-1 aan de Truerderdyk. Amsterdam, pag. 1-33, 4 bijl.
- 141 *Odé, O.*, 1995. Archeologisch onderzoek naar het Fort Nassau/De Voorn in het kader van de dijkversterking. Amsterdam, pag. 1-9, 1 bijl.
- 142 *Nuijten, I.M.C., & H.C.J. Visscher*, 1995. Gemeente Arnhem: Verkennend archeologisch onderzoek projectplan Weverstraat-Kortestraat en Roggestraat/Nieuwstad. Amsterdam, pag. 1-36, 2 bijl.
- 143 *Schute, I.A.*, 1995. Dijkversterking Oostvaardersdijk-Noord; archeologisch onderzoek in het kader van de m.e.r. Amsterdam, pag. 1-20, 3 bijl.
- 144 *Asmussen, P.S.G.*, 1995. Gemeente Haarlemmermeer – Floriade 2002; Archeologisch onderzoek fase 1: kartering. Amsterdam, pag. 1-19, 3 bijl.
- 145 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 1996. Gemeente Franekeradeel; archeologisch onderzoek ten behoeve van het bestemmingsplan Buitengebied 1995. Amsterdam, pag. 1-232, 6 bijl.
- 146 *Odé, O.*, 1996. Gemeente Ede: Archeologisch onderzoek Plangebied Doesburg. Amsterdam, pag. 1-15, 2 bijl., 1 Kaartbijlage.
- 147 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1995. Zuidoever tweede Heinenoordtunnel; Archeologisch booronderzoek. Amsterdam, pag. 1-14, 5 bijl.
- 148 *Jager, D.H. de*, 1996. Gemeente Geldermalsen Bestemmingsplangebied Kalenberg; Archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-22, 3 bijl.
- 149 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1995. Gemeente Markelo; Archeologisch booronderzoek met de 'Megaboer' aan de Plasdijk te Elsenerbroek. Amsterdam, pag. 1-13, 2 bijl.
- 150 *Visscher, H.C.J.*, 1995. Gemeente Rhenen; Archeologisch onderzoek Rhenen-Achterberg. Amsterdam, pag. 1-19, 3 bijl.
- 151 *Jager, D.H. de*, 1995. Zeist-De Brink; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-15, 3 bijl.
- 152 *Schute, I.A.*, 1996. Herinrichtingsgebied Kust West Zeeuwsch-Vlaanderen; een archeologische kartering en inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-66, 4 bijl., 2 krtbijl.
- 153 *Exaltus, R.P., & P.J. Orbons*, 1996. Gemeente Lelystad: Geofysisch onderzoek in het Milieu en Energiepark "Zuijder Zee". Amsterdam, pag. 1-16, 3 bijl.
- 154 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1996. Gemeente Breda, uitbreiding Haagse Beemden. Een archeologische verwachtingskaart, inventarisatie, kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-45, 3 bijl.
- 155 *Haarhuis, H.F.A.*, 1997. Gemeente Valburg, Nieuwbouwkavaties Oosterhout; een archeologische kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-31, 3 bijl.
- 156 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1996. Ruilverkavelingsgebied Olst-Wesepe; een archeologische inventarisatie, kartering en advieskaart. Amsterdam, pag. 1-72, 6 bijl., 3 krtbijl.
- 157 *Visscher, H.C.J.*, 1996. Gemeente Rhenen, Bestemmingsplangebied Remmerden; archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-23, 3 bijl.
- 158 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1996. Randstadrailverbinding Zoetermeer-Rotterdam (ZoRo); archeologisch onderzoek in het kader van de m.e.r. Amsterdam, pag. 1-32, 4 bijl., 2 krtbijl.
- 159 *Schute, I.A., & S.P. Polman*, 1997. Archeologisch onderzoek tracé A73-Zuid en de kernomleiding Haelen; Fase A: inventarisatie van bekende vindplaatsen. Amsterdam, pag. 1-40, 3 bijl., 1 krtbijl.
- 160 *Exaltus, R.P., & P.J. Orbons*, 1996. Archaeological prospection at Angkor Thom (Cambodia). Amsterdam, pag. 1-47.
- 161 *Haarhuis, H.F.A., & E. Heunks*, 1996. Gemeente Heteren, Melkweide, Randwijk-West en Driel-Zuid; Een archeologische kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-42, 3 bijl.
- 162 *Soonius, C.M.*, 1996. Gemeente Purmerend, waarderend onderzoek op twee vindplaatsen. Amsterdam, pag. 1-15, 2 bijl.
- 163 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1996. Rijksweg 11 'Auqueduct Alphen'; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-26, 5 bijl.
- 164 *Marinelli, M.G.*, 1996. Gemeente Zeewolde, Groenewoudsetochtstreek; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-15, 2 bijl.
- 165 *Jager, D.H. de*, 1996. Samenwerkingsverband gemeenten Aken-Heerlen; Grensoverschrijdend Bedrijventerrein Aken-Heerlen: een archeologische kartering in het kader van de MER/UVP. Amsterdam, pag. 1-41, 5 bijl.
- 166 *Exaltus, R.P., I.M.C. Nuijten & P.J. Orbons*, 1997. Ipenrode; archeologisch onderzoek naar de resten van het heerschapshuis. Amsterdam, pag. 1-23.
- 167 *Exaltus, R.P., & P.J. Orbons*, 1996. Provincie Noord-Holland; Kasteelterrein Wijdenes, Gemeente Venhuizen: geofysisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-17, 2 bijl.
- 168 *Schute, I.A.*, 1996. Gemeente 's-Hertogenbosch; archeologisch onderzoek ten behoeve van de VINEX-lokatie Rosmalen-noord en het uitbreidingsplan Empel. Amsterdam, pag. 1-122, 7 bijl., 3 krtbijl.
- 169 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1996. Wateringse Veld, Deelgebied I: Verslag van het karterend onderzoek. Amsterdam, pag. 1-38, 7 bijl., 1 krtbijl.
- 170 *Odé, O., & I.M.C. Nuijten*, 1996. Gemeente Apeldoorn; Cultuurhistorisch onderzoek van het stedelijk gebied. De archeologische potentiekaart, cultuurhistorische overzichts- en beleidsadvieskaart. Amsterdam, pag. 1-130, 7 bijl., 3 krtbijl.
- 171 *Soonius, C.M.*, 1996. Gemeente Drechterland; Archeologisch onderzoek t.b.v. het bestemmingsplan 'De Witte Dam'. Amsterdam, pag. 1-18, 3 bijl.
- 172 *Odé, O.*, 1996. Meppel – nat industrieterrein; Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1 en AAI-2) in het kader van de MER. Amsterdam, pag. 1-19, 5 bijl., 2 krtbijl.

- 173 *Haarhuis, H.F.A.*, 1997. Gemeente Bemmel – Bouwlokaties 3 en 'Klaverkamp'; Een archeologische kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-39, 3 bijl.
- 174 *Schute, I.A.*, 1996. Gemeente Sliedrecht, twee tracédelen van de Verlengde Sportlaan; Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-20, 3 bijl.
- 175 *Haarhuis, H.F.A.*, 1996. Gemeente Nijmegen, de Waalsprong; Archeologisch onderzoek Fase A/B Deel 2. Amsterdam, pag. 1-112, 3 bijl., 1 krtbijl.
- 176 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1996. VINEX-lokatie Ypenburg; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-58, 5 bijl., 4 krtbijl.
- 177 *Odé, O.*, 1996. Provincie Utrecht; archeologisch onderzoek in het kader van ontgroning 'De Niënhof' te Bunnik. Amsterdam, pag. 1-14, 3 bijl.
- 178 *Exaltus, R.P., P.J. Orbons & I.N.G. Nuijten*, 1996. Gecombineerd booronderzoek en elektro-magnetisch onderzoek naar de ligging van de resten van het dorp Houweninghen in de polder 'De Ruigten bezuiden de Perenboom'. Amsterdam, pag. 1-27, 3 bijl.
- 179 *Exaltus, R.P., & P.J. Orbons*, 1996. Archeologisch onderzoek naar de resten van 'De Stenen Kamer' te Kerk Avezaath. Amsterdam, pag. 1-20, 3 bijl.
- 180 *Schute, I.A.*, 1996. Een waarderend archeologisch onderzoek van zeven vindplaatsen in de Oude Campspolder te Maasland. Amsterdam, pag. 1-37, 5 bijl.
- 181 *Asmusen, P.S.G.*, 1996. Herinrichtingsgebied Swette-De Burd; Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-72, 3 bijl., 1 appendix, 2 krtbijl.
- 182 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 1997. Provincie Fryslân: de terpencluster van Wijnaldum (groep 15A), gemeenten Harlingen en Franekeradeel; waarderend archeologisch onderzoek. *BOM-rapport 2*, pag. 1-171, 4 bijl., 1 krtbijl.
- 183 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 1997. Provincie Fryslân: de terpencluster van Dongjum (groep 15B), gemeente Franekeradeel; waarderend archeologisch onderzoek. *BOM-rapport 3*, pag. 1-133, 4 bijl., 1 krtbijl.
- 184 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1996. Gemeente Noordwijk: een archeologische inventarisatie en kartering (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-39, 4 bijl.
- 185 *Odé, O.*, 1996. Dijkverbetering Rossum-Well en Alem; Archeologische inventarisatie en kartering van de Maasbandijk in het kader van de MER – Fase I. Amsterdam, pag. 1-32, 4 bijl., 1 krtbijl.
- 186 *Soonius, C.M.*, 1996. Gemeente Egmond: archeologisch booronderzoek op de bouwlokatie Stet te Egmond Binnen. Amsterdam, pag. 1-14, 3 bijl.
- 187 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 1997. Provincie Fryslân: de terpenreeks Boer-Ried-Berlikum (groep 15C), gemeenten Franekeradeel en menaldumaldeel; waarderend archeologisch onderzoek. *BOM-rapport 4*, pag. 1-143, 4 bijl., 1 krtbijl.
- 188 *Exaltus, R.P., & C.M. Soonius*, 1997. 'Bescherming antropogeen waardevolle terreinen t.b.v. de uitvoering Bijdragenregeling Bodembeschermingsgebieden'. Eindverslag Deelproject Limmen-Heiloo, monitoring 1994-1996. Amsterdam, pag. 1-117, 7 bijl.
- 189 *Exaltus, R.P., & C.M. Soonius*, 1997. 'Bescherming antropogeen waardevolle terreinen t.b.v. de uitvoering Bijdragenregeling Bodembeschermingsgebieden'. Eindverslag Deelproject Waterland, monitoring 1994-1996. Amsterdam, pag. 1-172, 7 bijl.
- 190 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 1998. Provincie Fryslân: de terpencluster Pietersbierum-Sexbierum (groep 14A), gemeente Franekeradeel; waarderend archeologisch onderzoek. *BOM-rapport 5*, pag. 1-60, 4 bijl., 1 krtbijl.
- 191 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 1998. Provincie Fryslân: de terpenreeks Lidlum-Tzummarum-Minnertsga (groep 14B), gemeenten Franekeradeel en Het Bildt. *BOM-rapport 6*, pag. 1-171, 4 bijl.
- 192 *Nuijten, I.M.C.*, 1996. Historisch onderzoek naar de Havezate Marveld. Amsterdam, pag. 1-25, 3 bijl.
- 193 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1996. N210; Omlegging zenderpark IJsselstein. Een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-22, 3 bijl.
- 194 *Schute, I.A.*, 1996. A7-Sneek, Aanvullende Archeologische Inventarisatie; Fase 1: vooronderzoek en verkenning. Amsterdam, pag. 1-48, 4 bijl., 2 krtbijl.
- 195 *Marinelli, M.G.*, 1996. Millingse Bandijk en Duffeldijk; Archeologische inventarisatie en kartering in het kader van de MER. Amsterdam, pag. 1-22, 4 bijl., 1 krtbijl.
- 196 *Asmusen, P.S.G.*, 1996. Archeologische begeleiding Betuweroute; Aanvullende archeologische kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-145, 7 bijl., 1 krtbijl.
- 197 *Scholte Lubberink, H.B.G., & I.A. Schute*, 1996. Gemeente Breda, Uitbreidingsplan IJpelaar Zuid-Oost; Een archeologische inventarisatie en kartering. Amsterdam, pag. 1-25, 3 bijl.
- 198 *Visscher, H.C.J., & I.M.C. Nuijten*. 1996. Gemeente Arnhem, Project Arnhem Centraal: Beleidsadvieskaart archeologische en bouwkundige waarden. Amsterdam, pag. 1-37, 3 bijl.
- 199 *Haarhuis, H.F.A.*, 1996. Driel-Oost 'De Schuytgraaf'; een archeologische kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-66, 3 bijl., 1 krtbijl.
- 200 *Langen, G.J. de, P.J. Orbons, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 2000. Provincie Fryslân: de resterende terreinen onderzocht in 1992-1995; waarderend archeologisch onderzoek. *BOM-rapport 21*, pag. 1-175, 4 bijl.
- 201 *Schute, I.A.*, 1996. Gemeente Zeist; Archeologische onderzoek buitenplaats Sparrenheuvel. Amsterdam, pag. 1-16, 3 bijl.
- 202 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 1998. Provincie Fryslân: de terpenreeks Oosterbierum-Firdgum (groep 14C), gemeente Franekeradeel; waarderend archeologisch onderzoek. *BOM-rapport 7*, pag. 1-149, 4 bijl.
- 203 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1996. Provincie Utrecht: Archeologisch onderzoek in het kader van de ontgroning in het SBB-Object 'De Bijleveld'. Amsterdam, pag. 1-16, 3 bijl.
- 204 *Schute, I.A., & C.M. Soonius*, 1996. Het Gooi en de Vechtstreek; voorlopige archeologische potentiekaart. Amsterdam, pag. 1-30, 4 bijl., in voorbereiding.

- 205 *Exaltus, R.P.*, 1996. Peilwijziging en archeologische waarden in de Alblasserwaard; Een evaluatie van te verwachten gevolgen. Amsterdam, pag. 1-53, 3 bijl.
- 206 *Odé, O.*, 1996. Dijkverbetering Loenen-Dodewaard, Lent-Oosterhout-Loenen en Doornenburg-Huissen: Archeologische inventarisatie en kartering in het kader van de MER – Fase 1. Amsterdam, pag. 1-35, 4 bijl.
- 207 *Asmussen, P.S.G.*, 1996. Rijksweg 50 Niersallee-Ramspol; Aanvullende Archeologische Inventarisatie – Fase I: kartering. Amsterdam, pag. 1-58, 7 bijl., 2 krtbijl.
- 208 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 1999. Provincie Fryslân: De terpenreeks Westerend-Schalsum-Peins-Slappeterp (groep 16A), gemeenten Franekeradeel en Menaldumadeel; waarderend archeologisch onderzoek. *BOM-rapport* 8, pag. 1-373, 4 bijl.
- 209 *Marinelli, M.G.*, 1997. Zandmaas: Baggerbestek 2; Archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-42, 4 bijl., 1 krtbijl.
- 210 *Marinelli, M.G.*, 1996. Zandwinplas Valkenburg; Een waarderend archeologisch onderzoek van drie terreinen. Amsterdam, pag. 1-19, 3 bijl.
- 211 *Haarhuis, H.F.A.*, 1997. Gemeente Valburg; Herveld-Andelst en Zetten-West – archeologische kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-30, 3 bijl.
- 212 *Soonius, C.M.*, 1996. Gemeente Egmond, plangebied Mosselaan; archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-23, 3 bijl.
- 213 *Exaltus, R.P., & P.J. Orbons*, 1996. Gemeente Wijhe; Archeologisch onderzoek op kasteelterrein Nijenhuis. Amsterdam, pag. 1-19, 3 bijl.
- 214 *Schute, I.A.*, 1996. Gemeente Soest; Archeologisch onderzoek ten behoeve van het Bestemmingsplan Noordelijke Eng, eerste herziening. Amsterdam, pag. 1-22, 4 bijl.
- 215 *Exaltus, R.P., I.C.M. Nuijten & P.J. Orbons*, 1996. Gemeente 's-Gravenzande; archeologisch onderzoek langs de Nieuwe Vaart. Amsterdam, pag. 1-17, 3 bijl.
- 216 *Exaltus, R.P.*, 1996. Gemeente 's-Gravenzande; archeologisch onderzoek op het terrein Vreeburgh-Oost. Amsterdam, pag. 1-16, 3 bijl.
- 217 *Oude Rengerink, J.A.M., & I.A. Schute*, 1996. Gemeente Breda: Archeologisch onderzoek industrieterrein Hoogeind. Amsterdam, pag. 1-20, 3 bijl.
- 218 *Langen, G.J. de*, 1996. Stiens, gemeente Leeuwarderadeel; Archeologisch onderzoek naar de kerkterp. Amsterdam, pag. 1-35, 3 bijl.
- 219 *Soonius, C.M., & I.A. Schute*, 1997. Gemeente Castricum; archeologisch onderzoek kasteel Cronenburg. Amsterdam, pag. 1-48, 9 bijl., 1 krtbijl.
- 220 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1998. Gemeente Roermond, plangebied De Musschenberg; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-24, 3 bijl.
- 221 *Rensink, E.*, 1997. Gemeente Roermond: Archeo-toets. Amsterdam, pag. 1-29, 4 bijl., 2 krtbijl.
- 222 *Odé, O.*, 1997. Gemeente Raalte: Archeo-toets. Amsterdam, pag. 1-26, 4 bijl., 2 krtbijl.
- 223 *Orbons, P.J., & E. Rensink* 1997. Gemeente Meerssen; Gecombineerd radar-, weerstands- en booronderzoek in de historische kern van Meerssen. Amsterdam, pag. 1-45, 5 bijl.
- 224 *Langen, G.J. de, & T.M. Perger*, 1997. Gemeente Loppersum; Archeologisch onderzoek ten behoeve van het Bestemmingsplan Buitengebied 1996. Amsterdam, pag. 1-76, 4 bijl.
- 225 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1998. Waardevol cultuurlandschap Winterswijk; archeologische inventarisatie en verwachtingskaart (Fase A). Amsterdam, pag. 1-96, 1 bijl., 1 krtbijl.
- 226 *Schute, I.A., & S.P. Polman*, 1997. Rijksweg 73, traject Venlo–Tegelen (Zaarderheiken-Zuiderbrug); actualisering van de archeologische kartering, inventarisatie en waardering (RAAP-rapport 46). Amsterdam, pag. 1-29, 3 bijl.
- 227 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1996. Gemeente Vorden; verslag van een archeologisch prospectie-onderzoek op het terrein rond kasteel Hackfort. Amsterdam, pag. 1-53, 5 bijl.
- 228 *Haarhuis, H.F.A.*, 1997. Archeologisch onderzoek Multimodaal Transportcentrum Valburg; archeologische verwachtingskaart ten behoeve van het MER. Amsterdam, pag. 1-31, 3 bijl., 1 krtbijl.
- 229 *Asmussen, P.S.G.*, 1997. A7-Zuid Groningen, tracé C-alternatief. Fase A: archeologische verwachtingskaart. Amsterdam, pag. 1-32, 3 bijl., 1 krtbijl.
- 230 *Marinelli, M.G.*, 1997. Gemeente Hulst; Nieuw-Namen, uitbreidingsplan Veerstraat: archeologische kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-25, 3 bijl.
- 231 *Marinelli, M.G.*, 1997. Gemeente Westervoort, Fort Geldersoorth; gecombineerd weerstands- en booronderzoek. Amsterdam, pag. 1-21, 3 bijl.
- 232 *Odé, O.*, 1997. Gemeente Weert, Uitbreidingsplan Vrakker-West; Archeologische inventarisatie en kartering. Amsterdam, pag. 1-19, 3 bijl.
- 233 *Soonius, C.M., Marinelli, M.G. & I.A. Schute*, 1997. Provincie Noord-Holland; archeologisch onderzoek in het kader van ontgroningen in 1996. Amsterdam, pag. 1-38.
- 234 *Marinelli, M.G.*, 1997. Herinrichtingsgebied Inkel; Het Noordoost Fort, Zuidoost Fort en 't Kint van Trente: een gecombineerd geofysisch en booronderzoek van drie terreinen. Amsterdam, pag. 1-31, 3 bijl.
- 235 *Schute, I.A.*, 1997. Landinrichtingsgebieden Hoek en Philippine; archeologische inventarisatie en advieskaart. Amsterdam, pag. 1-61, 5 bijl., 1 krtbijl.
- 236 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1997. Gemeente Purmerend, Plan West; waarderend archeologisch onderzoek op vindplaats 9. Amsterdam, pag. 1-27, 6 bijl.
- 237 *Langen, G.J., & T.M. Perger*, 1997. Burum, gemeente Kollumerland c.a.; archeologisch onderzoek naar AMF-terrein 6F-02. Amsterdam, pag. 1-31, 4 bijl.
- 238 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 1999. Provincie Fryslân: de terpengroep van Schingen (groep 16B), gemeenten Franekeradeel en Menaldumadeel; waarderend archeologisch onderzoek. *BOM-rapport* 9, pag. 1-121, 4 bijl.
- 239 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 1999. Provincie Fryslân: de terpenreeks Lankum-Franeker-Salverd-Zweins-Wobbemastate (groep 16C), gemeenten Franekeradeel en Menaldumadeel; waarderend archeologisch onderzoek. *BOM-rapport* 10, pag. 1-132, 4 bijl.

- 240 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 2000. Provincie Fryslân: de terpengroep van Herbayum en Lutjelollum (groep 17C), gemeenten Harlingen, Franekeradeel en Littenseradiel; waarderend archeologisch onderzoek. *BOM-rapport 11*, pag. 1-129, 4 bijl.
- 241 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 2000. Provincie Fryslân: de terpencluster van Welsrijp (groep 17A), gemeenten Franekeradeel, Littenseradiel en Menaldumadeel; waarderend archeologisch onderzoek. *BOM-rapport 12*, pag. 1-129, 4 bijl.
- 242 *Schute, I.A., & E. Heunks*, 1997. Gemeente Nijmegen – De Waalsprong; archeologisch onderzoek fase A/B, deel 4. Amsterdam, pag. 1-51, 2 bijl.
- 243 *Odé, O., & A.J. Haartsen*, 1997. Gemeente Culemborg; Cultuurhistorische effectrapportage plangebied Parijsch. Amsterdam, pag. 1-76, 2 bijl., 1 krtbijl.
- 244 *Haarhuis, H.F.A.*, 1997. Glastuinbouwlocatie Huissen-Bergerden; een archeologische kartering en waardering van vindplaatsen. Amsterdam, pag. 1-45, 3 bijl., 1 krtbijl.
- 245 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 2000. Provincie Fryslân: de terpenreeks van Hitzum (groep 18D), gemeenten Harlingen en Franekeradeel; waarderend archeologisch onderzoek. *BOM-rapport 13*, pag. 1-284, 4 bijl.
- 246 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 2000. Provincie Fryslân: de terpencluster op de kwelderwallen op en even ten noorden van de lijn Achlum-Spannum (Groep 18A), gemeenten Harlingen, Franekeradeel en Littenseradiel; waarderend archeologisch onderzoek. *BOM-rapport 14*, pag. 1-307, 4 bijl.
- 247 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 2000. Provincie Fryslân: de terpen in het Westergose knipkleigebied van Noord- en Midden-Wûnseradiel (groep 20A), gemeente Wûnseradiel; waarderend archeologisch onderzoek. *BOM-rapport 15*, pag. 1-85, 4 bijl.
- 248 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 2000. Provincie Fryslân: de terpen in het Westergose knipkleigebied rondom Wommels (groep 20D), gemeenten Franekeradeel, Littenseradiel en Wûnseradiel; waarderend archeologisch onderzoek. *BOM-rapport 16*, pag. 1-214, 4 bijl.
- 249 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 2000. Provincie Fryslân: de terpen in het Westergose knipkleigebied van Littenseradiel-Oost en Menaldumadeel (groep 20E), gemeenten Littenseradiel en Menaldumadeel; waarderend archeologisch onderzoek. *BOM-rapport 17*, pag. 1-343, 4 bijl.
- 250 *Exaltus, R.P.*, 1997. The 1996 archaeological augering survey at Angkor Thom (Cambodia). Amsterdam, pag. 1-29.
- 251 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 2000. Provincie Fryslân: middeleeuwse uitbreidings- en kolonisationsnederzettingen (groep 5): terreinen onderzocht in 1992-1995; waarderend archeologisch onderzoek. *BOM-rapport 18*, pag. 1-125, 4 bijl.
- 252 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 2000. Provincie Fryslân: kloosters (groep 8): terreinen onderzocht in 1992-1995; waarderend archeologisch onderzoek. *BOM-rapport 19*, pag. 1-61, 4 bijl.
- 253 *Orbons, P.J.*, 1997. Kasteel Duivestein; vervolg van het geofysisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-17, 3 bijl.
- 254 *Asmussen, P.S.G.*, 1997. Gemeente Zeist: archeologisch onderzoek 2^e Hogeweg (Terrein I) en Walkartweg (Terrein II). Amsterdam, pag. 1-15, 3 bijl.
- 255 *Langen, G.J. de, & T.M. Perger*, 1997. Groot Eekwerd, gemeente Bolsward: archeologisch onderzoek naar AMF-terrein 10E-65. Amsterdam, pag. 1-36, 4 bijl.
- 256 *Marinelli, M.G.*, 1997. Rijksweg A2 Noord; aanvullende archeologische inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-46, 4 bijl., 1 kaartbijlage.
- 257 *Soonius, C.M., & M. de Rooij*, 1997. Herinrichtingsgebied Zeevang (Noord-Holland); archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-114, 7 bijl., 3 krtbijl.
- 258 *Odé, O., & A.J. Haartsen*, 1997. Gemeente Culemborg; cultuurhistorische effectrapportage plangebied Rietveld. Amsterdam, pag. 1-50, 1 bijl.; 1 krtbijl.
- 259 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1997. Gemeente Rijsbergen; archeologisch onderzoek Bedrijventerrein Hazeldonk 3e fase. Amsterdam, pag. 1-21, 3 bijl.
- 260 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 2000. Provincie Fryslân: stinsen, states en versterkingen (groep 9): terreinen onderzocht in 1992-1995; waarderend archeologisch onderzoek. *BOM-rapport 20*, pag. 1-355, 4 bijl.
- 261 *Rensink, R.*, 1997. Gemeente Roermond, de Galgenberg; geomorfologisch, cultuurhistorisch en archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-20.
- 262 *Schute, I.A.*, 1997. Aspectrapport archeologie Noord-oostelijke verbinding; de beschrijving van de bestaande situatie en de autonome ontwikkeling. Amsterdam, pag. 1-76, 8 bijl., 2 krtbijl.
- 263 *Haarhuis, H.F.A., R.P. Exaltus & H. van Haaster*, 1997. Gemeente Heteren, Melkweide en Driel-Zuid; waarderend en aanvullend onderzoek van archeologische vindplaatsen. Amsterdam, pag. 1-42, 4 bijl.
- 264 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1997. Herinrichting Losser-Noord; een archeologische inventarisatie, kartering en advieskaart. Amsterdam, pag. 1-102, 4 bijl., 4 krtbijl.
- 265 *Schute, I.A.*, 1997. Provincie Noord-Holland; Wijkermeerpolder, een archeologische inventarisatie en kartering. Amsterdam, pag. 1-35.
- 266 *Soonius, C.M.*, 1998. Provincie Noord-Holland, PWN-waterleiding Bergen-Limmen; archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-32, 1 bijl.
- 267 *Exaltus, R.P.*, 1997. Gemeente Winsum; Archeologisch onderzoek naar de resten van de borg Onstaborg. Amsterdam, pag. 1-16.
- 268 *Langen, G.L., & T.M. Perger*, 1997. Gemeente Winsum, Wierde Ripperda; waarderend archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-21, 1 bijl.
- 269 *Haarhuis, H.F.A., & E. Heunks*, 1997. Gemeente Beuningen, zandwinningslocatie Geertjesgolf; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-36, 1 bijl., 1 krtbijl.
- 270 *Lohof, E.*, 1997. Gemeente Sittard, plangebied Sittard-Hoogveld; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-16.
- 271 *Haarhuis, H.F.A.*, 1997. Polderdistrict Betuwe, dijkverbetering polderdistrict Betuwe, dijkvak Kesteren – Eck en Wiel; archeologische inventarisatie en kartering: Fase 1. Amsterdam, pag. 1-18.

- 272 *Asmussen, P.S.G.*, 1997. Provincie Fryslân, project 'archeologie van het Houtwallen- en Elzensingelgebied Fryslân', Fase 1. Amsterdam, pag. 1-58, 3 bijl., 1 krtbijl.
- 273 *Schute, I.A.*, & *O. Odé*, 1997. Provincie Noord-Holland, Westelijke Randweg Beverwijk; een archeologische inventarisatie en kartering. Amsterdam, pag. 1-18.
- 274 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1997. Gemeente Ootmarsum, Huis Ootmarsum en stadsgrachten; geofysisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-34.
- 275 *Soonius, C.M.*, 1997. Provincie Noord-Holland, proefgebied gemeente Schermer; cultuurhistorische waardenkaart. Amsterdam, pag. 1-75, 3 bijl.
- 276 *Langen, G.J. de*, & *T.M. Perger*, 1997. Gemeente Harlingen, nieuwbouwplannen Wijnaldum; waarderend archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-22, 1 bijl.
- 277 *Marinelli, M.G.*, 1997. Provincie Utrecht, herinrichting Groenraven-Oost; karterend en waarderend archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-77, 1 krtbijl.
- 278 *Rooij, M. de*, 1997. Gemeente Wognum, plangebied Ganzeweyd; een archeologische inventarisatie en kartering. Amsterdam, pag. 1-14.
- 279 *Schute, I.A.*, 1997. Provincie Noord-Holland; 'Het Torp', gemeente Den Helder; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-13.
- 280 *Jager, D.H. de*, 1997. Provincie Utrecht, gemeente Bunnik, Odijk; een aanvullende archeologische inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-12.
- 281 *Jager, D.H. de*, 1997. Gemeente Voorburg, plangebied Sijtwende; aanvullend karterend archeologisch booronderzoek. Amsterdam, pag. 1-13.
- 282 *Rooij, M. de*, & *C.M. Soonius*, 1997. Provincie Noord-Holland, plangebied Medemblik-Schepenwijk; een archeologische inventarisatie en kartering. Amsterdam, pag. 1-13.
- 283 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1997. Rijksweg A50 Eindhoven-Oss; aanvullende archeologische inventarisatie (AAI: Fase A, B en C). Amsterdam, pag. 1-78, 3 bijl.
- 284 *Odé, O.*, & *A.J. Haartsen*, 1998 (herziene druk). Gemeente Culemborg, plangebied Lanxmeer; cultuurhistorische effectrapportage. Amsterdam, pag. 1-68, 3 bijl., 1 krtbijl.
- 285 *Exaltus, R.P.*, 1997. Gemeente Zevenbergen; archeologisch onderzoek naar de resten van het voormalige kasteel Zevenbergen. Amsterdam, pag. 1-15.
- 286 *Schute, I.A.*, 1997. Rijksweg 15 Varsseveld-Enschede; archeologisch onderzoek in het kader van de m.e.r. Amsterdam, pag. 1-88, 7 bijl., 1 krtbijl.
- 287 *Marinelli, M.G.*, 1997. Provincie Noord-Holland, gemeente Heiloo; archeologisch onderzoek Egelshoek. Amsterdam, pag. 1-12.
- 288 *Langen, G.J. de*, & *T.M. Perger*, 1997. Gemeente De Marne, nieuwbouwplannen Kloosterburen; waarderend archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-24.
- 289 *Asmussen, P.S.G.*, *M.G. Marinelli*, *J.A.M. Oude Rengerink*, *M. de Rooij*, *I.A. Schute*, *C.M. Soonius* & *C.S.I. Thanos*, 1998. Provincie Noord-Holland; archeologisch onderzoek op kleine terreinen in 1997. Amsterdam, pag. 1-56.
- 290 *Haarhuis, H.F.A.*, 1997. Afferdensche en Deestsche Waarden; een archeologische kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-21.
- 291 *Marinelli, M.G.*, 1997. Gemeente Purmerend, plangebied Weidevenne; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-25, 2 bijl.
- 292 *Asmussen, P.S.G.*, 1997. Rijksweg 50 Niersallee-Ramspol; Fase II: archeologische kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-29, 1 bijl.
- 293 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1997. Gemeente Doetinchem, landelijk gebied en stadskern; archeologische inventarisatie en verwachtingskaart. Amsterdam, pag. 1-90, 2 bijl., 2 krtbijl.
- 294 *Rensink, E.*, 1997. Gemeenten Roermond en Roerdalen, plangebied Roermond-Roerdalen, deelgebied 1; een archeologische inventarisatie, kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-34.
- 295 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1997. Gemeente Breda, bouwlocaties Teteringen; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-21, 1 krtbijl.
- 296 *Exaltus, R.P.*, & *H. Abechri*, 1997. Gemeente Breda, Chassé-terrein; archeologisch onderzoek naar een 16e eeuwse bastion. Amsterdam, pag. 1-18.
- 297 *Thanos, C.S.I.*, & *H.B.G. Scholte Lubberink*, 1997. Ruilverkaveling Winterswijk-West; archeologische begeleiding kavelaanvaardingswerken fase 1. Amsterdam, pag. 1-48, 2 bijl., 2 krtbijl.
- 298 *Langen, G.J. de*, & *H.W. Hommes*, 1998. Provincie Fryslân: metaaldetectie Noord-Westergo 1992-1996. *BOM-rapport 22*. Amsterdam, pag. 1-152, 3 bijl.
- 299 *Langen, G.J. de*, & *E.F. Nierstrasz*, 1999. Provincie Fryslân: veldkarteringen Westergo 1992-1996. *BOM-rapport 23*. Amsterdam, pag. 1-252, 4 bijl.
- 300 *Schute, I.A.*, 1998. M.e.r. Noord-oostelijke verbinding; archeologisch onderzoek: effectbeschrijving en -berekening. Amsterdam, pag. 1-94, 4 bijl.
- 301 *Haarhuis, H.F.A.*, 1998. Bommel-Huissen, bouwlocatie Bergerden; Aanvullend Archeologisch Onderzoek (AAO). Amsterdam, pag. 1-27.
- 302 *Exaltus, R.E.*, 1997. Provincie Noord-Holland, ontwerppeilbesluiten Waterland-Oost en Twiske; een archeologische bureaustudie. Amsterdam, pag. 1-39.
- 303 *Schute, I.A.*, 1997. Dijkverbetering IJsselbandijk, dijkvak Werven-Kloosterbos (dp 619,5-638,5); een archeologische inventarisatie, kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-14.
- 304 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1999. Archeologisch onderzoek Hogesnelheidslijn (HSL), rapportage waarderend onderzoek (Fase D). Amsterdam, pag. 1-108, 1 bijl.
- 305 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, & *E Lohof*, 1998. Provincie Gelderland, WCL-De Graafschap; archeologische inventarisatie en verwachtingskaart (Fase A). Amsterdam, pag. 1-103, 2 krtbijl. (7 krt.).
- 306 *Asmussen, P.S.G.*, 1997. Gemeente Kampen, industrieterrein Haatland VII; archeologisch onderzoek fase I: de kartering. Amsterdam, pag. 1-26.
- 307 *Odé, O.*, 1997. Gemeente Ede, plangebied Kernhem; waarderend archeologisch onderzoek vindplaats 1. Amsterdam, pag. 1-24, 1 bijl.

- 308 *Exaltus, R.P., & P.J. Orbons*, 1997. Gemeente Roermond, plangebied Groot Seminarie; archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-20.
- 309 *Marinelli, M.G.*, 1997. Provincie Utrecht, N199: terrein bij de A1; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-11.
- 310 *Langen, G.J. de, & T.M. Perger*, 1997. Gemeente Sneek: nieuwbouwplannen Oude Koemarkt-Martiniplein; waarderend archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-23.
- 311 *Haarhuis, H.F.A.*, 1997. Gemeente Arnhem, De Groene Long; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-15.
- 312 *Odé, O.*, 1997. Gemeente Voorschoten, plangebied Starrenburg; een archeologische inventarisatie en kartering. Amsterdam, pag. 1-14.
- 313 *Thanos, C.S.I.*, 1997. Gemeente Lelystad, verbindingzone Knardijk; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-22.
- 314 *Marinelli, M.G., & D.H. de Jager*, 1999. Rijksweg 11 Oost: Alphen-Bodegraven, provincie Zuid-Holland; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-20, 1 kaartbijl.
- 315 *Rensink E., & P.M.L. Vleugels-Hübner*, 1998. Gemeente Kerkrade; een archeologische advieskaart. Amsterdam, pag. 1-38, 2 bijl., 2 krtbijl.
- 316 *Haarhuis, H.F.A.*, 1997. Zetten, gemeente Valburg; archeologisch onderzoek terrein Pouwer. Amsterdam, pag. 1-17.
- 317 *Odé, O.*, 1997. Zandmaas, Baggerbestek 2; extra archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-11.
- 318 *Odé, O.*, 1997. Zeehaven IJmuiden, Derde Haven; archeologisch vooronderzoek. Amsterdam, pag. 1-13.
- 319 *Haarhuis, H.F.A.*, 1997. Gemeente Vleuten-De Meern, bestemmingsplan Veldhuizen; kartering Romeinse weg; haalbaarheidsonderzoek. Amsterdam, pag. 1-31, 5 bijl.
- 320 *Marinelli, M.G.*, 1997. Gemeente Axel, Fort Sint Joseph en Fort Ferdinandus; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-21.
- 321 *Jager, D.H. de*, 1997. Gemeente Sassenheim, dorpsvernieuwingsgebied Centrumplan Sassenheim; historisch en archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-31.
- 322 *Rooij, M. de*, 1998. Gemeente Schagen, plangebied Nes-Hoep; een archeologische kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-25.
- 323 *Exaltus, R.P.*, 1998. Gemeente Grootegast, terreinen Klokkenstoel en Premonstratenzer Klooster; archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-18.
- 324 *Rensink, E.*, 1998. Gemeente Venray, plangebied De Hulst; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-22.
- 325 *Schute, I.A.*, 1997. Gemeente Zwijndrecht, plangebied Brandweerkazerne; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-12.
- 326 *Langen, G.J. de*, 1997. Gemeente Dongeradeel, locatie 'Sionsberg'; waarderend archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-14.
- 327 *Schute, I.A.*, 1997. Veluwe Bandijk, dijkvak Marsstraat-'t Schol; een archeologische inventarisatie, kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-13.
- 328 *Odé, O.*, 1997. Gemeente Emmen, Barger-Oosterveld; een archeologische inventarisatie en kartering. Amsterdam, pag. 1-13.
- 329 *Langen, G.J. de*, 1997. Gemeente Smallingerland, kloosterterrein te Smalle Ee; waarderend archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-29, 1 kaartbijlage.
- 330 *Nuijten, I.M.C.* 1998. Gemeente Vianen, kasteel Batestein; archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-34, 2 bijl.
- 331 *Schute, I.A.*, 1998. Gemeente Middelburg, plangebied Veerse Poort; een archeologische inventarisatie en kartering. Amsterdam, pag. 1-20, 2 krtbijl.
- 332 *Orbons, P.J.*, 1997. Gemeente Groningen, herinrichting Noorderplantsoen; geofysisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-12.
- 333 *Nuijten, I.M.C.*, 1997. Gemeente Zederik, archiefonderzoek en booronderzoek in het kader van de dijkversterking. Amsterdam, pag. 1-16.
- 334 *Haarhuis, H.F.A.*, 1999. Bestemmingsplan Veldhuizen, gemeente Vleuten-De Meern; kartering Romeinse weg, fase 2. Amsterdam, pag. 1-31, 1 krtbijl.
- 335 *Schute, I.A.*, 1998. N.V. Luchthaven Schiphol, vijfde baan (5P); archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-20, 1 krtbijl.
- 336 *Schute, I.A.*, 1998. M.e.r.-procedure rondweg Sluis; archeologische verwachtingskaart ten behoeve van de m.e.r. Amsterdam, pag. 1-40, 1 krtbijl.
- 337 *Schute, I.A.*, 1998. M.e.r.-procedure rondweg Aardenburg; archeologische verwachtingskaart ten behoeve van de m.e.r. Amsterdam, pag. 1-50, 1 krtbijl.
- 338 *Nagtegaal, S.M., & Z. Kovacevic*, 1998. Detection of Roman kilns in the Argonne region. Amsterdam, pag. 1-40.
- 339 *Haarhuis, H.F.A.*, 2001. Gemeente Nijmegen, de Waalsprong; archeologisch onderzoek fase A/B, deel 5 & 6. Amsterdam, pag. 1-84, 2 bijl., 1 krtbijl., in voorbereiding.
- 340 *Marinelli, M.G., & S. Wentink*, 1998. Gebiedsgericht project Eemgebied, provincie Flevoland; een archeologische verwachtingskaart in het kader van de BGM. Amsterdam, pag. 1-46, 3 bijl., 1 krtbijl.
- 341 *Soonius, C.M.*, 1998. Gemeente Uitgeest, plangebied 'De Kleis-Oost'; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-27, 1 bijl., 1 krtbijl.
- 342 *Marinelli, M.G.*, 1998. Gemeente Zutphen; archeologisch onderzoek ten behoeve van de bouwlocatie Leesten-oost. Amsterdam, pag. 1-39, 3 krtbijl.
- 343 *Odé, O.*, 1998. Gemeente Venray, plangebied De Brabander; een archeologische kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-18.
- 344 *Heunks, E.*, 1998. Gemeente Heteren, plangebied Heterenkum; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-14.
- 345 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1998. Gemeente Den Haag, tunneltracé Noordelijke Randweg; archeologische begeleiding booronderzoek. Amsterdam, pag. 1-25, 2 bijl., 1 krtbijl.
- 346 *Rooij, M. de*, 1998. De Gooiboog; aanvullende archeologische inventarisatie Fase 1: kartering. Amsterdam, pag. 1-15.

- 347 *Soonius, C.M.*, 1998. Gemeente Akersloot, plangebied Koningsweg; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-16, 2 bijl.
- 348 *Jager, D.H. de*, 1998. Gemeente Kerkrade, Stedelijke Randweg 'Verlengde S23'; een archeologische kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-24.
- 349 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1998. Gemeente Dordrecht, plangebied Dordtse Kil III; verkennend archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-26, 1 bijl.
- 350 *Soonius, C.M.*, 1998. Gemeente Ede, Landgoed Kernhem, deelgebied manifestatie 'Fleurig'; een archeologische inventarisatie en kartering. Amsterdam, pag. 1-16.
- 351 *Jager, D.H. de*, 1998. Gemeente Venray, plangebied Smakterheide 2; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-19.
- 352 *Langen, G.J. de, & T.M. Perger*, 1998. Provincie Fryslân, kloosterterrein te Lidlum, gemeente Franekeradeel; waarderend archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-35, 1 bijl.
- 353 *Haarhuis, H.F.A.*, 1998. Zandwinningslocatie Geertjesgolf, gemeente Beuningen; waarderend onderzoek van archeologische vindplaatsen. Amsterdam, pag. 1-38.
- 354 *Lohof, E.*, 1998. A73-Zuid Belfeld-Swalmen; een aanvullende archeologische inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-98, 3 krtbijl.
- 355 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1998. Plangebied De Neel, gemeente Breda; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-15.
- 356 *Marinelli, M.G.*, 1998. Uitbreidingslocatie 't Laakse Veld, gemeente Zutphen; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-24, 1 bijl.
- 357 *Soonius, C.M.*, 1998. Haarrijnse Plas, gemeente Vleuten-De Meern; een karterend archeologisch booronderzoek. Amsterdam, pag. 1-17.
- 358 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1998. Polder Matsloot-Roderwolde, provincie Drenthe; een archeologische inspectie van veenterpen. Amsterdam, pag. 1-68.
- 359 *Asmussen, P.S.G.*, 1998. Kootstertille, Alde Dyk, gemeente Achtkarspelen; archeologisch haalbaarheidsonderzoek. Amsterdam, pag. 1-14.
- 360 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1998. Gemeente Ootmarsum, Huis Ootmarsum; weerstandsonderzoek. Amsterdam, pag. 1-28.
- 361 *Marinelli, M.G.*, 1998. Bestemmingsplan Klein Sonsbeek, Werkhoven, gemeente Bunnik; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-19.
- 362 *Heunks, E., & O. Odé*, 1998 (herziene druk). Ruimte voor Rijntakken; archeologische verwachtingskaart met geomorfogenetische onderbouwing. Amsterdam, pag. 1-80, 6 bijl., 1 kaartbijl. (22 bladen).
- 363 *Marinelli, M.G.*, 1998. Dijkverbetering Polderdistrict Betuwe, dijkvak Driel-Lakemond-Kesteren; archeologische kartering en waardering van de Rijnbandijk in het kader van de m.e.r. - fasen 1 en 2. Amsterdam, pag. 1-32.
- 364 *Thanos, C.S.I.*, 1998. Ruilverkaveling Winterswijk-West; archeologische begeleiding kavelaanvaardingswerken fase 2. Amsterdam, pag. 1-52, 3 bijl., 3 kaartbijl.
- 365 *Jager, D.H. de*, 1998. Provinciale weg N470, provincie Zuid-Holland; archeologisch onderzoek in het kader van de m.e.r., fase 1: kartering. Amsterdam, pag. 1-34, 2 kaartbijl.
- 366 *Thanos, C.S.I.*, 1998. N837 Arnhem-Heteren; een archeologische kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-21, 2 bijl., 2 kaartbijl.
- 367 *Schute, I.A.*, 1998. Bestemmingsplan 'Gemeentehuis Veere', gemeente Veere; een gecombineerd weerstands- en booronderzoek. Amsterdam, pag. 1-16.
- 368 *Haarhuis, H.F.A.*, 1998. De Schuytgraaf, gemeente Arnhem; aanvullend archeologisch onderzoek vindplaats 10. Amsterdam, pag. 1-54, 2 bijl.
- 369 *Marinelli, M.G.*, 1998. Nieuwbouwlocatie Wijnbergen, gemeente Doetinchem; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-22, 1 kaartbijl.
- 370 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1998. Woningbouwlocatie Voorhof IV te Oostvoorne, gemeente Westvoorne; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-14.
- 371 *Schute, I.A., G.H. de Boer & J.A.M. Roymans*, 1999. Plangebied Ewijk, gemeente Beuningen; een archeologische kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-88, 2 kaartbijl.
- 372 *Haarhuis, H.F.A.*, 1999. Bestemmingsplangebied Vleuterweide, gemeente Vleuten-De Meern; kartering Romeinse weg, fase 3. Amsterdam, pag. 1-23, 1 bijl., 2 kaartbijl.
- 373 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1999. Milieuzorggebied Neede-Borculo; archeologische inventarisatie en verwachtingskaart. Amsterdam, pag. 1-72, 1 kaartbijl.
- 374 *Jager, D.H. de*, 1998. Bouwproject Geldermalsen-Midden, gemeente Geldermalsen; een archeologische inventarisatie en kartering. Amsterdam, pag. 1-33.
- 375 *Lohof, E.*, 1998. Omleiding N273 Haelen, een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-23.
- 376 *Thanos, C.S.I.*, 1998. Malburg-West, gemeente Arnhem; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-18.
- 377 *Heunks, E.*, 1998. Watertransportleiding Heulse Waard en Steenwaard en natuurontwikkeling Steenwaard. Archeologisch en bodemkundig onderzoek. Amsterdam, pag. 1-34, 1 bijl.
- 378 *Haarhuis, H.F.A.*, 1998. Verbreding A2 Everdingen-Deil; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-49, 2 bijl., 1 kaartbijl.
- 379 *Soonius, C.M.*, 1998. Tracé Rijksweg A5-Zuid, Rijkswaterstaat, Directie Noord-Holland; archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-17.
- 380 *Soonius, C.M.*, 1998. Een archeologisch vooronderzoek; Project Natuurvriendelijke oever Zuiderpolder - N.Z.K. Rijkswaterstaat ANW 98.06. Amsterdam, pag. 1-15.
- 381 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1998. Havenspoorlijn en HSL Barendrecht-Lombardijen; een aanvullende archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-13.
- 382 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1998. Gemeente Vorden, industrieterrein Werkveld-Oost en hervestigingsgebied Oude Zutphenseweg/Zelstweg; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-27.
- 383 *Jager, D.H. de*, 1998. Bestemmingsplan Scharn-Noord, gemeente Maastricht; een archeologische inventarisatie en kartering. Amsterdam, pag. 1-21, 1 bijl.

- 384 *Schute, I.A.*, 1998. Rijksweg 57 - Rondweg Serooskerke-Noord, Rijkswaterstaat Directie Zeeland; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-54, 2 kaartbijl. (3 bladen).
- 385 *Jager, D.H. de*, 1998. Bestemmingsplangebied Grondel, gemeente Maastricht; een archeologische inventarisatie en kartering. Amsterdam, pag. 1-21.
- 386 *Asmussen, P.S.G.*, 1998. Plangebied Buitenpost-Mûnewyk, gemeente Achtkarspelen; verkennend archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-19.
- 387 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1998. Tracé omlegging provinciale weg rond Alphen, gemeente Alphen-Chaam; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-29, 1 kaartbijlage.
- 388 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1999. Reconstructie N50 Ens-Emmeloord; een archeologische inventarisatie, kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-21.
- 389 *Perger, T.M.*, 1998. Nieuwbouwlocatie Grote Kerkstraat-Bollemansteeg; een archeologisch vooronderzoek. Amsterdam, pag. 1-18.
- 390 *Jager, D.H. de, & I.M.C. Nuijten*, 1998. Ontwerp-bestemmingsplan Wakkerendijk/Meentweg, gemeente Eemnes; verkennend archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-24.
- 391 *Marinelli, M.G.*, 1998. Gemeente Oegstgeest, Rhijnhofweg (CMA-terrein 30F-023); een archeologische kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-22.
- 392 *Marinelli, M.G.*, 1998. Maneswaard-De Spees; een archeologische kartering in het kader van natuurontwikkeling. Amsterdam, pag. 1-16.
- 393 *Schute, I.A.*, 1998. Plangebied De Trompet, gemeente Heemskerk; een archeologische inventarisatie en kartering. Amsterdam, pag. 1-15.
- 394 *Thanos, C.S.I.*, 1998. Woningbouwlocatie Beukenlaan, gemeente Arnhem; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-18.
- 395 *Lohof, E.*, 1999. Kasteelterrein Stein, gemeente Stein; archeologisch bureau- en booronderzoek. Amsterdam, pag. 1-19.
- 396 *Thanos, C.S.I.*, 1998. Uitbreidingsplan De Haverley, gemeente 's-Hertogenbosch; een archeologische inventarisatie en kartering. Amsterdam, pag. 1-27.
- 397 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1998. Plangebied Ooij, gemeente Zevenaar; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-17.
- 398 *Soonius, C.M.*, 1998. Ontgroning De Groote Ven, provincie Noord-Holland, gemeente Castricum; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-13.
- 399 *Soonius, C.M.*, 1998. Ontsluitingsweg Passewaay, gemeente Tiel; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-15.
- 400 *Soonius, C.M.*, 1998. Bedrijventerrein Lagedijk-Noordwest, gemeente Schagen; een archeologische inventarisatie en kartering. Amsterdam, pag. 1-18.
- 401 *Lohof, E.*, 1998. Plangebied Laar-Zuid, gemeente Weert; archeologisch bureauonderzoek en veldinspectie. Amsterdam, pag. 1-21.
- 402 *Lohof, E.*, 1999. Plangebied IJzeren Kuilen, gemeente Meerssen; archeologisch bureauonderzoek en veldinspectie. Amsterdam, pag. 1-17.
- 403 *Odé, O.*, 1998. Bedrijventerrein De Beemd, gemeente Rheden; een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-12.
- 404 *Haarhuis, H.F.A.*, 1998. Rijksweg A2 's-Hertogenbosch, vindplaats Eikendonk; archeologisch waarderend onderzoek. Amsterdam, pag. 1-18, 1 bijl.
- 405 *Asmussen, P.S.G.*, 1999. Provincie Fryslân, project 'Archeologie van het Houtwallen- en Elzensingelgebied Fryslân'; Fase 2 (mei 1997 - mei 1998). Amsterdam, pag. 1-121, 4 bijl., 2 kaartbijl.
- 406 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1999. Provincie Drenthe, de havezathe Rheebruggen en de motte Borgbarchien te Rheebruggen en de motte Klinkenberg te Gees; geofysisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-46.
- 407 *Orbons, P.J.*, 1998. De Zetel, gemeente Margraten; verslag archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-16.
- 408 *Schute, I.A.*, 1999. Hanzelijn, aspectrapport archeologie; huidige situatie, autonome ontwikkeling, effectbeschrijving en effectbeoordeling. Amsterdam, pag. 1-94, 2 bijl., 5 kaartbijl.
- 409 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1998. Plangebied Adriaan Klaassenstraat, gemeente Breda; archeologische verwachtingskaart (fase 1). Amsterdam, pag. 1-21.
- 410 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1998. Gemeente Vianen, kasteel Batestein; archeologisch proefsleuvenonderzoek. Amsterdam, pag. 1-28.
- 411 *Haarhuis, H.F.A.*, 1999. Multimodaal Transportcentrum Valburg; een archeologische kartering (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-56, 1 bijl., 1 kaartbijl.
- 412 *Thanos, C.S.I.*, 1999. Bemmelsche Waard; een archeologische kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-33, 1 bijl.
- 413 *Schute, I.A.*, 1999. Gasleiding Zelzate - Westerschelde; archeologische begeleiding van de grondwerkzaamheden. Amsterdam, pag. 1-34.
- 414 *Thanos, C.S.I.*, 1998. Bestemmingsplan Hoogstedelaan-Klingelbeekseweg, gemeente Arnhem; een archeologische kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-25.
- 415 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1999. Westerscheldetunnel, noordelijke oeververbinding Zuid-Beveland; Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-43, 2 bijl., 3 kaartbijl. (4 bladen).
- 416 *Exaltus, R.P.*, 1999. Grouw, bestemmingsgebied Meinga (2e fase); gemeente Boarnsterhim; een archeologische kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-14.
- 417 *Exaltus, R.P.*, 1999. Het Spaansche Kerkhof bij Veenhuizen, provincie Drenthe, gemeente Noordenveld; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-16.
- 418 *Soonius, C.M.*, 1999. Studiegebied CRAAG, Rijkswaterstaat, Directie Noord-Holland; Fase 1: archeologische verwachtingskaart. Amsterdam, pag. 1-32, 1 kaartbijl.
- 419 *Marinelli, M.G.*, 1999. Oldehoofsterkerkhof, gemeente Leeuwarden; een waarderend archeologisch onderzoek (AAI-2). Amsterdam, pag. 1-23.

- 420 *Asmussen, P.S.G.*, 1999. Pingoruïne Taarlose Veentje, gemeente Assen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1 en AAI-2). Amsterdam, pag. 1-22.
- 421 *Exaltus, R.P.*, 1999. Opgraving vindplaats Polderweg, gemeente Hardinxveld-Giessendam; micromorfologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-32, 1 bijl.
- 422 *Exaltus, R.P.*, 1999. Alblasserwaard; waarderend archeologisch onderzoek op zes vindplaatsen. Amsterdam, pag. 1-52.
- 423 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1999. Omlegging N315 rond Zelhem, gemeente Zelhem; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-21, 1 kaartbijl.
- 424 *Soonius, C.M.*, 1999. Plangebied Westzanerpolder, gemeente Zaanstad; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-16.
- 425 *Molema, J.*, & *T.M. Perger*, 2001. Provincie Fryslân: Archeologie van het kleigebied. Gemeente Leeuwarderadeel; waarderend archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-202, 1 bijl., in voorbereiding.
- 426 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1999. Plangebied Wijnbergen, gemeente Doetinchem; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie 2 (AAI-2). Amsterdam, pag. 1-32, 1 bijl.
- 427 *Thanos, C.S.I.*, 1998. Bedrijvenpark Merm, gemeente Elst; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-22.
- 428 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1999. Oostvlietpolder, gemeente Leiden; Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-24, 3 bijl., 1 kaartbijl.
- 429 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1999. Herinrichting Centrum Etten-Leur; verkennend en waarderend archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-32, 1 kaartbijl.
- 430 *Jager, D.H. de*, 1999. PWN-transportleiding Weesperkarspel-Laarderhoogt, provincie Noord-Holland; archeologische begeleiding cultuurtechnisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-24, 1 kaartbijl.
- 431 *Raemaekers, D.C.M.*, & *E. Heunks*, 1999. Zandmaas: Baggerbestek 3, gemeente Tegelen; Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-24.
- 432 *Raemaekers, D.C.M.*, 1999. Aanleg fietspad Munnikenweg, gemeente Binnenmaas; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-20.
- 433 *Marinelli, M.G.*, 1999. Fort De Spees, gemeente Kesteren; een aanvullend archeologisch en historisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-18.
- 434 *Kempen, P.A.M.M. van*, 1999. Van Heutzplein en Buitenhaven, gemeente Kampen; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-27.
- 435 *Thanos, C.S.I.*, 1999. Onderzoeksgebied Bakenhof, gemeente Arnhem; archeologische verwachtingskaart ten behoeve van de m.e.r. Amsterdam, pag. 1-22.
- 436 *Schute, I.A.*, 1999. Woningbouwlocaties Spruit en Bosch, De Tuinderij, De Gemeentetuin en Hofwijk-West, gemeente Harmelen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-15.
- 437 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1999. Plangebieden Eelinkes, Veeneslat-Zuid en Scholtenbrug, gemeente Winterswijk; Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-41, 1 bijl.
- 438 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 2001. Tracé omlegging provinciale weg (N316) rond Zeddam, gemeente Bergh; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-22, 1 bijl., 1 kaartbijl., in voorbereiding.
- 439 *Haarhuis, H.F.A.*, 1999. Verbreding A2 Empel-Maas; een archeologische kartering (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-26, 1 bijl.
- 440 *Jager, D.H. de*, 1999. PWN-transportleiding Hoorn-Andijk (deeltracé Wervershoof-Andijk), provincie Noord-Holland; archeologische begeleiding cultuurtechnisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-20, 1 kaartbijl.
- 441 *Polman, S.P.*, 1999. Plangebieden Hoogveld-Oost en Melderslosche Weiden, gemeente Horst; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-30, 1 bijl.
- 442 *Schute, I.A.*, 1999. Plangebied Middelaar, gemeente Hoevelaken; een archeologische kartering (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-14.
- 443 *Lohof, E.*, 2000. Project Grensmaas, deelgebied Borgharen; Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI Fase 2). Amsterdam, pag. 1-55, 2 bijl.
- 444 *Soonius, C.M.*, 1999. Plangebied Weidevenne, gemeente Purmerend; een aanvullende archeologische kartering en waardering (AAI). Amsterdam, pag. 1-22, 2 bijl.
- 445 *Jager, D.H. de*, 1999. Vinex-locatie Hoogveld, gemeente Heerlen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-23, 1 kaartbijl.
- 446 *Thanos, C.S.I.*, 1999. Plangebied Loostraat-Zuid, gemeente Huissen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-31, 1 bijl.
- 447 *Jager, D.H. de*, 1999. Terrein Leeuwenstein, gemeente Geldermalsen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie: kartering (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-21.
- 448 *Schute, I.A.*, 1999. Spoorverdubbeling Woerden-Harmelen, 2e fase; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI): kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-22, 1 kaartbijl.
- 449 *Marinelli, M.G.* & *G.H. de Boer*, 1999. Waterinfiltratieproject OEDI, deeltrajecten I en II; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-27, 2 kaartbijl.
- 450 *Raemaekers, D.C.M.*, 1999. Plangebieden Poort, Overgooi en Hout, gemeente Almere; fase 1A archeologische begeleiding: archeologische verwachtingskaart (concept). Amsterdam, pag. 1-37, 1 bijl.
- 451 *Raemaekers, D.C.M.*, 1999. Plangebied 'De Kromme Akker', Voorthuizen, gemeente Barneveld; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-17.
- 452 *Polman, S.P.*, & *E. Rensink*, 2000. Project Grensmaas, deelgebied Aan de Maas Zuid; Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI Fase 2). Amsterdam, pag. 1-40, 2 bijl.
- 453 *Odé, O.*, & *H.F.A. Haarhuis*, 1999. Voorstudie Actualisering Archeologisch Monumentenbestand (VAAM); realistische en optimale kostenramingen op basis van een steekproef. Amsterdam, pag. 1-66, 3 bijl., 2 losse bijl. (pag. 1-220 & 1-256).
- 454 *Asmussen, P.S.G.*, 1999. Rijksweg 31 (Leeuwarden-Nijega) & Knooppunt Ureterpvalleat; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie: fase 1 (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-54, 1 bijl., 1 kaartbijl.

- 455 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1999. Plangebieden Eeuwlandseweg en Wezeweg, gemeente Heerde; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-23, 1 bijl.
- 456 *Polman, S.P., & E. Rensink*, 2000. Project Grensmaas, deelgebied Itteren; Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI Fase 2). Amsterdam, pag. 1-77, 2 bijl.
- 457 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1999. Woningbouwlocatie De Ligt II, gemeente Alphen-Chaam; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-18, 1 bijl.
- 458 *Heunks, E.*, 1999. Project Zandmaas, deelgebied Venlo, Hout-Blerick; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-54, 2 bijl.
- 459 *Scholte Lubberink*, 1999. Drielanden-zuid en -west, gemeente Harderwijk; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-22, 1 bijl.
- 460 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1999. HSL-Oost / A12; de archeologische verwachtingskaart t.b.v. de tracé-/m.e.r.-studie. Amsterdam, pag. 1-102, 3 bijl., 7 kaartbijl.
- 461 *Polman, S.P., & E. Rensink*, 2000. Project Grensmaas, deelgebied Koeweide; Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI Fase 2). Amsterdam, pag. 1-57, 3 bijl.
- 462 *Kempen, P.A.M.M. van*, 1999. Kasteel de Kinckhorst, gemeente Meppel; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-32.
- 463 *Kempen, P.A.M.M. van*, 1999. Kerkterrein Nuland, gemeente Maasdonk; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-28.
- 464 *Soonius, C.M.*, 1999. Landinrichtingsplan Westzaan, provincie Noord-Holland; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-52, 1 kaartbijl.
- 465 *Thanos, C.S.I.*, 1999. Plangebieden Zuid-Tangent, Papenkamp & Elst-Zuid, gemeente Elst; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-21, 1 bijl., 1 kaartbijl.
- 466 *Lohof, E.*, 2000. Grondwaterwinning Over-Betuwe, provincie Gelderland; onderzoek naar mogelijke effecten op archeologische waarden. Amsterdam, pag. 1-32, 1 bijl.
- 467 *Schute, I.A.*, 1999. Optimalisering railontsluiting Sloe; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie: kartering (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-21.
- 468 *Jager, D.H. de*, 1999. Plangebied Backerbosch, gemeente Margraten; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-40.
- 469 *Jager, D.H. de*, 2000. Spooruitbreiding Amsterdam-Utrecht; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie fase 1: kartering (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-23, 4 kaartbijl.
- 470 *Schute, I.A.*, 1999. Munnikkenpolder (HSL); een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI): kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-33, 1 bijl., 1 kaartbijl.
- 471 *Haarhuis, H.F.A.*, 1999. Verbreding A2 Zaltbommel-Maas; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-25, 1 bijl.
- 472 *Thanos, C.S.I.*, 2001. Gemeente Nijmegen: de Waalsprong; archeologisch onderzoek fase A/B, deel 7. Amsterdam, pag. 1-37, 1 bijl., in voorbereiding.
- 473 *Rensink, E., H.-A.R. Siemons, E.E.B. Bulten & R.H.A. Machiels*, 1999. Plangebied Reubenberg, gemeente Swalmen; een archeologisch onderzoek. Amsterdam/Bunschoten, pag. 1-22.
- 474 *Haarhuis, H.F.A.*, 2000. Plangebied Schaapsloop 2, gemeente Valkenswaard; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-16.
- 475 *Soonius, C.M.*, 1999. Woningbouwlocaties Tuitjenhorn en Warmenhuizen, gemeente Harenkarspel; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-16.
- 476 *Raemaekers, D.C.M.*, 1999. Plangebieden Poort en Overgooi, gemeente Almere; fase 1B archeologische begeleiding: veldtoetsing archeologische verwachtingskaart. Amsterdam, pag. 1-31, 1 bijl.
- 477 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1999. Hoofdwegenstructuur Harderwijk-zuid en Ermelo-noordwest, gemeenten Harderwijk en Ermelo; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-26, 1 bijl., 1 kaartbijl.
- 478 *Kempen, P.A.M.M. van*, 1999. Roomburg, gemeente Leiden; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-48, 3 bijl.
- 479 *Exaltus, R.P.*, 1999. Bedrijventerrein Kommizenbosk. gemeente Achtkarspelen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-16.
- 480 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1999. Oostvlietpolder - vindplaatsen 2, 5, 6 en 7, gemeente Leiden; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-2). Amsterdam, pag. 1-29, 1 bijl., 1 kaartbijl.
- 481 *Geraeds, J.J.G., & E. Rensink*, 1999. Plangebied Zwartbroekplein, gemeente Roermond; archeologisch bureauonderzoek. Amsterdam, pag. 1-16.
- 482 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1999. ROL-project, Transportleiding pompstation Fledite (Zeewolde) - pompstation Holk (Nijkerk); Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-58, 1 bijl.
- 483 *Polman, S.P.*, 1999. Bedrijventerrein Eijsden-Maastricht: deelgebieden 1 en 2, gemeenten Maastricht en Eijsden; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-38.
- 484 *Molema, J.*, 1999. Strategisch Groenproject Midden-Groningen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI) en bodemkundig onderzoek. Amsterdam, pag. 1-29, 5 kaartbijl.
- 485 *Exaltus, R.P.*, 2000. Opraving Schelberg, gemeente Heerlen; bodemmicromorfologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-26.
- 486 *Raemaekers, D.C.M.*, 1999. Bedrijfsterrein Welsum, gemeente Dalfsen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-17, 1 bijl.
- 487 *Schute, I.A.*, 2000. Rijksweg 57 - Rondweg Serooskerke-Noord, Rijkswaterstaat, Directie Zeeland; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-2). Amsterdam, pag. 1-68, 2 bijl., 2 kaartbijl.
- 488 *Lohof, E.*, 1999. Bestemmingsplan De Rieze IV (Ulft), gemeente Gendringen; bureauonderzoek en Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-25, 2 bijl.
- 489 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1999. Dijkverbetering dijkvak 32, langshaven Wilhelminakanaal; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-15.
- 490 *Lohof, E.*, 1999. Rijksweg A73-Noord Valburg-Neerbosch; de archeologische verwachtingskaart t.b.v. de m.e.r. Amsterdam, pag. 1-24, 1 kaartbijl.

- 491 *Polman, S.P., & G.H. de Boer, 2000. Drie Dorpen Polder, gemeente Rijnwaarden; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-38, 1 bijl.*
- 492 *Oude Rengerink, J.A.M., 1999. Dijkverbetering dijkvak 40, Bergsche Hoek; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-15.*
- 493 *Oude Rengerink, J.A.M., 1999. Dijkverbetering dijkvakken 33 en 34, Wilhelminakanaal; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-15.*
- 494 *Thanos, C.S.I., 1999. Plangebieden Aerdt en 's-Gravenwaard; gemeente Rijnwaarden; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-16.*
- 495 *Raemaekers, D.C.M., 1999. Persleiding Vleuterweide, gemeente Vleuten-De Meern; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-15, 1 kaartbijl.*
- 496 *Lohof, E., 1999. Rijksweg A50 Grijsoord-Ewijk; de archeologische verwachtingskaart t.b.v. de m.e.r. Amsterdam, pag. 1-30, 1 kaartbijl.*
- 497 *Rensink, E., 1999. Plangebied Wilhelminaplein, gemeente Roermond; Archeologisch bureauonderzoek. Amsterdam, pag. 1-17.*
- 498 *Heunks, E., 2000. Project Zandmaas, deelgebied Ooijen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-96, 1 bijl.*
- 499 *Raemaekers, D.C.M., 2000. Project Zandmaas, deelgebied Lomm; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-88, 1 bijl., 6 kaartbijl.*
- 500 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey, 2000. Provincie Fryslân: De terpen in het Westergose knipkleigebied rondom Bolsward (groep 20B), gemeenten Bolsward en Wûnseradiel; waarderend archeologisch onderzoek. BOM-rapport 24, pag. 1-75, 4 bijl.*
- 501 *Oude Rengerink, J.A.M., 2000. Plangebied rond de Maarsserbrug, gemeente Maarssen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-14.*
- 502 *Raemaekers, D.C.M., 1999. Golfbaan Laagraven, gemeenten Houten en Nieuwegein; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-17, 1 bijl.*
- 503 *Scholte Lubberink, H.B.G., 2000. Plangebied Kobus, gemeente Aalten; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-34, 1 bijl., 1 kaartbijl.*
- 504 *Thanos, C.S.I., 1999. Projectgebied Lexkesveer, provincie Gelderland; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-34, 1 bijl., 1 kaartbijl.*
- 505 *Jager, D.H. de, 2000. Strategisch Groenproject Zoetermeer Zuidplas, provincie Zuid-Holland; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-30, 1 kaartbijl.*
- 506 *Raemaekers, D.C.M., 2000. Park Brederode, gemeente Bloemendaal; een archeo-geologisch booronderzoek. Amsterdam, pag. 1-16.*
- 507 *Exaltus R.P., 2000. Ograving De Bruin, gemeente Hardinxveld-Giessendam; bodemmicromorfologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-24.*
- 508 *Scholte Lubberink, H.B.G., 2000. Oostelijke omlegging N348 Zutphen-Eefde: Polbeek Oost-alternatief, gemeente Zutphen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-2). Amsterdam, pag. 1-31, 1 bijl.*
- 509 *Exaltus R.P., 2001. Bescherming bodemarchief Waterland-Midden en Waterland-Oost; monitoringonderzoek juni 1996 tot en met juni 1999. Amsterdam, pag. 1-66, in voorbereiding.*
- 510 *Haarhuis, H.F.A., 1999. Bestemmingsplan Veldhuizen, gemeente Vleuten-De Meern; kartering Romeinse weg bij de C.H. Letschertweg en waardering vindplaats 'De Balijs'. Amsterdam, pag. 1-18.*
- 511 *Scholte Lubberink, H.B.G., 2000. Omlegging N303 rond Putten; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-42, 1 bijl., 3 kaartbijl.*
- 512 *Polman, S.P., 1999. M.e.r-procedure Oosttangent R73, gemeente Roermond; een archeologisch bureauonderzoek. Amsterdam, pag. 1-30.*
- 513 *Rensink, E., & I.M.C. Nuijten, 1999. Plangebied Swalmerstraat, gemeente Roermond; archeologisch bureauonderzoek. Amsterdam, pag. 1-15.*
- 514 *Kempen, P.A.M.M. van, 2000. Binnenstad Terborg, gemeente Wisch; archeologisch onderzoek ten behoeve van het bestemmingsplan. Amsterdam, pag. 1-52, 2 bijl.*
- 515 *Soonius, C.M., 2000. Project Assumburg/Oud Haerlem, gemeente Heemskerk; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-21.*
- 516 *Kempen, P.A.M.M. van, & C.S.I. Thanos, 2000. Projectgebied Rosandepolder, project Oosterbeek, gemeente Oosterbeek; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-54.*
- 517 *Exaltus R.P., 1999. VINEX-locatie Purmerend-West, gemeente Purmerend; monitoringonderzoek op drie vindplaatsen. Amsterdam, pag. 1-26.*
- 518 *Oude Rengerink, J.A.M., 1999. Rijksweg 12 Veenendaal-Duitse Grens; de archeologische verwachtingskaart t.b.v. de m.e.r. Amsterdam, pag. 1-84, 2 bijl., 1 kaartbijl.*
- 519 *Jager, D.H. de, 1999. Reconstructie N44, gemeente Wassenaar; Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI), fase 1: kartering. Amsterdam, pag. 1-16, 1 kaartbijl.*
- 520 *Schute, I.S., & B. Jansen, 2000. Plangebied Mortiere (deelgebied 1), gemeente Middelburg; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-46, 2 bijl., 1 kaartbijl.*
- 521 *Kempen, P.A.M.M. van, 2000. Kasteel Ypenstein, gemeente Heiloo; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-29, 1 bijl.*
- 522 *Schute, I.S., G.H. de Boer, B. Jansen & I.M.C. Nuyten, 2000. Structuurbeeld Goes-Zuid, plangebieden Ouverture/Aria en De Poel II, gemeente Goes; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-74, 2 bijl., 1 kaartbijl.*
- 523 *Jager, D.H. de, 2000. N210b bij IJsselstein, gemeente Lopik; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-16, 1 kaartbijl.*
- 524 *Polman, S.P., & A.J. Borsboom, 2001. Project Rijksweg 73-Zuid, wegvak E (zuidelijk deel) en wegvak F; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-100, 2 bijl., 2 kaartbijl., in voorbereiding.*

- 525 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 2000. Omlegging provinciale weg Hoogerheide, gemeente Woensdrecht; Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI) t.b.v. de m.e.r. Amsterdam, pag. 1-25, 1 kaartbijl.
- 526 *Heunks, E.*, 2000. Project Zandmaas, deelgebied Lateraalkanaal-West; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI): verkennende fase. Amsterdam, pag. 1-150, 4 bijl., 2 kaartbijl.
- 527 *Baere, W. De*, 2000. Plangebied Vosdonk-West, gemeente Etten-Leur; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-18.
- 528a *Raemaekers, D.C.M.*, 2001. Plangebied Poort: vindplaats Poort-grafkuil, gemeente Almere; een waarderend en karterend booronderzoek. Amsterdam, pag. 1-18, in voorbereiding.
- 528b *Raemaekers, D.C.M.*, 2001. Plangebied Poort, gemeente Almere; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI): Fasen 2A, 2B en 3. Amsterdam, pag. 1-23, in voorbereiding.
- 529 *Asmussen, P.S.G.*, 2000. Rijksweg 31 Leeuwarden (Hemriksein) - Nijega; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie: fase 2 (AAI-2). Amsterdam, pag. 1-40, 11 bijl.
- 530 *Boer, G.H. de*, 2001. Eurregionaal bedrijventerrein 's-Heerenberg, gemeente Bergh; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI): voortgangsverslag. Amsterdam, pag. 1-24, 2 bijl., in voorbereiding.
- 531 *Jager, D.H. de*, 2000. De Hoge Woerd, gemeente Vleuten-De Meern; aanvullend boor- en weerstandsonderzoek bij het Romeinse *castellum* van De Meern. Amsterdam, pag. 1-34, 1 kaartbijl.
- 532 *Raemaekers, D.C.M.*, 2000. De Gooiboog; Aanvullende Archeologische Inventarisatie Fase 2: waardering (AAI-2). Amsterdam, pag. 1-15.
- 533 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 2000. Uiterwaardinrichting Vianen en Everdingen - Inrichting Zuidelijke Lekuiterwaarden (IZL); Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-24.
- 534 *Kempen, P.A.M.M. van*, 2000. Huis te Peize, gemeente Noordenveld; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-30.
- 535 *Haarhuis, H.F.A.*, & *E. Lohof*, 2000. Rijksweg A73-Noord Valburg-Neerbosch; de getoetste archeologische verwachtingskaart t.b.v. de m.e.r. Amsterdam, pag. 1-32, 2 bijl., 1 kaartbijl.
- 536 *Haarhuis, H.F.A.*, & *E. Lohof*, 2000. Rijksweg A50 Grijsoord-Ewijk; de getoetste archeologische verwachtingskaart t.b.v. de m.e.r. Amsterdam, pag. 1-42, 2 bijl., 1 kaartbijl.
- 537 *Geraeds, J.J.G.*, 2000. Plangebied Roersingel, gemeente Roermond; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-19.
- 538 *Molenaar, S.*, 2000. Omleggingen N9, provincie Noord-Holland; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-27, 1 kaartbijl.
- 539 *Exaltus, R.P.*, 2000. Plangebied Oostmahorn, gemeente Dongeradeel; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-22.
- 540 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 2000. Milieuzorggebied Neede-Borculo, gemeente Borculo; Archeologisch onderzoek in het dal van de Koningsbeek te Gelselaar. Amsterdam, pag. 1-64, 1 kaartbijl.
- 541 *Molenaar, S.*, 2000. Schiphol Logistics Park (SLP); een verkennend archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-17.
- 542 *Raemaekers, D.C.M.*, 2000. Trajectnota-MER Zeepoort IJmond, aspecten geologie, archeologie en cultuurhistorie; bestaande situatie, autonome ontwikkeling en effectanalyse. Amsterdam, pag. 1-44, 2 bijl., 1 kaartbijl.
- 543 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 2000. Bedrijventerrein Van Heemstraweg-Zuid, gemeente Druten; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-18, 1 bijl.
- 544 *Jansen, B.*, 2000. Rijksweg 61, omleiding Zaamslag, gemeente Terneuzen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-31, 1 kaartbijl.
- 545 *Soonius, C.M.*, 2000. Bedrijventerrein Lagedijk-Noordwest, gemeente Schagen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-27, 1 bijl.
- 546 *Schiltmans, D.E.A.*, 2000. Plangebieden Gijsbers, Vlonder-West en Lage Schoense, gemeente Boekel; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-20.
- 547 *Raemaekers, D.C.M.*, 2000. Plangebied Groene Kadeweg, gemeente Almere; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-14.
- 548 *Polman, S.P.*, 2000. Bestemmingsplan Industriepark Swentibold/N297n (Fase A), gemeente Born en Susteren; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-29.
- 549 *Kempen, P.A.M.M. van*, 2000. Slot van Schagen, gemeente Schagen; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-35.
- 550 *Jansen, B.*, 2000. Nieuwbouwlocatie kern 's-Heer Arendskerk, gemeente Goes; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-28, 1 bijl.
- 551 *Boer, G.H. de*, & *C.S.I. Thanos*, 2000. Inrichtingsplan Amerongse Bovenpolder, gemeente Amerongen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-19.
- 552 *Molema, J.*, & *T.M. Perger*, 2001. Provincie Fryslân: Archeologie van het kleigebied. Gemeente Leeuwarderadeel; waarderend archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-202, 1 bijl., in voorbereiding.
- 553 *Molenaar, S.*, 2000. Woningbouwlocatie Slingerweg II te Hippolytushoef, gemeente Wieringen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-22.
- 554 *Polman, S.P.*, & *J.A.M. Roymans*, 2000. Rijksweg 59 Rosmalen-Geffen, provincie Noord-Brabant; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-25, 1 kaartbijl.
- 555 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 2000. Plangebied Watergoor, gemeente Nijkerk; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-23.
- 556 *Veenstra, H.W.*, 2000. Gasleidingtracé Hemert-Arum, provincie Fryslân; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-26, 1 kaartbijl.
- 557 *Exaltus, R.P.*, 2001. Bescherming bodemarchief Limmen-Heiloo i.h.k.v. de Bijdragenregeling Gebiedsgericht Milieubeleid; monitoringonderzoek januari 1997 tot en met juni 1999. Amsterdam, pag. 1-46, 1 bijl., in voorbereiding.
- 558 *Soonius, C.M.*, 2000. Regionaal bedrijventerrein Wieringerwerf, gemeente Wieringermeer; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-16.

- 559 Müller, A., 2000. Drie ontwikkelingszones HSL, gemeente Breda; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-40, 1 bijl., 2 kaartbijl.
- 560 Heunks, E., & J.A.M. Roymans, 2000. Ruilverkavelingsgebied Baarle-Nassau; een gedetailleerde archeologische advieskaart. Amsterdam, pag. 1-96, 1 bijl., 2 kaartbijl.
- 561 Raemaekers, D.C.M., 2000. Bedrijventerrein Klei-Oost, gemeenten Noordwijk en Rijnsburg; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-15.
- 562 Boer, G.H. de, 2000. De burchten van Kuinre, gemeente Noordoostpolder; een landschapskartering. Amsterdam, pag. 1-26.
- 563 Jansen, B., 2000. Bouwterrein aan de Langerakse weg, gemeente Brakel; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-14.
- 564 Baere, W. De, 2000. Plangebieden Sint Anna en Sint Servatius, gemeente Venray; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-21.
- 565 Marinelli, M.G., 1999. Nieuwbouwlocatie Weeshuisstraat 1/3, gemeente Harlingen; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-27, 1 bijl.
- 566 Baere, W. De, 2000. Plangebied De Beijerd en 't Riet West, gemeente Cuijk; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-19.
- 567 Baere, W. De, 2000. Plangebied Maasboulevard, gemeente Cuijk; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-24.
- 568 Baere, W. De, 2000. Plangebied Groot Heiligenberg, gemeente Cuijk; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-19.
- 569 Jager, D.H. de, & D.C.M. Raemaekers, 2000. Plangebied Effatha, gemeente Voorburg; non-destructief archeologisch onderzoek op het archeologisch monument CMA-code 30G-001 (*Forum Hadriani*). Amsterdam, pag. 1-22, 1 bijl.
- 570 Boer, G.H. de, 2000. Plangebied Hondsbroeksche Pleij, gemeente Westervoort; een Aanvullend Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-20, 1 bijl.
- 571 Oude Rengerink, J.A.M., 2000. Uitbreiding bedrijventerreinen A12-zone gemeente Duiven; gedetailleerde archeologische verwachtingskaart t.b.v. de m.e.r. Amsterdam, pag. 1-43.
- 572 Dijk, X.C.C. van, P.A.M.M. van Kempen & I.M.C. Nuijten, 2000. Plangebied Bolwaterstraat, gemeente Venlo; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-23.
- 573 Polman, S.P., 2000. Plangebieden Maasbree (fase 1) en Baarlo (fase 1 t/m 5.1), gemeente Maasbree; een Aanvullend Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-31.
- 574 Odé, O., 2000. Gemeente Etten-Leur; archeologische beleidsadvieskaart voor het landelijk en stedelijk gebied. Amsterdam, pag. 1-28, 1 bijl., 2 kaartbijl.
- 575 Bente, D.A., 2000. Plangebied Hondsgemet-bedrijventerrein en Randweg, gemeente Geldermalsen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-19, 1 bijl., 1 kaartbijl.
- 576 Deunhouwer, P., 2000. Plangebied Reigersborg, gemeente Drechterland; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-22, 1 bijl.
- 577 Kempen, P.A.M.M. van, & I.A. Schute, 2000. Plangebied Blokhoeve, gemeente Nieuwegein; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-23.
- 578 Polman, S.P., 2000. Bestemmingsplan In de Mehre, gemeente Susteren; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-27.
- 579 Schute, I.A., 2000. Westerscheldetunnel: Zuidelijke Oeververbinding Zeeuws-Vlaanderen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-35, 1 bijl., 2 kaartbijl.
- 580 Raemaekers, D.C.M., 2000. Plangebieden Hout, Overgooi, Pampus en Poort, gemeente Almere; schatting omvang en kosten archeologisch veldwerk. Amsterdam, pag. 1-32, 2 bijl.
- 581 Oude Rengerink, J.A.M., 2000. Oostelijke omlegging N303 Voorthuizen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-20, 2 kaartbijl.
- 582 Schiltmans, D.E.A., 2000. Plangebied Attelaken, gemeente Etten-Leur; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-21.
- 583 Heunks, E., 2000. Plangebieden Paashuisdijkje en Zwembadterrein, gemeente Lichtenvoorde; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-1.
- 584 Boer, G.H. de, 2000. Plangebied Woningbouwlocatie Herenland, gemeente Kesteren; een Aanvullend Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-16.
- 585 Jansen, B., 2000. Plangebieden Noorddijk, Oostkapelseweg, Schotsehoek en Biggekerksestraat, gemeente Veere; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-42, 1 bijl.
- 586 Boer, G.H. de, 2000. Euregionaal bedrijventerrein 's-Heerenberg, gemeente Bergh; een Aanvullend Archeologische Inventarisatie (waardering: AAI-2) van de vindplaatsen 1, 2 en 3. Amsterdam, pag. 1-27, 1 bijl.
- 587 Geraeds, J.J.G., 2000. Plangebied Heythuysen-Noord, gemeente Heythuysen; een Aanvullend Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-22.
- 588 Heunks, E., 2001. De Waalsprong, gemeente Nijmegen; archeologisch onderzoek fase A/B, deel 8. Amsterdam, pag. 1-43, 1 bijl., in voorbereiding.
- 589 Polman, S.P., 2000. Bestemmingsplan Hoogterras Tegelen, gemeente Tegelen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-14.
- 590 Schiltmans, D.E.A., 2000. Plangebied Parklaan-Oost, gemeente Etten-Leur; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-21.
- 591 Haarhuis, H.F.A., 2000. Bedrijventerrein de Houtakker, gemeente Bemmel; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-13.
- 592 Baere, W. De, & J.A.M. Roymans 2000. Bedrijventerrein Nederweert, gemeente Nederweert; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-27.
- 593 Baere, W. De, 2000. Plangebieden Zwaanplein en Nieuw Gemeentehuis, gemeente Cuijk; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-16.

- 594 *Baere, W. De*, 2000. Plangebied Heeswijkse Kampen, gemeente Cuijk; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-30.
- 595 *Dijk, X.C.C. van*, 2000. Bestemmingsplan Hoogterras Belfeld, gemeente Belfeld; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-14.
- 596 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 2000. Bedrijvenpark Achterhoek Oost, gemeenten Groenlo en Eibergen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-27, 1 bijl., 1 kaartbijl.
- 597 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 2000. De Engelse schans te Vragender, gemeente Lichtenvoorde; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-20.
- 598 *Polman, S.P.*, 2000. Gennepershuis en omgeving, gemeente Gennep; een toeristisch-recreatieve advieskaart. Amsterdam, pag. 1-33.
- 599 *Schiltmans, D.E.A., S. De Decker & J.A.M. Roymans*, 2001. Plangebied Habrakerveld, gemeente Veldhoven; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-50, 3 bijl., 1 kaartbijl.
- 600 *Veenstra, H.W.*, 2000. Bestemmingsplan Blauwe stad, gemeenten Reiderland, Scheemda en Winschoten; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-22, 2 kaartbijl.
- 601 *Raemaekers, D.C.M.*, 2000. Plangebied Hout, gemeente Almere; Fase 1B archeologische begeleiding: veldtoetsing archeologische verwachtingskaart. Amsterdam, pag. 1-15, 3 kaartbijl.
- 602 *Decker, S. De*, 2000. Plangebied Sondervickcampus, gemeente Veldhoven; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-24, 1 bijl.
- 603 *Jansen, B., & D.H. de Jager*, 2000. Plangebied Laag-Dalem, gemeente Gorinchem; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-28, 1 kaartbijl.
- 604 *Jansen, B.*, 2000. Rijksweg A2, Leidsche Rijn (km 56.6 tot 59.7); een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-23.
- 605 *Heunks, E.*, 2001. Uitbreiding glastuinbouw Bommelerwaard, provincie Gelderland; gedetailleerde archeologische verwachtingskaart t.b.v. de m.e.r. Amsterdam, pag. 1-47, 1 bijl., 1 kaartbijl., in voorbereiding.
- 606 *Exaltus, R.P.*, 2000. Plangebied Bergierslanden, gemeente Meppel; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-14, 1 kaartbijl.
- 607 *Tol, A.J.*, 2000. Bedrijventerrein Het Klooster, gemeente Nieuwegein; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-24.
- 608 *Jager, D.H. de*, 2000. Vikinghof-terrein en aangrenzende gebieden, gemeente Wijk bij Duurstede; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-30, 1 bijl., 3 kaartbijl.
- 609 *Asmussen, P.S.G.*, 2001. Herinrichtingsgebied Alde Feanen, provincie Fryslân; archeologische verwachtingskaart. Amsterdam, pag. 1-58, 2 bijl., 2 kaartbijl., in voorbereiding.
- 610 *Exaltus, R.P.*, 2000. Vinexlocatie Hempens-Teerns, planfase 1, 2 en 3, gemeente Leeuwarden; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-58, 1 bijl., 3 kaartbijl.
- 611 *Bente, D.A., & P.A.M.M. van Kempen*, 2000. Kasteel Buren, gemeente Buren; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-44, 1 kaartbijl.
- 612 *Marinelli, M.G.*, 2000. Bestemmingsplan Buitengebied, gemeente Leeuwarden; een archeologische verwachtingskaart. Amsterdam, pag. 1-46, 2 bijl., 1 kaartbijl.
- 613 *Raemaekers, D.C.M.*, 2000. Plangebied Kamperhoek, gemeente Dronten; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-16.
- 614 *Dijk, X.C.C. van*, 2001. Plangebied Maasboulevard, gemeente Venlo; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-33, 1 bijl., 1 kaartbijl., in voorbereiding.
- 615 *Boer, G.H. de*, 2000. Landgoed Kernhem, gemeente Ede; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-40, 2 bijl., 1 kaartbijl.
- 616 *Marinelli, M.G.*, 2000. Dorpsterp Akkrum, gemeente Boarnsterhim; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-25, 2 bijl.
- 617 *Marinelli, M.G.*, 2000. Inrichtingsplan Glastuinbouw Berlikum, deelgebieden Sanwei en Het Horsland, gemeente Menaldumadeel; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-2). Amsterdam, pag. 1-27.
- 618 *Kempen, P.A.M.M. van*, 2001. De Krabbeschans, gemeente Sluis-Aardenburg; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-36, 1 kaartbijl.
- 619 *Müller, A.*, 2001. Kavel Qz14, gemeente Zeewolde; een bodemkundige kartering en archeologische verkenning. Amsterdam, pag. 1-24, 1 bijl., in voorbereiding.
- 620 *Tol, A.J.*, 2000. M.e.r.-procedure Glastuinbouw Noordpolder, gemeente Berkel en Rodenrijs; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-12.
- 621 *Dijk, X.C.C. van*, 2000. Plangebied Keentse Uiterwaard, gemeente Ravenstein; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-19.
- 622 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 2000. Bedrijventerrein Wijnbergen, gemeente Doetinchem; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-31, 1 bijl.
- 623 *Bente, D.A.*, 2000. Plangebied Overhavendijk, gemeente IJsselham; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-31.
- 624 *Geraeds, J.J.G.*, 2000. Plangebied De Steenen Trappen, gemeente Roermond; een archeologisch bureau- en booronderzoek. Amsterdam, pag. 1-20, in voorbereiding.
- 625 *Molenaar, S.*, 2000. Hydrologische Bufferzone Schokland, gemeente Noordoostpolder; archeologisch onderzoek modulen A en D. Amsterdam, pag. 1-56, 3 bijl., 2 kaartbijl.
- 626 *Deunhouwer, P.*, 2001. Strategisch Groenproject Utrecht-West, deelgebied 1: de Hollandsche IJssel, gemeenten IJsselstein en Nieuwegein; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-58, 1 bijl., 1 kaartbijl., in voorbereiding.
- 627 *Jansen, B., & A.E. Kattenberg*, 2001. N674 (Zuidzande-Oostburg) & Hans Vriezenschans, gemeente Oostburg; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-32, 1 bijl.
- 628 *Raemaekers, D.C.M.*, 2000. Hulpsteunpunt A27, gemeente Almere; vekkend archeologisch booronderzoek. Amsterdam, pag. 1-16.

- 629 *Molema, J.*, 2001. A7 – Zuidelijke Ringweg Groningen, gemeente Groningen; archeologisch onderzoek fase 1. Amsterdam, pag. 1-24, 1 kaartbijl., in voorbereiding.
- 630 *Thanos, C.S.I.*, 2001. Plangebied Uithofslaan, gemeente Den Haag; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-33, 1 kaartbijl., in voorbereiding.
- 631 *Tol, A.J.*, 2000. Dijkversterking Medemblik-Enkhuizen, provincie Noord-Holland; een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-22.
- 632 *Visscher, H.C.J.*, & *H.B.G. Scholte Lubberink*, 2001. Startnotitie archeologiebeleid, gemeente Harderwijk. Amsterdam, pag. 1-142, 14 bijl., 3 kaartbijl., in voorbereiding.
- 633 *Roymans, J.A.M.*, 2000. Plangebied Asten-Nobis, gemeente Asten; archeologisch toezicht. Amsterdam, pag. 1-20, 3 bijl., 1 kaartbijl.
- 634 *Heunks, E.*, 2001. Project provinciale weg N831, gemeente Maasdriel; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-19, in voorbereiding.
- 635 *Molema, J.*, 2001. Harlingen Haven, gemeente Harlingen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-16, 1 kaartbijl., in voorbereiding.
- 636 *Thanos, C.S.I.*, 2001. Plangebied Woerdblok 2 (onderzoeksgebied 1), gemeente Naaldwijk; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-21.
- 637 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 2001. Omlegging N348 Eefde-west, provincie Gelderland; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-30, 1 bijl., 3 kaartbijl., in voorbereiding.
- 638 *Tol, A.J.*, 2001. Plangebied Rijneiland te Odijk, gemeente Bunnik; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-16, in voorbereiding.
- 639 *Haarhuis, H.F.A.*, & *G.H. de Boer*, 2001. Wijchen-Marktpad, Balgoij en Bergharen-Oost, gemeente Wijchen; Aanvullende Archeologische Inventarisaties. Amsterdam, pag. 1-30, 1 bijl., in voorbereiding.
- 640 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 2001. Herinrichting Losser-Zuid, provincie Overijssel; een archeologische inventarisatie, kartering en advieskaart. Amsterdam, pag. 1-137, 2 bijl., 3 kaartbijl., in voorbereiding.
- 641 *Schiltmans, D.E.A.*, 2001. Project provinciale weg N280-Oost, gemeenten Roermond en Swalmen; een archeologisch bureauonderzoek. Amsterdam, pag. 1-34, 1 bijl.
- 642 *Baere, W. De*, 2001. Plangebied Teurlincx en Meijers, gemeente Oirschot; een archeologisch bureauonderzoek. Amsterdam, pag. 1-13, 1 kaartbijl., in voorbereiding.
- 643 *Polman, S.P.*, 2001. Voorkeurstracé transportleiding Herten-Industrieterrein Roerstreek, gemeente Roermond; een archeologisch bureauonderzoek. Amsterdam, pag. 1-37, 1 bijl., in voorbereiding.
- 644 *Soonius, C.M.*, 2001. Waterleidingtracé Heerhugowaard-Schagen, provincie Noord-Holland; archeologische begeleiding. Amsterdam, pag. 1-17, in voorbereiding.
- 645 *Polman, S.P.*, 2001. Bestemmingsplan N296/ontsluiting Holtum Noord, gemeente Born en Susteren; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-27, 1 bijl., 2 kaartbijl., in voorbereiding.
- 646 *Dijk, X.C.C. van*, 2001. WML-transportleiding tracé Californië-Breehei, gemeenten Venlo, Sevenum, Horst en Venray; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-27, in voorbereiding.
- 647 *Exaltus, R.P.*, 2001. Integraalplan Leeuwarden Zuid-West, gemeente Leeuwarden; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-45, 2 kaartbijl., in voorbereiding.
- 648 *Dijk, X.C.C. van*, 2001. Transportleiding Linne-Herten, gemeente Maasbracht; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-25, in voorbereiding.
- 649 *Borsboom, A.J.*, 2001. Ecologische verbindingzone Roggebotzand-Ketelhaven, gemeente Dronten; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-12, in voorbereiding.
- 650 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 2001. Borculo-Zuid, provincie Gelderland; een archeologische inventarisatie en verwachtingskaart. Amsterdam, pag. 1-53, 1 kaartbijl., in voorbereiding.
- 651 *Exaltus, R.P.*, 2001. Natuurontwikkelingsplan Alenburg, gemeente Smilde; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-16, 1 kaartbijl., in voorbereiding.
- 652 *Veenstra, H.W.*, 2001. Plangebied Messchenveld I, gemeente Assen; een archeologische verwachtingskaart. Amsterdam, pag. 1-6, 2 kaartbijl., in voorbereiding.
- 653 *Boer, G.H. de*, & *S. Baetsen*, 2001. Project Deest aan het Water, gemeente Druuten; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-45, 3 bijl., 2 kaartbijl., in voorbereiding.
- 654 *Heunks, E.*, 2001. Gemeente Ede; archeologische verwachtingskaart. Amsterdam, pag. 1-90, 3 bijl., 2 kaartbijl., in voorbereiding.
- 655 *Deunhouwer, P.*, 2001. Plangebied VINEX-locatie Voorhout-Noord, gemeente Voorhout; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-24, in voorbereiding.
- 656 *Molenaar, S.*, 2001. Plangebied Zuiderloo, gemeente Heiloo; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-26, in voorbereiding.
- 657 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 2001. Plangebied Zaagmolenpad, gemeente Doetinchem; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). Amsterdam, pag. 1-14, 1 kaartbijl., in voorbereiding.
- 658 *Thanos, C.S.I.* & *J.A.M. Oude Rengerink*, 2001. Archeologisch onderzoek Hogesnelheidslijn (HSL); een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI) van de bouw- en inpassingszones. Amsterdam, pag. 1-91, 5 bijl., 1 kaartbijl., in voorbereiding.
- 659 *Marinelli, M.G.* & *N.M. Rosenbrand*, 2001. Gemeente Dongeradeel; een archeologische verwachtingskaart in het kader van de BGM. Amsterdam, pag. 1-47, 5 kaartbijl., in voorbereiding.
- 660 *Bekius, D.*, 2001. Gemeente Ede; cultuurhistorisch onderzoek stedelijk gebied (fase 1). Amsterdam, pag. 1-40, 1 bijl., 2 kaartbijl., in voorbereiding.
- 661 *Decker S. De*, & *E. Rensink*, 2001. Plangebied Weert-Laarveld, gemeente Weert; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-28, 1 bijl., 2 kaartbijl., in voorbereiding.
- 662 *Jager, D.H. de*, 2001. Bestemmingsplangebied Vleuterweide, locatie Wilhelminalaan, gemeente Vleuten-De Meern; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-16, in voorbereiding.
- 663 *Vreugdenhill, V.*, 2001. Cultuurhistorische Waardenkaart Gelderland; proefgebied 'Kaartblad 33G'. Amsterdam, pag. 1-52, in voorbereiding.

- 664 *Raemaekers, D.C.M.*, 2001. Plangebied Disselkoen, gemeente Maasland; effectbepaling van gronddeformatie op archeologisch monument 37B-07/08. Amsterdam, pag. 1-17, in voorbereiding.
- 665 *Tol, A.J.*, 2001. Plangebied Offem-Zuid, gemeente Noordwijk; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-15, in voorbereiding.
- 666 *Soonius, C.M.*, 2001. Landinrichtingsgebied Schagerkogge, deelgebied Hooglandspolder; archeologische toezicht. Amsterdam, pag. 1-25, in voorbereiding.
- 667 *Jager, D.H. de*, 2001. Rijksweg 11 Oost: Viaduct Goudse Rijpad, gemeente Alphen aan den Rijn; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-16, in voorbereiding.
- 668 *Jansen, B.*, 2001. Rijksweg A2, Leidsche Rijn (km 59.7 tot 62.5); een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-35, 1 bijl., 1 kaartbijl., in voorbereiding.
- 669 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 2001. Bedrijventerrein Zenkeldamshoek en Woningbouwterrein Heeckeren, gemeenten Goor en Ambt Delden; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-17, 1 kaartbijl. (8 delen), in voorbereiding.
- 670 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 2001. Bedrijvenpark Josink Es, gemeente Enschede; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). Amsterdam, pag. 1-30, 1 bijl., 1 kaartbijl., in voorbereiding.

RAAP-NOTITIES

- 1 *Brandt, R.W. & A.J. Guiran*, 1985. Een notitie omtrent de bewoningsgeschiedenis van Amstelland. Amsterdam, pag. 1-4, 2 bijl.
- 2 *Manning, R.A.G.F.M.*, 1986. Archeologische waarden in de Gemeente Wognum. Amsterdam, pag. 1-2, 2 bijl.
- 3 *Gaauw, P.G. van der & R.A.G.F.M. Manning*, 1986. Toelichting op de voorlopige archeologische waarderingskaart van het ruilverkavelingsgebied 'De Gouw'. Amsterdam, pag. 1-3.
- 4 *Manning, R.A.G.F.M.*, 1986. De Gooise hei: het archeologisch begeleiden van een ontplaggingscampagne. Amsterdam, pag. 1-3, 1 bijl.
- 5 *Brandt, R.W.*, 1987. De waardering van archeologische vindplaatsen in het landelijk gebied. Amsterdam, pag. 1-6.
- 6 *Andréa, J. & P.G. van der Gaauw*, 1987. Beleidsnota met betrekking tot de archeologische begeleiding van ontgrondingen in Noord-Holland. Amsterdam, pag. 1-7.
- 7 *Andréa, J. & P.G. van der Gaauw*, 1987. Nota met betrekking tot de inpassing van archeologische waarden in het landelijk gebied van Noord-Holland. Amsterdam, pag. 1-14.
- 8 *Gaauw, P.G. van der*, 1987. Voorlopig verslag van het archeologisch onderzoek in de Harnaschpolder en de Woudse polder n.a.v. de aanleg van Rijksweg 4. Amsterdam, pag. 1-5.
- 9 *Berg, J. van der*, 1987. Een onderzoek naar het gebruik van geografische informatiesystemen in de classificering van archeologische vindplaatsen (proefgebied Limmen-Heiloo). Amsterdam, in concept.
- 10 *Gaauw, P.G. van der*, 1987. Notitie met betrekking tot de aanvullende archeologische kartering in het ruilverkavelingsgebied De Gouw. Amsterdam, pag. 1-6.
- 11 *Beek, B.L. van & F.A. Perk*, 1987. Jaarverslag 1986. Amsterdam, pag. 1-64.
- 12 *Datema, R.R.*, 1988. Functieomschrijving ten behoeve van de project-archeoloog. Amsterdam, pag. 1-3.
- 13 *Datema, R.R.*, 1988. De Leerspiegel. Bewoningscontinuïteit langs de Bullewijk? Amsterdam, pag. 1-13.
- 14 *Andréa, J.*, 1988. Bedreigingen van het Friese bodemarchief: een analyse van het ruimtelijk beleid van de Provincie Friesland en de mogelijke gevolgen voor het Friese bodemarchief. Amsterdam, pag. 1-17.
- 15 *Datema, R.R.*, 1988. Handleiding t.b.v. de R.A.A.P.-projecten. Amsterdam, pag. 1-50, 22 bijl., 8 appendices.
- 16 *Beek, B.L. van & F.A. Perk (red.)*, 1988. Jaarverslag 1987. Amsterdam, pag. 1-85.
- 17 *Andréa, J.*, 1988. Landschaps Archeologische Kartering. Amsterdam, in voorbereiding.
- 18 *Andréa, J.*, 1988. Informatie-Brochure R.A.A.P. Amsterdam, pag. 1-25.
- 19 *Groenewoudt, B.J. & J. Andréa*, 1989. Ruilverkaveling Rijssen: archeologische aanvullingen op een historisch-geografische gebiedsbeschrijving. Amsterdam, pag. 1-10.
- 20 *Pelt, W. van & F.A. Perk (red.)*, 1989. Jaarverslag 1988. Amsterdam, pag. 1-78, 1 bijl.
- 21 *Anderson, K.*, 1989. Weerstandsonderzoek kasteelterrein 'Blanckenburgh' te Beuningen. Amsterdam, pag. 1-20, 6 bijl.
- 22 *Anderson, K.*, 1989. Weerstandsonderzoek kasteel 'Oud-Haerlem' te Heemskerk. Amsterdam, pag. 1-15, 3 bijl.
- 23 *Perk, F.A. (red.)*, 1990. Jaarverslag 1989. Amsterdam, pag. 1-128.
- 24 *Gaauw, P.G. van der*, 1990. Booronderzoek terpen Schokland. Amsterdam, pag. 1-13.
- 25 *Gaauw, P.G. van der*, 1990. Weerstandsonderzoek Middelbuurt - Schokland. Amsterdam, pag. 1-10, 5 bijl.
- 26 *Anderson, K.*, 1990. Weerstandsonderzoek naar de kerken van Biert en Heenvliet. Amsterdam, pag. 1-12.
- 27 *Gaauw, P.G. van der & J.A.M. Roymans*, 1990. Het Kasteel van Mierlo. Amsterdam, pag. 1-18.
- 28 *Gaauw, P.G. van der*, 1990. Een verkennend booronderzoek op een middeleeuwse nederzetting in Erichem (gemeente Buren). Amsterdam, pag. 1-10.
- 29 *Odé, O.*, 1990. Hunebedden; registratie en beheer - een voorstudie. Amsterdam, pag. 1-46, in concept.
- 30 *Perk, F.A.*, 1990. Weerstandsonderzoek naar het Kasteel van Eindhoven. Amsterdam, pag. 1-15, 2 bijl.
- 31 *Perk, F.A.*, 1990. Weerstandsonderzoek naar het 'Huis ter Kleef' in Haarlem. Amsterdam, pag. 1-17, 3 bijl.
- 32 *Perk, F.A.*, 1991. Weerstandsonderzoek naar het lusthuis Ameliastein te Vianen. Amsterdam, pag. 1-37, 4 bijl.
- 33 *Perk, F.A.*, 1991. Weerstandsonderzoek naar het borgterrein 'Klein Martijn' te Harkstede. Amsterdam, pag. 1-35, 6 bijl.
- 34 *Anderson, K., F.A. Perk & I. Nuijten*, 1992. Weerstands- en booronderzoek t.b.v. het vaststellen van de aard en omvang van het complex van de commanderie van de Duitse Orde aan de Herenlaan te Maasland. Amsterdam, pag. 1-30, 3 bijl.
- 35 *Gaauw, P.G. van der*, 1991. Verkennend booronderzoek Oud-Doornik. Amsterdam, pag. 1-12, 2 bijl.
- 36 *Soonius, C.M., & L.A. Ankum*, 1991. Archeologische Meldingskaart en Potentiekaart van de gemeente Ede: een samenvatting. Amsterdam, pag. 1-29, 3 bijl.
- 37 *Anderson, K., P.G. van der Gaauw & I. Nuijten*, 1991. Geo-elektrisch weerstandsonderzoek op kasteelterrein 't Juffere te Oploo. Amsterdam, pag. 1-19, 1 bijl.
- 39 *Gaauw, P.G. van der*, 1991. Een verkennend booronderzoek in Wageningen - De Maaten. Amsterdam, pag. 1-9.
- 40 *Verpoorte, A.*, 1992. Haus Asdonk: Eine Bodenforschung. Amsterdam, pag. 1-16.
- 41 *Verpoorte, A.*, 1991. Weerstands- en aanvullend booronderzoek naar het 'Huis ten Bergh' te Oirschot. Amsterdam, pag. 1-15.
- 42 *Musch, J.*, 1993. Onderzoek op de laat-paleolithische vindplaats 'Bullenaarshoek' bij Enter (Overijssel). Amsterdam, pag. 1-35.

- 43 *Anderson, K.*, 1992. Weerstandsonderzoek naar kasteel 'Hulckestein'. Amsterdam, pag. 1-24.
- 44 *Verpoorte, A.*, 1992. Het stinsterrein van Uniastate (Beers, Friesland). Amsterdam, pag. 1-21.
- 45 *Orbons, J., & A. Verpoorte*, 1992. 'Moerendaal': een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-21.
- 46 *Verpoorte, A.*, 1992. 'Huis te Balgoij': een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-15.
- 47 *Verpoorte, A.*, 1992. Rheinbach-Ramershoven: Eine Geophysikalische Untersuchung. Amsterdam, pag. 1-17.
- 48 *Orbons, J., & A. Verpoorte*, 1992. Mittelalterliche Töpferöfen in Brühl-Pingsdorf: Eine Geophysikalische untersuchung. Amsterdam, pag. 1-25.
- 49 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1992. Abschlußbericht zur Prospektion der Trasse der B 59 n; Pulheim/Stommel, Erftkreis. Amsterdam, pag. 1-29.
- 50 *Kolen, J.C.A., & J.A.M. Roymans*, 1992. Den Dolder, plangebied 'De Binnenhof/Willem Arntsz Hoeve': Archeologische verkenningen in het kader van de MER. Amsterdam, pag. 1-23.
- 51 *Koning, J. de*, 1992. Archeologisch vooronderzoek naar het kasteel van Boekel. Amsterdam, pag. 1-22.
- 52 *Anderson, K.*, 1993. Weerstands- en booronderzoek bij slot Teylingen te Voorhout. Amsterdam, pag. 1-18.
- 53 *Langen, G.J. de, T.M. Perger & M.H. Wispelwey*, 1993. Onderzoek naar de archeologische en landschapelijke waarde van de terp Keppens bij Bolsward. Amsterdam, pag. 1-51, 5 bijl.
- 54 *Rensink, E.*, 1993. Zuidelijke rondweg Woudenberg (T44): een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-41, 5 bijl.
- 55 *Haarhuis, H.F.A.*, 1993. Traject Rijksweg A58 Etten-Leur; archeologisch onderzoek in het kader van de MER. Amsterdam, pag. 1-21, 2 bijl.
- 56 *Haarhuis, H.F.A.*, 1993. Rijksweg A58 Princeville; archeologisch onderzoek in het kader van de MER. Amsterdam, pag. 1-23, 2 bijl.
- 57 *Manning, R.A.G.F.M.*, 1993. Hofpark Wateringen: een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-30, 5 bijl.
- 58 *Orbons, J.*, 1993. Weerstands- en booronderzoek bij Hoeve Hurpesch, gemeente Wittem (Zuid-Limburg). Amsterdam, pag. 1-28, 3 bijl.
- 59 *Kolen, J.*, 1993. Beek; nader archeologisch onderzoek op twee lokaties in het tracé van de Oost-West Baan, Luchthaven Maastricht. Amsterdam, pag. 1-27, 4 bijl.
- 60 *Langen, G.J. de, T.M. Perger & M.H. Wispelwey*, 1993. Een archeologische waardering in het kader van het Bestemmingsplan Littenseradiel Buitengebied-West. Amsterdam, pag. 1-86, 1 bijl.
- 61 *Anderson, K., K. van der Graaf, J. Orbons & F.A. Perk*, 1993. Verslag van het aanvullend archeologisch onderzoek op drie lokaties (in het kader van het Landschapsplan voor de provincie Utrecht). Amsterdam, pag. 1-38, 4 bijl.
- 62A *Asmussen, P.S.G.*, 1993. Archeologisch onderzoek 'De Gelderse Poort'; Module 1: Onderzoek ten behoeve van de archeologische potentiekaart. Amsterdam, pag. 1-16, 1 bijl. (3 overlays).
- 63 *Gaauw, P.G. van der, & H.C.J. Visscher*, 1993. Archeologisch onderzoek op vuursteen-vindplaatsen in de herinrichting Nijkerk-Putten. Amsterdam, pag. 1-60, 3 bijl.
- 64 *Schute, I.A.*, 1993. Archäologische Prospektion im Bereich des Bebauungsplanes Vo-8 von Vorst, Stadt Tönisvorst (Kreis Viersen). Amsterdam, pag. 1-18.
- 65 *Orbons, P.J.*, 1993. Abschlußbericht zur geophysikalischen Prospektion in Elsdorf (Erftkreis). Amsterdam, pag. 1-21.
- 66 *Orbons, P.J.*, 1993. Abschlußbericht zur geophysikalischen Prospektion in Jülich (Kreis Duren). Amsterdam, pag. 1-19.
- 67A *Odé, O.*, 1993. Archeologisch onderzoek 'Fort Sint Andries'; Module 1: Onderzoek ten behoeve van de voorlopige archeologische potentiekaart. Amsterdam, pag. 1-40, 3 bijl., 1 krt.
- 68 *Orbons, P.J., & B. Quadflieg-Stroink*, 1993. Abschlußbericht zur geophysikalischen Prospektion in Viersen-Ummer (Erftkreis). Amsterdam, pag. 1-22.
- 69 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 1993. 'Bescherming op maat': archeologisch project in het kader van de bijdragenregeling Bodembeschermingsgebieden Friesland; verslag over de Pilot-study. Amsterdam, pag. 1-162, 10 bijl.
- 70 *Odé, O.*, 1994. 'De Bomendijk, tracé Marsstraat': beperkt archeologisch veldonderzoek in het kader van de MER. Amsterdam, pag. 1-28, 3 bijl., 2 krt.
- 71 *Exaltus, R.P.*, 1994. Weerstands- en booronderzoek naar huis Grauwert, Gemeente Utrecht. Amsterdam, pag. 1-21, 2 bijl.
- 72 *Visscher, H.C.J.*, 1994. Archeologisch onderzoek Wateringse Veld. Deel I: het vooronderzoek. Amsterdam, pag. 1-49, 8 bijl. (3 krt.).
- 73A *Haarhuis, H.F.A.*, 1994. Archeologisch onderzoek te Hazendans, gemeente Maastricht. Vooronderzoek en veldkartering. Amsterdam, pag. 1-26, 6 bijl., in voorbereiding.
- 75 *Langen, G.J. de, T.M. Perger & M.H. Wispelwey*, 1994. Onderzoek naar de archeologische waarde van de Meldingskaartterreinen 5G-81 en 5G-87 bij Franeker. Amsterdam, pag. 1-122.
- 76A *Haarhuis, H.F.A.*, 1994. Tracé Zuid-Willemsvaart; archeologisch onderzoek in het kader van de MER. Amsterdam, pag. 1-42, 3 bijl., 3 krt.
- 77 *Schute, I.A.*, 1994. Bericht zur geophysikalischen Untersuchung des Seddiner Hügelgrabes, Landkreis Prignitz. Amsterdam, pag 1-17, 1 bijl.
- 78 *Langen, G.J. de, T.M. Perger & M.H. Wispelwey*, 1994. Het borgterrein Tammingahuizen bij Ten Post: archeologisch onderzoek naar de grachten. Amsterdam, pag. 1-54.

RAAP-BRIEFVERSLAGEN

- Orbons, P.J.*, 1997. Gemeente Graafstroom, Papendrechtse stroomrug; geofysisch onderzoek. RAAP-brief 97-2188/MI. Amsterdam, pag. 1-11.
- Marinelli, M.G.*, & *S. Wentink*, 1997. Provincie Flevoland, Zuidelijk Flevoland, Eemgebied; een archeologisch onderzoek in het kader van de BGM. Voorlopig verslag archeologisch onderzoek Eemgebied. RAAP-brief 97-2262/AA. Amsterdam, pag. 1-14.
- Heunks, E.*, 1997. Gemeente Gendt, verslag archeologisch onderzoek perceel hoek Langstraat/Kruisstraat. RAAP-brief 97-2302/MI. Amsterdam, pag. 1-5.
- Thanos, C.S.I.*, 1998. Ruilverkaveling Winterswijk-West; archeologische begeleiding kavelaanvaardingswerken fase 2: voortgangsverslag. RAAP-brief 98-008/CT. Amsterdam, pag. 1-6.
- Rooij, M. de*, 1998. Rijkswaterstaat, Directie Noord-Holland; tracé Rijksweg A5-Zuid: archeologisch onderzoek. RAAP-brief 98-049/MI. Amsterdam, pag. 1-10.
- Oude Rengerink, J.A.M.*, 1998. Gemeente IJsselstein; verslag archeologisch onderzoek op terrein hoek Touwlaan en Kasteellaan. RAAP-brief 98-060/MI. Amsterdam, pag. 1-6.
- Rooij, M. de*, 1998. Gemeente Eemnes; voorlopig verslag van het archeologisch onderzoek ten behoeve van de aanleg van een golfbaan. RAAP-brief 98-108/MI. Amsterdam, pag. 1-7.
- Rooij, M. de*, 1998. Gemeente Eemnes; verslag van het archeologisch onderzoek ten behoeve van de aanleg van een golfbaan. RAAP-brief 98-165/MR. Amsterdam, pag. 1-7.
- Orbons, P.J.*, 1998. Site Michelsberg de Mairy en Champagne-Ardenne; Prospection Geophysique. RAAP-brief 98-170/AA. Amsterdam, pag. 1-15, 1 bijl.
- Asmussen, P.S.G.*, 1998. Gemeente Groningen, Hunzezone en Bedrijventerrein Eemspoort; archeologisch onderzoek. RAAP-brief 98-296/MI. Amsterdam, pag. 1-20.
- Schute, I.A.*, 1998. Verslag archeologisch onderzoek t.b.v. de verbetering van de Maasbandijk, traject West Maas en Waal-West (Dp 371-377,8 – Dp 384-391 – Dp 423-433,8 – Dp 444-448,5). RAAP-brief 98-327/AA. Amsterdam, pag. 1-10.
- Schute, I.A.*, 1998. Verslag archeologisch onderzoek t.b.v. de verbetering van de Waalbandijk, dijkvak IJzendoorn-Tiel (Dp 207,22-210,8). RAAP-brief 98-370/MI. Amsterdam, pag. 1-7.
- Schute, I.A.*, 1998. Gemeente Zeist, Villa Blanda en Lenteleven II; verslag archeologisch onderzoek. RAAP-brief 98-467/MI. Amsterdam, pag. 1-11.
- Asmussen, P.S.G.*, 1998. Gemeente Groningen, Hunzezone en Bedrijventerrein Eemspoort; archeologisch onderzoek terrein Groenenborg. RAAP-brief 98-561/MI. Amsterdam, pag. 1-8.
- Oude Rengerink, J.A.M.*, 1998. Dijkvak Tuil-Haften, provincie Gelderland; verslag archeologisch onderzoek. RAAP-brief 98-604/MI. Amsterdam, pag. 1-10.
- Rooij, M. de*, 1998. Maasdijk traject Oijen-Lithoijen-Lith; verslag archeologisch onderzoek t.b.v. de dijkverbetering. Fase 1: kartering. RAAP-brief 98-629/MW. Amsterdam, pag. 1-14.
- Rooij, M. de*, 1998. Dijkvak Lekdijk, gedeelte Beusichem-Culemborg; verslag archeologisch onderzoek Fase 1: kartering. RAAP-brief 98-639/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Haarhuis, H.F.A.*, 1998. Het terrein van de voormalige Menno van Coehoornkazerne, gemeente Arnhem; verslag archeologisch onderzoek. RAAP-brief 98-708/MW. Amsterdam, pag. 1-5.
- Exaltus, R.P.*, 1998. Opgraving Assendelft 1997, gemeente Uitgeest; analyse van de slijpplaten. RAAP-brief 98-841/MW. Amsterdam, pag. 1-7.
- Asmussen, P.S.G.*, 1998. Bestemmingsplan Gardeniershof te Burgum, gemeente Tytsjerksteradiel; verslag archeologisch onderzoek. RAAP-brief 98-914/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Langen, G.J. de*, 1998. Hervormde Kerk te Dokkum, gemeente Dongeradeel; archeologisch onderzoek. RAAP-brief 98-949/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Orbons, P.J.*, 1998. Villaterrein Willetien, gemeente Maastricht; verslag geofysisch onderzoek. RAAP-brief 98-976/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Lohof, E.*, 1998. Grensmaasgebied, aanvullende archeologische inventarisatie Fase 1: bureauonderzoek en oriënterend veldonderzoek locaties Borgharen, Itteren, Nattenhoven en Koeweide-Schipperskerk. RAAP-brief 98-1011/MW. Amsterdam, pag. 1-33.
- Langen, G.J. de*, 1998. Gemeente Leeuwarderadeel, AMF-terrein 5H-06 (Finkum-West); archeologisch onderzoek. RAAP-brief 98-1018/MW. Amsterdam, pag. 1-20.
- Soonius, C.M.*, 1998. Ontgroning van een perceel langs de Kromme Hoge Dijk, gemeente Egmond; archeologisch booronderzoek. RAAP-brief 98-1020/MW. Amsterdam, pag. 1-7.
- Marinelli, M.G.*, 1998. Bouwlocatie 't Overkamp, gemeente Warnsveld; een archeologische kartering. RAAP-brief 98-1102/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Soonius, C.M.*, 1998. Bestemmingsplan Grasweg-Noord, gemeente Anna Paulowna; archeologisch onderzoek. RAAP-brief 98-1115/MW. Amsterdam, pag. 1-8.
- Orbons, P.J.*, 1998. De Malderburcht, gemeente Heumen; archeologisch onderzoek. RAAP-brief 98-1221/MW. Amsterdam, pag. 1-13, 1 bijl.
- Thanos, C.S.I.*, 1998. Maasdijk traject Keent-Grave; verslag archeologisch onderzoek t.b.v. de dijkverbetering, fase 1: kartering. RAAP-brief 98-1331/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Marinelli, M.G.*, 1998. Waterinfiltratieproject OEDI, deeltraject I; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI), fase 1. RAAP-brief 98-1437/MW. Amsterdam, pag. 1-19, 1 kaartbijl.
- Oude Rengerink, J.A.M.*, 1998. Bestemmingsplan Kruiswijk II, gemeente Anna Paulowna; archeologisch onderzoek. RAAP-brief 98-1484/MW. Amsterdam, pag. 1-10.

- Thanos, C.S.I.*, 1998. Heerewaardense Afsluitdijk; een aanvullende archeologische Inventarisatie t.b.v. de dijkverbetering. RAAP-brief 98-1543/MW (herziene versie). Amsterdam, pag. 1-11.
- Thanos, C.S.I.*, 1998. Maasdijk, traject Haren-Macharen-Lithoijen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie en kartering (AAI-1) t.b.v. de dijkverbetering. RAAP-brief 98-1571/MW. Amsterdam, pag. 1-18.
- Oude Rengerink, J.A.M.*, 1998. Natuurontwikkeling Kasteel Croonenburg, gemeente Loenen; een archeologische inventarisatie. RAAP-brief 98-1643/MW. Amsterdam, pag. 1-14.
- Oude Rengerink, J.A.M.*, 1998. Woningbouwlocatie De Zonnewaai, gemeente Ede; een archeologische inventarisatie en kartering. RAAP-brief 98-1644/MW. Amsterdam, pag. 1-14.
- Oude Rengerink, J.A.M.*, 1998. Bouwlocatie Effen, gemeente Breda; een archeologische inventarisatie en kartering. RAAP-brief 98-1645/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Orbons, P.J.*, 1998. Locatie Aan het Haageind, gemeente Deurne; verslag geofysisch onderzoek. RAAP-brief 98-1668/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Asmussen, P.S.G.*, 1998. Natuurgebied Rottige Meente, gemeente Weststellingwerf; verslag archeologisch onderzoek. RAAP-brief 98-1673/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Oude Rengerink, J.A.M.*, 1998. terrein 't Zand 46 (Hoge Woerd), gemeente Vleuten-De Meern; een archeologische kartering. RAAP-brief 1998-1679/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Polman, S.P.*, 1998. Noord-West Entree, gemeente Maastricht; aanvullend historisch onderzoek, archeologische begeleiding milieuboringen (fase 1). RAAP-brief 98-1693/MW. Amsterdam, pag. 1-15, 1 kaartbijl.
- Oude Rengerink, J.A.M.*, 1998. A50 Eindhoven-Oss; waarderend archeologisch onderzoek vindplaats 1. RAAP-brief 1998-1714/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Marinelli, M.G.*, 1998. Waterinfiltratieproject OEDI, deeltraject II; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI), fase 1. RAAP-brief 98-1880/MW. Amsterdam, pag. 1-17, 1 kaartbijl.
- Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1998. De Groote Plooy, gemeente Enschede; archeologische kartering in het kader van de m.e.r. brouwerij Koninklijke Grolsch N.V. RAAP-brief 98-1899/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Thanos, C.S.I.*, 1998 (herziene versie 1999). Bedrijventerrein Holiday Inn, gemeente Leiden; een archeologische inventarisatie. RAAP-brief 98-1939/MW. Amsterdam, pag. 1-18.
- Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1998. Tracé omlegging provinciale weg N315, gemeente Arnhem; voortgangsverslag Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1) van het zuidelijke deel. RAAP-brief 98-1949/MW. Amsterdam, pag. 1-15.
- Thanos, C.S.I.*, 1998. Woningbouwlocatie Monnikenhuisen, gemeente Arnhem; een archeologisch onderzoek. RAAP-brief 98-1976/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Orbons, P.J.*, 1998. Uithof van Floeffe, gemeente Werkendam; verslag archeologisch onderzoek. RAAP-brief 98-1995/MW. Amsterdam, pag. 1-15, 1 bijl.
- Oude Rengerink, J.A.M.*, 1998. Woningbouwlocatie Elleboog, gemeente Breda; een archeologische inventarisatie en kartering. RAAP-brief 1998-2002/MW. Amsterdam, pag. 1-15.
- Asmussen, P.S.G.*, 1998. Vinexlocatie Hempens-Teerns, gemeente Leeuwarden; archeologische waardering van vindplaats 20. RAAP-brief 1998-2098/MW. Amsterdam, pag. 1-14.
- Odé, O., & A.J. Haartsen*, 1998. Industrieterrin Gaasperwaard, gemeente Vianen; verslag Fase 1 Cultuurhistorische effectrapportage (CHER). RAAP-brief 1998-2329/MW. Amsterdam, pag. 1-16, 1 kaartbijlage.
- Thanos, C.S.I.*, 1998. Izaak Evertslaan/Cordesstraat, gemeente Arnhem; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 1998-2433/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Exaltus, R.E.*, 1998. Opgraving Eigenblok-West en Eigenblok-Oost, Betuweroute; micromorfologisch onderzoek. RAAP-brief 1998-2477/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Thanos, C.S.I.*, 1998. Bedrijventerrein Leuth-Oost/Botsestraat, gemeente Ubbergen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 1998-2524/MW. Amsterdam, pag. 1-17, 1 bijl.
- Oude Rengerink, J.A.M.*, 1999. Plangebied Zogwetering, gemeente Maarssen; Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 1999-99/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Exaltus, R.E.*, 1999. Natuurontwikkelingsgebieden Stellingwouden, gemeenten Heerenveen en Opsterland; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 1999-130/MW. Amsterdam, pag. 1-20.
- Marinelli, M.G.*, 1999. Gemeente Dongeradeel; inleiding op de archeologische verwachtingskaart. RAAP-brief 1999-181/MW. Amsterdam, pag. 1-11, 4 kaartbijlagen.
- Molema, J.*, 1999. N391 Emmen-Ter Apel; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 1999-214/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Orbons, P.J.*, 1999. Heerlijkheid Mariënwaerd, gemeente Beesd; een archeologisch haalbaarheidsonderzoek. RAAP-brief 1999-215/MW. Amsterdam, pag. 1-20.
- Molema, J.*, 1999. Wiardaskoalle Goutum, gemeente Leeuwarden; een archeologisch onderzoek. RAAP-brief 1999-219/MW. Amsterdam, pag. 1-17.
- Oude Rengerink, J.A.M.*, 1999. Plangebied Pomona-terrein, gemeente Leiden; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 1999-223/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Schute, I.A.*, 1999. Plangebied Develpark, gemeente Zwijndrecht; Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 1999-305/MW. Amsterdam, pag. 1-8.
- Schute, I.A.*, 1999. Plangebied aan de Kampweg, gemeente Bunnik; een archeologische kartering. RAAP-brief 1999-331/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Molema, J.*, 1999. Kerkterrein Houwingeham, gemeente Reiderland; een geofysisch onderzoek. RAAP-brief 1999-350/MW. Amsterdam, pag. 1-9.

- Schute, I.A.*, 1999. Woningbouwproject Oud Zuilen, gemeente Maarssen; een archeologische kartering. RAAP-brief 1999-401/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Rensink, E.*, 1999. Project Grensmaas, proefproject Meers; archeologische begeleiding milieu- en delfstoffenboringen. RAAP-brief 1999-409/MW. Amsterdam, pag. 1-15.
- Polman, S.P.*, 1999. Hoogspanningszone Tramweg - Merum Herten, gemeente Roermond; verslag van de archeologische begeleiding. 1999-410/MW. Amsterdam, pag. 1-6.
- Molema, J.*, 1999. Aanleg fietspad Wirdum - Swichum, gemeente Leeuwarden; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 1999-436/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Exaltus, R.P.*, 1999. Opgraving Maasbroekse Blokken, gemeente Boxmeer; bodemmicromorfologisch onderzoek. RAAP-brief 1999-643/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Oude Rengerink, J.A.M.*, 1999. Plangebied Hoge Mors, gemeente Leiden; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 1999-658/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Schute, I.A.*, 1999. Plangebied Oosterend, gemeente Texel; een archeologische waardering (AAI-2). Amsterdam, pag. 1-12.
- Thanos, C.S.I.*, 1999. Onderzoeksgebied Kerswerf-Beusichem, gemeente Buren; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 1999-706/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Asmussen, P.S.G.*, 1999. Plangebied Buitenpost-Mûnewyk, gemeente Achtkarspelen; een archeologische waardering. RAAP-brief 1999-707/MW. Amsterdam, pag. 1-19.
- Soonius, C.M.*, 1999. Plangebied 'De Kleis-Oost', perceel H, gemeente Uitgeest; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 1999-708/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Exaltus, R.P.*, 1999. Opgraving Passewaaijse Hogeweg, gemeente Tiel; bodemmicromorfologisch onderzoek. RAAP-brief 1999-725/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Thanos, C.S.I.*, 1999. Persleiding Elst, gemeente Elst; een Aanvullende archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 1999-775/MW. Amsterdam, pag. 1-19.
- Marinelli, M.G.*, 1999. Hoeksterpoort te Leeuwarden, gemeente Leeuwarden; archeologisch onderzoek. RAAP-brief 1999-886/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Schute, I.A.*, 1999. Gemeente Ameland, een perceel aan het Kloosterpad te Buren (kadastraal nr. 645); een archeologisch onderzoek. RAAP-brief 1999-887/MW. Amsterdam, pag. 1-17.
- Soonius, C.M.*, 1999. Plangebied Boekelermeer-Zuid, gemeente Alkmaar; verkennend historisch en archeologisch onderzoek. RAAP-brief 1999-890/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Soonius, C.M.*, 1999. IJsbaanterrein Wormer, gemeente Wormerland; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 1999-900/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Molema, J.*, 1999. Koppelleiding RS Tripscompagnie - A-514; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 1999-901/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Kempen, P.A.M.M. van*, 1999. Stadsmuren Ravenstein, gemeente Ravenstein; een archeologisch haalbaarheidsonderzoek. RAAP-brief 1999-1005/MW. Amsterdam, pag. 1-22.
- Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1999. Plangebied Acacialaan, gemeente Doetinchem; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 1999-1105/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Raemaekers, D.C.M.*, 1999. Boswijklaan, gemeente Doorn; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 1999-1106/MW. Amsterdam, pag. 1-8.
- Thanos, C.S.I.*, 1999. De Oude Watertoren, gemeente Zaltbommel; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 1999-1124/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Raemaekers, D.C.M.*, 1999. Woongebied Polanen, gemeente Monster; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 1999-1125/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Jager, D.H. de*, 1999. Scheversterrein, gemeente Margraten; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 1999-1166/MW. Amsterdam, pag. 1-9.
- Jager, D.H. de*, 1999. Bedrijventerrein Witte Paal Oost, gemeente Schagen; archeologisch toezicht. RAAP-brief 1999-1168/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Polman, S.P.*, 1999. Parkstraat, gemeente Voerendaal; een archeologisch onderzoek. RAAP-brief 1999-1169/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Molema, J.*, 1999. Bedrijventerrein De Gouden Driehoek, gemeente Menterwolde; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 1999-1170/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Haarhuis, H.F.A.*, 1999. Woerdje aan de Ooygraaf, gemeente Beuningen; een archeologische waardering (AAI-2). RAAP-brief 1999-1251/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Roymans, J.A.M.*, 1999. Escomplex Oostelbeers, gemeente Oirschot; een waarderend onderzoek. RAAP-brief 1999-1266/MW. Amsterdam, pag. 1-15.
- Polman, S.P.*, 1999. Plangebied Echt-Hofakker, gemeente Echt; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 1999-1298/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Asmussen, P.S.G.*, 1999. Uitbreidingslocatie Oldemarkt, gemeente IJsselham; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 1999-1340/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Polman, S.P.*, 1999. Wolferensche en Westelijke Loenensche Waard, gemeente Valburg; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 1999-1342/MW. Amsterdam, pag. 1-9.
- Raemaekers, D.C.M.*, 1999. Plangebied Vuren-West, gemeente Lingewaal; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 1999-1343/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Soonius, C.M.*, 1999. Natuurherstelproject Soecke-Bakker en Regeneratieproject Nieuweland; gemeente Egmond; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 1999-1410/MW. Amsterdam, pag. 1-11.

- Orbons, P.J.*, 1999. Opgraving Schelberg (*Erdwerk Michelsbergcultuur*), gemeente Heerlen; geofysisch onderzoek. RAAP-brief 1999-1465/MW. Amsterdam, pag. 1-14.
- Jager, D.H. de*, 1999. Castellum Hoge Woerd, gemeente Vleuten-De Meern; archeologisch haalbaarheidsonderzoek. RAAP-brief 1999-1479/MW. Amsterdam, pag. 1-19.
- Schute, I.A.*, 1999. Plangebied Den Burg-West, gemeente Texel; een archeologische waardering (AAI-2). RAAP-brief 1999-1500/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Rensink, E., & J.J.G. Geraeds*, 1999. Plangebied Kapel in 't Zand, gemeente Roermond; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 1999-1608/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Haarhuis, H.F.A., & J.A.M. Roymans*, 1999. Sportpark Langenboomseweg, gemeente Mill en St. Hubert; een archeologische kartering. RAAP-brief 1999-1609/MW. Amsterdam, pag. 1-8.
- Marinelli, M.G.*, 1999. Huiswierde Wehe-Den Hoorn, gemeente De Marne; archeologisch onderzoek. RAAP-brief 1999-1678/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Raemaekers, D.C.M.*, 1999. Plangebied IJsselveld, gemeente Montfoort; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 1999-1721/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Raemaekers, D.C.M.*, 1999. Locatie Pijlkruid 2, gemeente Montfoort; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 1999-1722/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Bel, M.M. van den*, 1999. Plangebied Park Lingemeer, gemeente Lienden; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 1999-1723/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Rensink, E.*, 1999. Plangebied Dorpstraat Sibbe, gemeente Valkenburg aan de Geul; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 1999-1724/MW. Amsterdam, pag. 1-8.
- Oude Rengerink, J.A.M.*, 1999. Veilingterrein fase II, gemeente 's-Gravenzande; voorlopig verslag Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 1999-1748/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Rensink, E.*, 1999. Plangebied Holzkuijen, gemeente Kerkrade; een archeologische waardering (AAI-2). RAAP-brief 1999-1762/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Molema, J.*, 1999. Bedrijventerrein De Gouden Driehoek, Zuidbroek, gemeente Menterwolde; Aanvullend Archeologisch Onderzoek (AAO) en archeologisch toezicht. RAAP-brief 1999-1770/MW. Amsterdam, pag. 1-19.
- Raemaekers, D.C.M.*, 1999. Locatie Brug Haanwijk, gemeente Harmelen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 1999-1774/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Kempens, P.A.M.M. van*, 1999. Plangebied Zuidelijke Entree, gemeente Nijkerk; een archeologisch haalbaarheidsonderzoek naar de stadsgracht. RAAP-brief 1999-1793/MW. Amsterdam, pag. 1-20.
- Schute, I.A.*, 1999. Natuurlijke inrichting Park Bredius, gemeente Woerden; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1: kartering). RAAP-brief 1999-1805/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Kempens, P.A.M.M. van*, 1999. Narmstraat – locatie Bleys, gemeente Leiden; een geofysisch onderzoek. RAAP-brief 1999-1818/MW. Amsterdam, pag. 1-17.
- Marinelli, M.G.*, 1999. Uitbreidingsplan Suwâld, gemeente Tytsjerksteradiel; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 1999-1832/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Kempens, P.A.M.M. van*, 1999. Binnenterrein Hooigracht 15, gemeente Leiden; een archeologisch haalbaarheidsonderzoek. RAAP-brief 1999-1833/MW. Amsterdam, pag. 1-18.
- Polman, S.P., & J.A.M. Roymans*, 1999. Plangebied Sambeek-Maasstraat, gemeente Boxmeer; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 1999-1853/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1999. Plangebied De Graven Es 3e fase, gemeente Oldenzaal; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 1999-1854/MW. Amsterdam, pag. 1-16, 1 bijl.
- Kempens, P.A.M.M. van*, 1999. Plangebied Kom van Aaiweg, gemeente Leiderdorp; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 1999-1858/MW. Amsterdam, pag. 1-19, 1 bijl.
- Thanos, C.S.I.*, 1999. Plangebied Orionlaan/Pluvierlaan; gemeente De Bilt; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 1999-1986/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Thanos, C.S.I.*, 1999. Bedrijventerrein Lobith, gemeente Rijnwaarden; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 1999-1987/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Molenaar, S.*, 1999. Ondergronds Logistiek Systeem (OLS); een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 1999-2027/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Oude Rengerink, J.A.M.*, 1999. Nieuwbouwlocaties Vinkenbuurt en Meerdorperweg, gemeente Hillegom; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 1999-2035/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Polman, S.P.*, 1999. Plangebied Ahrensburgerweg-Oost; gemeente Nederweert; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 1999-2042/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Molenaar, S.*, 1999. Omlegging N201 Aalsmeer, provincie Noord-Holland; een archeologisch bureauonderzoek. RAAP-brief 1999-2079/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Exaltus, R.P.*, 1999. Opgraving Wachstum Noordes, gemeente Zwinderen; bodemmicromorfologisch onderzoek. RAAP-brief 1999-2089/MW. Amsterdam, pag. 1-8.
- Kempens, P.A.M.M. van*, 1999. Plangebied Korte Brugstraat 67-77, gemeente Etten-Leur; een verkennend historisch en archeologisch onderzoek. RAAP-brief 1999-2090/MW. Amsterdam, pag. 1-15.
- Jager, D.H. de*, 1999. Woningbouwlocatie Halle, gemeente Zelhem; een aanvullende archeologische inventarisatie (AAI). RAAP-brief 1999-2142/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Oude Rengerink, J.A.M.*, 1999. Houtensewetering (terrein 38F-A18), gemeente Houten; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie 2 (AAI-2). RAAP-brief 1999-2177/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Thanos, C.S.I.*, 1999. Plangebied Touwslagersbaan-Zuid, gemeente Huissen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 1999-2273/MW. Amsterdam, pag. 1-13.

- Molema, J.*, 1999. Kasteelterrein bij Selwerd, gemeente Groningen; geofysisch onderzoek. RAAP-brief 1999-2317/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Molema, J.*, 1999. Wierde Heveskes, gemeente Delfzijl; verslag archeologisch toezicht. RAAP-brief 1999-2403/MM. Amsterdam, pag. 1-9.
- Thanos, C.S.I.*, 1999. Oeverbescherming en EVZ Oude IJssel, gemeente Doetinchem; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 1999-2423/MW. Amsterdam, pag. 1-15.
- Odé, O.*, 1999. Plangebieden Vuldersbrink, Bleekterrein en Houtwal, gemeente Harderwijk; archeologische advieskaart. RAAP-brief 1999-2470/MW. Amsterdam, pag. 1-15.
- Kempen, P.A.M.M. van*, 1999. Schagen Markt, gemeente Schagen; verslag archeologisch toezicht. RAAP-brief 1999-2484/MW. Amsterdam, pag. 1-20, 1 bijlage.
- Exaltus, R.P.*, 1999. Monitoring Schokland, gemeente Noordoostpolder; bodemmicromorfologisch onderzoek. RAAP-brief 1999-2566/MW. Amsterdam, pag. 1-18.
- Baere, W. De*, 1999. Bestemmingsplan Zorgcentrum Nieuw-Bergen, gemeente Bergen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1; kartering). RAAP-brief 1999-2576/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Thanos, C.S.I.*, 1999. Plangebied 't Grieth-Zuid, Loo, gemeente Duiven; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 1999-2587/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Haarhuis, H.F.A.*, 2000. Plangebied Hondsgemet, gemeente Geldermalsen; voorstudie ten behoeve van een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI) en de m.e.r. Randweg. RAAP-brief 2000-77/AA. Amsterdam, pag. 1-19.
- Scholte Lubberink, H.B.G.*, 2000. Plangebied Op Kappertskaamp te Haarle, gemeente Hellendoorn; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-216/MW. Amsterdam, pag. 1-14.
- Molema, J.*, 2000. Wierde Feerwerd-Noord, gemeente Winsum; historisch en archeologisch onderzoek. RAAP-brief 2000-266/MW. Amsterdam, pag. 1-15.
- Schute, I.A.*, 2000. Plangebied aan de Herenlaan, gemeente Maasland; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-278/MW. Amsterdam, pag. 1-8.
- Boer, G.H. de*, 2000. Ecologische verbinding Oude Rijn-Linge, gemeente Lienden; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-299/MW. Amsterdam, pag. 1-13, 1 bijlage.
- Kempen, P.A.M.M. van*, 2000. Locatie Janswerf van Bergen, gemeente Bergen; verslag archeologisch toezicht. RAAP-brief 2000-318/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Polman, S.P.*, 2000. Plangebied sportveldencomplex Gerbergaweg, gemeente Roermond; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 2000-339/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Geraeds, J.J.G., & E. Rensink*, 2000. Plangebied Bosstraat-Zuid (fase 2), gemeente Swalmen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-361/MW. Amsterdam, pag. 1-7.
- Polman, S.P.*, 2000. Plangebied golfbaan Susteren, gemeente Susteren; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-397/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Kempen, P.A.M.M. van*, 2000. Kloosterterrein Ter Apel, gemeente Vlagtwedde; een archeologisch onderzoek. RAAP-brief 2000-431/MW. Amsterdam, pag. 1-18.
- Boer, G.H. de*, 2000. Betuws Golfcentrum De Batouwe, gemeente Buren; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-560/MW. Amsterdam, pag. 1-17.
- Jansen, B.*, 2000. Rondweg Aardenburg: vindplaats 19, gemeente Sluis-Aardenburg; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-577/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Kempen, P.A.M.M. van*, 2000. Huis Overdam, gemeente Houten; een archeologisch booronderzoek. RAAP-brief 2000-606/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Scholte Lubberink, H.B.G.*, 2000. Centrumplan Raalte, gemeente Raalte; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-623/MW. Amsterdam, pag. 1-22, 2 bijl.
- Thanos, C.S.I.*, 2000. Plangebied Peek te Odijk, gemeente Bunnik; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-664/MW. Amsterdam, pag. 1-19, 2 bijl.
- Thanos, C.S.I.*, 2000. Veilingterrein fase II, gemeente 's-Gravenzande; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI), voorlopig verslag (2). RAAP-brief 2000-670/MW. Amsterdam, pag. 1-9.
- Haarhuis, H.F.A., & M.M. van den Bel*, 2000. Plan Appelhof te Ochten, gemeente Echteld; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-684/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Scholte Lubberink, H.B.G.*, 2000. Plangebied De Koele te Hoornhorst, gemeente Dalfsen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-685/MW. Amsterdam, pag. 1-16, 1 bijlage.
- Schute, I.A.*, 2000. Nieuwbouwlocatie Schouteneinde in Puttershoek, gemeente Binnenmaas; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-688/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Scholte Lubberink, H.B.G.*, 2000. De 'schans' in 't Kloosterbos te Bredevoort, gemeente Aalten; archeologisch booronderzoek en hoogtemetingen. RAAP-brief 2000-698/MW. Amsterdam, pag. 1-19.
- Polman, S.P.*, 2000. Plangebied Aan de Belboom, gemeente Onderbanken; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-733/MW. Amsterdam, pag. 1-15.
- Müller, A.*, 2000. Plangebied Mortiere (vervolgonderzoek vindplaats 1), gemeente Middelburg; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-734/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Scholte Lubberink, H.B.G.*, 2000. Plangebied Epse-Waterdijk, gemeente Gorsseel; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-746/MW. Amsterdam, pag. 1-15.
- Schute, I.A.*, 2000. Voetbalvelden Randwijkse Rijndijk, gemeente Heteren; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-794/MW. Amsterdam, pag. 1-9.
- Jansen, B.*, 2000. Plangebied rotonde hoek Nieuwstraat-Vlietweg, gemeente Leidschendam; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-837/MW. Amsterdam, pag. 1-10.

- Schiltmans, D.E.A.*, 2000. Plangebied Dorpsakkers, Soerendonk, gemeente Cranendonck; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-838/MW. Amsterdam, pag. 1-16.
- Exaltus, R.P.*, 2000. Opgraving De Boden, gemeente Geldermalsen; bodemmicromorfologisch onderzoek. RAAP-brief 2000-876/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Schute, I.A.*, 2000. Aanleg van vier (padden)poelen, gemeente Veenendaal en gemeente Rhenen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-895/MW. Amsterdam, pag. 1-14.
- Exaltus, R.P.*, 2000. Opgraving Stenen Kamer-Linge, gemeente Tiel; micromorfologisch onderzoek van vijf aardewerkscherven. RAAP-brief 2000-908/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Scholte Lubberink, H.B.G.*, 2000. Woningbouwlocatie 't Soerlant III, gemeente Zelhem; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-909/MW. Amsterdam, pag. 1-17.
- Schute, I.A.*, 2000. M.e.r.-procedure Glastuinbouw Noordpolder, gemeente Berkel en Rodenrijs; Standaard Archeologische Inventarisatie (SAI). RAAP-brief 2000-1061/MW. Amsterdam, pag. 1-16, 1 bijl.
- Molenaar, S.*, 2000. Bestemmingsplan Zuid-Oost III (Oosterbos), gemeente Heiloo; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-1092/MW. Amsterdam, pag. 1-14.
- Rensink, E., & J.A.M. Roymans* 2000. Plangebied Asten-Nobis, gemeente Asten; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-1093/MW. Amsterdam, pag. 1-14.
- Geraeds, J.J.G.*, 2000. Musschenberg-Structuurweg, gemeente Roermond; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-1094/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Oude Rengerink, J.A.M.*, 2000. Noordelijke Ontsluitingsweg Kern Brummen, gemeente Brummen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-1095/MW. Amsterdam, pag. 1-16.
- Schute, I.A.*, 2000. Plangebied Woerdblok, gemeente Naaldwijk; Standaard Archeologische Inventarisatie (SAI). RAAP-brief 2000-1168/MW. Amsterdam, pag. 1-18, 2 bijl.
- Raemaekers, D.C.M.*, 2000. Plangebied Kasteelterrein, gemeente Almere; een verkennend archeologisch onderzoek. RAAP-brief 2000-1193/MW. Amsterdam, pag. 1-18, 1 bijl.
- Veenstra, H.W.*, 2000. Ontgroning Staande Mastroute en ontwateringsdepot/kanaal Biensma II te Grou; een archeologisch onderzoek. RAAP-brief 2000-1206/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Veenstra, H.W.*, 2000. Ontgroning toekomstige jachthaven te Grou; een archeologisch onderzoek. RAAP-brief 2000-1207/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Jansen, B.*, 2000. Plangebied Opperduit, gemeente Lekkerkerk; een archeologisch vooronderzoek. RAAP-brief 2000-1212/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Haarhuis, H.F.A.*, 2000. Woningbouwlocatie 'Onder de Toren', Groessen, gemeente Duiven; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-2). RAAP-brief 2000-1213/MW. Amsterdam, pag. 1-19, 2 bijl.
- Raemaekers, D.C.M.*, 2000. Aanleg fietspad Munnikenweg, gemeente Binnenmaas; archeologisch toezicht. RAAP-brief 2000-1242/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Oude Rengerink, J.A.M.*, 2000. Bestemmingsplan Tilligte, gemeente Denekamp; Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-1312/MW. Amsterdam, pag. 1-17, 1 bijl.
- Polman, S.P.*, 2000. Plangebied St. Geertruid-Karreweg, gemeente Margraten; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-1322/MW. Amsterdam, pag. 1-16.
- Polman, S.P.*, 2000. Plangebied Sittard Fontys-gebouw, gemeente Sittard; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-1334/MW. Amsterdam, pag. 1-17.
- Bente, D.A.*, 2000. Woningbouwproject Bekol-terrein, gemeente Ruurlo; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-1348/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Polman, S.P.*, 2000. Plangebied Op 't Hôvelke III (Mheer), gemeente Margraten; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-1349/MW. Amsterdam, pag. 1-14.
- Polman, S.P.*, 2000. Plangebied Schinkepoort, gemeente Margraten; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-1350/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Molema, J.*, 2000. Stinsterrein Baijum, gemeente Littenseradiel; geofysisch onderzoek. RAAP-brief 2000-1397/MW. Amsterdam, pag. 1-16.
- Kempen, P.A.M.M. van*, 2000. Huis Isselt, gemeente Amersfoort; een archeologisch onderzoek. RAAP-brief 2000-1428/MW. Amsterdam, pag. 1-21.
- Kempen, P.A.M.M. van*, 2000. Mamelis: Kellerweg, gemeente Vaals; een archeologisch onderzoek. RAAP-brief 2000-1498/MW. Amsterdam, pag. 1-18.
- Dijk, X.C.C. van*, 2000. Uitbreiding Kronenberg-Steijvershorst, gemeente Sevenum; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-1534/MW. Amsterdam, pag. 1-15.
- Bente, D.A.*, 2000. Plangebied Waaloever te Vuren, gemeente Lingewaal; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 2000-1576/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Roymans, J.A.M.*, 2000. Plangebied Tuincentrum Coppelmans, gemeente Valkenswaard; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 2000-1577/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Molema, J.*, 2000. Asingaborg te Middelstum, gemeente Loppersum; historisch en archeologisch onderzoek. RAAP-brief 2000-1626/MW. Amsterdam, pag. 1-19.
- Müller, A.*, 2000. Natuurontwikkeling 'De Sticht', gemeente Montfoort; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-1658/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Soonius, C.M.*, 2000. Waterleidingtracé Heemskerk-Castricum, provincie Noord-Holland; archeologische begeleiding. RAAP-brief 2000-1686/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Schute, I.A.*, 2000. Aanleg twee paddenpoelen, gemeente Driebergen-Rijsenburg; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-1798/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Thanos, C.S.I.*, 2000. Kadastraal perceel H 1792 te Honselersdijk, gemeente Naaldwijk; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-1815/MW. Amsterdam, pag. 1-18.

- Marinelli, M.G.*, 2000. Stinsterrein Groot Hermans, gemeente Het Bildt; een archeologisch onderzoek. RAAP-brief 2000-1818/MW. Amsterdam, pag. 1-17.
- Bente, D.A.*, 2000. Plangebied Leusinkbrink, gemeente Ruurlo; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-1820/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Oude Rengerink, J.A.M.*, 2000. Plangebied Bedrijventerrein Eekterveld – vindplaats 27DZ-25, gemeente Epe; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-2). RAAP-brief 2000-1872/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Kort, J.W. de*, 2000. Recreatieplas Laagraven, gemeente Nieuwegein; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-1876/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Raemaekers, D.C.M.*, 2000. Uitbreiding Diaconessenhuis, gemeente Voorburg; archeologische effectvergelijking funderingsalternatieven. RAAP-brief 2000-1943/MW. Amsterdam, pag. 1-8.
- Borsboom, A.J.*, 2000. Plangebied de Tiendgorzen, gemeente Korendijk; een geo-archeologisch onderzoek. RAAP-brief 2000-1961/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Baere, W. De*, 2000. Plangebied De Sonman (Moergestel), gemeente Oisterwijk; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 2000-2020/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Dijk., X.C.C. van*, 2000. Plangebied Oss-Bergoss, gemeente Oss; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-2021/MW. Amsterdam, pag. 1-15.
- Oude Rengerink, J.A.M.*, 2000. Plangebieden De Rieze V en VI te Uft, gemeente Gendringen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-2022/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Dijk., X.C.C. van*, 2000. Plangebied Venray-Vlakwater II, gemeente Venray; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-2023/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Thanos, C.S.I.*, 2000. Plangebied Hoogmade-dorpscentrum, gemeente Jacobswoude; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-2024/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Bente, D.A.*, 2000. Plangebied Elspeet-Noord, Elspeet, gemeente Nunspeet; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-2025/MW. Amsterdam, pag. 1-14.
- Heunks, E.*, 2000. Project Batenburg, natuurontwikkeling Liendensche Waard, gemeente Wychen; verkennend archeologisch onderzoek. RAAP-brief 2000-2032/MW. Amsterdam, pag. 1-16.
- Boer, G.H. de*, 2000. Uitbreiding bedrijfsterrein Tolkamer, gemeente Rijnwaarden; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-2076/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Bente, D.A.*, 2000. Plangebied De Rikker II en III, gemeente Winterswijk; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-2095/MW. Amsterdam, pag. 1-14.
- Polman, S.P.*, 2000. Plangebied Waatskampzijweg te Ospel, gemeente Nederweert; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). RAAP-brief 2000-2145/MW. Amsterdam, pag. 1-15.
- Baere, W. De*, 2000. Plangebied Akkerweg II (Wintelre), gemeente Eersel; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 2000-2164/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Baere, W. De*, 2000. Plangebied Lange Ekker (Vessem), gemeente Eersel; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 2000-2165/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Boer, G.H. de*, 2000. Woningbouwlocatie Bloemstraat, fase 3, 4 & 5, gemeente Huissen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 2000-2166/MW. Amsterdam, pag. 1-18, 1 bijl.
- Boer, G.H. de*, 2000. Woningbouwlocatie Bloemstraat, deelgebied slingerbos, gemeente Huissen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 2000-2167/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Asmussen, P.S.G.*, 2000. Bestemmingsplan Harkema fûgelkamp, gemeente Achtkarspenen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-2179/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Baere, W. De*, 2000. Plangebied Teurlinx en Meijers, gemeente Oirschot; een archeologisch bureauonderzoek. RAAP-brief 2000-2267/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Boer, G.H. de*, 2000. Schuytgraaf – Zandwinlocatie en Bouwveld 16, gemeente Arnhem; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 2000-2338/MW. Amsterdam, pag. 1-15.
- Borsboom, A.J.*, 2000. Onderzoeksgebied Vleuterweide, gemeente Vleuten-De Meern; een archeologisch onderzoek. RAAP-brief 2000-2370/MW. Amsterdam, pag. 1-9.
- Bente, D.A.*, 2000. Plangebied Tuincentrum Haarweg te Vuren, gemeente Lingewaal; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 2000-2425/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Polman, S.P.*, 2000. Kasteel Hoensbroek, gemeente Heerlen; een archeologisch onderzoek. RAAP-brief 2000-2440/MW. Amsterdam, pag. 1-19.
- Jager, D.H. de*, 2000. Plangebied Hoogedijk (noordelijke deel), gemeente Alblasterdam; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-2445/MW. Amsterdam, pag. 1-12.
- Molema, J.*, 2000. Sexbierum, Aldebuorren/Skoalstrjitte, gemeente Franekeradeel; een archeologisch onderzoek. RAAP-brief 2000-2469/MW. Amsterdam, pag. 1-8.
- Tol, A.J.*, 2000. Reconstructie N44, gemeente Wassenaar; archeologisch toezicht. RAAP-brief 2000-2470/MW. Amsterdam, pag. 1-14.
- Bel, M.M. van den*, 2000. Plangebied Park Lingemeer, gemeente Lienden; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 2000-2471/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Bente, D.A.*, 2000. Plangebied Zeiving 2000 te Vuren, gemeente Lingewaal; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 2000-2608/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Boer, G.H. de*, 2000. Woningbouwlocatie Binnenveld II, gemeente Huissen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 2000-2648/MW. Amsterdam, pag. 1-16.
- Molema, J.*, 2000. Natuurontwikkelingsplannen Drenthe, Orvelte-Schoonloo (gemeente Middenveld); een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 2000-2761/MW. Amsterdam, pag. 1-12.

- Molema, J.*, 2000. Natuurontwikkelingsplannen Drenthe, Brunstinger Plassen (gemeente Middenveld); een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 2000-2798/MW. Amsterdam, pag. 1-13.
- Oude Rengerink, J.A.M.*, 2000. Plangebied Busstation, gemeente Doetinchem; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 2000-2805/AA. Amsterdam, pag. 1-10.
- Thanos, C.S.I.*, 2000. Woningbouwlocatie Dorpsstraat 17, gemeente Warmond; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 2000-2808/MW. Amsterdam, pag. 1-10.
- Roymans, J.A.M.*, 2000. Plangebied Casema (Breda), gemeente Breda; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-brief 2000-2827/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Jansen, B.*, 2000. Twee bouw kavels aan de 's-Gravenpolderseweg, gemeente Goes; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 2000-2902/MW. Amsterdam, pag. 1-11.
- Exaltus, R.P.*, 2001. VINEX-locatie Hempens-Teerns, Terrein Suderbuorren 2, gemeente Leeuwarden; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-2). RAAP-brief 2001-0006/MW. Amsterdam, pag. 1-14.
- Soonius, C.M.*, 2001. Landinrichtingsproject 'Westzaan', 2e Waterbeheersingsbestek 'De Reef'; archeologische begeleiding. RAAP-brief 2001-0042/AA. Amsterdam, pag. 1-8.
- Müller, A.*, 2001. Kavel Qz14, gemeente Zeewolde; een karterend booronderzoek. RAAP-brief 2001-0071/AA. Amsterdam, pag. 1-7.
- Scholte Lubberink, H.B.G.*, 2001. Nieuwe Weg te Lochem, gemeente Lochem; archeologisch onderzoek van drie bouw kavels en een ontsluitingsweg. RAAP-brief 2001-..../AA. Amsterdam, pag. 1-15.
- Jansen, B.*, 2001. Locatie Vogelpoelweg, gemeente Wijk bij Duurstede; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie. RAAP-brief 2001-.../AA. Amsterdam, pag. 1-8.

RAAP-ARTIKEL EN -BOEKEN

- Anderson, K., 1987. In de grond kijken zonder graven. *School en Universiteit* 12(1): 9-10.
- Anderson, K., 1989. Geofysische karteringstechnieken. *Archeologie in Limburg* 40: 204-205.
- Anderson, K., & E. Kramer, 1990. Onderzoek op het Dekema-terrein te Baard (gem. Littenseradiel, Fr.). *Paleo-aktueel* 1: 113-117.
- Anderson, K., 1990. Geofysische exploratiemethoden. In H. Kars (red.): *Archeometrie in Nederland. Nederlandse Archeologische Rapporten* 9: 53-61.
- Anderson, K., 1991. The Geosoft Program: creating fancy maps. *Archaeological Computing Newsletter* 26, p. 11-19.
- Anderson, K., & F.A. Perk, 1992. Elektrisch weerstandsonderzoek. In N. Arts, *Het kasteel van Eindhoven; Archeologie, ecologie en geschiedenis van een heerlijke woning*, pag. 83-86. Museum Kempenland, Eindhoven.
- Anderson, K., R.W. Brandt & J. Orbons, 1994. L'Apport des études géophysiques quant à l'orientation et la gestion des fouilles archéologique. *Les Nouvelles de l'Archeologie* n° 56 – été 94: 39-44.
- Andréa, J., 1987. Waarom archeologie in een landschapsbeleidsplan? *Groen* 43(12): 34-36.
- Andréa, J., 1987. Ook grasland geeft zijn geheimen prijs. *Terraviva* 87(2): 2-3.
- Andréa, J., 1988. Regionaal Archeologisch Archiverings Project (R.A.A.P.). *NCM-nieuws* 15(1): 8.
- Andréa, J., 1988. Een archeologische monumentenwacht, een alternatief voor blijvend behoud? *Monumenten* 9(4): 12-15.
- Andréa, J., 1989. Archeologen en Ruimtelijke Ordening. *Westerheem* 38(3): 154-158.
- Andréa, J., 1989. R.A.A.P. onderzoekt bodemarchief. *Monumenten* 10(3/4): 32-33.
- Andréa, J., B.J. Groenewoudt & J. Musch, 1990. Inpassing van archeologische objecten in natuurontwikkelingsplannen. Ter illustratie: De Boven-Regge. *Landinrichting* 30(4): 29-34.
- Andréa, J., & B.J. Groenewoudt, 1991. Essen, schatkamers van bewoningsgeschiedenis. *ROM* 1991(12): 26-30.
- Andréa, J., & E. Rensink, 1994. De gevolgen van verdroging voor het archeologisch bodemarchief. *Groen* 50(10): 13-14.
- Andréa, J., & E. Rensink, 1994. Archeologie en natuurontwikkeling: tegengestelde of gedeelde belangen. *Groen* 50(12): 32-36.
- Beek, B.L. van, 1988. Archeologische veldverkenning of de leer van het rapen. *Westerheem* 37(1): 39-41.
- Bloemers, J.H.F., C.W. van Pelt & F.A. Perk (red.), 1990. *Cultuurhistorie en Milieu in 2015; op weg naar een landschap zonder verleden?* Amsterdam, pag. 1-72.
- Bloemers, J.H.F., 1994. Archäologische Denkmalpflege, Forschungsarchäologie und Kontrakt-archäologie in den Niederlanden: ein Blick auf den gegenwärtigen Zustand und in die Zukunft. *Archäologische Denkmalpflege und Grabungsfirmer*: Kolloquium im Rahmen der Jahrestagung 1993. Verband der Landesarchäologen in der Bundesrepublik Deutschland. Ges. für Vor- und Frühgeschichte in Württemberg und Hohenzollern, pag. 47-51.
- Bloemers, J.H.F., 1994. De gemeentelijke archeoloog tussen maatschappijgerichte en wetenschappelijke archeologiebeoefening. In: R.R. Knoop & C.A.C. Jansen (red), *De plaats van de gemeentelijke archeologie binnen het archeologische vakgebied. Archeologisch Informatie Cahier* 7: 25-31.
- Brandt, R.W., 1990. R.A.A.P. en het bodemarchief. *Bulletin KNOB* 90(1): 11-17.
- Brandt, R.W., 1990. De archeologische potentiekaart: anticiperen op de kwetsbaarheid van het bodemarchief. In: Bloemers et al. (red.), *Cultuurhistorie en milieu in 2015; op weg naar een landschap zonder verleden?* Amsterdam, pag. 58-63.
- Brandt, R.W., B.J. Groenewoudt & K.L. Kvamme, 1992. An experiment in archaeological site location modelling in the Netherlands using GIS techniques. *World Archaeology* 24: 268-282.
- Brandt, R.W., & J.H.F. Bloemers, 1993. Onbekend maakt onbeschermd: archeologische monumenten en de ruimtelijke ordening in Nederland. In: J.H.F. Bloemers, W. Groenman-van Waateringe & H.A. Heidinga (red.), *Voeten in de aarde, een kennismaking met de moderne Nederlandse archeologie*. Amsterdam, pag. 157-175.
- Brandt, R.W., 1993. Problems encountered in working abroad. *Journal of European Archaeology* 1, 1993.
- Brandt, R.W., 1995. Archaeology bound for Malta; A leap in the right direction. *Archaeological Dialogues* 2(2): 120-126.
- Burnier, Y., J.A.M. Oude Rengerink & M. Trier, 1994. Untersuchungen auf der Trasse der A 46 bei Hückelhoven. *Archäologie im Rheinland* 1993: 145-146.
- Exaltus, R.P., & R. Miedema, 1994. A Micromorphological Study of Four Neolithic Sites in the Dutch Coastal Provinces. *Journal of Archaeological Science* 21: 289-301.
- Exaltus, R.P., & J. Andréa, 1995. Verantwoord reconstrueren: een vak apart. Case: het Fort Sint-Jacob te Axel. In: E. DHONT ET AL., *Archeologie & Cultuurtoerisme. Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen*, pag. 56-58.
- Favory, F., J.J. Girardot, S. van der Leeuw, F.P. Tourneux & P. Verhagen, 1994. L'habitat rural romain en basse vallée du Rhône. De l'utilisation de la télédétection et des S.I.G. en archéologie. *Les Nouvelles de l'Archeologie* n° 57 – automne 94: 46-50.
- Gaauw, P.G. van der, 1989. Onderzoek kasteelterrein te Beuningen. *Monumenten* 10(11/12): 20.
- Gaauw, P.G. van der, 1992. RAAP onderzoekt het Romeinse castellum op de Hoge Woerd. *Historische Vereniging Vleuten, De Meern, Haarzuilens* 12(2): 36-39.

- Graaf, K. van der, 1988. Archeologisch onderzoek ten zuiden van Beek. *Becha* 2(1): 11-13.
- Graaf, K. van der, 1989. IJzertijd en Romeinse tijd in het Land van Maas en Waal. *Monumenten* 10(11/12): 24-25.
- Graaf, K. van der, 1989. Archeologische karteringen in Limburg. *Archeologie in Limburg* 40: 200-203.
- Graaf, K. van der, & H. Renes, 1990. Het historische landschap rond Beek in kaart gebracht. *Becha* 4(3): 33-38 (I).
- Graaf, K. van der, & H. Renes, 1990. Het historische landschap rond Beek in kaart gebracht. *Becha* 4(4): 56-59 (II).
- Groenewoudt, B.J., 1989. Prehistorische woonplaatsen in een landschap. *Landschap* 6(4): 301-317.
- Groenewoudt, B.J., 1991. De Borkeld: een oudheidkundig waardevol natuurgebied bij Markelo. *Jaarboek Twente* 30 (1991): 31-40.
- Jager, S.W., 1989. Het Friese bodemarchief doorgelicht. *Noorderbreedte* 13(3): 85-89.
- Kolen, J., & E. Rensink, 1992. Verkennend onderzoek op nederzettingsterreinen uit de steentijd. *Westerheem* 41(6): 276-287.
- Kolen, J., 1993. Landschaftskonzept in der archäologischen Denkmalpflege. *Kulturlandschaft und Bodendenkmalpflege am unteren Niederrhein. Materialien zur Bodendenkmalpflege im Rheinland* Heft 2: 97-102.
- Langen, G.J. de, H. Hommes, T. Perger & M. Wispelwey, 1993. Het project Bodembeschermingsgebieden Friesland, *Paleo-aktueel* 4: 80-84.
- Langen, G.J. de, H. Hommes, E. Taayke & M. Wispelwey, 1993. Een korte verkenning te Hempens-Zuiderburen (Fr.). *Paleo-aktueel* 4: 111-115.
- Langen, G.J. de, T. Perger, W. Prummel, J. Schelvis, E. Taayke, J. Willemsen & M. Wispelwey, 1994. Een korte verkenning te Bolland bij Lions (Fr.). *Paleo-aktueel* 5: 74-79.
- Langen, G.J. de, J. Orbons, T. Perger, J. van der Vaart & M. Wispelwey, 1994. Onderzoek naar de kerk op 't Olthof van Akmarijp (Fr.). *Paleo-aktueel* 5: 102-106.
- Oude Rengerink, J.A.M., & M. Trier, 1994. Archäologische Prospektion im Vorfeld des Barunkohlentagebaus Jänschwalde, Kr. Forst/L. *Ausgrabungen und Funde* 39(2): 73-78.
- Oude Rengerink, J.A.M., & B. Quadflieg-Stroink, 1994. Archäologische Prospektion im zukünftigen Braunkohlentagebau Garzweiler II. *Archäologie im Rheinland* 1993: 196-199.
- Titulaer, C., & K. Anderson, 1993. Archeologie zonder graven. *EOS Magazine* 10(6): 74-78.
- Verhagen, P., J. McGlade, S. Gili & R. Risch, 1995. Some criteria for Modelling Socio-Economic Activities in the Bronze Age of south-east Spain. In: G. LOCK & Z. STANČIČ (eds.), *Archaeology and Geographical Information Systems: A European Perspective*, pag. 187-209. Taylor & Francis Ltd, London/Bristol.
- Verhagen, P., 1995. La carte du potentiel archéologique en Hollande. Une méthode de prédiction fondée sur les données de l'archéologie et du paysage. *Les Nouvelles de l'Archeologie* n° 61 – automne 95: 34-39.
- Verhagen, P., 1995. De archeologische potentiekaart in Nederland: een methodologie voor het voorspellen van archeologische waarden op basis van archeologische en landschappelijke gegevens. *Westerheem* 44(5): 177-187.
- Visscher, H.C.J., 1987. Een archeologische veldkartering in de Krimpenerwaard. *Golda* 2(2): 26-29.
- Visscher, H.C.J., 1988. Archeologisch onderzoek in de Krimpenerwaard. *Golda* 3(3): 50-54.
- Visscher, H.C.J., 1990. Nieuwe inzichten in de bewoningsgeschiedenis van de Krimpenerwaard. *Westerheem* XXXIX(5): 210-215.
- Visscher, H.C.J., 1990. Nieuwe inzichten in de bewoningsgeschiedenis van de Krimpenerwaard. *Historische Encyclopedie Krimpenerwaard* 15(3): 49-72.